

คุณลักษณะและรูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชยกรรมเมืองตรัง

โดย
นางสาวพรทิพย์ กิมนวน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม

มหابัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อมมหابัณฑิต แผน ก แบบ ก 2

ภาควิชาการออกแบบและวางผังชุมชนเมือง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

คุณลักษณะและรูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชยกรรมเมืองตรัง

โดย
นางสาวพรทิพย์ กิมนวน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม
มหาบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อมมหาบัณฑิต แผน ก แบบ ก 2

ภาควิชาการออกแบบและวางผังชุมชนเมือง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE CHARACTERISTICS AND USE PATTERNS OF PUBLIC OPEN SPACE IN THE
COMMERCIAL AREA, TRANG TOWN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Urban and Environmental Planning Master of Urban and Environmental
Planning Program

Department of Urban Design and Planning
Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2017

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	คุณลักษณะและรูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์ ยกรรรมเมืองตรัง
โดย	พรทิพย์ กีมนวน
สาขาวิชา	หลักสูตรการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อมมหาบัณฑิต แผน ก แบบ ก 2
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุพักตรา สุทธิสุภา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อมมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ญัฐวดี ปรีชญนิตย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุพักตรา สุทธิสุภา)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์ ดร. กรุณา รักษวิณ)

57058303 : หลักสูตรการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อมมหัพัตติต แผน ก แบบ ก 2
 คำสำคัญ : พื้นที่ว่างสาธารณะ, คุณลักษณะพื้นที่ว่างสาธารณะ, รูปแบบการใช้งาน, ย่านพาณิชย์ก
 รมเมืองตรัง

นางสาว พรทิพย์ กิมนวน: คุณลักษณะและรูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะในย่าน
 พาณิชยกรรมเมืองตรัง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุพักตรา สุทสุภา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ จำแนกประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะ ศึกษา วิเคราะห์
 ความสัมพันธ์ของรูปแบบกิจกรรมการใช้งาน และคุณลักษณะทางกายภาพที่สำคัญของพื้นที่ว่าง
 สาธารณะในย่านพาณิชยกรรมเมืองตรัง ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกพื้นที่ว่างสาธารณะจากย่านๆ ด้วยทฤษฎี
 และแนวคิด ได้ทั้งหมด 12 พื้นที่ และแบ่งกลุ่มประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะ 12 พื้นที่นั้นตามประโยชน์
 ใช้สอยหลักจริงได้ 5 ประเภท โดยวิธีการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย การสำรวจ และแบบสอบถามโดย
 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 160 รายของพื้นที่สาธารณะทั้ง 5 ประเภท พบว่า 1) การใช้งาน
 พื้นที่ว่างสาธารณะของชาวตรังในย่านพาณิชยกรรมเมืองตรัง มีความนิยมทำกิจกรรม ระดับปานกลาง
 (ค่าเฉลี่ย 2.54) กลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานส่วนใหญ่ในพื้นที่ทั้ง 5 ประเภท นิยมทำกิจกรรมรูปแบบ
 กิจกรรมทางเลือก รองลงมา คือ กิจกรรมจำเป็น โดยพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการเปลี่ยนถ่าย
 ระบบการสัญจร และพักผ่อน มีความนิยมทำกิจกรรมมากที่สุดเมื่อเทียบกับพื้นที่ว่างสาธารณะอื่น
 (ค่าเฉลี่ย 2.84) ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ของคุณลักษณะผู้ใช้งานกับรูปแบบกิจกรรมในพื้นที่ว่างๆ ภาพรวม
 ทั้ง 5 ประเภท พบว่า คุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่ด้าน อายุ และอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการทำกิจกรรมใน
 พื้นที่ว่างสาธารณะ 2) เหตุผลด้านคุณลักษณะสัญญาณเมืองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้พื้นที่ว่าง
 สาธารณะทั้ง 5 ประเภท พบว่า เหตุผลหลัก คือ มีโครงข่ายการสัญจรที่เข้าถึงสะดวก เหตุผลรอง คือ
 อยู่ในการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีชีวิตชีวา 3) ความสำคัญขององค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ว่าง
 สาธารณะทั้ง 5 ประเภท พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญหลัก คือ ด้านเอกลักษณ์ภายในพื้นที่ และสำคัญ
 รอง คือ ด้านความปลอดภัย ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ปัญหาที่พบในพื้นที่ว่างๆ ทั้ง 5 ประเภท พบ
 ปัญหาพื้นที่เสื่อมโทรม ขาดระเบียบ ร่มเงา และภูมิทัศน์ที่สวยงาม จากผลการศึกษานำไปสู่
 ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุง ส่งเสริมกายภาพพื้นที่ว่างๆ เพื่อสามารถให้รองรับการใช้งานได้ดี
 ยิ่งขึ้น แบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ 1) มาตรการด้านผังเมือง ด้านพัฒนาโครงข่ายทางสัญจรของย่าน และ
 พื้นที่โล่งในชุมชน 2) การจัดการภายในพื้นที่ว่างสาธารณะ ส่งเสริมเอกลักษณ์ สร้างความรู้สึกถึง
 ตำแหน่ง ส่งเสริมความปลอดภัย สุนทรียภาพ และการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะ

57058303 : Major Master of Urban and Environmental Planning Program

Keyword : Public Open Spaces, Characteristics of Public Open Spaces, Use Patterns, Trang Town's Commercial Area

MISS PORNTHIP KIMNUAN : THE CHARACTERISTICS AND USE PATTERNS OF PUBLIC OPEN SPACE IN THE COMMERCIAL AREA,TRANG TOWN THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR SUPAGTRA SUTHASUPA, Ph.D.

This research aims to classify the public open space as well as to study and analyze the relationships of use patterns and the characteristics of public open space in the commercial area in Trang town. Twelve areas are chosen, according to theories and concepts reviewed, and grouped, as per major usage, into 5 types. The methods used include the site survey and the questionnaire survey which provides data obtained from 160 participants who are the users of the 5 types of public open spaces. The results show as follows. 1) The public open space in the commercial area in Trang town are favorably used in a moderate degree (Mean 2.54). Most of the users, among the 5 types of areas, favorably carry out optional activities and necessary activities, respectively. The public open spaces for the activities of changing modes of transportation and awaiting are favorably used in the highest degree (Mean 2.84). The relationship of the users' characteristics and the use patterns, among the 5 types of public open spaces, shows that age and career are related to the activities. 2) According to the impact of the urban morphology on the decision to use the public open space, the street network is the most influential factor and followed by being a vibrant area. 3) Regarding the importance of the physical elements in the public open space, the space identity is the most essential component and the safety of the space is the following factor. Furthermore, in the study area, it is found that there are the problems of dilapidated and unmanaged areas, along with the lacks of shaded space and attractive landscape. From the results of the study, the suggestions for the improvement of the public open space are proposed in 2 aspects: 1) an urban planning measure, to develop a transportation network in the town and an open space network in the community, 2) the management of the public open space, to promote its identity, location awareness, safety, aesthetics and public participation during the development of the public open space.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “คุณลักษณะและรูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง” สามารถดำเนินการสำเร็จลุล่วงได้ดีเนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุพักตรา สุทธสุภา ที่ทุ่มเท เสียสละเวลาในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ และข้อคิดเห็น รวมทั้งยังช่วยปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์เล่มนี้มาโดยตลอด จึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐวุฒิ ปรียวณิชย์ ประธานกรรมการ และ รองศาสตราจารย์ ดร. กรุณา รักษาวิณ ผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการภายนอก ที่ได้ให้คำแนะนำ ตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง แก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อาจารย์ประจำภาควิชาการออกแบบและวางผังชุมชนเมืองทุกท่าน ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ด้านผังเมือง รวมถึงเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่อำนวยความสะดวกตลอดเวลาการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณชาวตรังผู้ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะทุกท่าน สำหรับความช่วยเหลือ ข้อคิดเห็น และคำแนะนำ ตลอดระยะเวลาการสำรวจภาคสนามและเก็บแบบสอบถาม ส่งผลให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัว ที่สนับสนุนและเป็นกำลังใจที่ดีที่สุดแก่ผู้วิจัยเสมอมา

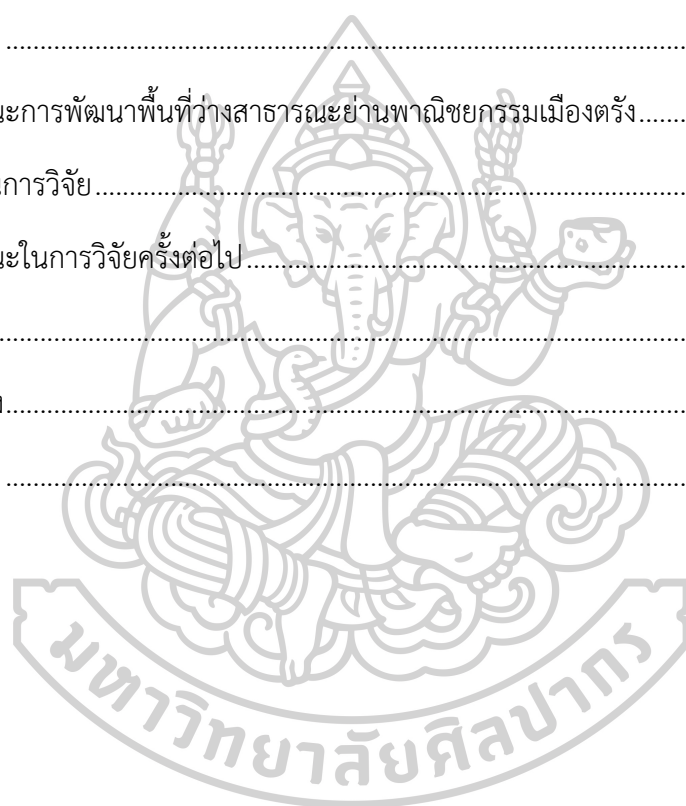
พรทิพย์ กิ๋มนวน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ท
สารบัญแผนภูมิ.....	ด
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
คำถามการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ตัวแปรในการวิจัย.....	6
ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	10
บทที่ 2 ทฤษฎี แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
ทฤษฎีและแนวคิดเมื่อกับพื้นที่ว่างสาธารณะ.....	12
ทฤษฎีและแนวคิดพื้นที่ว่างสาธารณะ.....	14
ทฤษฎีและแนวคิดพฤติกรรมการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ.....	31

ทฤษฎีและแนวคิดด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ตอบสนองพฤติกรรมมนุษย์.....	35
แผนและโครงการพัฒนา เอกสารการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กว้างสาธารณะ.....	38
สรุปทฤษฎีและแนวคิด.....	42
บทที่ 3 การออกแบบการวิจัย.....	44
กรอบทฤษฎีและแนวคิดในการวิจัย.....	44
ตัวแปรในการวิจัย.....	47
การออกแบบกระบวนการวิจัย.....	49
การคัดเลือกพื้นที่วิจัย.....	51
การกำหนดขนาดกลุ่มผู้ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ (ขนาดประชากร).....	52
การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง.....	55
การสร้างเครื่องมือการวิจัย.....	58
การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	69
การดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนาม.....	69
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
สรุปการออกแบบการวิจัย.....	71
บทที่ 4 สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษาย่านพาณิชยกรรมเมืองตรัง และการเลือกพื้นที่วิจัย.....	73
สภาพทั่วไปของเมืองตรัง.....	73
สภาพทั่วไปย่านพาณิชยกรรมเมืองตรัง.....	76
ลักษณะทางสังคม.....	96
ลักษณะทางเศรษฐกิจ.....	100
สรุปลักษณะทั่วไปของย่านพาณิชยกรรมเมืองตรัง.....	102
พื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชยกรรมเมืองตรัง.....	104
บทที่ 5 ผลการศึกษา วิเคราะห์ และอภิปรายผลการศึกษา.....	122
ผลการศึกษา.....	123

การวิเคราะห์ผลการศึกษา	148
การวิเคราะห์คุณลักษณะกายภาพและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะ	148
สรุปผลการศึกษา และอภิปรายผลการศึกษา	209
สรุปอภิปรายผลการศึกษา	222
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	226
สรุปกระบวนการวิจัย	226
ผลการวิจัย	227
ข้อเสนอแนะการพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง	235
ข้อจำกัดในการวิจัย	238
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	239
ภาคผนวก	240
รายการอ้างอิง	265
ประวัติผู้เขียน	268

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 1 เกณฑ์การจัดประเภทสวนสาธารณะ.....	21
ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของพื้นที่กลางแจ้ง กับอัตราการเกิดของกิจกรรมกลางแจ้ง	33
ตารางที่ 3 จำนวนผู้ใช้พื้นที่ในวันธรรมดา วันหยุดสุดสัปดาห์ และผู้ใช้งานเฉลี่ยรวมทั้งหมด	53
ตารางที่ 4 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของพื้นที่ว่างสาธารณะแบ่งประเภทตามประโยชน์ใช้สอย หลักของพื้นที่.....	57
ตารางที่ 5 สรุปข้อมูลพื้นฐานทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรง ..	105
ตารางที่ 6 สำรวจจำนวนผู้ใช้งานและองค์ประกอบทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะ	125
ตารางที่ 7 แจกแจงข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อการค้าขายและบริการ.....	148
ตารางที่ 8 แจกแจงรายละเอียดพฤติกรรมในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมการค้าขายและบริการ... ..	150
ตารางที่ 9 ความถี่ของกิจกรรมแต่ละประเภทในกลุ่มพื้นที่ว่างๆ เพื่อกิจกรรมการค้าและบริการ... ..	152
ตารางที่ 10 ปัจจัยความสำคัญทางคุณลักษณะสัณฐานเมือง ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน	153
ตารางที่ 11 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในกลุ่มพื้นที่ ว่างๆ เพื่อกิจกรรมการค้าขายและบริการ.....	155
ตารางที่ 12 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ ใน กลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมการค้าขายและบริการ	156
ตารางที่ 13 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านความปลอดภัย ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆ เพื่อกิจกรรมการค้าขายและบริการ	157
ตารางที่ 14 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านเอกลักษณ์ ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อ กิจกรรมการค้าขายและบริการ.....	158
ตารางที่ 15 ค่าคะแนนความพอใจ และข้อเสนอแนะในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมการค้าขายและบริการ	159
ตารางที่ 16 แจกแจงข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมนันทนาการ	161
ตารางที่ 17 แจกแจงรายละเอียดพฤติกรรมในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมนันทนาการ	162

ตารางที่ 18	ความถี่ของกิจกรรมแต่ละประเภทในกลุ่มพื้นที่ว่างๆ เพื่อกิจกรรมนันทนาการ.....	165
ตารางที่ 19	ปัจจัยความสำคัญทางคุณลักษณะสัณฐานเมือง ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน	166
ตารางที่ 20	ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมนันทนาการ.....	167
ตารางที่ 21	ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมนันทนาการ.....	168
ตารางที่ 22	ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านความปลอดภัย ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆ เพื่อกิจกรรมนันทนาการ.....	170
ตารางที่ 23	ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่ ของกลุ่มพื้นที่ว่างๆ เพื่อกิจกรรมนันทนาการ	170
ตารางที่ 24	คะแนนความพอใจ และข้อเสนอแนะในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมนันทนาการ	172
ตารางที่ 25	แจกแจงข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน.....	173
ตารางที่ 26	แจกแจงรายละเอียดพฤติกรรมในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน.....	175
ตารางที่ 27	ความถี่ของกิจกรรมแต่ละประเภทในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน	177
ตารางที่ 28	ปัจจัยความสำคัญทางคุณลักษณะสัณฐานเมือง ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน	178
ตารางที่ 29	ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในกลุ่มพื้นที่ว่าง ๆ เพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน.....	179
ตารางที่ 30	ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน	181
ตารางที่ 31	ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านความปลอดภัย ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆ เพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน.....	182
ตารางที่ 32	ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่ ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆ เพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน.....	182
ตารางที่ 33	แจกแจงระดับความพอใจ และข้อเสนอแนะในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน	184

ตารางที่ 34 แจกแจงข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการ สัญจร หรือพักรอ.....	185
ตารางที่ 35 แจกแจงรายละเอียดพฤติกรรมในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือพักรอ.....	187
ตารางที่ 36 ความถี่ของกิจกรรมแต่ละประเภทในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการ	189
ตารางที่ 37 ปัจจัยความสำคัญทางคุณลักษณะสิ่งแวดล้อมเมือง ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน	190
ตารางที่ 38 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในกลุ่ม พื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือพักรอ.....	192
ตารางที่ 39 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ ในกลุ่ม พื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือพักรอ.....	193
ตารางที่ 40 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านความปลอดภัย ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆ เพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือพักรอ	194
ตารางที่ 41 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านเอกลักษณ์ ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อ กิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือพักรอ.....	195
ตารางที่ 42 แจกแจงระดับความพอใจ และข้อเสนอแนะในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่าย ระบบการสัญจร หรือพักรอ.....	196
ตารางที่ 43 แจกแจงข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมทางสังคม.....	197
ตารางที่ 44 แจกแจงรายละเอียดพฤติกรรมในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมทางสังคม	199
ตารางที่ 45 ความถี่ของกิจกรรมแต่ละประเภทในกลุ่มพื้นที่ว่างๆ เพื่อกิจกรรมทางสังคม	201
ตารางที่ 46 ปัจจัยความสำคัญทางคุณลักษณะสิ่งแวดล้อมเมือง ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน	202
ตารางที่ 47 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในกลุ่มพื้นที่ ว่างๆเพื่อกิจกรรมทางสังคม.....	203
ตารางที่ 48 คะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ ในกลุ่ม พื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมทางสังคม.....	204

ตารางที่ 49 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านความปลอดภัย ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆ เพื่อกิจกรรมทางสังคม	206
ตารางที่ 50 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านเอกลักษณ์ ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆ เพื่อกิจกรรมทางสังคม.....	206
ตารางที่ 51 แจกแจงระดับความพอใจ และข้อเสนอแนะในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมทางสังคม	208
ตารางที่ 52 ความนิยมทำกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง	210
ตารางที่ 53 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่กับกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการค้าและบริการ	212
ตารางที่ 54 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่กับกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการและสังคม	214
ตารางที่ 55 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่กับกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน เปลี่ยนถ่ายระบบสัญจร และพักรอ.....	215
ตารางที่ 56 ค่าความสัมพันธ์เฉพาะที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05 ระหว่างคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่กับกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมโดยภาพรวม	216
ตารางที่ 57 ค่าคะแนนเหตุผลการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะด้านองค์ประกอบสัณฐานเมืองทั้ง 5 ประเภท	218
ตารางที่ 58 ค่าระดับความสำคัญของปัจจัยองค์ประกอบกายภาพภายในพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละประเภท	219
ตารางที่ 59 สรุปอภิปรายผลการวิเคราะห์ความสำคัญด้านคุณลักษณะกายภาพและความสัมพันธ์ของผู้ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะกับกิจกรรม.....	222

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 1 ตำแหน่งพื้นที่ศึกษา	4
ภาพที่ 2 ลักษณะกายภาพทั่วไปของย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง	5
ภาพที่ 3 ลักษณะกายภาพตลาด Pittsburgh ก่อนและหลังการพัฒนา	41
ภาพที่ 4 ตำแหน่งที่ขอบเขตย่านพาณิชย์กรรมเมื่อตรัง	52
ภาพที่ 5 ตัวอย่างแบบสำรวจส่วนข้อมูลลักษณะทางกายภาพพื้นที่โดยทั่วไป	58
ภาพที่ 6 ตัวอย่างแบบสำรวจส่วนรูปแบบกิจกรรมของผู้ใช้งานภายในพื้นที่	59
ภาพที่ 7 ตัวอย่างแบบสำรวจส่วนคุณลักษณะองค์ประกอบทางกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	59
ภาพที่ 8 ตัวอย่างแบบสำรวจส่วนคุณลักษณะองค์ประกอบทางกายภาพ ด้านสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ และนันทนาการ	60
ภาพที่ 9 ตัวอย่างแบบสำรวจส่วนคุณลักษณะองค์ประกอบทางกายภาพ ด้านความปลอดภัย	60
ภาพที่ 10 ตัวอย่างแบบสำรวจส่วนคุณลักษณะองค์ประกอบทางกายภาพ ด้านเอกลักษณ์พื้นที่	60
ภาพที่ 11 ตัวอย่างแบบสำรวจส่วนความเชื่อมโยงเชิงเศรษฐกิจของพื้นที่	61
ภาพที่ 12 ตัวอย่างแบบสำรวจส่วนความเชื่อมโยงเชิงสังคมของพื้นที่	61
ภาพที่ 13 ตัวอย่างแบบสำรวจส่วนการประเมินสภาพกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะปัจจุบัน	62
ภาพที่ 14 ตัวอย่างแบบสอบถาม ส่วนข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่	63
ภาพที่ 15 ตัวอย่างแบบสอบถาม ส่วนข้อมูลพฤติกรรมการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ	63
ภาพที่ 16 ตัวอย่างแบบสอบถาม ส่วนรูปแบบกิจกรรม และความนิยมของกิจกรรมที่เกิดขึ้น	64
ภาพที่ 17 ตัวอย่างแบบสอบถาม ส่วนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพเมือง(สัญญาณเมือง)	65
ภาพที่ 18 ตัวอย่างแบบสอบถาม ส่วนความสำคัญด้านองค์ประกอบกายภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	65
ภาพที่ 19 ตัวอย่างแบบสอบถาม ส่วนความสำคัญด้านองค์ประกอบกายภาพด้านสภาพแวดล้อม ...	66
ภาพที่ 20 ตัวอย่างแบบสอบถาม ส่วนความสำคัญด้านองค์ประกอบกายภาพด้านความปลอดภัย....	66

ภาพที่ 21 ตัวอย่างแบบสอบถาม ส่วนความสำคัญด้านองค์ประกอบกายภาพด้านเอกลักษณ์พื้นที่ ..	66
ภาพที่ 22 ตัวอย่างแบบสอบถาม ส่วนระดับความประทับใจ และข้อเสนอแนะในการใช้งานพื้นที่ ...	68
ภาพที่ 23 ขอบเขตเมืองตรัง ขอบเขตเทศบาลนครตรัง และขอบเขตย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง	75
ภาพที่ 24 แผนที่เขตเทศบาลเมืองตรัง พ.ศ 2505	77
ภาพที่ 25 ภาพถ่ายทางอากาศของเมืองตรัง พ.ศ. 2517	78
ภาพที่ 26 ภาพถ่ายทางอากาศของเมืองตรัง พ.ศ.2542.....	79
ภาพที่ 27 ภาพถ่ายทางอากาศของเมืองตรัง พ.ศ. 2561	79
ภาพที่ 28 ย่านการค้าและบริการ.....	81
ภาพที่ 29 ย่านสถาบันราชการ.....	82
ภาพที่ 30 การใช้ประโยชน์ที่ดินในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง	83
ภาพที่ 31 มวลความสูงอาคารในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง.....	85
ภาพที่ 32 การใช้ประโยชน์อาคารในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง	86
ภาพที่ 33 โครงข่ายการสัญจรภายในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง	88
ภาพที่ 34 สภาพจราจรของถนนในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง	89
ภาพที่ 35 โครงข่ายสายเดินรถโดยสารประจำทางของอบจ.ตรังในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง.....	91
ภาพที่ 36 โครงข่ายทางเท้าและทางจักรยานในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง	93
ภาพที่ 37 จินตภาพย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง.....	95
ภาพที่ 38 ตำแหน่งพื้นที่จัดกิจกรรมสังคมที่สำคัญในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง.....	99
ภาพที่ 39 ตำแหน่งพื้นที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง.....	101
ภาพที่ 40 ตำแหน่งพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง	104
ภาพที่ 41 ลักษณะทางกายภาพถนนหลังตลาดสดเทศบาลนครตรัง.....	109
ภาพที่ 42 ลักษณะทางกายภาพถนนย่านการค้าสถานีรถไฟตรัง.....	110
ภาพที่ 43 ลักษณะทางกายภาพถนนริมน้ำ ตลาดนัดตอนเย็น.....	111
ภาพที่ 44 ลักษณะทางกายภาพลานหน้าศาลากลาง (เก่า).....	112

ภาพที่ 45 ลักษณะทางกายภาพลานอาคารเทศบาลนครตรัง.....	113
ภาพที่ 46 ลักษณะทางกายภาพลานวัฒนธรรมเทศบาลนครตรัง.....	114
ภาพที่ 47 ลักษณะทางกายภาพสวนหนองพลอง.....	115
ภาพที่ 48 ลักษณะทางกายภาพสวนทับเที่ยง.....	116
ภาพที่ 49 ลักษณะทางกายภาพสวนหนองน้ำสิริบรรณ.....	117
ภาพที่ 50 ลักษณะทางกายภาพบาทวิถีเกาะกลางถนนวิเศษกุล.....	118
ภาพที่ 51 ลักษณะทางกายภาพลานแสดงสัญลักษณ์เฉลิมพระเกียรติฯ.....	119
ภาพที่ 52 ลักษณะทางกายภาพสวนหนองพลอง 2.....	120
ภาพที่ 53 แผนที่โดยสังเขปแสดงตำแหน่งพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง.....	124
ภาพที่ 54 ตำแหน่งพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการค้าและบริการ.....	135
ภาพที่ 55 ตำแหน่งพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการ.....	138
ภาพที่ 56 ตำแหน่งพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน.....	141
ภาพที่ 57 ตำแหน่งพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร และพักรอ....	144
ภาพที่ 58 ตำแหน่งพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางสังคม.....	147

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
แผนภูมิที่ 1 ตัวแปรในการวิจัย.....	8
แผนภูมิที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
แผนภูมิที่ 3 ทฤษฎีจิตวิทยาความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์.....	35
แผนภูมิที่ 4 กรอบแนวคิดตัวแปรในการวิจัย.....	47
แผนภูมิที่ 5 กระบวนการวิจัย.....	50
แผนภูมิที่ 6 ปัจจัยด้านคุณลักษณะกายภาพ คุณลักษณะของผู้ใช้พื้นที่ และปัจจัยเสริมอื่นที่มีผลต่อ กิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะย่านพาณิชยกรรมเมืองตรัง.....	232

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

พื้นที่ว่างสาธารณะ (Public open space) คือ พื้นที่นอกเหนือจากสิ่งปกคลุมของอาคารมีความหลากหลายของกิจกรรม ซึ่งขึ้นอยู่กับคุณลักษณะทางกายภาพ สภาพแวดล้อมเมือง เศรษฐกิจ สังคม และความสามารถในการเข้าถึง ทำให้รองรับการใช้งานของคนในเมืองได้อย่างอิสระ โดยทั่วไปมักใช้เพื่อวัตถุประสงค์พักผ่อนหย่อนใจ พบปะ ออกกำลังกาย ตลอดจนการรวมกลุ่มทางสังคมหรืองานเทศกาล ทั้งยังเป็นส่วนช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์เมือง ส่งเสริมคุณค่าของบริบทและงานสถาปัตยกรรมโดยรอบ ทำให้เกิดสภาพแวดล้อมเมืองที่มีคุณภาพและสวยงาม เห็นได้ว่าพื้นที่ว่างสาธารณะเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อเมืองเพราะนอกจากเป็นระบบโครงสร้างหลักของเมืองแล้ว ยังเป็นศูนย์กลางทางกิจกรรมเปิดโอกาสให้เกิดความเท่าเทียมของการใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะ นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ต่อเมืองในเชิงเศรษฐกิจคือทำให้บริบทและที่ดินมีมูลค่าสูงเกิดการพัฒนาอย่างรวดเร็วส่งผลให้เมืองมีชีวิตชีวามากขึ้น (กำแพง อดิโพธิ, 2552)

ปัจจุบันเมืองแต่ละแห่งได้มีการพัฒนากายภาพไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพื่อตอบสนองชีวิตความเป็นอยู่ และกิจกรรมทางเศรษฐกิจอันเป็นกลไกขับเคลื่อนเมืองให้เจริญมากยิ่งขึ้น จนไม่สามารถหลีกเลี่ยงผลกระทบที่ตามมาในหลายด้านได้ เช่น การใช้ประโยชน์ที่ดินที่หนาแน่นขึ้น ความไม่เป็นระเบียบของสภาพแวดล้อม การบุกรุกพื้นที่ว่างเพื่อการพัฒนาเมืองอย่างไม่มีที่สิ้นสุด หรือแม้แต่การบริหารจัดการทางผังเมืองที่ยังไม่มีการเน้นความสำคัญของพื้นที่ว่างสาธารณะตามศักยภาพที่ควรจะเป็น ส่งผลให้ประชาชนในเมืองขาดพื้นที่แสดงออกทางสังคม หรือมีพื้นที่ว่างสาธารณะที่ไม่ตรงกับความต้องการใช้งาน โดยส่วนใหญ่พื้นที่ว่างสาธารณะในประเทศไทย มุ่งเน้นแต่เพียงการสร้างสวนสาธารณะ สนามกีฬา หรือลานวัฒนธรรมเพื่อรองรับการใช้งานของคนในเมือง ซึ่งหากมองในแง่ความสำเร็จด้านการใช้งานแต่ละพื้นที่ พบว่า มีทั้งพื้นที่ที่เกิดการใช้งานตลอดเวลา หรือบางพื้นที่มีการใช้งานน้อยมาก สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงการพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะที่ยังไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการใช้งาน และรูปแบบวิถีชีวิตของคนในเมืองอย่างแท้จริง ซึ่งในแง่ของความเป็นจริงพบว่ามีรูปแบบกิจกรรม คุณลักษณะของผู้ใช้พื้นที่ และช่วงเวลาที่แตกต่างกันของการใช้งานที่ส่งผลต่อการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของเมือง โดยงานวิจัยนี้ได้แบ่งประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะของเมืองตามที่ กาญจน์ นทีวุฒิกุล (2550) กล่าวไว้ คือ พื้นที่ว่างสาธารณะประเภทพื้นที่ ประกอบด้วย จัตุรัส

(Square) พลาซ่า (Plaza) พื้นที่ว่างเปล่า (Leftover Space) พื้นที่ว่างสาธารณะประเภทถนน บาทวิถี ประกอบด้วย ถนน (Street) ถนนคนเดิน (Walking Street) บาทวิถี (Path) และพื้นที่ว่างสาธารณะประเภทสวน ประกอบด้วย พื้นที่เลียบริมน้ำ (Waterfront) สวนสาธารณะ (Public Park)

จังหวัดตรัง เป็นจังหวัดขนาดเล็กตั้งอยู่ทางภาคใต้ฝั่งตะวันตกของประเทศไทย มีเทศบาลนครตรังเป็นศูนย์กลางจังหวัดตรัง ซึ่งมีพื้นที่ทั้งหมด 14.77 ตารางกิโลเมตร โดยการวิจัยนี้ได้เลือกพื้นที่ศึกษาในพื้นที่ย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรังของเทศบาลนครตรัง เพราะทำหน้าที่เสมือนศูนย์กลางความเจริญของเมือง มีการใช้งานหนาแน่นที่สุด มีความหลากหลายทั้งผู้ใช้พื้นที่และเวลา โดยการใช้งานภายในย่านจะประกอบด้วย หน่วยงานราชการ แหล่งธุรกิจ และชุมชนเก่าแทรกตัวกระจายอยู่ในพื้นที่จากการสำรวจของผู้วิจัยเกี่ยวกับพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเบื้องต้น พบว่า พื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรังประกอบด้วยหลายประเภท โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะที่เน้นเพื่อการพักผ่อน นันทนาการ ซึ่งมีกิจกรรมเกิดขึ้นทั้งช่วงเวลาวันธรรมดา ช่วงเทศกาล หรือวาระโอกาสที่สำคัญ ทั้งนี้บางพื้นที่อาจมีรูปแบบการใช้งาน และความถี่ของกิจกรรมที่มีผลจากปัจจัยคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่เป็นส่วนที่ทำให้พื้นที่ประสบความสำเร็จในการใช้งาน อีกทั้งศักยภาพของสภาพแวดล้อมกายภาพพื้นที่แต่ละแห่งที่เป็นเหตุผลทำให้เกิดการใช้งานในพื้นที่ว่างสาธารณะ เช่น เหตุผลด้านเมือง อาจมาจากตำแหน่งที่ตั้ง หรือระบบโครงสร้างสัญจรที่เชื่อมการใช้งานกับพื้นที่ว่างสาธารณะ หรือ ความสำคัญด้านสิ่งอำนวยความสะดวก บรรยากาศในพื้นที่ทำให้ผู้ใช้ช้อยากใช้งาน และจะเห็นได้ว่า พื้นที่ว่างสาธารณะเป็นส่วนหนึ่งของระบบโครงสร้างเมืองที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นอย่างมากทั้งในแง่สังคม เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว หรือแม้แต่สภาพแวดล้อมเมืองที่น่าใช้งาน อย่างไรก็ตามการศึกษาถึงลักษณะรูปแบบพื้นที่ว่างสาธารณะของเมือง โดยเฉพาะเมืองที่ไม่ใช่ศูนย์กลางหลักของภูมิภาคยังมีน้อย ประกอบยังขาดความสนใจและแรงจูงใจในการพัฒนาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหากไม่มีการศึกษาคุณลักษณะและรูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมตรังดังกล่าวเพื่อเป็นแนวทาง จะทำให้พื้นที่ว่างสาธารณะโดยส่วนใหญ่มีกายภาพที่ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้งานอย่างแท้จริง หรือมีบรรยากาศที่ไม่ดึงดูดให้เกิดความอยากใช้พื้นที่ว่างสาธารณะร่วมกัน อาจส่งผลต่อให้กลายเป็นพื้นที่ล่อแหลม ไม่ปลอดภัยต่อการใช้ชีวิตสาธารณะของคนเมืองตรังได้ จึงเป็นที่มาที่นำสนใจสำหรับการศึกษาในครั้งนี้

ดังนั้น การวิจัยนี้เป็นการศึกษา ค้นคว้า อธิบายเกี่ยวกับคุณลักษณะกายภาพ และรูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละประเภทในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากายภาพเมือง ที่ไม่ใช่เพียงแค่การพัฒนาที่ว่างในรูปแบบของสวนสาธารณะตามกำหนดผังเมือง

ระบุหรือแผนตามหน่วยงานภาครัฐเท่านั้น หากแต่เป็นการศึกษามิติของการใช้งาน และลักษณะกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะที่สามารถตอบสนองการใช้งานได้จริง เพื่อเป็นฐานข้อมูลให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปต่อยอดในการพัฒนาระบบที่ว่างในเมือง และจัดทำแผนพัฒนากายภาพของย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรังได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

จำแนกประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะ ศึกษารูปแบบการใช้งาน และคุณลักษณะทางกายภาพที่สำคัญของพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง

คำถามการวิจัย

1. พื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง สามารถจำแนกตามประโยชน์ใช้สอยหลักได้กี่ประเภท
2. คุณลักษณะของผู้ใช้งาน และความถี่กิจกรรมของพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง มีความสัมพันธ์กันหรือไม่และอย่างไร
3. องค์ประกอบสัณฐานเมืองด้านใดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ
4. ความสำคัญขององค์ประกอบด้านคุณลักษณะทางกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะคืออะไรบ้าง

สมมติฐานการวิจัย

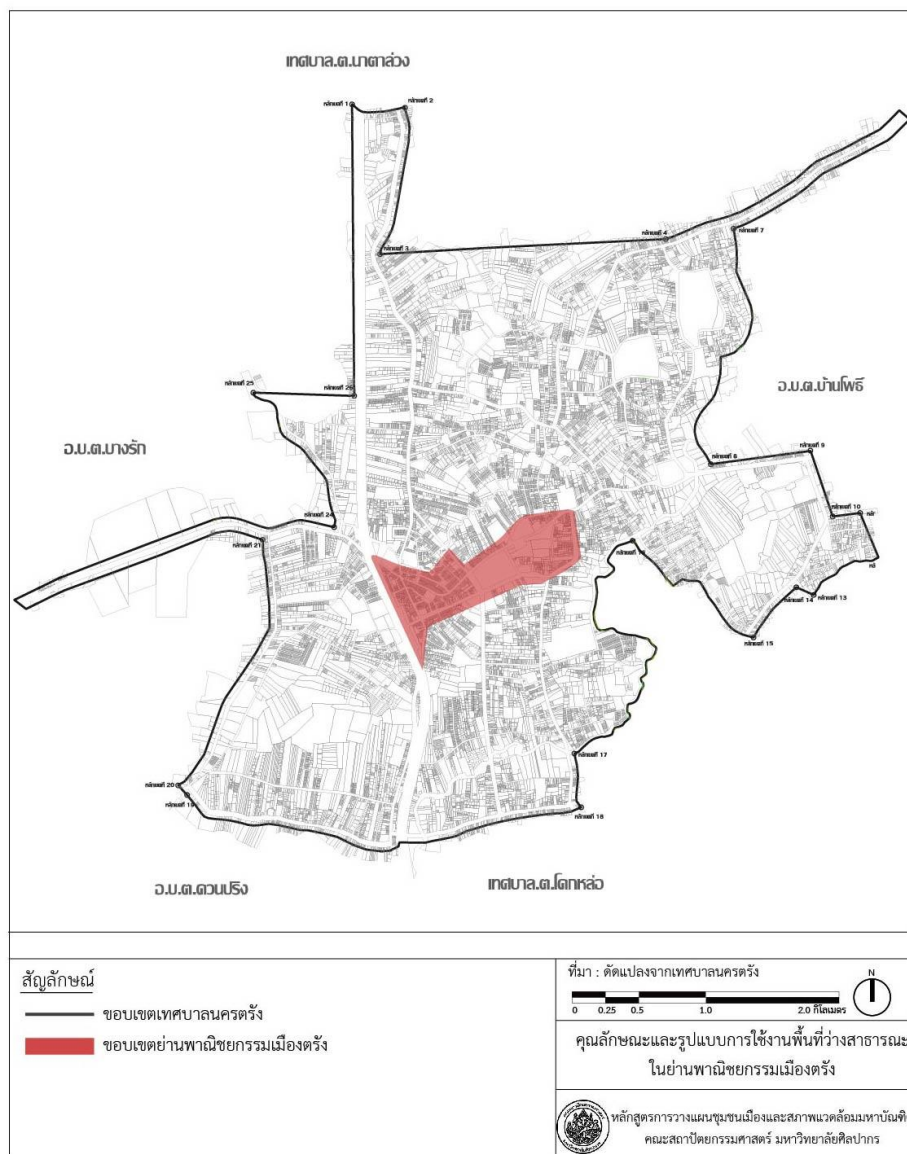
1. พื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรังมีหลายประเภท ตามการจำแนกด้วยเกณฑ์ด้านประโยชน์ใช้สอยหลักของพื้นที่
2. คุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่ มีความสัมพันธ์กับ ความถี่กิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะของย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง
3. องค์ประกอบสัณฐานเมือง ด้านที่ตั้ง และการเข้าถึงที่สะดวกจากเส้นทางสัญจร เป็นเหตุผลหลักในการตัดสินใจใช้งานในพื้นที่ว่างสาธารณะของย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง ตามลำดับ
4. คุณลักษณะทางกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีความสำคัญมากที่สุดในพื้นที่ว่างสาธารณะของย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

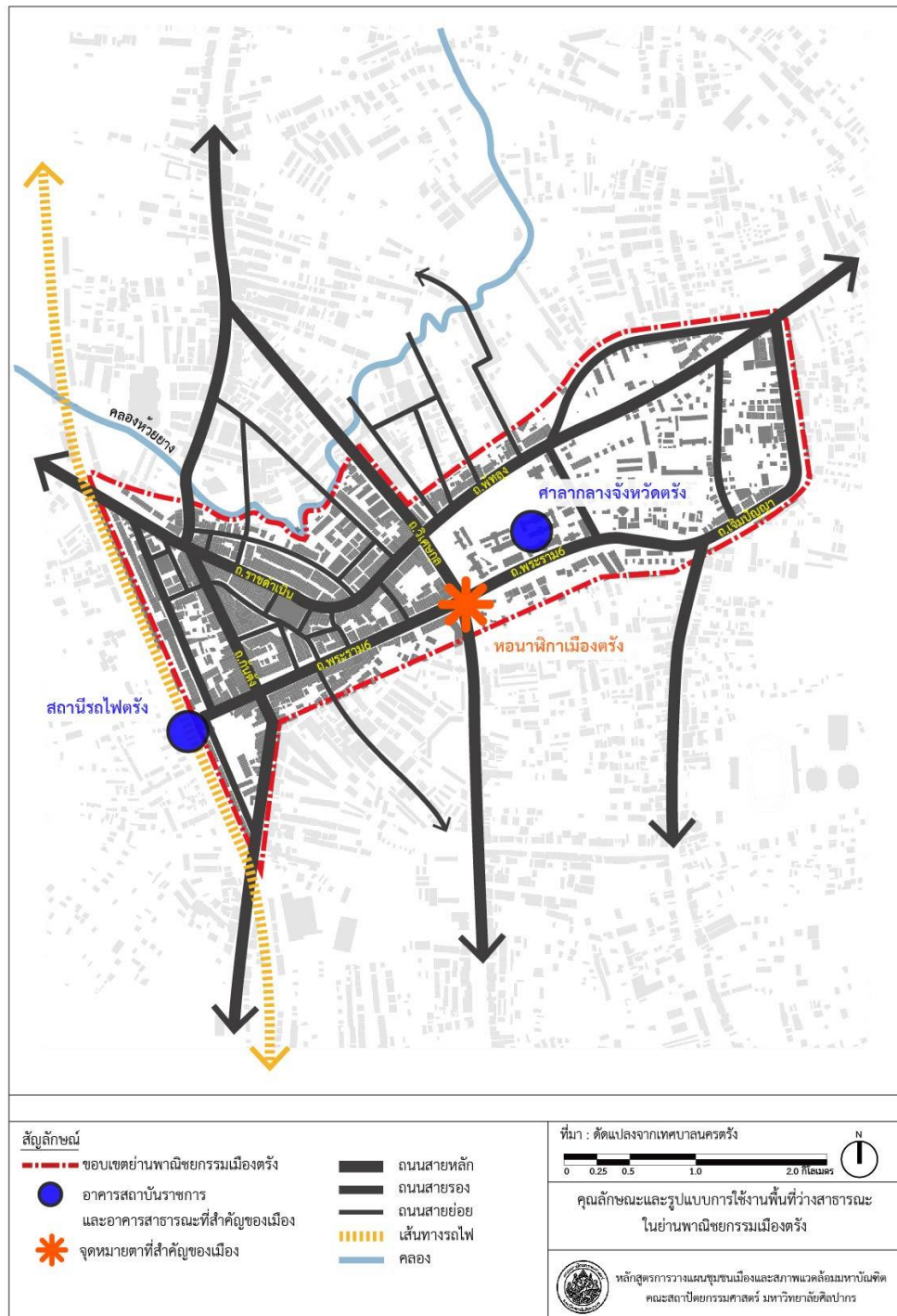
1.1 พื้นที่ศึกษาครอบคลุมพื้นที่ย่านพาณิชย์กรมเมืองตรัง มีขนาดพื้นที่โดยรวมประมาณ 2.66 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครตรัง ดังภาพที่ 1

1.2 พื้นที่วิจัยอาศัยกรอบแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการแบ่งประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อจำแนก และกำหนดตำแหน่งของพื้นที่ว่างสาธารณะภายในย่านพาณิชย์กรมเมือง

ภาพที่ 1 ตำแหน่งพื้นที่ศึกษา

ที่มา : ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรัง, 2561

ภาพที่ 2 ลักษณะกายภาพทั่วไปของย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรง

ที่มา: ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรง, 2561

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 2.1 การศึกษาทฤษฎี และแนวคิดด้านการจำแนกประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะของเมือง
- 2.2 การศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะทางกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะ ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบพื้นฐานเมือง และ องค์ประกอบกายภาพภายในพื้นที่ว่างสาธารณะ
- 2.3 การศึกษาจำนวนผู้ใช้พื้นที่ กิจกรรม ประโยชน์ใช้สอย และพฤติกรรมการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ
- 2.4 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่กับความถี่กิจกรรมการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ
- 2.5 การศึกษาเหตุผลการตัดสินใจใช้พื้นที่เชิงองค์ประกอบพื้นฐานเมือง และค่าความสำคัญองค์ประกอบกายภาพภายในพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละกลุ่ม

ตัวแปรในการวิจัย

ในการวิจัยคุณลักษณะและรูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง สามารถกำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติ ลักษณะเฉพาะทางกายภาพพื้นที่และคุณลักษณะบุคคลที่อาจส่งผลต่อการใช้งานพื้นที่ว่างได้ ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

- 1.1 คุณลักษณะองค์ประกอบทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะ
 - 1.1.1 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่
 - 1.1.2 ด้านสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ และนันทนาการ
 - 1.1.3 ด้านความปลอดภัย
 - 1.1.4 ด้านเอกลักษณ์พื้นที่

1.2 องค์ประกอบด้านพื้นฐานเมือง

- 1.2.1 ที่ตั้งและการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- 1.2.2 ระบบโครงข่ายการสัญจรในเมือง
- 1.2.3 รูปแบบมวลอาคารและที่ว่าง
- 1.2.4 จุดหมายตาที่สำคัญของเมือง (Landmark)

1.3 คุณลักษณะกลุ่มผู้ใช้งาน

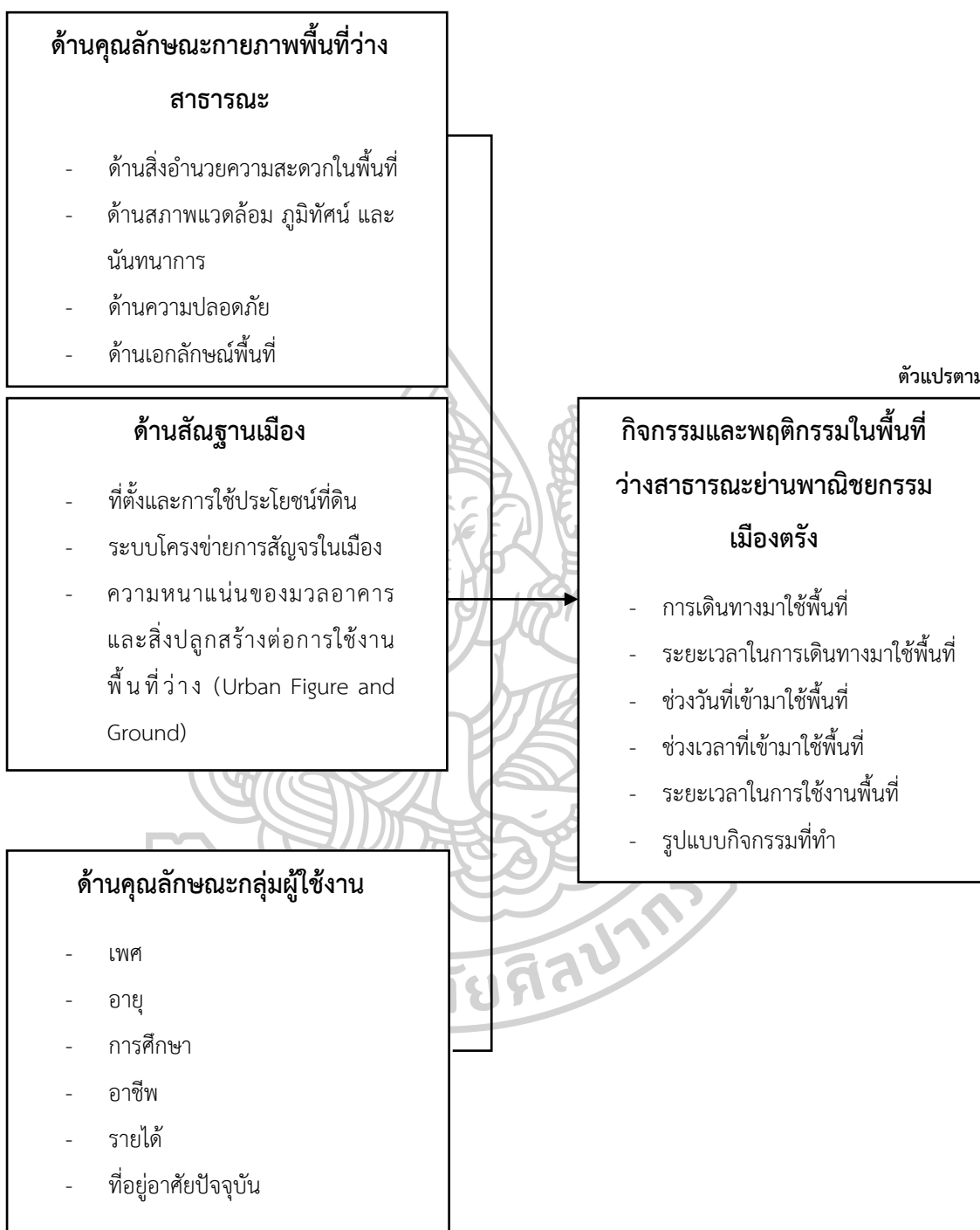
- 1.3.1 เพศ
- 1.3.2 อายุ
- 1.3.3 การศึกษา
- 1.3.4 อาชีพ
- 1.3.5 รายได้
- 1.3.6 ที่อยู่อาศัยปัจจุบัน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมและรูปแบบกิจกรรมของผู้ใช้งานที่เกิดขึ้นในพื้นที่ว่างสาธารณะ ประกอบด้วย

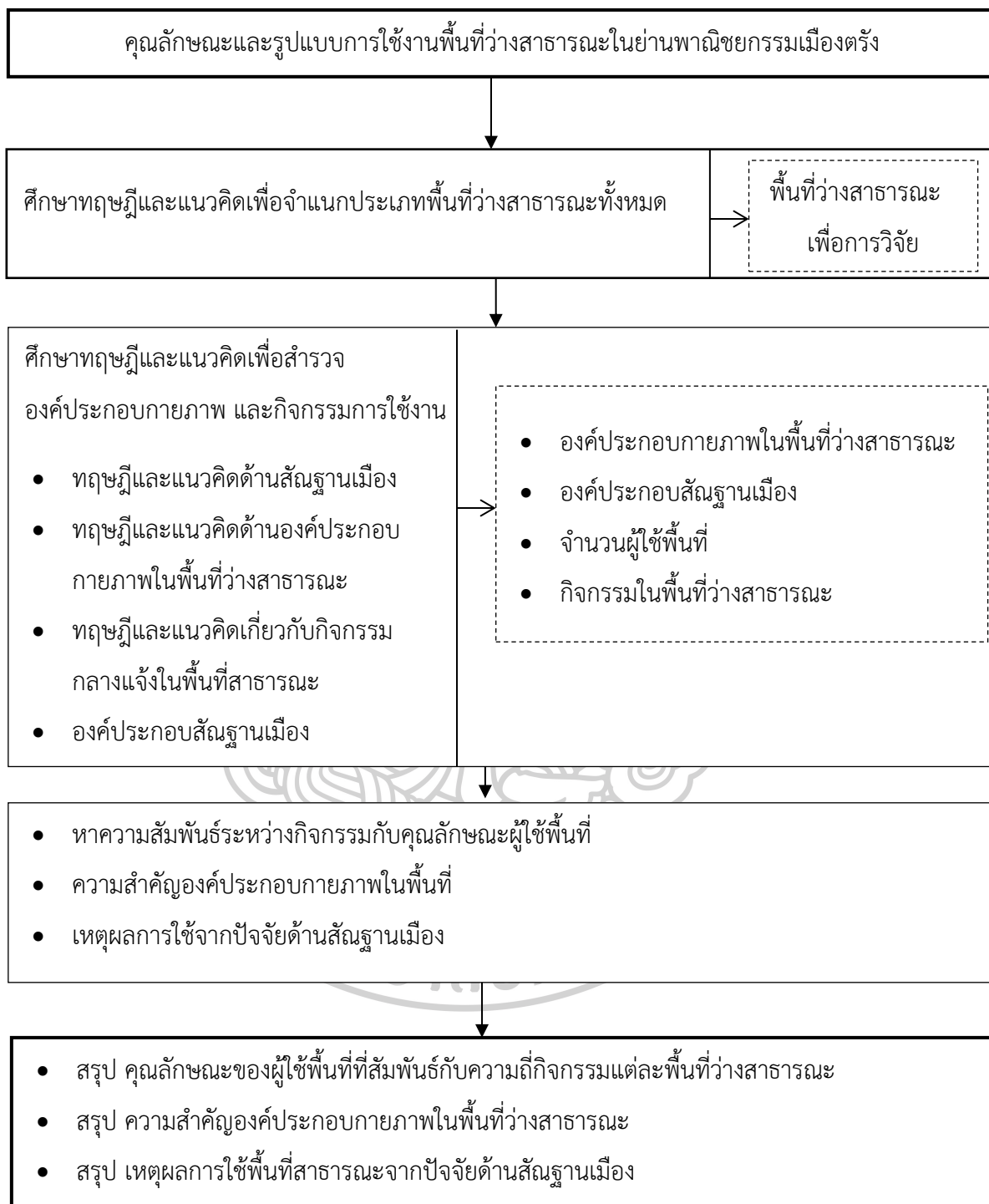
- 2.1 การเดินทางมาใช้พื้นที่
- 2.2 ระยะเวลาในการเดินทางมาใช้พื้นที่
- 2.3 ช่วงวันที่เข้ามาใช้พื้นที่
- 2.4 ช่วงเวลาที่เข้ามาใช้พื้นที่
- 2.5 ระยะเวลาในการใช้งานพื้นที่
- 2.6 รูปแบบกิจกรรมที่ทำ

ตัวแปรต้น

แผนภูมิที่ 1 ตัวแปรในการวิจัย

แผนภูมิที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ด้านคุณลักษณะของผู้ใช้พื้นที่กับกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะ เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาที่สอดคล้องกับกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้ใช้งานให้มากที่สุด
2. สามารถพัฒนาองค์ประกอบทางกายภาพของพื้นที่ว่างๆ ได้อย่างเหมาะสมทั้งองค์ประกอบภายในพื้นที่ และเชิงระบบสัณฐานเมือง
3. เป็นฐานข้อมูลสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว และเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการวิจัยเชิงลึกของแต่ละพื้นที่ว่างๆ ต่อไป

ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย

1. พื้นที่วิจัยในการศึกษาครั้งนี้กำหนดให้เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะ นั้นหมายถึง ทุกกลุ่มผู้ใช้งานสามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา รองรับกิจกรรมสาธารณะ โดยเป็นพื้นที่ว่างที่มีการใช้งานอยู่จริง ณ ปัจจุบัน
2. การวิจัยนี้มุ่งเน้นกำหนดกลุ่มตัวอย่างเฉพาะผู้ใช้งานภายในพื้นที่ว่างสาธารณะ เพื่อให้สามารถวิเคราะห์รูปแบบการใช้งานและกายภาพในภาพรวมได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับพื้นที่ว่างสาธารณะ ได้อย่างตรงความต้องการของผู้วิจัยมากที่สุด
3. การวิจัยนี้มุ่งเน้นเพื่อศึกษารูปแบบกิจกรรมประจำวันที่เกิดขึ้นในพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละแห่ง ซึ่งมีการใช้งานอยู่จริงตาม
4. จำนวนประชากรผู้ใช้งานทั้งหมด และขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยตามวัน เวลา ในแต่ละสถานที่จริง ณ ช่วงที่สำรวจ ซึ่งอาจมีการวิจัยอื่นที่มีจำนวนประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่างตามช่วงวัน เวลาสำรวจที่แตกต่างกัน

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

พื้นที่ว่างสาธารณะ (Public Open Space) หมายถึง พื้นที่ว่างนอกขอบเขตการปกคลุมของอาคาร รวมถึงสิ่งปลูกสร้างถาวรอื่น ๆ โดยมีการใช้ประโยชน์เพื่อกิจกรรมสาธารณะของชุมชน เช่น กิจกรรมนันทนาการ ประเพณี วัฒนธรรม รวมไปถึงงานรวมกลุ่มทางสังคม ซึ่งอาจเป็นพื้นที่ตามธรรมชาติ หรือพื้นที่ที่ถูกออกแบบจัดสร้างขึ้น ทั้งนี้ไม่ได้จำกัดเฉพาะพื้นที่กรรมสิทธิ์หน่วยงานสาธารณะเท่านั้น

คุณลักษณะพื้นที่ว่างสาธารณะ หมายถึง คุณสมบัติทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ส่งผลต่อลักษณะพื้นที่หรือทำให้การใช้งานที่แตกต่างกัน หรือทำให้พื้นที่ประสบผลสำเร็จด้านการใช้งาน เช่น สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ สิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย และเอกลักษณ์พื้นที่

รูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละแห่งซึ่งแยกแยะตามประโยชน์ใช้สอย อันประกอบด้วย คน กิจกรรม และช่วงเวลา โดยเป็นลักษณะการใช้งานที่มีความถี่แตกต่างกันตามองค์ประกอบและคุณภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะ

ย่านพาณิชย์กรรมเมือง หมายถึง การใช้ประโยชน์ที่ดินในบริเวณที่มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นแหล่งศูนย์กลางของชุมชน เป็นบริเวณที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบเข้มข้นและมีความสัมพันธ์กับบริเวณโดยรอบ เศรษฐกิจซึ่งได้จากการพัฒนามาจากการยังชีพไปสู่การค้าขายก่อให้เกิดเป็นศูนย์กลางในการให้บริการที่หลากหลายของเมือง (กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2560)

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “คุณลักษณะและรูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ ย่านพาณิชยกรรม เมืองตรัง” ผู้ศึกษาได้รวบรวม ทฤษฎี แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อสรุปใจความสำคัญ และนำมาประยุกต์กำหนดกรอบแนวคิดของการศึกษาในการกำหนดวิธีวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดไปจนถึงการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของเทศบาลนครตรัง เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นฐานข้อมูลและปรับประยุกต์ในการพัฒนาพื้นที่ว่างๆ ที่เหมาะสมต่อไป โดยการศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถแบ่งเป็นประเด็นหลักได้ ดังนี้

- ทฤษฎีและแนวคิดเมืองกับพื้นที่ว่างสาธารณะ
- ทฤษฎีและแนวคิดพื้นที่ว่างสาธารณะ
- ทฤษฎีและแนวคิดพฤติกรรมการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ
- ทฤษฎีและแนวคิดด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ตอบสนองพฤติกรรมมนุษย์
- แผนและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะ
- เอกสารการศึกษาและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง
- สรุป

ทฤษฎีและแนวคิดเมืองกับพื้นที่ว่างสาธารณะ

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับเมืองกับพื้นที่ว่างสาธารณะผู้ศึกษาได้รวบรวมความหมายของเมือง และพื้นที่ว่างสาธารณะ เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานความสัมพันธ์ และบทบาทความสำคัญ ของเมืองกับพื้นที่ว่างสาธารณะ

1. ความหมายของเมือง

เมืองเป็นการตั้งถิ่นฐานถาวรของมนุษย์ ที่มาอยู่รวมกันอย่างหนาแน่นเป็นศูนย์รวมในการ ทำกิจกรรมของมนุษย์ มีความหลากหลายเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อน ซึ่งจะมากหรือน้อยก็ ขึ้นอยู่กับบทบาทและหน้าที่ของเมืองนั้น ๆ โดยกิจกรรมและเอกลักษณ์ของเมืองที่เกิดขึ้นจะถูก

ถ่ายทอดออกมาในรูปแบบทั้งทางสถาปัตยกรรม ศิลปกรรม และวัฒนธรรม (Albrecht, 1984, อ้างถึงใน กำแหง อติโพธิ, 2552: 8)

เมืองนั้นมีบทบาทสำคัญในการเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนสินค้าการบริการ เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและแหล่งงานที่สำคัญ เมืองจึงเป็นการรวมตัวของประชากรเพื่อสร้างมาตรฐานทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ในมิติทางสังคม เมืองเปรียบเสมือนศูนย์กลางทางวัฒนธรรมที่มีการสั่งสมและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีความหลากหลายของผู้คนทั้งเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และสถานภาพ เป็นต้น สังคมมีการแบ่งบทบาทกันเป็นส่วนๆ อย่างชัดเจนประกอบด้วยกลุ่มอาชีพที่หลากหลายซึ่งจะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการพัฒนาเมืองให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบทางกายภาพของเมืองประกอบด้วยระบบโครงข่ายคมนาคม รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน รวมไปถึงจนถึงระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเพื่อรองรับการใช้งานของคนในเมือง ดังนั้นเมืองจึงมีลักษณะทั้งทางกายภาพและกิจกรรมแตกต่างไปจากพื้นที่ชนบทโดยสิ้นเชิง (กฤษ เพิ่มทันจิตต์, 2536, อ้างถึงใน กำแหง อติโพธิ, 2552: 8)

จากกิจกรรมที่เกิดขึ้นซึ่งมีความหลากหลายของเมือง ทำให้ลักษณะและกายภาพของเมืองถูกจำแนกโดยการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างเหมาะสมกับพื้นที่ โดยสามารถจำแนกเป็นพื้นที่ที่สำคัญได้ ดังนี้ การใช้ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม สถานที่หน่วยงานทางราชการ พื้นที่พักผ่อนนันทนาการ ส่วนสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ส่วนเกษตรกรรมชานเมือง พื้นที่ส่งเสริมสิ่งแวดล้อม และพื้นที่ที่ยังไม่มีการพัฒนา ซึ่งพื้นที่เหล่านี้ถูกเชื่อมโยงทางกายภาพและการทำงานด้วยระบบคมนาคมของเมือง

2. ความสำคัญของพื้นที่ว่างสาธารณะต่อเมือง

พื้นที่ว่างสาธารณะนับได้ว่าเป็นพื้นที่ภายนอกอาคารที่เป็นระบบโครงสร้างหลักของเมือง ซึ่งอาจอยู่ในลักษณะของเส้นทางสัญจร สวนสาธารณะ หรือลานโล่งของเมือง เป็นต้น เป็นส่วนหนึ่งของศูนย์กลางกิจกรรมภายนอกอาคารของคนในเมือง แสดงถึงวิถีชีวิต รูปแบบกิจกรรมเอกลักษณ์ของเมืองนั้น สะท้อนความเป็นไปของเมืองในด้านต่าง ๆ การศึกษาในรายละเอียดของพื้นที่ว่างสาธารณะของเมืองบ่งบอกได้ถึงเรื่องราวความสัมพันธ์ของคนกับพื้นที่ว่างของเมืองได้อย่างมีนัยยะสำคัญ บางพื้นที่อาจมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับหลักทางภูมิศาสตร์ สถาปัตยกรรม วัฒนธรรม สังคมและการพัฒนาของเมือง

พื้นที่ว่างในความหมายของ Project Public Space, 2000 (สุภาดา ศรีสารคาม, 2550, อ้างถึงใน พัชร อ่อนศรี, 2552: 8) หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกอาคารที่ถูกออกแบบขึ้นเพื่อ ลดบรรยากาศความวุ่นวายของการดำเนินชีวิตในสังคมเมืองใหญ่ ซึ่งใช้เป็นที่พบปะ ทำกิจกรรม นันทนาการ หรือกิจกรรมทางสังคมร่วมกัน เพื่อบรรเทาความเคร่งเครียดจากการดำเนินชีวิต นำมาซึ่ง การแสดงออกทาง วิถีชีวิต วัฒนธรรมของเมืองนั้น ๆ เกิดการแบ่งปันประสบการณ์ร่วมกันระหว่าง ผู้ใช้งาน นอกจากมิติด้านการใช้งาน ด้านเศรษฐกิจของเมืองพื้นที่ว่างเหล่านี้เป็นส่วนที่ช่วยเพิ่ม มูลค่าให้แก่ที่ดิน หรือพื้นที่โดยรอบให้สูงขึ้น ก่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจและกายภาพเมือง ตามมา อีกทั้งยังช่วยสร้างภาพลักษณ์ ภาพจำ เป็นหน้าเป็นตาและแหล่งท่องเที่ยวแก่เมืองได้

พื้นที่ว่างสาธารณะนับได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์และลักษณะ พิเศษทางกิจกรรมให้กับเมือง เป็นที่ที่คนในเมืองมาพบปะและมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมร่วมกัน เมือง จำเป็นต้องมีที่ว่างสาธารณะที่มีคุณภาพ สามารถใช้งานได้เอื้อต่อกิจกรรมและรูปแบบการดำเนินชีวิต ของคนในเมืองนั้นได้ดี เพื่อให้เกิดพื้นที่ที่น่าจดจำในการทำกิจกรรมร่วมกัน ส่งผลดีต่อสภาพแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของคนในเมือง เป็นพื้นที่ที่สามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นชุมชนเมืองที่น่าอยู่ได้

ทฤษฎีและแนวคิดพื้นที่ว่างสาธารณะ

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่ว่างสาธารณะ ผู้ศึกษาได้รวบรวมความหมายของพื้นที่ว่าง สาธารณะ การจัดแบ่งประเภทของพื้นที่ว่างสาธารณะ ลักษณะกิจกรรมที่เกิดขึ้น เพื่อสามารถนำ หลักการดังกล่าวไปใช้ในการคัดเลือกพื้นที่ว่างสาธารณะภายในเขตเทศบาลนครตรังมาเป็นพื้นที่ศึกษา ในการวิเคราะห์หาคุณลักษณะและรูปแบบการใช้งานภายในพื้นที่ว่าง ความสอดคล้องกับแผนพัฒนา ของเทศบาลนครตรัง โดยมีเนื้อหาทั้งหมด ดังนี้

1. ความหมายของพื้นที่ว่างสาธารณะ

พื้นที่ว่างสาธารณะมักจะถูกกล่าวถึงโดย นักผังเมือง หรือภูมิสถาปนิกเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมัก มีการนิยามความหมายในรายละเอียดเชิงลึกที่แตกต่างกันออกไป แต่ความหมายโดยรวมสามารถ อธิบายได้ ดังนี้

“พื้นที่สาธารณะ” (Public Space)

หมายถึง พื้นที่ที่มีเจ้าของหรือสิทธิในการดูแลของหน่วยงานราชการ ภาครัฐ หรือเอกชน บางกลุ่ม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับการเข้าถึง ใช้งานจากประชาชนโดยไม่แสวงหาผลกำไร มุ่งเน้น กิจกรรมสาธารณประโยชน์ มีความยืดหยุ่นในการใช้งานสูง ทั้งนี้ กิตติ เขาวนระ (2560) ได้กล่าวว่า พื้นที่สาธารณะได้ให้ความสำคัญกับ “ความเป็นสาธารณะ” และ “สิทธิเสรีภาพ” ในการใช้พื้นที่ได้ โดยไม่จำกัดทั้ง บุคคล กิจกรรม และเวลา

“พื้นที่ว่าง” (Open Space)

สุพักตรา สุทสุภา (2540) ได้ให้ความหมายว่า พื้นที่เปิดโล่ง (Open Space) คือ พื้นที่ซึ่ง ไม่มีสิ่งก่อสร้างปกคลุม และช่วยทำให้บริเวณโดยรอบ เช่น ชุมชน หมู่บ้าน และเมืองมีความเบาบางลง ทั้งนี้ พื้นที่เปิดโล่งจะช่วยสร้างสุนทรียภาพให้แก่พื้นที่และมีผลต่อความพึงพอใจในบริเวณของผู้คนที่ ประกอบกิจกรรมอยู่ในพื้นที่ ตลอดจนผู้ที่ได้พบเห็นบริเวณดังกล่าว นอกจากนี้พื้นที่เปิดโล่งยังมี ประโยชน์อีกหลายประการ เช่น เพื่อกิจกรรมนันทนาการ เพื่อการสัญจร และเพื่อการรักษา สภาพแวดล้อม พื้นที่เปิดโล่งจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในผังเมือง ซึ่งต้องมีการวางแผน หรือการจัดการเพื่ออนุรักษ์หรือให้เต็มซึ่งพื้นที่นั้น

ดังนั้น พื้นที่ว่างสาธารณะ (Public Open Space) จึงหมายถึง พื้นที่ที่ไม่ได้ปกคลุมด้วย อาคาร ประชาชนหรือทุกกลุ่มคนสามารถเข้าถึง และใช้งานเพื่อกิจกรรมสาธารณประโยชน์ได้โดยไม่ มุ่งเน้นแสวงหาผลกำไร มีความยืดหยุ่นในการใช้งานแต่ละด้านสูง ทั้งนี้อาจเป็นกรรมสิทธิ์ของภาครัฐ หรือเอกชนก็ได้

2. ประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะ

พื้นที่ว่างสาธารณะสามารถแบ่งตามนัยยะด้านประโยชน์ใช้สอยตามที่ กาญจน์ นทีวุฒิกุล (2550: 23 - 32) ได้กล่าวไว้ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดจำแนกประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะ ภายในย่านพาณิชยกรรมเมืองตรังได้ ดังนี้

- 1) พื้นที่ว่างสาธารณะประเภทพื้นที่ (Space)
 - (1) จัตุรัส (Square)

เป็นพื้นที่สาธารณะที่เปิดโล่ง ส่วนใหญ่มักก่อสร้างเป็นลานที่แข็งแรงทนทาน สำหรับรองรับการทำกิจกรรม โดย Moughtin (1995, อ้างถึงใน กาญจน์ นทีวุฒิกุล, 2550: 24) ได้ให้

ความหมายของพื้นที่ว่างสาธารณะประเภท จัตุรัส หมายถึง พื้นที่ที่รายล้อมด้วยกลุ่มอาคาร โดยมีกรอบผนังอาคารในการสร้างขอบเขตและความรู้สึกปิดล้อม แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอาคาร โดยรอบกับพื้นที่ว่างเปิดโล่ง ทั้งนี้เพื่อรองรับการใช้ประโยชน์ของประชาชนจำนวนมาก โดยรูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ดังกล่าวเป็นกิจกรรมเพื่อตอบสนองการดำเนินชีวิตชุมชนเมือง (Urban Life) จะเห็นได้ว่าสถานที่ซึ่งประกอบไปด้วยจัตุรัสในหลายแห่งในช่วงยุคกลาง และเรเนซองส์ (The Middle Age and Renaissance) เป็นพื้นที่ที่ก่อให้เกิดความมีชีวิตชีวา มีหน้าที่เพื่อการใช้งานของชุมชน สนองวิถีชีวิตของคนในชุมชน เชื่อมการใช้งานของกลุ่มอาคารสาธารณะ โดยรอบพื้นที่มักจะทำหน้าที่เป็นแหล่งศูนย์กลางทางการค้า โดย Zucker (1959) เป็นผู้ศึกษาเกี่ยวกับพื้นที่ว่างสาธารณะ ได้กล่าวถึงพื้นที่ว่างสาธารณะบริเวณจัตุรัสเมือง ซึ่งการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณจัตุรัสเมืองมักจะเป็นพื้นที่พาณิชยกรรม และศูนย์กลางเมืองซึ่งมีที่อยู่อาศัยผสมผสานอยู่ จึงเกิดเป็นการใช้จัตุรัสเพื่อกิจกรรมนันทนาการ การใช้สอยเพื่อกิจกรรมทางสังคม หรือการท่องเที่ยวภายในชุมชน พื้นที่ตรงกลางของจัตุรัสมักประกอบด้วยสัญลักษณ์ที่สำคัญของเมืองตั้งอยู่ เช่น น้ำพุ น้ำตก รูปปั้น ประติมากรรม ทั้งนี้สามารถสรุปลักษณะของจัตุรัสได้ ดังนี้ (Zucker, 1959, อ้างถึงใน กาญจนันท์ วุฒิกุล, 2550: 24)

- จัตุรัสตลาด (Market Square) เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญด้านการค้าขายเป็นหลัก
- จัตุรัสตลาดที่มีลักษณะขยายออกไปทั้งสองข้าง (Market Square as a Lateral Expansion) มีลักษณะกายภาพที่กระจายกิจกรรมออกจากศูนย์กลาง 2 ฝั่ง
- จัตุรัสกลางเมือง (Square at the Center of the Town) เปรียบเสมือนพื้นที่ศูนย์กลางในย่านชุมชนเมือง เป็นแหล่งรวมกิจกรรมและนันทนาการที่สำคัญของชุมชนโดยรอบ
 - จัตุรัสประตูเมือง (Square at Town Gate) เป็นพื้นที่จัตุรัสที่รองรับการค้าขาย หรือเพื่อเชื่อมต่อการเดินทางโดยมีตำแหน่งที่ตั้งบริเวณประตูเมือง หรือจุดเชื่อมต่อศูนย์กลางชุมชนที่สำคัญ
 - ลานหน้าโบสถ์ หรืออาคารสำคัญ (Pavis) มีลักษณะพื้นที่อยู่หน้าอาคารที่สำคัญ หรือโบสถ์ที่มีเพียงอาคารเดียว

(2) พลาซ่า (Plaza)

โดยส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นที่ว่างซึ่งมีกายภาพด้านในด้านหนึ่งติดกับถนนหรือทางเท้า (บาทวิถี) เชื่อมการใช้งานจากอาคาร ทั้งนี้บางครั้งพลาซ่าก็อาจมีขนาดใหญ่ หรือกว้าง

พอที่จะเชื่อมการใช้งานระหว่างอาคาร พลาซ่ามักจะมีกิจกรรมการใช้งาน หรือเป็นประโยชน์เฉพาะช่วงเวลาสั้นๆ เช่น การพบปะพูดคุย นั่งพัก นั่งรอมองกิจกรรมโดยรอบและที่เกิดขึ้นในพื้นที่ สามารถจัดแบ่งลักษณะของพลาซ่า ดังนี้ (Marcus and Francis, 1990, อ้างถึงใน กาญจน์ นทีวุฒิกุล, 2550: 25)

- พลาซ่าถนน (The Street Plaza) เป็นลักษณะของพลาซ่าที่อยู่ชิดทางเดินเท้า ตั้งอยู่บริเวณกลางแจ้งสามารถเชื่อมระหว่างอาคารได้ มีด้านใดด้านหนึ่งที่ติดกับกำแพงหรือแนวรั้ว ส่วนมากมักใช้เพื่อการสัญจรหรือบางครั้งอาจเป็นจุดพบปะ นั่งรอเพียงชั่วระยะหนึ่ง

- พลาซ่าบริษัท (The Corporate Foyer) เป็นลักษณะของพลาซ่าในพื้นที่ขององค์กร ซึ่งอาจจะเป็นหน่วยงานทางภาครัฐหรือเอกชนก็ได้ มีตำแหน่งอยู่ติดกับตึกสูงใหญ่เพื่อประโยชน์ทางด้านของภาพลักษณ์ความสวยงามในการเข้าถึงอาคาร ส่งเสริมเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของอาคาร โดยพื้นที่พลาซ่าดังกล่าวสามารถใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะได้ ทั้งนี้บางแห่งอาจจะมีการกำหนดช่วงเวลาเปิด ปิดในการเข้าไปใช้พื้นที่ หรือในบางพลาซ่าดังกล่าวอาจใช้เพื่อการสัญจรแต่เพียงอย่างเดียว เช่น ทางเข้าเชื่อมต่ออาคาร

- พลาซ่าปอดของเมือง (The Urban Oasis) มีลักษณะทางกายภาพประกอบด้วยต้นไม้ใหญ่จำนวนมาก ห่างไกลจากกิจกรรมเมือง มักมีร้านกาแฟ หรือพื้นที่นั่งเล่นประกอบในพื้นที่ อาจจะมีกำแพงหรือผนังสำหรับบดบังทางสายตา ลดการรบกวนในการใช้งาน ซึ่งผู้ใช้งานส่วนใหญ่มักจะใช้เพื่อพักผ่อนระหว่างวัน ทำกิจกรรมทางสังคม เช่น พบปะ พูดคุย นั่งอ่านหนังสือ ทั้งนี้มักจะมีผู้ใช้งานเป็นผู้หญิงที่มากกว่าผู้ชาย

- พลาซ่าหน้าท่า (The Transit Foyer) เป็นรูปแบบพลาซ่าที่อยู่บริเวณหน้าอาคารขนส่งสาธารณะซึ่งมักทำหน้าที่เปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือใช้สำหรับการเดินเชื่อมระหว่างอาคาร บางครั้งพลาซ่าดังกล่าวอาจทำหน้าที่สร้างความสง่างามให้แก่อาคารในสถานีขนส่ง บางส่วนของพลาซ่าอาจมีร้านค้า หรือพื้นที่ขายของขนาดเล็กเพื่อบริการแก่ผู้ใช้งานภายในสถานี

- พลาซ่าพื้นที่สาธารณะ (The Ground Public Place) มีลักษณะคล้ายจัตุรัส (Square) ซึ่งอยู่ในบริเวณที่เป็นย่านพาณิชยกรรมผสมผสานที่อยู่อาศัย มีลักษณะเป็นพื้นที่ศูนย์กลางกิจกรรมชุมชน มีการใช้งานจากผู้ใช้อายุต่างมาก เนื่องจากอยู่ในระยะที่สะดวกสบายในการใช้งานของชุมชนโดยรอบ มองเห็นง่าย ภายในพลาซ่าอาจตกแต่งด้วย น้ำพุ ประติมากรรมหรืออนุสาวรีย์ เพื่อสร้างจุดดึงดูดทางสายตา และสร้างเอกลักษณ์ความน่าสนใจแก่พื้นที่ สำหรับกิจกรรมที่เกิดขึ้นมักเป็นกิจกรรมที่เกิดจากการรวมตัวทางชุมชน หรือเพื่อจัดงานการแสดงที่สำคัญ

(3) พื้นที่ว่างเปล่า (Leftover Space)

มักอยู่บริเวณที่ว่าง รกร้างกลางชุมชนโดยอาจเป็นกรรมสิทธิ์ของภาครัฐ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หรือเอกชน โดยมักมีการใช้งานเพื่อเป็นจุดรวมตัวของคนในชุมชน หรือเป็นพื้นที่เพื่อรอการพัฒนาสำหรับที่ดินเอกชน ทั้งนี้อาจมีการใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะได้บ้าง ในบางโอกาส ทั้งนี้พื้นที่ว่างเปล่าดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การชุมนุม สร้างความร่วมมือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี พื้นที่เหล่านี้สามารถพบเห็นได้ทั่วไป ซึ่งอาจไม่เป็นที่ปรารถนาของผู้พบเห็น แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยการเพิ่มกิจกรรมด้านพาณิชยกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เพื่อสร้างความมีชีวิตชีวาให้แก่พื้นที่ เร่งให้เกิดการพัฒนาทางกายภาพ ซึ่งกิจกรรมและความต้องการเหล่านี้ช่วยให้เข้าใจพื้นที่และกระบวนการเป็นเมือง (Urban Process) ว่าอะไรที่มีความจำเป็น รวมถึงเป็นสิ่งที่คุณเมืองปรารถนาอย่างแท้จริง

2) พื้นที่ว่างประเภทถนน บาทวิถี

(1) ถนน (Street)

Appleyard (1981) และ Jacobs (1961) อ้างถึงใน กาญจน์ นทีวุฒิกุล (2550) ได้กล่าวว่า ถนนเป็นเสมือนพื้นที่ซึ่งแสดงออกถึงการดำเนินชีวิตสาธารณะ หรือใช้เพื่อการทำกิจกรรมสังคม ร่วมกับบาทวิถี เพราะฉะนั้นถนนไม่ได้เป็นเพียงแค่เพื่อการสัญจรโดยยานพาหนะเท่านั้น หากแต่จะเอื้อให้เกิดการใช้งานของผู้เดินเท้า (Pedestrian) ด้วย แต่ไม่ควรสนใจแต่เพียงการสัญจรของรถยนต์เท่านั้น เนื่องจากการเดินเท้าก็ส่งอิทธิพลต่อการใช้พื้นที่เช่นกัน ดังนั้น จึงเป็นแนวคิดของการพัฒนา “ถนนแบ่งปัน” (Shared Street) เพื่อเป็นการบูรณาการนำกิจกรรมของคนและระบบการสัญจรโดยยานพาหนะมาประยุกต์การใช้งานร่วมกันเป็นการส่งเสริมพื้นที่กิจกรรมทางสังคมมากกว่าความสำคัญด้านระบบสัญจรด้วยการให้ความสำคัญกับทางเท้ามากขึ้น เนื่องจากการเดินเท้าจะช่วยให้เกิดการหยุดดูระหว่างทางมากขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้งาน และผู้เดินเท้า

(2) ถนนคนเดิน (Walking Street)

ในช่วงปี ค.ศ. 1970 แนวคิดถนนคนเดินได้ถูกพัฒนาขึ้นจาก “แนวคิดถนนและจัตุรัส” ซึ่งทำหน้าที่เสมือนพื้นที่สำหรับพบปะ พูดคุย นัดเจอ หรือนั่งมองตมด้ากับบรรยากาศโดยรอบพื้นที่ โดยพัฒนามาจากลักษณะเฉพาะของโครงข่ายถนนคนเดินขนาดเล็ก ซึ่งอยู่ติดกับถนนคนเดินขนาดใหญ่ สามารถมองเห็นกิจกรรมบริเวณอาคารโดยรอบทั้ง 2 ฝั่งของถนน มีกลุ่มกิจกรรม

ประติมากรรม น้ำพุ หรือองค์ประกอบทางภูมิสถาปัตยกรรมที่สำคัญของพื้นที่ที่สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกิจกรรมและการใช้งานบนถนน เช่น การยกพื้นที่ระดับเดียวกัน การเลือกใช้วัสดุปูพื้น ซึ่งเอื้อต่อการเดินเท้า (กาญจน์ นทีวุฒิกุล, 2550: 28) ทั้งนี้ Gehl (1996) ได้ทำการศึกษาถนนคนเดินในเมืองโคเปนเฮเกน พบว่าในช่วงปี ค.ศ. 1968 ถนนดังกล่าวได้มีผลต่อความนิยมในการใช้งานว่าเป็น ถนนช้อปปิ้ง (Shopping) แสดงออกถึงความคึกคัก ลักษณะการเติบโตทางด้านวัฒนธรรมเมือง การดำเนินชีวิตแบบไม่เป็นทางการและไม่ตามจารีตมาก ซึ่งจากพฤติกรรมการใช้งานเหล่านี้ ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของพื้นที่ดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง เริ่มมีร้านค้า ร้านอาหารที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการปิดถนนเพื่อใช้เป็นสถานที่ชุมนุม หรือเฉลิมฉลอง

(3) บาทวิถี (Path)

เป็นพื้นที่ว่างที่สามารถพบได้ในย่านที่สำคัญของเมือง เช่น ย่านพาณิชย์กรรม ย่านศูนย์กลางกิจกรรมเมือง เป็นต้น โดยมีบทบาทหน้าที่ เป็นแหล่งที่คนมาเพื่อจับจ่ายซื้อสินค้า เดินไปทำงานหรือเดินเล่น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์กัน การใช้บาทวิถีสำหรับทำกิจกรรม หรือสร้างปฏิสัมพันธ์นั้น เกิดจากความสมดุลของการสัญจรระหว่างผู้คนและบริบทของพื้นที่โดยรอบ หากเมืองขาดบาทวิถีจะทำให้ทำการใช้งานบริเวณพื้นที่ย่านที่ติดเส้นทางการสัญจรโดดเดี่ยวขาดชีวิตชีวา ดังนั้นการใช้งานจะมีชีวิตชีวาหรือดูคึกคักขึ้นมาได้ก็ต่อเมื่อมีการติดต่อกันระหว่างผู้ใช้งานบาทวิถี ซึ่งจะส่งผลดีต่อสังคมทางด้านการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ และสังคม เช่น การเป็นแหล่งจับจ่ายใช้สอย หรือเป็นแหล่งร้านค้าร้านอาหารที่สร้างความคึกคักให้กับพื้นที่และย่านโดยรอบ (Jacobs, 1961, อ้างถึงใน กาญจน์ นทีวุฒิกุล, 2550: 30)

3) พื้นที่ว่างสาธารณะประเภทสวน

(1) พื้นที่ริมน้ำ (Waterfront)

เป็นพื้นที่ที่เกิดจากภูมิประเทศ มีลักษณะเป็นพื้นที่แนวยาวขนานไปตามแนวขอบน้ำและขอบแผ่นดิน มักจะใช้เป็นพื้นที่สำหรับการพักผ่อน ทำกิจกรรมสันทนาการ ชมวิวทิวทัศน์ของลำน้ำโดยรอบ เพื่อสร้างความเพลิดเพลินให้แก่ผู้ใช้งาน ทั้งยังเป็นแหล่งสำหรับทำกิจกรรมทางสังคม จุดแวะพักระหว่างทางซึ่งอาจผสมผสานกับร้านค้า หรืออาจเป็นเส้นทางเท้า ทางจักรยานที่สวยงาม ร่มรื่นน่าใช้งาน ทั้งนี้ในการรับรู้พื้นที่ริมน้ำนอกเหนือจากด้านประโยชน์ใช้สอยแล้ว ยังมีความสัมพันธ์ทางธรรมชาติและสังคมที่ยึดโยงกับธรรมชาติของมนุษย์ เพราะผืนน้ำธรรมชาติที่มองเห็นจากพื้นที่ริมน้ำเป็นสิ่งเดียวที่คงความเป็นธรรมชาติ นอกเหนือจากสิ่งโดยรอบที่มนุษย์สรรค์

สร้างขึ้น แม่น้ำลำคลองจึงเป็นธรรมชาติที่เชื่อมโยงจิตใจ ความงดงามตามธรรมชาติ และสะท้อนความ มีตัวตนของมนุษย์เมืองได้เป็นอย่างดี ภูมิทัศน์ที่มีน้ำเป็นองค์ประกอบจึงเป็นสิ่งที่มนุษย์โหยหา มีอิทธิพลต่อการกล่อมเกลาคจิตใจ และทำให้รู้สึกผ่อนคลายขณะใช้งานในพื้นที่

(2) สวนสาธารณะ (Public Park)

เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความสำคัญต่อคนเมืองเป็นอย่างมาก มีการจัดสรร กายภาพโดยการออกแบบภูมิทัศน์พื้นที่โล่งให้มีความสวยงาม เพื่อให้บริการในการเป็นแหล่งพักผ่อน แก่ผู้ที่เข้ามาใช้บริการหรือชุมชนโดยรอบ ทั้งนี้ พื้นที่ว่างประเภทสวนสาธารณะสามารถแบ่ง ตามลำดับขั้นของรัศมีการให้บริการรูปแบบกิจกรรมการใช้งานในพื้นที่ ดังนี้ (สำนักพัฒนามาตรฐาน กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2549)

- สวนใกล้บ้านสำหรับเด็กเล่น (Tot Lots) หรือสวนหย่อมขนาดเล็ก (Pocket Park) เป็นสวนขนาดเล็กสุด มีขนาดพื้นที่ 20-200 ตารางวา ซึ่งมีระยะเข้าถึงด้วยการเดิน เข้าภายใน 5-10 นาที เป็นสวนที่มีรูปแบบการกระจายตัวอยู่ในชุมชนหรือหมู่บ้าน ซึ่งมีระยะการ เข้าถึงด้วยทางเท้า (Walking Distance) ที่สะดวกสบาย ทั้งนี้พื้นที่ดังกล่าวอาจเป็นที่ว่างภายในชุมชน หรือพื้นที่รกร้างนำมาพัฒนา

- สวนระดับกลุ่มบ้าน (Neighborhood Park) มักมีขนาด 25-50 ไร่ มีสิ่ง อำนวยความสะดวกมากกว่าสวนระดับแรก เนื่องจากมีกลุ่มผู้ใช้งานที่หลากหลายมากขึ้น การจัด สัดส่วนพื้นที่กิจกรรมมักแยกตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มผู้ใช้งาน ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ใช้งานในละแวกหมู่บ้าน มีระยะการเดินเพื่อเข้าถึงพื้นที่ในระยะบริการ ประมาณ 300-500 เมตร และทุก ๆ 4 หมู่บ้านควรมี สวนสาธารณะประเภทดังกล่าว 1 แห่ง

- สวนระดับชุมชน (Community Park) มีขนาดพื้นที่ประมาณ 25-50 ไร่ โดยมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้นจากสวนสาธารณะประเภทที่ 1 และ 2 เช่น สนามกีฬา หรือพื้นที่ จัดวางองค์ประกอบเพื่อความสวยงาม ผ่อนคลายแก่ผู้มาใช้งาน เช่น น้ำพุ จุดปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ซึ่งให้บริการแก่ผู้ใช้งานทุกเพศ ทุกวัย สามารถรองรับปริมาณผู้ใช้งานได้มากกว่าสวนระดับกลุ่มบ้าน โดยสวนสาธารณะดังกล่าวมีรัศมีการให้บริการ 12.5 กิโลเมตร หรือเข้าถึงโดยระบบขนส่งสาธารณะไม่ เกิน 1/2 ชั่วโมง

- สวนระดับเขตหรือย่าน (Distance Park) เป็นสวนสาธารณะที่มีขนาด พื้นที่ประมาณ 30-75 ไร่ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่าสวนสาธารณะในระดับข้างต้น พื้นที่ สำหรับปิกนิก ลานจอดรถ ลานอเนกประสงค์ ทางจักรยาน บ่อน้ำหรือสวนไม้ดอก สามารถรองรับ

จำนวนผู้ใช้พื้นที่ได้ประมาณ 50,000 – 100,000 คน มีรัศมีให้บริการประมาณ 3-6 กิโลเมตร หรือโดยระบบขนส่งสาธารณะไม่เกิน 1 ชั่วโมง

- สวนระดับเมือง (City Park) มีพื้นที่ขนาดใหญ่ ประมาณ 100 ไร่ขึ้นไป โดยสวนระดับเมือง 1 แห่ง สามารถรองรับผู้ใช้งานได้ 100,000 คน ภายในมีพื้นที่สำหรับทำกิจกรรม และรองรับการใช้งานของกลุ่มผู้ใช้ที่หลากหลาย มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศร่มรื่น น่าพักผ่อน ทั้งนี้มีรัศมีให้บริการโดยระบบขนส่งสาธารณะไม่เกิน 1 ชั่วโมง

- สวนระดับภาค (Regional Park) เป็นสวนสาธารณะที่มีกายภาพพื้นที่ กว้างขวางประมาณ 200 ไร่ขึ้นไป มีลักษณะเฉพาะที่แสดงเอกลักษณ์พื้นที่ เช่น บึงน้ำ แอ่งน้ำ แม่น้ำ หรือพื้นที่ทางธรรมชาติ โดยมีรัศมีการให้บริการในบริเวณพื้นที่เมืองทั้งหมด หรือประชาชนของเมือง มากกว่า 1 เมือง โดยมีรัศมีการให้บริการด้วยรถยนต์ไม่เกิน 1 ชั่วโมง

ตารางที่ 1 เกณฑ์การจัดประเภทสวนสาธารณะ

ประเภท	เกณฑ์ (ไร่/ประชากร 1,000 คน)	ขนาดพื้นที่ (ไร่)	จำนวนประชากรที่ให้บริการ (คน)	พื้นที่ให้บริการ
สนามเด็กเล่น	0.5	20-200 ตร.ว.	500 – 2,500	ชุมชนระดับหมู่บ้านในชนบททุกหมู่บ้าน และชุมชนที่อยู่อาศัย
สวนสาธารณะระดับ กลุ่มบ้าน	12.5	25 - 50	2,000 – 1,000	300 – 500 เมตร
สวนสาธารณะระดับ ชุมชน	25.0	25 - 50	10,000 – 20,000	12.5 กิโลเมตร หรือโดยระบบขนส่ง สาธารณะไม่เกิน ½ ชั่วโมง
สวนสาธารณะระดับ ย่าน	1.5	30 - 75	50,000 - 100,000	3-6 กิโลเมตร หรือโดยระบบขนส่ง สาธารณะไม่เกิน 1 ชั่วโมง
สวนสาธารณะระดับ เมือง	-	100 ไร่ขึ้นไป	1 แห่งสำหรับ 100,000 คน	โดยระบบขนส่งสาธารณะไม่เกิน 1 ชั่วโมง
สวนสาธารณะระดับ ภาค	-	200 ไร่ขึ้นไป	ประชาชนของเมือง มากกว่า 1 เมือง	โดยรถยนต์ไม่เกิน 1 ชั่วโมง
พื้นที่สีเขียวอื่น ๆ	-	ไม่จำกัด	-	ขึ้นอยู่กับพื้นที่ที่จัดทำได้ เช่น หัวมุม ถนน ที่ว่างในเขตทาง ฯลฯ

ที่มา : เกณฑ์และมาตรฐานผังเมืองรวม พ.ศ. 2549, สำนักพัฒนามาตรฐาน กรมโยธาธิการและผังเมือง

3. ทฤษฎีและแนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ

สำหรับทฤษฎีและแนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ นำเสนอเพื่อต้องการหากรอบแนวคิดในการอธิบายปัจจัยด้านกายภาพ ที่ส่งผลให้เกิดการใช้งานภายในพื้นที่ว่างสาธารณะ และความสำคัญพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละแห่ง อาจประกอบด้วยมิติทางด้านเวลา รูปแบบกิจกรรม เป็นต้น เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับรูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความสำคัญภายในย่านพาณิชยกรรมเมืองตรง โดยปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ Whyte (1980) ได้กล่าวว่า พื้นที่ว่างสาธารณะที่พบเห็นโดยทั่วไป แต่ละแห่งมักได้รับความนิยมในการใช้งานที่มากน้อยแตกต่างกัน แม้กระทั่งพื้นที่ว่างสาธารณะที่อยู่ใกล้กันก็ได้รับความนิยมจากผู้ใช้งานที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน เนื่องจากรูปแบบกายภาพและรายละเอียดภายในพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน (Whyte, 1980, อ้างถึงใน เกื้อกุล มัลลิกาพิพัฒน์, 2553: 25-27) และ ไชศรี ภักดีสุขเจริญ (2551) ได้กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมที่เกิดขึ้น มักส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อพื้นที่ว่างสาธารณะ เช่น ในกรณีที่ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนประชากรตลอดจนมีวิถีความสัมพันธ์ทางสังคม วิถีอาชีพที่เปลี่ยนไป ส่งผลทำให้ “รูปแบบกิจกรรม” และ “ช่วงเวลาของการใช้พื้นที่” เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน ดังนั้น ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม จึงเป็นปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะนั้น ๆ (ไชศรี ภักดีสุขเจริญ, 2551, อ้างถึงใน กำแหง อดิโพธิ, 2552: 19 - 26)

1) ลักษณะเชิงสัณฐานเมือง

ประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ ดังนี้

(1) ตำแหน่งที่ตั้ง และรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Location and Land Use)

ตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่ว่างสาธารณะมีส่วนที่ทำให้การใช้งานพื้นที่ว่างประสบความสำเร็จ โดยพื้นที่ว่างควรตั้งอยู่บริเวณใจกลางชุมชน หรือใจกลางเมือง เนื่องจาก เอื้อให้ผู้ใช้งานสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก และรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินส่งผลให้เกิดการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะเช่นกัน กล่าวคือ การใช้ที่ดินแบบผสมผสาน (Mixed Use) โดย Jacobs (1995) อ้างถึงในกาญจน์ นทีวุฒิกุล (2550) ว่าการใช้ที่ดินที่ทำให้ชุมชนมีชีวิตชีวานั้นขึ้นอยู่กับความหนาแน่น และความสอดคล้องของกิจกรรมการใช้สอย กอปรกับความหลากหลายในการใช้สอยพื้นที่นั้นหมายถึง ย่านนั้น ต้องมีประโยชน์ใช้สอยที่หลากหลาย บล็อกมีขนาดเล็กมีโครงข่ายถนนที่เชื่อมต่อกันในระยะสั้น รูปแบบอาคารโดยรอบหลากหลาย จากการศึกษาของ Chidister (อ้างถึงใน Marcus and Francis, 1990

และกาญจน์ นทีวุฒิกุล, 2550) พบว่า ถ้าที่ตั้งอยู่ในย่านที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินหลากหลาย ทั้งส่วนที่เป็นพาณิชยกรรม สำนักงาน และที่พักอาศัยอยู่ร่วมกัน จะส่งผลต่อการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะในบริเวณนั้นมากขึ้น นั้นหมายถึง กิจกรรมที่อยู่โดยรอบพื้นที่ว่างสาธารณะเป็นส่วนกำหนดการดำเนินชีวิตสาธารณะของผู้ใช้งานในบริเวณนั้น ทำให้เกิดบรรยากาศ มีชีวิตชีวาแก่ชุมชน มากกว่าบริบทที่มีการใช้ประโยชน์เพียงประเภทเดียว อีกทั้งรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินที่หลากหลายช่วยลดระยะการเดินทางเพื่อทำกิจกรรม เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดรูปแบบการเดินทางด้วยทางเท้า จักรยาน และระบบขนส่งสาธารณะ ผู้ใช้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและบริบทมากขึ้น

(2) โครงการช่ยการสัญจร

โครงการช่ยการสัญจรต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ เอื้ออำนวยให้คนในชุมชนออกมาใช้ได้อย่างสะดวก เช่น ถนนสายหลักของชุมชน ซอย ที่มีทิศทางบังคับการใช้งานอย่างชัดเจน จึงเป็นศักยภาพที่สำคัญในการทำให้เกิดการเข้าถึงและการใช้งานภายในพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละแห่ง ทำให้คนในชุมชนให้มีโอกาสได้พบปะ พูดคุย หรือทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นโอกาสให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนเกิดความสามัคคีกันมากขึ้น (Sanoff and Dickerso, 1971, อ้างถึงใน เกื้อกุล มัลลิกาพิพัฒน์, 2553: 26)

ศุภฤกษ์ รังสีโรจน์ (2554) ได้กล่าวว่า โครงการช่ยการสัญจรเป็นตัวกำหนดลักษณะของการใช้งานพื้นที่โดยรอบและกายภาพของเส้นทางสัญจรเองยังเป็นพื้นที่ทางสังคมอีกด้วย ลักษณะของรูปแบบการสัญจรนั้นจะเป็นตัวสะท้อนความหนาแน่นของมวลอาคารต่อพื้นที่ว่าง และหากพิจารณารูปแบบการสัญจรนั้นย่อมเป็นผลจากการใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นกัน ซึ่งเห็นได้จากเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินย่อมเปลี่ยนแปลงลักษณะการเดินทางของประชาชนรวมทั้งยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางเช่นกัน

กาญจน์ นทีวุฒิกุล (2550) ได้กล่าวว่า รูปแบบถนนที่อยู่ในเมืองและโครงการช่ยพื้นที่ว่างสาธารณะ เป็นหัวใจสำคัญของโครงข่ายเมืองแสดงถึงการเข้าถึงพื้นที่ว่างสาธารณะของผู้ใช้พื้นที่ หากลักษณะโครงข่ายเอื้อให้เกิดการเดินทาง มีชนิดของการขนส่งที่หลากหลายทางเลือก และมีจุดดึงดูด ย่อมเกิดการเดินทางเข้าถึงพื้นที่มากขึ้น อย่างไรก็ตามความหนาแน่นของการจราจรนั้นเป็นปกติของพื้นที่ใจกลางเมือง เพราะถนนใจกลางเมืองมีขนาดเล็กกว่า โดย Lennard and Lennard (1995, อ้างถึงใน กาญจน์ นทีวุฒิกุล, 2550: 44) ได้กล่าวถึง พื้นที่ที่ล้อมรอบด้วยโครงข่ายทางเดินเท้า เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการตั้งพื้นที่ว่างสาธารณะ

(3) รูปแบบมวลอาคารและที่ว่าง

ลักษณะมวลอาคารและที่ว่าง (Figure & Ground) คือ หลักการวิเคราะห์ความหนาแน่นของมวลอาคารและพื้นที่ว่าง โดยใช้ทฤษฎีภาพและพื้นที่เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมวลอาคารที่เห็นเป็นภาพ (Figure) และพื้นที่ว่างระหว่างมวลอาคารหรือพื้น (Ground) เพื่อสร้างความเข้าใจในการมองเห็นและการปิดล้อมของพื้นที่ว่างสาธารณะนั้น ๆ กับกลุ่มอาคารโดยรอบ ทั้งยังสามารถเข้าใจถึงรูปแบบ (Pattern) การกระจายตัวของเมืองจากลักษณะความหนาแน่นจำเพาะที่แตกต่างกันออกไปตามแต่ละย่าน พื้นที่เปิดโล่งสาธารณะ และพื้นที่เปิดโล่งส่วนบุคคลเมื่อนำมาวิเคราะห์ร่วมกับโครงข่ายพื้นที่ตามเส้นทางการสัญจรและรูปแบบมวลอาคารที่มี สามารถบ่งบอกถึงเนื้อเมืองที่มีความสัมพันธ์กันได้ กล่าวคือ การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ที่มีความหนาแน่นและกระจุกตัวของอาคารเป็นย่านที่มีความสำคัญมาก ส่งผลให้พื้นที่เปิดโล่งในบริเวณดังกล่าวมีขนาดเล็ก ขณะที่อาคารที่มีการกระจุกกันอย่างเบาบางอาจมีผลต่อรูปร่างของพื้นที่เปิดโล่งที่มีขนาดใหญ่ขึ้น (Rowe, C and Koetter, F, 1995 และ สุภาดา ศรีสารคาม, 2550, อ้างถึงใน กำแพง อติโพธิ, 2552: 23) วิธีการนี้นำไปสู่ความเข้าใจในรูปทรงของเมือง ซึ่งมีประโยชน์ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอาคารกับพื้นที่ว่าง ข้อจำกัดของเทคนิคการวิเคราะห์ด้านรูปแบบมวลอาคารและที่ว่างนี้ คือ มีลักษณะคงที่ และเป็นมุมมองเพียงสองมิติ ถึงแม้การวิเคราะห์ดังกล่าวจะมีจุดอ่อน แต่สามารถอธิบายรูปแบบพื้นที่ว่างและกลุ่มอาคารในโครงสร้างเมืองในมุมมองที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน ซึ่งการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ได้อาศัยข้อมูลด้านความสูงอาคารประกอบการวิเคราะห์ เพื่อสามารถคาดการณ์ลักษณะและความรู้สึกของการปิดล้อมพื้นที่ว่างสาธารณะกับมวลอาคารโดยรอบได้ (กาญจน์ นทีวุฒิกุล, 2550: 59)

(4) ลักษณะทางจินตภาพเมือง

จากการศึกษาของลินช์ (Lynch, 1960) ได้อธิบาย จินตภาพสาธารณะ (Public Image) ว่า เป็นการรับรู้ของประชาชนในเมืองโดยมีภาพจำส่วนใหญ่ร่วมกัน โดยพิจารณาจากลักษณะทางกายภาพ สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน ทั้งนี้ ก่อนที่เมืองนั้นจะมีจินตภาพที่คนส่วนใหญ่จำได้ชัดเจน เมืองนั้นต้องแสดงถึงเอกลักษณ์เฉพาะ (Unique) ของตนเอง ทั้งนี้พบว่าองค์ประกอบที่ช่วยจดจำและรับรู้สภาพแวดล้อมเมืองได้ดี ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ

- เส้นทาง (Paths)

คือ องค์ประกอบเมืองที่มีบทบาทสูงสุด เนื่องจากการสร้างภาพจำของคนในเมืองจะเกิดขึ้นโดยระบบสัญจรเป็นตัวกำหนดภาพจำ นอกจากนี้กิจกรรมที่อยู่ในระดับพื้นดิน มักจะเกิดขึ้นตามพื้นที่แห่งนั้น เช่น ตลาดนัด การค้าและบริการริมบาทวิถี สิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้เส้นทางมีความสำคัญมากขึ้นสำหรับผู้ใช้งานในเมือง แต่ถ้าหากเส้นทางหรือระบบสัญจรสายหลักมีความสับสนขาดเอกลักษณ์ก็จะทำให้ภาพจำของคนในเมืองไม่ชัดเจนเช่นกัน

- เส้นขอบ หรือขอบเขต (Edge)

คือ องค์ประกอบแนวเส้นของเมือง ซึ่งไม่ได้เรียกว่าเส้นทาง บางครั้งอาจหมายถึงแนวเขต หรือเป็นเส้นทางสายหลักของเมือง หากขาดการเชื่อมสู่ระบบทางเท้าประกอบกับบางจุดผ่านไม่ได้เลย จะเกิดการรับรู้ในลักษณะที่แตกแยก อาจกล่าวได้ว่า เมื่อด้านสองด้านที่ต่างกันมาพบกัน จะเกิดแนวเขตแบ่งระหว่างสองด้านนั้นและบ่อยครั้งที่เส้นขอบ หรือขอบเขตดังกล่าวมีบทบาทเป็นทาง ในกรณีที่มีมองจากบนเส้นทางที่เคลื่อนที่ตลอด

- ย่าน (Districts)

คือ บริเวณที่อยู่ในเมืองที่คนส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงได้ ซึ่งลักษณะทางกายภาพที่กำหนดความเป็นย่าน คือ ลักษณะของความต่อเนื่องกัน (Thematic Continuities) ซึ่งอาจประกอบด้วยองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น ผิวสัมผัส พื้นที่ว่าง รายละเอียด สัญลักษณ์ ชนิดอาคาร ผู้อยู่อาศัย หรือสภาพภูมิประเทศ เป็นต้น ลักษณะดังกล่าวจะถูกบันทึกเป็นภาพในใจให้สามารถรับรู้จดจำได้ทันที นอกจากนี้ด้านหน้าของอาคารภายในย่านที่ดูกลมกลืนด้วยรูปแบบการตกแต่ง วัสดุ มีเส้นขอบฟ้า และแนวหน้าต่างที่สอดคล้องกัน สิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้คนสามารถรับรู้ความเป็นย่านได้

- จุดตัด หรือจุดเชื่อม (Nodes)

คือ จุดยุทธศาสตร์ของเมืองที่ผู้คนสามารถเข้าถึงได้ ถึงแม้ว่าจะเป็นเพียงจุดตัดเล็ก ๆ ของภาพในใจคน แต่ในความเป็นจริงอาจเป็นจัตุรัสขนาดใหญ่ หรือเป็นสิ่งที่ขยายตัวออกไปจากย่านในกลางเมือง บางครั้งจุดตัด (Junctions) อาจเป็นที่ที่มีการหยุดเกิดขึ้น มีการจราจรมากมายหลายเส้นทางมาตัดกันในบริเวณนี้ รูปทรงของพื้นที่ว่างที่มีความสัมพันธ์ได้สัดส่วนพอดีกับ

ความสำคัญของการใช้งาน และรูปร่างของมันถือเป็นจุดตัด (Node) ที่จดจำได้มากกว่า ทั้งนี้อาจเชื่อมกับย่านที่สำคัญ เช่นย่านธุรกิจ ย่านริมน้ำ เป็นต้น

- ที่หมายตา (Landmark)

คือ องค์ประกอบทางกายภาพพื้นฐาน คือ จุดอ้างอิงที่นำไปสู่ทิศทางที่จะเป็นไปได้ มีเอกลักษณ์ มีความหมายพิเศษที่จดจำได้ง่ายในบริบท ซึ่งที่หมายตาจะระบุได้ง่ายหรือสำคัญขึ้น หากมีรูปลักษณะที่ชัดเจน แตกต่างจากฉากหลัง มีตำแหน่งพื้นที่ว่าง (Space) ที่สะดุดตา หรือเป็นที่หมายตาที่มีประวัติ มีเรื่องราวที่สำคัญ นอกจากนี้กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับที่หมายตา จะช่วยให้จุดหมายตาดังกล่าวโดดเด่นขึ้นได้

ดังนั้น เมืองใดที่มีองค์ประกอบทั้ง 5 อย่างชัดเจน เมืองนั้นจะอ่านเข้าใจได้ง่าย และवादจินตนาการออก Hill (1996, อ้างถึงใน พรรณทิกา สายวัฒน์, 2552) ได้อธิบายว่า เมืองที่ผู้คนจดจำได้ดีจะมีลักษณะรูปทรง (Form) ที่ดี มีความโดดเด่น แตกต่าง สิ่งเหล่านี้นำไปสู่การสร้างเอกลักษณ์ที่ชัดเจน ยกกระตักการรับรู้ของคนในเมืองได้ดี ดังนั้น เมืองที่มีความชัดเจนสอดคล้องตามทฤษฎีสถาปนา ปทุมานนท์ (2549) กล่าวไว้ ประกอบด้วยลักษณะ ดังนี้

มีภาพลักษณ์ที่รู้จัก ที่สามารถนึกได้ เมืองที่อ่านได้ต้องเป็นเมืองที่มีย่าน ที่หมายตา และถนนสามารถจัดกลุ่มให้เป็นรูปแบบโดยรวมได้

มีความชัดเจน เข้าใจได้ง่าย เป็นสิ่งสำคัญของบริบทเมือง เพราะขนาด เวลา และความซับซ้อนของเมืองไม่ใช่สิ่งที่ปรากฏในเนื้อเมืองเท่านั้น แต่ต้องรับรู้ได้โดยคนที่อยู่ในเมือง

สามารถอ่านสภาพแวดล้อมของเมืองเพื่อความอยู่รอดได้ ความสามารถดังกล่าวขึ้นอยู่กับโครงสร้างและอัตลักษณ์เมือง เช่นการจัดระบบเมืองที่ดีสามารถสร้างการรับรู้มองเห็น และการใช้งานของคนได้ ซึ่งอาจผ่านการเน้นโทนสี รูปร่าง รูปทรง วัสดุ เพื่อส่งเสริมการเคลื่อนไหวขององค์ประกอบและการใช้งานภายในเมือง

ทั้งนี้การกำหนดองค์ประกอบทางจินตภาพที่ช่วยสร้างการรับรู้และภาพจำแก่คนในเมือง ทั้ง 5 องค์ประกอบ ตาม Lynch (1960) กล่าวไว้ ทฤษฎีสถาปนา ปทุมานนท์ (2549) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า เพื่อสร้างให้เกิดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ส่งเสริมการรับรู้ ความรู้สึกผูกพัน เป็นหนึ่งเดียวกันระหว่างกายภาพและผู้คนในเมือง โดย Gehl (2007) ได้วิเคราะห์ว่าพื้นที่ว่างสาธารณะที่เอื้อให้เกิดความรู้สึกผูกพัน ประกอบด้วยคุณภาพเชิงพื้นที่ 3 อย่าง คือ สัดส่วนพื้นที่ที่เหมาะสมกับ

สัดส่วนมนุษย์ การรับรู้ทางสุนทรียศาสตร์ของอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมของพื้นที่นั้น ได้แก่ ภูมิทัศน์ ทิวทัศน์ อุณหภูมิ ภูมิอากาศ เป็นต้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความหลากหลายของกายภาพ ดึงดูดให้เกิดความน่าสนใจในการใช้งานแก่คนในเมืองได้

2) ลักษณะเฉพาะภายในพื้นที่ว่างสาธารณะ

(1) ที่ตั้ง จุดดึงดูด เส้นทางดึงดูด (Location)

พื้นที่ว่างสาธารณะโดยส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่บริการชีวิตชุมชนในระยะละแวกบ้าน ระยะใจกลางเมือง ส่วนใหญ่มีลักษณะเฉพาะของพื้นที่ขนาดเล็ก มีตำแหน่งที่ดึงดูดโดยตั้งอยู่ใจกลางชุมชน หรือสถานที่ที่เป็นหัวใจของเมือง เช่น “Strasbourg Place De La Cathedral” ถนนคนเดินที่นำมาสร้างใหม่ของ “Petite France” เชื่อมกับถนนคนเดิน “The Newly Pedestrianized Place Kléber” ซึ่งมีความซับซ้อนของพื้นที่ โดยสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของเมือง มีคุณลักษณะของพื้นที่ที่ดี ได้แก่ ขนาดเล็กตั้งอยู่ใจกลางชุมชน อยู่บริเวณจุดตัดของเส้นทางสัญจรผ่านชุมชนละแวกบ้าน และเป็นสถานที่พบปะของกลุ่มคนหลากหลายกลุ่ม เข้าถึงได้โดยตรงจากผู้อยู่อาศัยโดยรอบ มีความสะดวกสบายด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกภายในพื้นที่ซึ่งจำเป็นต่อความต้องการขั้นพื้นฐานในการใช้พื้นที่สาธารณะ หรือในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดการใช้งานภายในพื้นที่ (กาญจน์ นทีวุฒิกุล, 2550: 46)

(2) สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities)

Whyte (1980) ได้เสนอ ปัจจัยเหตุผลที่คนมาใช้พื้นที่ว่างสาธารณะเป็นจำนวนมาก พบว่าจะต้องมียอดประกอบที่สนับสนุนให้เกิดการใช้งานภายในพื้นที่ได้สะดวก โดยเน้นปัจจัยประเภท ที่นั่ง สิ่งอำนวยความสะดวก อาหาร เครื่องดื่ม สาธารณูปการ เทศกาลงานรื่นเริง ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ทั้งนี้ ยังรวมถึงร้านอาหาร และร้านกาแฟกลางแจ้ง เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างหนึ่งที่ส่งผลให้คนชอบเข้าไปใช้งานภายในพื้นที่เพื่อการกิน นั่งมองผู้คนที่เดินไปมาได้ และร้านกาแฟเป็นอีกแห่งหนึ่งที่มีจุดดึงดูดคนในพื้นที่ มีลักษณะของโต๊ะเก้าอี้ที่ควรยืดหยุ่น เคลื่อนย้ายได้สะดวก และมีระยะห่างระหว่างบุคคลที่เหมาะสม และยังสามารถสร้างโอกาสพูดคุยกันระหว่างคนแปลกหน้า นอกจากโต๊ะ เก้าอี้แล้ว ยังจำเป็นต้องมีอุปกรณ์ที่สามารถกันแดด ลม และฝนได้

(3) ความยืดหยุ่น (Flexibility)

ความยืดหยุ่นเป็นเงื่อนไขสำคัญสุดต่อความหลากหลายประโยชน์ของพื้นที่ใช้สอย โดยเฉพาะพื้นที่ว่างสาธารณะที่ตั้งอยู่ในย่านศูนย์กลางพาณิชย์กรรม ซึ่งมีขนาดเล็ก และจำนวนน้อยนั้น จะต้องสามารถปรับตัวให้เกิดศักยภาพของการใช้พื้นที่ที่หลากหลาย เกิดประโยชน์สูงสุดได้ สอดคล้องกับลักษณะทางสังคม และเศรษฐกิจของพื้นที่ ซึ่งความยืดหยุ่นของพื้นที่นี้อาจก่อให้เกิดรูปแบบกิจกรรมเพื่อการค้า การบริการ ซึ่งอาจมีกายภาพที่รองรับในลักษณะ พื้นที่แบบถาวร (Permanent) และชั่วคราว (Temporary) โดยคุณลักษณะความยืดหยุ่นดังกล่าว Lim (2549, อ้างถึงใน พรรชิตา สายวัฒน์, 2552) อธิบายว่า เป็น “ลักษณะพิเศษของไทย” (Thai Peculiarities) ในการปรับเปลี่ยนตัวเองเพื่อให้สามารถดำรงอยู่กับสถานการณ์ปัจจุบันได้

(4) แสงสว่าง (Lighting)

แสงสว่างเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับพื้นที่ว่างสาธารณะ เป็นอย่างมาก หน้าที่สำคัญประการแรก คือ เน้นหน้าที่ใช้สอยพื้นฐานเพื่อส่องสว่างให้ความปลอดภัยแก่ผู้ใช้งาน เกิดความสะดวกและไม่เกิดอันตรายจากผู้ใช้สถานที่ด้วยกัน และทำให้คนอยากใช้พื้นที่มากกว่าพื้นที่มืดสลัว ประการต่อมา คือ การสร้างสรรค์และออกแบบด้วยแสงสว่างประดิษฐ์เพื่อสร้างบรรยากาศพื้นที่ และอารมณ์ความรู้สึกของผู้ใช้งานต่อสถานที่ เพื่อเป็นการสร้างความสวยงามแก่พื้นที่ สร้างความประทับใจของผู้ใช้งาน (กาญจนา นทีวุฒิกุล, 2550: 48)

(5) ความปลอดภัย (Safety)

Lennard and Lennard (1995: 161) ได้กล่าวว่า การมองเห็นและตกทายคนรู้จักคนแปลกหน้าบ่อยครั้ง ดังที่คนใช้พื้นที่ว่างสาธารณะในชุมชนกระทำ การตกทาย การพยักหน้า การรวมกลุ่มบางครั้งนำไปสู่การสนทนา ส่งเสริมความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่ ความปลอดภัยบางครั้งสร้างขึ้นได้จากความรู้สึกของคนในชุมชน สร้างความปลอดภัยให้แก่ชุมชนมากยิ่งขึ้นมากกว่าการอยู่แบบห่างเหินต่างคนต่างอยู่ Jacobs (1961) เรียกความปลอดภัยที่เกิดจากการให้เด็กเล็กอยู่ตามถนนในชุมชน มากกว่าในสวนสาธารณะว่ามีความปลอดภัยเพราะผู้ปกครองสามารถมองเห็นเด็กได้ Jacobs สนับสนุนให้การสร้างสภาพแวดล้อมที่คนแปลกหน้าจะต้องเผชิญกับคนในชุมชน เป็นการสร้างความปลอดภัยมากกว่าการปิดกั้นไม่ให้คนแปลกหน้าเข้ามายังพื้นที่ อย่างไรก็ตามการมีป้อมยามและจุดตรวจในพื้นที่นั้นมีความจำเป็นในระดับพื้นฐาน ซึ่งควรมีไว้เพื่อบริการประชาชนให้เกิดการใช้งานอย่างปลอดภัย เพื่อส่งเสริมความอยากใช้งานภายในพื้นที่ว่างสาธารณะนั้น ๆ (ในกาญจนา นทีวุฒิกุล, 2550: 48)

(6) ภูมิทัศน์และนันทนาการ (Landscape and Recreation Space)

Lennard and Lennard (1995) ได้กล่าวว่า แนะนำให้ระมัดระวังสนใจในเรื่องอาคารรอบ ๆ พื้นที่ ความสัมพันธ์ระหว่างกันของคุณภาพเฉพาะของพื้นที่ ด้วย รูปปั้น น้ำพุ เฟอร์นิเจอร์ถนน และการปูผิวของทางเดิน ตลอดจนถึงกลุ่มต้นไม้ที่สวยงาม และให้ร่มเงาในพื้นที่ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้พื้นที่ว่างสาธารณะนั้นประสบความสำเร็จในการใช้งานมาก พื้นที่ว่างเมืองควรมีการออกแบบพื้นผิวถนน ให้มีความแตกต่างและหลากหลายทั้งระดับ หรือที่ตั้งของวัตถุ และองค์ประกอบทางภูมิทัศน์อื่น ๆ ในพื้นที่ เพื่อส่งเสริมความสะดวกสบายของการทำกิจกรรม เปิดให้มีการสัญจรได้อย่างอิสระเชื่อมต่อกับพื้นที่อื่น ๆ ได้อย่างสะดวก ซึ่งโดยทั่วไปผู้ใช้งานมักจะชอบพบปะสังสรรค์ในบรรยากาศธรรมชาติ และมีพื้นที่เพียงพอสำหรับทำกิจกรรม (Lennard and Lennard, 1995: 42 และ 93, อ้างถึงใน กาญจน์ นทีวุฒิกุล, 2550: 48)

(7) เอกลักษณ์พื้นที่ (Identity of Place)

นักคิด Lennard and Lennard (1995 อ้างถึงใน กาญจน์ นทีวุฒิกุล, 2550) ได้กล่าวว่า เอกลักษณ์ของเมืองสะท้อนได้จากสถาปัตยกรรมและถนนตลอดจนพื้นที่โล่งว่าง รวมถึงยังมาจากการสร้างความรู้สึกเป็นเอกลักษณ์ (Sense of Identity) ของผู้อยู่อาศัยโดยรอบพื้นที่นั้น ๆ ได้แก่ วัสดุอาคารและสี ประเภทของขนาดรูปทรง ขนาดแปลงที่ดิน เส้นขอบฟ้า ลักษณะเฉพาะของอาคาร หรือสถานที่ และจากผลการศึกษาปัจจัยการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของ Whyte (1980, อ้างถึงใน กำแหง อติโพธิ, 2552) พบว่า สภาพของพื้นที่เปิดโล่งและบริเวณโดยรอบมีผลต่อการเข้าไปใช้งานในพื้นที่ เช่น ร่มเงา ต้นไม้ แหล่งน้ำ เอกลักษณ์ทางสภาพพื้นที่ โดยมีสภาพแวดล้อมบรรยากาศที่สวยงาม ให้ความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย จะเชื่อเชิญให้เกิดการเข้าไปใช้งานในพื้นที่ ทั้งนี้หากพื้นที่โล่งดังกล่าวมีคุณสมบัติหรือเอกลักษณ์เชิงพื้นที่ที่โดดเด่นร่วมด้วยจะสามารถเป็นสิ่งดึงดูดให้คนเข้าไปใช้งาน

(8) เอกลักษณ์และคุณลักษณะของพื้นที่ว่างสาธารณะแบบไทย

ขวัญสรวง อติโพธิ (2548, อ้างถึงใน กำแหง อติโพธิ, 2552: 25) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติ 5 ประการของพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีเอกลักษณ์แบบไทย ประกอบด้วย

- มีขนาดเล็ก “มีชั้นเชิง” เป็นจุดพื้นที่ของพื้นที่ขนาดเล็ก ที่มีความสิ้นไหลของการใช้งาน ไม่สามารถมองเห็นทั้งหมดในคราวเดียวกัน
- นั่งได้ มีวัสดุหรือสัดส่วนองค์ประกอบที่เอื้อต่อการนั่งล้อมวงคุยกัน
- มีร่มเงาให้ความร่มรื่นแก่พื้นที่ เช่น ใต้ต้นไม้ ชายคาอาคาร ซอกอาคาร
- ผูกติดกับการกิน กล่าวคือ อยู่ใกล้แหล่งจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม

- อยู่ริมน้ำ หรือในพื้นที่มีน้ำเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญ

ไซศรี ภักดิ์สุขเจริญ (2551) ได้กล่าวว่า พื้นที่สาธารณะโลกตะวันออกเกิดจากการผสมผสานระหว่างที่ว่างภายในและภายนอกอาคาร บ้าน และชุมชน โดยมีลักษณะเป็นพื้นที่ว่างสาธารณะในรูปแบบลานในระดับต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่เชื่อมพื้นที่ว่างสาธารณะของเมืองเข้าด้วยกัน โดยเป็นพื้นที่ขนาดเล็ก ไม่เน้นลานโล่งขนาดใหญ่ตามแบบโลกตะวันตก เนื่องจากการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของโลกตะวันตกมีข้อจำกัดด้านภูมิอากาศ ที่ผู้ใช้งานมักนิยมใช้พื้นที่โล่งขนาดใหญ่เพื่อสร้างความอบอุ่นต่อร่างกาย แตกต่างกับเมืองที่เป็นเมืองร้อน ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นชุมชนแออัด การจราจรหนาแน่น ผู้ใช้งานส่วนใหญ่จึงไม่นิยมใช้พื้นที่ว่างสาธารณะขนาดใหญ่ในการทำกิจกรรม หรือเป็นพื้นที่ทางสังคม โดยคนไทยมักมีความนิยมในการใช้พื้นที่ว่างขนาดเล็ก ที่เชื่อมต่อกันไปตามแนวเส้นทางการสัญจรในการทำกิจกรรมสาธารณะ และถ้ามีปัจจัยด้านร่มเงาที่ดี จากการโอบล้อมของอาคารหรือจากต้นไม้ ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของโครงข่ายทางลัดเพื่อเชื่อมไปที่อื่น โดยไม่ต้องผ่านที่โล่งแจ้งขนาดใหญ่ และการมีกิจกรรมเชิงพาณิชย์ทั้งภายในอาคาร และนอกอาคารในบริเวณที่สัญจรผ่าน

ระวีวรรณ โอฬารรัตน์ณี (2557, อ้างถึงใน สันต์ สุวัจฉราภินันท์, 2557: 49-50) ได้กล่าวไว้ในหนังสือว่าด้วยทฤษฎีทางสถาปัตยกรรม: พื้นที่สาธารณะและพื้นที่สังคม ว่า พื้นที่ว่างสาธารณะชาวตะวันออกเกิดขึ้นจากโครงสร้างเมืองที่มีรูปแบบโครงข่ายความสัมพันธ์กับชนบท สังคม เครือญาติ ตลอดจนสภาพแวดล้อมบนพื้นฐานด้านเกษตรกรรม ที่ส่งผลให้ฝังลึกทั้งเชิงกายภาพ พฤติกรรม ความคิด จึงทำให้มีคุณลักษณะพื้นที่ว่างสาธารณะที่ยืดหยุ่น เคลื่อนไหว ซึ่งอาจจะมีรูปแบบไร้ระเบียบ แตกต่างจากสังคมของชาวตะวันตกซึ่งมีลักษณะช่วงชั้นทางสังคม สภาพแวดล้อมที่เน้นอุตสาหกรรม และความเป็นเมือง ตลอดจนข้อจำกัดด้านสภาพอากาศทำให้การใช้พื้นที่ว่างสาธารณะเป็นแบบแผนมากกว่าตะวันออก อย่างไรก็ตามทั้งโลกตะวันตก และโลกตะวันออกก็มีตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพื้นที่สาธารณะร่วมกัน ทั้งด้านปัจจัยกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง ล้วนส่งผลต่อการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารระหว่างกัน ทำให้เกิดการปรับใช้แนวคิดและรูปแบบการใช้พื้นที่ระหว่างโลกตะวันตก และโลกตะวันออก พื้นที่ว่างสาธารณะจึงเป็นเสมือนประเด็นร่วมของมนุษย์ トラบเท่าที่มนุษย์ยังเลือกดำรงชีวิตอย่างเป็นสังคม

3) ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ

เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญซึ่งส่งผลต่อการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ ตามที่ Jacobs (1961) กล่าวว่า ถนนและบาทวิถีที่สมบูรณ์จะทำให้สังคมอบอุ่น เกิดความสมบูรณ์เมื่อมีกิจกรรมและผู้คนที่หลากหลาย กิจกรรมการค้าขายในเชิงพาณิชย์กรรมสามารถดึงดูดคนใช้งาน ซึ่ง (Hillier & Hanson, 1984) เรียกว่า “กระบวนการเปิดศูนย์กลางศูนย์กลาง” (Process of Centrality) โดยชี้ให้เห็นถึงทฤษฎีเศรษฐกิจ คือ บริเวณพื้นที่ที่มีระดับการสัญจรสูงกว่าปกติ จะดึงดูดกิจกรรมการค้าให้มากระจุกตัว เกิดเป็นศูนย์กลางที่มีกิจกรรมหลากหลายมีชีวิตชีวา ซึ่งการสัญจรอิสระที่เกิดขึ้น จะเป็นตัวดึงดูดกิจกรรมทำให้เกิดปรากฏการณ์ “ผลกระทบทวีคูณ” (Multiplier Effect) นั้นหมายถึง การเพิ่มขึ้นอย่างหนาแน่นของปริมาณการสัญจรของคนเดินเท้า และกิจกรรมที่มีความหลากหลายสามารถพบได้ในย่านที่มีความหลากหลายของผู้คน และกิจกรรมบนพื้นที่ว่างสาธารณะส่งผลให้เกิดการใช้งานมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งย่านพาณิชย์กรรมศูนย์กลางเมืองที่มีราคาที่ดินค่อนข้างสูง จึงต้องมีการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะให้เต็มประสิทธิภาพ และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย

ทฤษฎีและแนวคิดพฤติกรรมการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ

1. ประเภทกิจกรรมกลางแจ้งในพื้นที่สาธารณะ

Gehl (1987) ได้กล่าวว่า กิจกรรมกลางแจ้งในพื้นที่สาธารณะแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1) กิจกรรมจำเป็น (ภายใต้ทุกภาวะ)

กิจกรรมที่จำเป็นครอบคลุมกิจกรรมใด ๆ ก็ตามที่จัดได้ว่าเป็นกิจกรรมบังคับให้ต้องทำ เช่น การไปทำงาน การไปโรงเรียน ไปจ่ายซื้อของ รอรถประจำทางหรือรอคน ทำธุระ เป็นต้น ซึ่งสื่อถึงกิจกรรมที่ต้องทำไม่ว่าจะมีความจำเป็นมากหรือน้อยก็ตาม กล่าวโดยทั่วไปได้ว่ากิจกรรมที่เป็นกิจวัตรประจำวัน และมักเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเดิน ทั้งนี้ด้วยกิจกรรมดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็นจึงไม่ค่อยได้รับอิทธิพลจากสภาพภายนอกนั้นผู้กระทำหรือผู้อยู่ในกิจกรรมจึงไม่มีสิทธิเลือก

2) กิจกรรมทางเลือก (ภายใต้สภาวะภายนอกที่พึงพอใจเท่านั้น)

กิจกรรมทางเลือก คือ กิจกรรมที่ค่อนข้างจะต้องมีความพอใจเข้ามามีส่วนร่วม เป็นกิจกรรมที่ผู้กระทำมีความประสงค์จะทำ โดยผู้ทำเลือกทำเพราะมีเวลาว่างพอและสถานที่ที่ก็เชื่อใจ กิจกรรมในหมวดนี้ครอบคลุมตั้งแต่เดินเล่น ชมบรรยากาศ ยืนมอง แม้กระทั่งการนั่งเล่น กิจกรรมเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อสภาวะแวดล้อมภายนอกเป็นที่ถูกใจ เชื่อใจให้อยากใช้งาน ซึ่งความสัมพันธ์ข้อนี้เชื่อมโยงกับผังกายภาพของสถานที่อย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากกิจกรรมนั้นทนาการทั้งหลายที่อยู่ในกลุ่มกิจกรรมทางเลือกนี้จะยังให้ความพอใจถ้าทำในพื้นที่กลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นอย่างยิ่ง

3) กิจกรรมเชิงสังคม

กิจกรรมเชิงสังคมครอบคลุมกิจกรรมทุกอย่างในพื้นที่สาธารณะที่ต้องมี บุคคลอื่นปรากฏร่วมอยู่ด้วย เช่น เด็ก ผู้คนที่ตกท้าย หรือพบปะ เป็นกิจกรรมที่เป็นการกระทำร่วมกันหรือมีปฏิสัมพันธ์กันของคนในชุมชน และเป็นที่แพร่หลายสุด นั่นคือ การมองผู้อื่น หรือการได้ยินเสียงผู้อื่นคุยกัน กิจกรรมเชิงสังคมนี้จะเกิดขึ้นตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ในที่พักอาศัย พื้นที่นอกอาคารที่ค่อนข้างเป็นส่วนตัว เกิดในสวน สวนสาธารณะ อาคารสาธารณะ เป็นต้น แต่ในการวิจัยนี้จะกล่าวถึงกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่สาธารณะเท่านั้น

กิจกรรมเชิงสังคมจะเกิดขึ้นด้วยตัวมันเองเสมือนเป็นผลพวงจากการที่มีผู้คนเคลื่อนที่วนเวียนไปมาอยู่ในพื้นที่เดียวกันนั่นเอง ซึ่งหมายความว่า เมื่อใดก็ตามที่กิจกรรมจำเป็นและกิจกรรมทางเลือกดำเนินอยู่ในพื้นที่สาธารณะที่มีสภาพแวดล้อมดี กิจกรรมเชิงสังคมก็จะได้รับโอกาสทางอ้อมไปด้วย กิจกรรมเชิงสังคมจะมีลักษณะแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของสถานที่ เช่น บนถนน ในย่านที่พักอาศัย ใกล้โรงเรียน ใกล้ที่ทำงาน ซึ่งผู้คนมักจะมีภูมิหลังและความชอบคล้ายกัน กิจกรรมเชิงสังคมจะมีตั้งแต่การตกท้าย สนทนา ไปจนถึงการเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกัน เพราะผู้ใช้งานหรือคนที่ทำกิจกรรมร่วมกันต่างรู้จักคุ้นเคยกันมาก่อน หากเป็นถนนในเมืองและพื้นที่ใจกลางเมือง กิจกรรมเชิงสังคมจะมีลักษณะผิวเผิน ส่วนใหญ่จะเป็นปฏิสัมพันธ์ด้านเดียว คือ การมอง การได้ยินเสียงพูดคุยของผู้คนจำนวนมาก ซึ่งอาจไม่รู้จักรักกัน แต่ทั้งนี้กิจกรรมที่ดูเหมือนจะไม่ค่อยได้ทำอะไรมากกลับเป็นกิจกรรมที่น่าดึงดูด กิจกรรมเชิงสังคมเกิดขึ้นได้ทุกครั้งที่คนสองคนมาอยู่ด้วยกันในที่เดียวกัน ณ เวลาเดียวกัน ซึ่งเป็นในรูปแบบของการได้เห็นหน้ากัน ได้ยิน นับเป็นการติดต่อกันในรูปแบบหนึ่ง สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นบ่อเกิดของกิจกรรมเชิงสังคมที่กว้างขวางต่อไป

สามารถกล่าวได้ว่า กิจกรรมกลางแจ้งกับคุณภาพของพื้นที่ภายนอกอาคาร มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เมื่อใดที่พื้นที่กิจกรรมกลางแจ้งด้วยคุณภาพ กิจกรรมที่เกิดขึ้นมักเป็นกิจกรรมที่จำเป็นเท่านั้น แต่หากพื้นที่กลางแจ้งมีคุณภาพดีกิจกรรมจำเป็นก็จะเกิดขึ้นตามปกติ เพียงแต่จะมีแนวโน้มดำเนินไปได้ยาวนานกว่าเพราะสภาพแวดล้อมเอื้อให้เกิดกิจกรรมได้ดีกว่านั่นเอง และหากมีกิจกรรมทางเลือกเกิดขึ้นก็ยิ่งเห็นความหลากหลายของกิจกรรมมากขึ้นเพราะสถานที่และสถานการณ์โดยรวมเป็นสิ่งดึงดูดผู้คนให้เข้ามาหยุด นั่ง กิน เล่น หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อีกมากมาย ยามใดพื้นที่ว่างสาธารณะมีคุณภาพดีพอโอกาสของการเกิดกิจกรรมก็จะมีมากขึ้น

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของพื้นที่กลางแจ้ง กับอัตราการเกิดของกิจกรรมกลางแจ้ง

กิจกรรมกลางแจ้งในพื้นที่ สาธารณะ	คุณภาพของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในพื้นที่ที่ส่งผลต่อโอกาสการเกิด กิจกรรม	
	ต่ำ	ดี
กิจกรรมจำเป็น	●	●
กิจกรรมทางเลือก	●	●
กิจกรรมเชิงสังคม	●	●

ที่มา : ดัดแปลงจาก Gehl, J, Life Between The Buildings, พิมพ์ครั้งที่ 1 (New York: Van Nostrand Reinhold Company Inc., 1987), 13.

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สภาพแวดล้อม

การคำนึงถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการรับรู้สภาพแวดล้อมทางกายภาพมี 3 ประเด็นที่สำคัญ ดังนี้ (วิมลสิทธิ์ ทรายางกูร, 2554: 46-51)

1) สภาพแวดล้อมในฐานะแหล่งข่าวสารในการรับรู้ (Physical Environment as Source of Information in Perception)

ลักษณะเด่นเฉพาะของสภาพแวดล้อมอาจเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดการรับรู้ คุณสมบัติเฉพาะของสภาพแวดล้อม ที่มีส่วนในการดึงดูดความสนใจของผู้รับรู้ได้ เช่น ความเข้ม (Intensity) ขนาด ลักษณะการเคลื่อนไหว ความต่าง (Contrast) โดยทั่วไปเรามักเกิดความสนใจในสิ่งที่มีสี สัน มีความสว่างไสว หรือมีขนาดใหญ่โต หรือสิ่งที่เคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่ง และที่สำคัญสิ่งเหล่านั้น มีลักษณะเด่นชัดสะดุดตาด้วยความแตกต่างจากสิ่งแวดล้อมข้างเคียง

2) ประสบการณ์ในอดีตของบุคคลที่รับรู้สภาพแวดล้อมกายภาพ (Past Experiences of Individuals in Environment Perception)

ประสบการณ์ของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ โดยการสะสมสิ่งที่รับรู้เข้ามาในขณะที่เกิดความสัมพันธ์ทางการกระทำระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อม โดยมีการนำผลของการกระทำที่ได้ทำไปแล้วมาพิจารณาประกอบเพื่อประเมินโอกาสและข้อจำกัดของสภาพแวดล้อมที่บุคคลจะต้องเผชิญต่อไป เช่น การที่เราจะเดินก้าวต่อไปในแต่ละก้าว จะเกิดกระบวนการประเมินขึ้น ซึ่งเป็นส่วนของกระบวนการรับรู้ ทำให้เดินไปสู่จุดหมายได้อย่างปกติ จึงกล่าวได้ว่า ประสบการณ์ในอดีตของบุคคลถือเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญสำหรับกระบวนการทางพฤติกรรม ซึ่งรวมถึงกระบวนการรับรู้สภาพแวดล้อมกายภาพ และประสบการณ์ในอดีตนั่นเองที่เป็นสิ่งที่บุคคลรู้ หรือรู้สึกมาก่อน ดังนั้นกระบวนการรับรู้ (Perception) จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับกระบวนการรู้ (Cognition)

3) ความใส่ใจและการให้คุณค่า (Attention and Value)

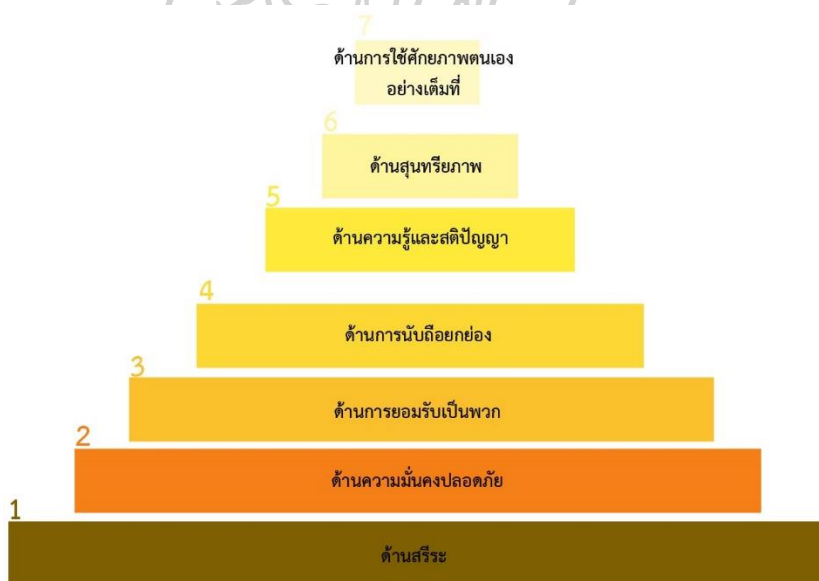
ความต้องการหรือเป้าหมายในปัจจุบันหรืออนาคต ก่อให้เกิดความใส่ใจ (Attention) และการให้คุณค่า (Value) ต่อสิ่งต่าง ๆ โดยความใส่ใจเป็นการรับรู้สภาพแวดล้อมในชีวิตประจำวันซึ่งขึ้นอยู่กับเป้าหมายทางพฤติกรรม หรือการสนองความจำเป็น ความต้องการ ความคาดหวัง ความสนใจ แรงจูงใจ อารมณ์ ฯลฯ เกิดความใส่ใจในการรับรู้กายภาพหรือข่าวสารที่ตรงกับความสนใจ ขณะที่การให้คุณค่า เป็นการให้คุณค่าต่อสิ่งที่รับรู้มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในการรับรู้ เพราะ บุคคลมักมีระบบคุณค่าที่ยึดถือแตกต่างกัน ความแตกต่างเป็นไปตามความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มสังคม ระบบคุณค่า (Value System) เกิดจากความสัมพันธ์ของคุณค่าต่าง ๆ (Value) ที่บุคคลยึดถือ โดยคุณค่าเป็นตัวกำหนดทัศนคติซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้สึกต่าง ๆ เช่น บุคคลที่

อาศัยอยู่ในที่แออัดในย่านที่มีความหนาแน่นสูง จะเห็นคุณค่าของพื้นที่โล่งในชุมชน แม้ว่าจะเป็นส่วนหย่อมหรือเป็นพื้นที่พักผ่อนขนาดเล็กก็ตาม

ทฤษฎีและแนวคิดด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ตอบสนองพฤติกรรมมนุษย์

1. ทฤษฎีจิตวิทยา ความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์

Maslow (1954) ได้พัฒนาทฤษฎีเพื่อสร้างแรงจูงใจ โดยเป็นทฤษฎีที่อยู่บนพื้นฐานของความต้องการในการตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานด้านต่าง ๆ ซึ่งส่งผลอย่างมากต่อพฤติกรรมของมนุษย์ โดยเน้นความจำเป็นแบบลำดับขั้นของแต่ละปัจจัย บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า มนุษย์มีแนวโน้มที่จะต้องการปัจจัยใหม่ที่สูงขึ้น เมื่อได้รับการตอบสนองของปัจจัยพื้นฐานในก่อนหน้านั้น สามารถแบ่งความจำเป็นของปัจจัยในการดำรงชีวิตได้ทั้งหมด 7 ชั้น ประกอบด้วย 4 ชั้นแรก 2 ชั้นในระดับกลาง และ 1 ชั้นในระดับสุดท้าย สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้ (อับราฮัม มาสโลว์, 1954, อ้างถึงใน กำธร กุลชล, 2545, 313-339)

แผนภูมิที่ 3 ทฤษฎีจิตวิทยาความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์

ที่มา: อับราฮัม มาสโลว์, อ้างถึงใน กำธร กุลชล, การออกแบบชุมชนเมืองคืออะไร, พิมพ์ครั้งที่ 1 (นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม, 2545), 312.

1) ด้านสรีระ เป็นด้านที่จำเป็นเกี่ยวกับ ความอยู่รอดของมนุษย์ หรือความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น อาหาร น้ำ อากาศ ตลอดจนการมีสุขภาพที่ดี การพัฒนาของร่างกาย

และความรู้สึกสบายในการดำรงชีวิต โดยแนวทางการสนองพฤติกรรมเบื้องต้น คือ การสร้างโอกาสให้ทุกคนสามารถเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานได้ การบริการด้านสุขภาพหรือสมรรถนะร่างกาย การส่งเสริมพื้นที่ที่มีคุณภาพ มีความสบายต่อร่างกาย

2) ด้านความมั่นคงปลอดภัย เป็นด้านที่เกี่ยวกับ อันตราย หรือภัยพิบัติใด ๆ ทางร่างกาย หรือส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคม ทั้งนี้ยังรวมถึงความปลอดภัยด้านความเชื่อ และความยึดมั่นทางจิตใจตลอดจนสภาพแวดล้อมที่เป็นระเบียบที่สร้างความรู้สึกอบอุ่น ความเชื่อมั่นภายในจิตใจมนุษย์ได้ โดยแนวทางการสนองพฤติกรรมเบื้องต้น คือ การแยกการใช้ประโยชน์ที่ดินอันตรายออกจากย่านที่สำคัญ การใช้ที่ดินแบบผสมผสานในย่านที่ไม่มีอันตรายเพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหวตลอดเวลา การส่งเสริมกลไกสัดส่วนของกลุ่มผู้ใช้งานที่เหมาะสมในแต่ละวัย ตลอดจนการสร้างความรู้สึกถึงเวลาวัน สถานที่ที่ช่วยเพิ่มความสนใจในการทำงาน

3) ด้านการยอมรับเป็นพวก เป็นด้านที่เกี่ยวกับ การรวมกลุ่มของมนุษย์ซึ่งอาจมีทั้งที่เป็นกรรวมกลุ่มทางการ และไม่เป็นทางการ ซึ่งโดยพื้นฐานของมนุษย์ต้องการที่จะเป็นที่รัก หรือมีสัมพันธที่ดีต่อผู้อื่น ดังนั้น ความรู้สึกผูกพันจะเกิดขึ้นเมื่ออยู่ในกลุ่ม และสมาชิกของกลุ่มย่อมเกิดความรัก ความเอาใจใส่ และยอมรับซึ่งกันและกัน โดยแนวทางการสนองพฤติกรรมเบื้องต้น คือ การส่งเสริมแบ่งพื้นที่ในเขตชุมชนเมืองออกเป็น ชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ศูนย์กลางและขอบที่ชัดเจนไม่ว่าจะเป็นขอบธรรมชาติหรือขอบที่สร้างขึ้น การส่งเสริมให้เกิดพื้นที่บริการสาธารณะเพื่อทำให้ผู้ใช้งานเกิดความรู้จัก สนิทสนมคุ้นเคยกัน

4) ด้านการนับถือยกย่อง เป็นด้านที่เกี่ยวกับ การนับถือตนเองและการให้ผู้อื่นยกย่อง หากมนุษย์ขาดสิ่งเหล่านี้จะเกิดความรู้สึกอ่อนแอ ดังนั้นมนุษย์ล้วนปรารถนาที่จะได้รับการเคารพ ยกย่องคุณค่าในตัวเองเพื่อให้ตนเองเกิดความมั่นใจ และรู้สึกมีประโยชน์มากขึ้น โดยแนวทางการสนองพฤติกรรมเบื้องต้น คือ การจัดสภาพแวดล้อมให้มีความหลากหลายของกิจกรรม พร้อมทั้งบำรุงรักษาให้เป็นระเบียบเนื่องจากสิ่งเหล่านี้ล้วนสร้างความภาคภูมิใจให้แก่คนในพื้นที่ การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในโครงการต่าง ๆ เพื่อให้พวกเขาได้ประเมินคุณค่าของโครงการที่จะเกิดขึ้นและส่งผลให้เกิดการนำไปปฏิบัติง่ายขึ้น

5) ด้านความรู้และสติปัญญา เป็นด้านที่เกี่ยวกับ การแสวงหาประสบการณ์ หรือความชำนาญจากการทำกิจกรรม เพื่อพัฒนาความรู้และสติปัญญา โดยแนวทางการสนองพฤติกรรมเบื้องต้น คือ ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาทักษะความรู้ของผู้ใช้งาน ส่งเสริมกิจกรรมที่เสริมสร้างประสบการณ์และความชำนาญอย่างเหมาะสม ปลอดภัยต่อการใช้งาน

6) ด้านสุนทรียภาพ เป็นด้านที่เกี่ยวกับ ความพึงพอใจในด้านความสวยงามของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยแนวทางการสนองพฤติกรรมเบื้องต้น คือ การสร้างประสบการณ์ด้านสุนทรียภาพที่หลากหลายโดยอยู่บนพื้นฐานของความพึงพอใจของผู้คนในเมืองนั้น ๆ การส่งเสริมงานศิลปะในพื้นที่สาธารณะเพื่อเป็นแหล่งศึกษา สร้างเอกลักษณ์ ประดับตกแต่งสถานที่ ตลอดจนตอบสนองด้านการนับถือและยกย่องในเหตุการณ์ที่สำคัญของพื้นที่นั้น ๆ

7) ด้านการใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ เป็นขั้นระดับสุดท้ายที่มีผู้บรรลุน้อยมาก นั่นคือ ผู้ที่บรรลุถึงขั้นดังกล่าวมักจะมี ความพึงพอใจในชีวิตของตน มีทัศนคติที่ดี มองโลกในแง่ความเป็นจริง ยอมรับสภาพต่าง ๆ ตลอดจนใส่ใจในแง่ความเป็นสังคมเพื่อนมนุษย์ มุ่งแก้ปัญหามากกว่า การแสวงหาความยกย่องให้แก่ตนเอง

2. แนวคิดของลักษณะเฉพาะและเอกลักษณ์ของเมือง

องค์ประกอบหลายอย่างภายในเมืองที่ส่งผลต่อเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะของเมือง (Dobby, 1978, อ้างถึงใน ชูติมา สุรเชษฐพงษ์, 2554: 26) ประกอบด้วย

- ลักษณะทางกายภาพ เช่น ภูมิประเทศ กลุ่มอาคาร หรือสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ
- ลักษณะสถาปัตยกรรมและสิ่งก่อสร้าง
- การแบ่งที่ดินด้วยถนนหรือลานโล่ง ตลอดจนถึงการใช้อยู่อาศัยเพื่อทำกิจกรรมอันเป็นเชิงเอกลักษณ์ของเมือง

- ขนาดเมืองและประชากร
- บรรยากาศเฉพาะของเมืองอันเป็นที่รับรู้ของชุมชน
- ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของเมือง

Harry L. Garnham (1985, อ้างถึงใน ชูติมา สุรเชษฐพงษ์, 2554: 27) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะเฉพาะที่แสดงถึงเอกลักษณ์และจิตวิญญาณของเมือง ประกอบด้วย

- ลักษณะทางกายภาพและรูปลักษณ์ ได้แก่ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ (Topography) ลักษณะทางภูมิทัศน์ (Urban Landscape Feature) รูปแบบทางสถาปัตยกรรม (Architectural Style Richness and Color) สภาพอาคาร (Building Condition) ช่วงอายุของอาคาร (Age Range of Building) รวมถึงวัสดุ หรือพื้นผิวของอาคาร (Building Materials and Textures)
- กิจกรรมในพื้นที่และหน้าที่ซึ่งสังเกตได้ แสดงให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ของคนต่อพื้นที่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถาบันทางวัฒนธรรม ตลอดจนอาคารและสภาพแวดล้อมต่อการใช้งานในพื้นที่ ได้แก่ จินตภาพของประเภทกิจกรรม (The Image of Area Perceived by Activity) ระดับ

ของกิจกรรม (Level of Activity) ลักษณะที่ปรากฏชัด (Transparency) ลำดับและสัดส่วนของการใช้งาน (Range of Uses and Scale of Uses) การรับรู้เสียง และกลิ่น (Sound and Smells)

- การสื่อความหมายและสัญลักษณ์ เพื่อสร้างประสบการณ์ของมนุษย์ ได้แก่ รูปแบบของกรรมสิทธิ์ (Pattern of Ownership) ข้อกำหนดของพื้นที่ (Area Rule) ระดับของการปิดล้อม (Levels of Encloses) พื้นที่เปิดโล่ง (Open Space) และโครงข่ายของพื้นที่ว่าง (Network of Spaces) ตามแต่ละระดับ

3. แนวคิดการสร้างสภาพแวดล้อมเมืองและชุมชนที่ดี

เพื่อตอบสนองด้านประโยชน์ใช้สอยและสุนทรียภาพของคนในชุมชน ในการพัฒนาออกแบบเมืองมักมีปัจจัยในการกำหนดรูปทรงของเมือง คือ ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมธรรมชาติ (Biogenic Factor) พฤติกรรมหรือกิจกรรมในสังคม (Sociogenic Factor) และลักษณะหน้าที่เฉพาะของชุมชนนั้น ๆ (Functional Specialization) เพื่อเป็นเกณฑ์ในการกำหนดกรอบการพัฒนาสภาพแวดล้อมเมืองอย่างเหมาะสม โดยประกอบด้วยเกณฑ์และข้อคำนึงที่สำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมเมืองและชุมชนที่ดี ดังนี้ (สิทธิพร ภิรมย์รัตน์, 2541: 176)

- 1) ความเป็นเอกภาพ
- 2) มีความขัดแย้งเส้นทางการสัญจรโดยยานพาหนะ และการเดินเท้าให้น้อยที่สุด
- 3) การป้องกันผู้ใช้งานจาก แดด ลม ฝน เสียง ฯลฯ
- 4) มีลักษณะรูปแบบ และทิศทางเมืองที่ชัดเจน
- 5) การใช้ประโยชน์ที่ดิน หรือลักษณะกายภาพมีความสอดคล้องกับเรื่องราวของชุมชนนั้น ๆ
- 6) การพัฒนาพื้นที่เปิดโล่ง เพื่อการพบปะ ทำกิจกรรมของคนในสังคมร่วมกัน
- 7) การสร้างความปลอดภัย และบรรยากาศที่ดี

แผนและโครงการพัฒนา เอกสารการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพื้นที่ว่างสาธารณะ

1. แผนและโครงการพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง

สำหรับแผนและโครงการการพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะภายในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง ปัจจุบันได้มีการดำเนินการพัฒนาปรับปรุงเพื่อพัฒนาเมืองนครตรังให้มีอัตลักษณ์ มีความน่าอยู่อย่างยั่งยืน มีระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการกระจายอย่างทั่วถึง ครอบคลุมทั่วทั้งพื้นที่เมืองตรัง โดยคาดหวังให้ประชาชนได้รับความสะดวก มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งตามแผนพัฒนา 3 ปี (2559 – 2561) ของเทศบาลนครตรัง ประกอบด้วย

1) โครงการปรับปรุงถนนรื่นนรมย์เพื่อเป็นถนนสายท่องเที่ยวและวัฒนธรรม

ถนนรื่นนรมย์เป็นถนนคนเดินที่อยู่ใจกลางย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรังซึ่งมักมีกลุ่มผู้ใช้งานภายในย่านดังกล่าวแวะเวียนมาใช้พื้นที่ตลอดช่วงเวลาให้บริการ การปรับปรุงมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพื้นที่รองรับการจับจ่ายใช้สอยและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในเขตเมืองและนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักผ่อนในเขตเทศบาล อีกทั้งเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม ซึ่งถนนนี้มีตำแหน่งที่สามารถเชื่อมการใช้งานกับลานวัฒนธรรมกลางเมืองได้

2) โครงการก่อสร้างปรับปรุงสวนสาธารณะทับเที่ยง

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มสัดส่วนพื้นที่การออกกำลังกายกลางแจ้งและที่จอดรถให้มากขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนและเยาวชนสนใจการออกกำลังกาย ส่งเสริมสุขภาพ คุณภาพชีวิตที่ดี

2. เอกสารการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1) กำหนด อติโพธิ (2552) ได้จัดทำ วิทยานิพนธ์เรื่อง มิติการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของเมือง กรณีศึกษาเมืองนครนายก

มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของเมืองนครนายกอย่างเป็นระบบ ทั้งกลุ่มผู้ใช้ กิจกรรม และช่วงเวลา 2) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะกับลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมของเมืองนครนายก 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะอย่างเหมาะสมกับเมืองนครนายก ผลจากการศึกษา พบว่า การใช้ประโยชน์พื้นที่ว่างสาธารณะ ประกอบด้วย พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อนันทนาการ พื้นที่ว่างในอาคารสาธารณะ พื้นที่ว่างเปล่า พื้นที่ถนนและทางเท้า ซึ่งมีการรองรับรูปแบบกิจกรรมภายในพื้นที่ที่ต่างกัน เนื่องจากปัจจัยแวดล้อมที่ตั้งของพื้นที่ว่างสาธารณะนั้น ซึ่งพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีความเป็นอเนกประโยชน์จะสัมพันธ์กับศูนย์กลางเมืองหรือพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นศูนย์กลาง โครงข่ายการสัญจรส่งผลต่อความหลากหลายของกลุ่มคน กิจกรรมที่เกิดขึ้นจะมีความสัมพันธ์กับย่าน การใช้ประโยชน์ที่ดิน และอาคารโดยรอบ ความต้องการใช้พื้นที่ว่างที่แปรผันตามความหนาแน่นของมวลอาคาร ลักษณะเฉพาะของพื้นที่ที่เหมาะสมกับกิจกรรมจะเป็นปัจจัยช่วยเพิ่มระดับความอเนกประโยชน์ ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการใช้งาน รวมถึงปัจจัยด้านอื่น เช่น รูปแบบการบริหารจัดการที่เกี่ยวกับพื้นที่ว่างสาธารณะ สังคม วิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่เป็นตัวกำหนดช่วงเวลาทำกิจกรรมภายในพื้นที่ว่าง และลักษณะโครงสร้างประชากรแสดงถึงการรวมกลุ่มกิจกรรม

โดยข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะ วัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงปัจจัยแวดล้อมกายภาพให้มีความเหมาะสมต่อรูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ ประกอบด้วย มาตรการทางผังเมือง การใช้ผังเมืองรวมควบคุมการพัฒนาเมืองให้กระชับ โดยกำหนดที่ตั้งโครงการสวนสาธารณะในอนาคตให้สัมพันธ์กับศูนย์กลางเมือง พร้อมกับสร้างศูนย์กลางเมืองให้มีชีวิต และใช้แนวทางการจัดการพื้นที่ว่างสาธารณะจากการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ว่างสาธารณะ

2) กาญจน์ นทีวุฒิกุล (2550) ได้จัดทำ วิทยานิพนธ์เรื่อง ธรรมชาติของการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะอย่างอเนกประโยชน์ในเมืองเชียงใหม่

มีวัตถุประสงค์เพื่อ ค้นหาเหตุผลของการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะอย่างอเนกประโยชน์ในเมืองเชียงใหม่ โดยพิจารณาถึงองค์ประกอบด้านความหลากหลายของคน ด้านความหลากหลายของเวลา ด้านความหลากหลายของกิจกรรม มีสมมติฐานการวิจัยว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดการใช้อย่างอเนกประโยชน์มี 3 ประการ คือ ด้านคุณลักษณะเฉพาะพื้นที่ ด้านโครงสร้างเชิงสัณฐานของเมือง และด้านผู้ใช้พื้นที่ ซึ่งมีปัจจัยรองได้แก่ ปัจจัยทางกายภาพ ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจ โดยแบ่งปัจจัยต่าง ๆ ที่มีระดับอิทธิพลต่อการใช้พื้นที่แตกต่างกัน

โดยวิธีการวิจัยประกอบด้วย การสำรวจพื้นที่ว่างสาธารณะ 42 แห่งในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ การวิเคราะห์โครงสร้างเชิงสัณฐานของเมืองด้วยเทคนิคการซ้อนทับแผนที่ และเทคนิคภาพและพื้นที่ การแบ่งกลุ่มพื้นที่ศึกษาโดยใช้เกณฑ์ ประโยชน์ใช้สอย จากนั้นจึงคัดเลือกพื้นที่ว่างสาธารณะ 3 พื้นที่ได้แก่ 1) ถนนคนเดินราชดำเนิน 2) บาทวิถีและตลาดวโรรส 3) บาทวิถีหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งมีระดับความเป็นอเนกประโยชน์สูงสุดจากพื้นที่ว่างสาธารณะทั้งหมด เพื่อศึกษารายละเอียดผู้ใช้พื้นที่ด้วยแบบสอบถาม

ผลของการวิจัยพบว่า ปัจจัยทั้ง 3 ประการ คือ คุณลักษณะเฉพาะของพื้นที่ โครงสร้างเชิงสัณฐานเมืองและผู้ใช้งานมีความสัมพันธ์กัน ทำให้พื้นที่ว่างสาธารณะมีการใช้อย่างอเนกประโยชน์แตกต่างกัน 3 ระดับ กล่าวคือ ระดับแรกเป็นปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ ปัจจัยคุณลักษณะเฉพาะของพื้นที่ด้านกายภาพ ระดับสอง คือ ปัจจัยสนับสนุนได้แก่ ปัจจัยคุณลักษณะเฉพาะพื้นที่ด้านสังคมและเศรษฐกิจโดยรอบพื้นที่ และด้านความหนาแน่นของบริบทโดยรอบ การใช้ประโยชน์ที่ดิน ขนาดบล็อกที่ดิน ระดับสุดท้ายที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ปัจจัยดึงดูดได้แก่ คุณลักษณะเฉพาะของพื้นที่ด้านสังคมและเศรษฐกิจในพื้นที่ และปัจจัยเชิงสัณฐานของเมืองด้านโครงข่าย ย่าน ที่ตั้งของกิจกรรม

เศรษฐกิจ และที่ตั้งของกิจกรรมสังคมวัฒนธรรม ข้อค้นพบสำคัญของการวิจัยนี้คือ พื้นที่ว่างสาธารณะ จะเกิดการใช้อย่างอเนกประโยชน์ได้ จะต้องมีปัจจัยหลายปัจจัยรวมกัน ได้แก่ ปัจจัยพื้นฐาน ปัจจัยสนับสนุน และปัจจัยดึงดูด

3. กรณีศึกษาของการพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะ

Pittsburgh Market Square : Pennsylvania, United States

ตลาด Pittsburgh เป็นตลาดที่มีผู้ใช้งานหลากหลายทั้งภายในพื้นที่ และจากภูมิภาคอื่น มาเยี่ยมชม เพื่อเยี่ยมชมสินค้า ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ตำแหน่งที่ตั้งของตลาดดังกล่าว นับได้ว่าเป็นอัญมณีที่ตั้งอยู่ใจกลางย่านธุรกิจ และวัฒนธรรมของเมือง Pittsburgh ซึ่งเป็นพื้นที่จัตุรัส (Square) บริเวณสี่แยกถนนสายหลักของเมือง ที่มีบทบาทสำคัญทางประวัติศาสตร์นับตั้งแต่มีการสร้างเมือง ในแง่ของกิจกรรมการใช้นับได้ว่าเป็นพื้นที่สำหรับการมาเดินเล่น ซื้อสินค้า รับประทานอาหารของชาว Pittsburgh จนเมื่อ ปี 2504 ตลาดได้ถูกรื้อถอนและพัฒนาใหม่ตามแผนพัฒนาและฟื้นฟูเมือง เพื่อพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวสำหรับเป็นสวนสาธารณะ ตลอดจนอาคารสำนักงาน

ภาพที่ 3 ลักษณะกายภาพตลาด Pittsburgh ก่อนและหลังการพัฒนา

ที่มา : PITTSBURGH MARKET SQUARE, เข้าถึงเมื่อ 19 พฤษภาคม 2561, เข้าถึงได้จาก

<https://www.pps.org/projects/pittsburgh-market-square>

แนวทางการออกแบบและพัฒนาพื้นที่ : ทางองค์กร PPS (Project for Public Spaces)

ได้เสนอให้มีการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่สาธารณะ ร่วมกับกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการดูแลพื้นที่ และบุคคลทั่วไปเพื่อหาแนวคิดสำหรับนำมาปรับใช้ในการออกแบบและพัฒนาประโยชน์ใช้สอยของตลาด Pittsburgh สามารถสรุปแนวทางเสนอแนะได้ ดังนี้ การส่งเสริมแนวต้นไม้เพื่อสร้างมุมมองทางสายตาเปิดความรู้สึกในการเข้าถึงพื้นที่ การเพิ่มแสงสว่างเพื่อสร้างความปลอดภัย การเปลี่ยนวัสดุพื้นผิวเพื่อรองรับกิจกรรมและการสัญจรในช่วงเวลาเร่งด่วน การเพิ่มร่มเงา

จากต้นไม้ และที่นั่งที่สามารถเคลื่อนย้ายได้เพื่อรองรับกิจกรรมต่าง ๆ ได้มากขึ้น การปรับปรุงประโยชน์ใช้สอยเดิมของตลาด โดยเน้นการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายขึ้น จากเกษตรกรในพื้นที่ การส่งเสริมกิจกรรมพิเศษด้านการแสดง การฉายภาพยนตร์ เพื่อดึงดูดความสนใจ สร้างความมีชีวิตชีวาในพื้นที่ การเพิ่มอุปกรณ์อำนวยความสะดวกโดยเฉพาะเต็นท์ร้านค้าที่สามารถพับเก็บได้ เพื่อเอื้อต่อพื้นที่ให้สามารถยืดหยุ่นต่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้สะดวก

ซึ่งการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวเป็นการร่วมมือ สนับสนุนจาก หน่วยงาน ภาครัฐเอกชน และ องค์กรไม่แสวงหาผลกำไรเพื่อร่วมกันจัดทำแผนควบคุมการบริหารจัดการ และการพัฒนากายภาพพื้นที่ อย่างเป็นทางการในรูปแบบในสร้างจุดศูนย์กลางกิจกรรมสำหรับใจกลางเมือง Pittsburgh (Project for Public Spaces (PPS), 2018)

สรุปทฤษฎีและแนวคิด

พื้นที่ว่างสาธารณะ หมายถึง พื้นที่ว่างภายนอกขอบเขตการปกคลุมของอาคาร รวมถึงสิ่งปลูกสร้างถาวรอื่น ๆ โดยมีการใช้ประโยชน์เพื่อกิจกรรมสาธารณะของชุมชน เช่น กิจกรรมนันทนาการ ประเพณี วัฒนธรรม รวมไปถึงจนถึงการรวมกลุ่มทางสังคม ซึ่งอาจเป็นพื้นที่ตามธรรมชาติ หรือพื้นที่ที่ถูกออกแบบจัดสร้างขึ้น ทั้งนี้ ไม่ได้จำกัดเฉพาะพื้นที่กรรมสิทธิ์ของหน่วยงานสาธารณะเท่านั้น

การศึกษาทฤษฎี แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะ และกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าวมาในข้างต้น ทำให้เข้าใจถึงนิยาม เนื้อหาสาระสำคัญที่มีความสอดคล้องเป็นเหตุผลกันระหว่างคุณลักษณะกายภาพในพื้นที่ว่างฯ ตามทฤษฎีและแนวคิดประเภท พื้นที่ว่างสาธารณะ ทฤษฎีและแนวคิดด้านสิ่งแวดล้อมเมือง ทฤษฎีและแนวคิดด้านองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่จะทำให้ทราบถึงองค์ประกอบทางกายภาพในภาพรวมของเมืองและเชิงพื้นที่ว่าประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญใดบ้าง โดยองค์ประกอบทางคุณลักษณะกายภาพของพื้นที่จะนำมาวิเคราะห์ร่วมกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ว่างสาธารณะได้ยึดตามทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมกลางแจ้งในพื้นที่สาธารณะ เพื่อหาความสัมพันธ์ของกิจกรรมกับผู้ใช้พื้นที่ เหตุผลทางกายภาพที่ส่งผลให้เกิดการใช้งาน และกิจกรรมต่าง ๆ ตามสภาพจริงในปัจจุบัน ตลอดจนได้นำกรอบแนวคิดด้านทฤษฎีและแนวคิดด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ตอบสนองพฤติกรรมมนุษย์ มาปรับประยุกต์ใช้เพื่อเสนอแนะแนวทางสำหรับการพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะต่อไป

ทั้งนี้ จากการทบทวนทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ผู้วิจัยมีความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ 1) ทฤษฎีและแนวคิดด้านประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะ ตามที่ กาญจน์ นทีวุฒิกุล (2550) ได้แบ่งตามประโยชน์ใช้สอยพื้นที่เป็น 3 ประเภทหลัก คือ ประเภทพื้นที่ ประเภทถนน บาทวิถี และประเภทสวน เป็นแนวคิดที่สามารถทำให้คัดเลือกพื้นที่ว่างสาธารณะจากพื้นที่เมืองทั้งหมดได้ แต่การแบ่งประเภทตามประโยชน์ใช้สอยดังกล่าว อาจต้องมีการปรับเพิ่มเติมเพื่อให้เข้ากับบริบทของพื้นที่ที่จะทำการศึกษ เนื่องจากอาจมีรูปแบบกิจกรรมตามประโยชน์ใช้สอยหลักที่แตกต่างกัน หรือบางพื้นที่มีการใช้งานที่ซ้อนทับหลายกิจกรรม 2) ทฤษฎีและแนวคิดด้านลักษณะเฉพาะ หรือองค์ประกอบกายภาพภายในพื้นที่ว่างสาธารณะ อาจมีองค์ประกอบที่เฉพาะเจาะจงในพื้นที่มากกว่าตามที่ทฤษฎี และแนวคิดได้กล่าวไว้ ดังนั้น ทฤษฎีและแนวคิดดังกล่าวจึงเปรียบเสมือนเป็นกรอบเริ่มต้นในการศึกษาลักษณะเฉพาะหรือองค์ประกอบในพื้นที่ว่างสาธารณะที่ส่งผลต่อการใช้งาน 3) ทฤษฎีและแนวคิดด้านรูปแบบกิจกรรมกลางแจ้งในพื้นที่ว่างสาธารณะ ตามที่ Gehl (1987) ได้กล่าวไว้ 3 ด้าน คือ กิจกรรมจำเป็น กิจกรรมทางเลือก และกิจกรรมทางสังคม อาจต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมย่อยให้เหมาะสมตามสภาพพื้นที่ที่ทำการศึกษา เนื่องจาก เมืองตรังเป็นเมืองที่อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมแบบโลกตะวันออก ที่แตกต่างจากต้นกำเนิดของทฤษฎีที่มาจากโลกตะวันตก ซึ่งอาจอาศัยรูปแบบกิจกรรม 3 ด้านดังกล่าวเป็นกรอบหลักในการศึกษา

จากการศึกษาแผนและโครงการพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรังพบว่า โดยส่วนใหญ่มีการพัฒนาที่ไม่ครอบคลุมพื้นที่ว่างสาธารณะทั้งหมดในย่าน เกิดการพัฒนาเพียงบางจุด ซึ่งควรมีการพัฒนาแนวคิดบทบาทพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละแห่งในภาพรวม เพื่อความเชื่อมโยงทางระบบผังเมืองอย่างเหมาะสม

การศึกษากรณีศึกษาตัวอย่าง เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะอย่างเหมาะสม โดยตลาด Pittsburgh เป็นกรณีศึกษาในด้านการจัดพื้นที่สาธารณะบริเวณใจกลางย่านธุรกิจ และจุดตัดของเส้นทางสัญจรที่สำคัญของเมือง ซึ่งการพัฒนาเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำเสนอแนวคิด แนวทางการพัฒนา ออกแบบพื้นที่อย่างสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการทำงานอย่างแท้จริง โดยเสนอให้มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของเกษตรกรท้องถิ่น การเปลี่ยนวัสดุผิวเพื่อเอื้อต่อการทำกิจกรรมในพื้นที่ การสร้างความปลอดภัย และบรรยากาศที่น่าใช้งานในพื้นที่โดยการเพิ่มแสงสว่าง ต้นไม้ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม

บทที่ 3

การออกแบบการวิจัย

การศึกษาศาสตร์ แนวคิด เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยทางกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะ ประเภทกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะ และการศึกษารณศาสตร์ศึกษาที่มีลักษณะโครงสร้างของการศึกษา ที่มีเนื้อหา แนวคิด และทฤษฎีสอดคล้องกันในบทที่ 2 นำมาใช้กำหนดคำถามการวิจัย กรอบแนวคิด การวิจัย และกระบวนการวิจัยเพื่อหาคำตอบของคุณลักษณะและรูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ ย่านพาณิชยกรรมเมืองตรัง ทั้งนี้การออกแบบการวิจัย ประกอบด้วย การสรุปกรอบแนวคิดเพื่อตอบ คำถามการวิจัย การออกแบบกระบวนการวิจัย การสร้างเครื่องมือวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะ ระบบสัญญาณเมือง จำนวนผู้ใช้งานและกิจกรรมในพื้นที่ การ กำหนดกลุ่มประชากรตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์สรุปผลที่ได้ โดยสามารถอธิบาย กระบวนการวิจัย แต่ละขั้นตอนโดยละเอียด ดังนี้

กรอบทฤษฎีและแนวคิดในการวิจัย

สามารถสรุปทฤษฎีและแนวคิดที่นำมาใช้ในการหาคำตอบของการวิจัยได้ ดังนี้

ประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะ

เพื่อคัดเลือกพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีการใช้งานจากพื้นที่ว่างทั้งหมดภายในย่านพาณิชยกรรม สำหรับเป็นพื้นที่วิจัยคุณลักษณะกายภาพและรูปแบบการใช้งาน สามารถสรุปประเภทพื้นที่ว่าง สาธารณะ ตามประโยชน์ใช้สอย (Function) จากการศึกษาทฤษฎี และแนวคิดในบทที่ 2 ได้ ดังนี้

1. พื้นที่ว่างสาธารณะประเภทพื้นที่ (Spaces) ประกอบด้วย
 - 1.1 จัตุรัส (Square)
 - 1.2 พลาซ่า (Plaza)
 - 1.3 พื้นที่ว่างเปล่า (Leftover Space)
2. พื้นที่ว่างสาธารณะประเภทถนน หรือบาทวิถี ประกอบด้วย
 - 2.1 ถนน
 - 2.2 ถนนคนเดิน
 - 2.3 บาทวิถี

3. พื้นที่ว่างสาธารณะประเภทสวน ประกอบด้วย

3.1 พื้นที่ริมน้ำ (Waterfront)

3.2 สวนสาธารณะ (Public Park)

สัณฐานวิทยาเมือง

จากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสารและงานวิจัยในบทที่ 2 เป็นการอธิบายองค์ประกอบลักษณะเชิงผังหรือแนวระนาบของเมืองในด้านต่าง ๆ ซึ่งทำให้เข้าใจถึงปัจจัยเมืองที่เป็นเหตุผลในการเลือกใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของเมืองได้ ด้วยเวลาในการศึกษาที่จำกัด การวิจัยนี้จึงเลือกใช้เพียงบางประเด็นมาเพื่อหาเหตุผลจากผู้ใช้งานอธิบายประกอบเท่านั้น ได้แก่

1. ที่ตั้งและการใช้ประโยชน์ที่ดิน
2. โครงข่ายการสัญจร
3. รูปแบบมวลอาคารและที่ว่าง
4. จุดหมายตาที่สำคัญของเมือง (Landmark)

คุณลักษณะเฉพาะในพื้นที่ว่างสาธารณะ

จากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสารในบทที่ 2 เกี่ยวกับองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะซึ่งเป็นส่วนที่มีผลต่อความสำเร็จในการใช้พื้นที่ว่างนั้น ๆ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จะช่วยอำนวยความสะดวก สร้างบรรยากาศ เอื้อให้เกิดการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะอย่างเกิดปฏิสัมพันธ์กัน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1. องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวกในพื้นที่
2. องค์ประกอบด้านสภาพภูมิทัศน์และนันทนาการ
3. องค์ประกอบด้านความปลอดภัย
4. องค์ประกอบด้านเอกลักษณ์เชิงพื้นที่

ประเภทกิจกรรมกลางแจ้งในพื้นที่ว่างสาธารณะ

จากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสารและงานวิจัยในบทที่ 2 เกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ว่างสาธารณะ เพื่อเป็นการกำหนดแนวทางในการสรุปรูปแบบกิจกรรม และการใช้งานของพื้นที่ว่างสาธารณะในแต่ละแห่งซึ่งประกอบด้วยประเด็น ดังนี้

1. กิจกรรมจำเป็น เป็นลักษณะกิจกรรมบังคับให้ต้องทำภายใต้ทุกภาวะ (กิจวัตร) ประกอบด้วย

- 1.1 การสัญจรผ่านเพื่อไปทำงาน
- 1.2 การสัญจรผ่านเพื่อไปโรงเรียน
- 1.3 การพักผ่อน พักคอยผู้คน
- 1.4 การใช้พื้นที่เพื่อเป็นจุดเปลี่ยนสายรถ หรือระบบสัญจรอื่น ๆ
- 1.5 การขายสินค้า
- 1.6 การสัญจรผ่านเพื่อกิจกรรมอื่น ๆ

2. กิจกรรมทางเลือก เป็นลักษณะกิจกรรมที่เกิดจากความพึงพอใจที่จะมีส่วนร่วม ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ว่าจะเลือกทำกิจกรรมในรูปแบบใด ประกอบด้วย

- 2.1 การออกกำลังกาย
- 2.2 การเล่นเกมกีฬา
- 2.3 การทำกิจกรรมนันทนาการ
- 2.4 การนั่งเล่น
- 2.5 การซื้อสินค้า
- 2.6 การเดินเล่น
- 2.7 การท่องเที่ยว
- 2.8 การชมวิว ชมบรรยากาศในพื้นที่

3. กิจกรรมเชิงสังคม เป็นลักษณะกิจกรรมที่ต้องมีบุคคลอื่นร่วมทำกิจกรรมอยู่ด้วยและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้ใช้งานมากที่สุด ประกอบด้วย

- 3.1 การพบปะ พูดคุยกับคนรู้จัก
- 3.2 การพบปะ พูดคุยกับคนแปลกหน้า
- 3.3 การนั่งมองผู้คน
- 3.4 การนั่งมองผู้อื่นทำกิจกรรม
- 3.5 การรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมฯ
- 3.6 การโชว์การแสดง

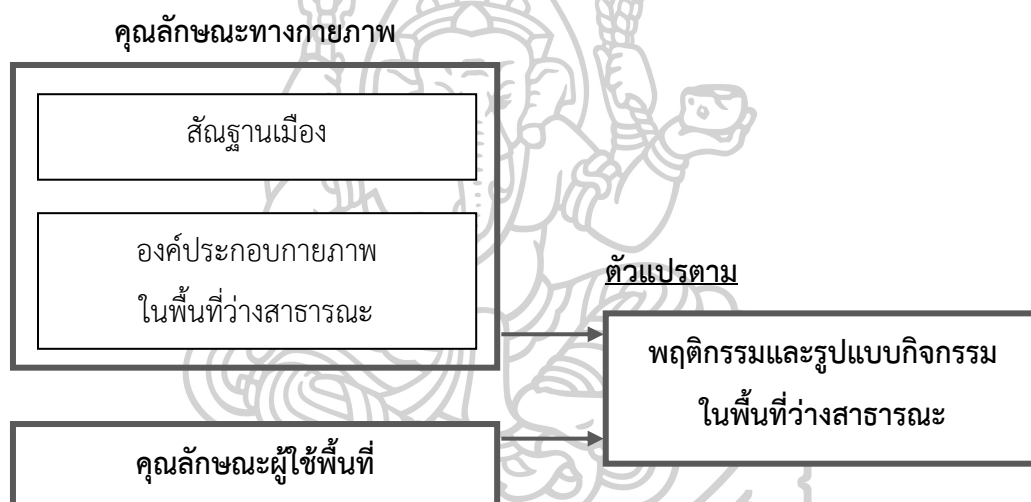
ทั้งนี้ กรอบทฤษฎีและแนวคิดทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น สามารถอธิบายได้ถึงคุณลักษณะทางกายภาพและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละแห่ง ทั้งนี้ต้องอาศัยปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

มาร่วมวิเคราะห์ด้วยโดยเฉพาะลักษณะของผู้ใช้พื้นที่ เพื่อให้ทราบถึงจำนวน คุณลักษณะบุคคลที่เข้ามาใช้งานและความสัมพันธ์กับกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะ

ตัวแปรในการวิจัย

ในการวิจัยคุณลักษณะและรูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรงสามารถกำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติลักษณะเฉพาะทางกายภาพของพื้นที่และคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่ที่ส่งผลต่อการใช้งานพื้นที่ว่างได้ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

แผนภูมิที่ 4 กรอบแนวคิดตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

1. คุณลักษณะองค์ประกอบทางกายภาพภายในพื้นที่ว่างสาธารณะ ประกอบด้วย
 - 1.1 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่
 - 1.2 ด้านสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ และนันทนาการ
 - 1.3 ด้านความปลอดภัย
 - 1.4 ด้านเอกลักษณ์พื้นที่
2. คุณลักษณะองค์ประกอบทางกายภาพด้านสัณฐานเมือง ประกอบด้วย
 - 2.1 ที่ตั้งและการใช้ประโยชน์ที่ดิน

- 2.2 โครงข่ายการสัญจร
- 2.3 รูปแบบมวลอาคารและที่ว่าง
- 2.4 จุดหมายตาที่สำคัญของเมือง (Landmark)
3. คุณลักษณะของผู้ใช้พื้นที่ ประกอบด้วย
 - 3.1 เพศ
 - 3.2 อายุ
 - 3.3 การศึกษา
 - 3.4 อาชีพ
 - 3.5 รายได้
 - 3.6 ที่อยู่อาศัยปัจจุบัน

ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมและรูปแบบกิจกรรมของผู้ใช้งานที่เกิดขึ้นในพื้นที่ว่างสาธารณะ ประกอบด้วย

1. การเดินทางมาใช้พื้นที่
2. ระยะเวลาในการเดินทางมาใช้พื้นที่
3. ช่วงวันที่เข้ามาใช้พื้นที่ ได้แก่ วันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) และวันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์-อาทิตย์)
4. ช่วงเวลาที่เข้ามาใช้พื้นที่
5. ความถี่ในการใช้พื้นที่
6. ระยะเวลาในการใช้งานพื้นที่
7. รูปแบบกิจกรรมที่เกิดในพื้นที่

การออกแบบกระบวนการวิจัย

การศึกษาคุณลักษณะและรูปแบบกิจกรรมของพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชยกรรมฯ สามารถสรุปขั้นตอนได้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เก็บรวบรวมและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องซึ่งปรากฏในเนื้อหาที่ 2 เพื่อเป็นการกำหนดกรอบการวิจัย ในการกำหนดแนวทางคัดเลือกพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชยกรรมเมืองตรัง จากเอกสารเกี่ยวกับบริบทเมืองตรัง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการสำรวจภาคสนามเบื้องต้น เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นการศึกษาและทำความเข้าใจในพื้นที่สาธารณะในย่านฯ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาข้อมูลเพื่อจำแนกองค์ประกอบคุณลักษณะทางกายภาพเชิงสัญญาณเมือง และภายในพื้นที่ว่างสาธารณะที่ส่งผลให้เกิดการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ รวมถึงการแบ่งประเภทกิจกรรมกลางแจ้งในพื้นที่ว่างสาธารณะ

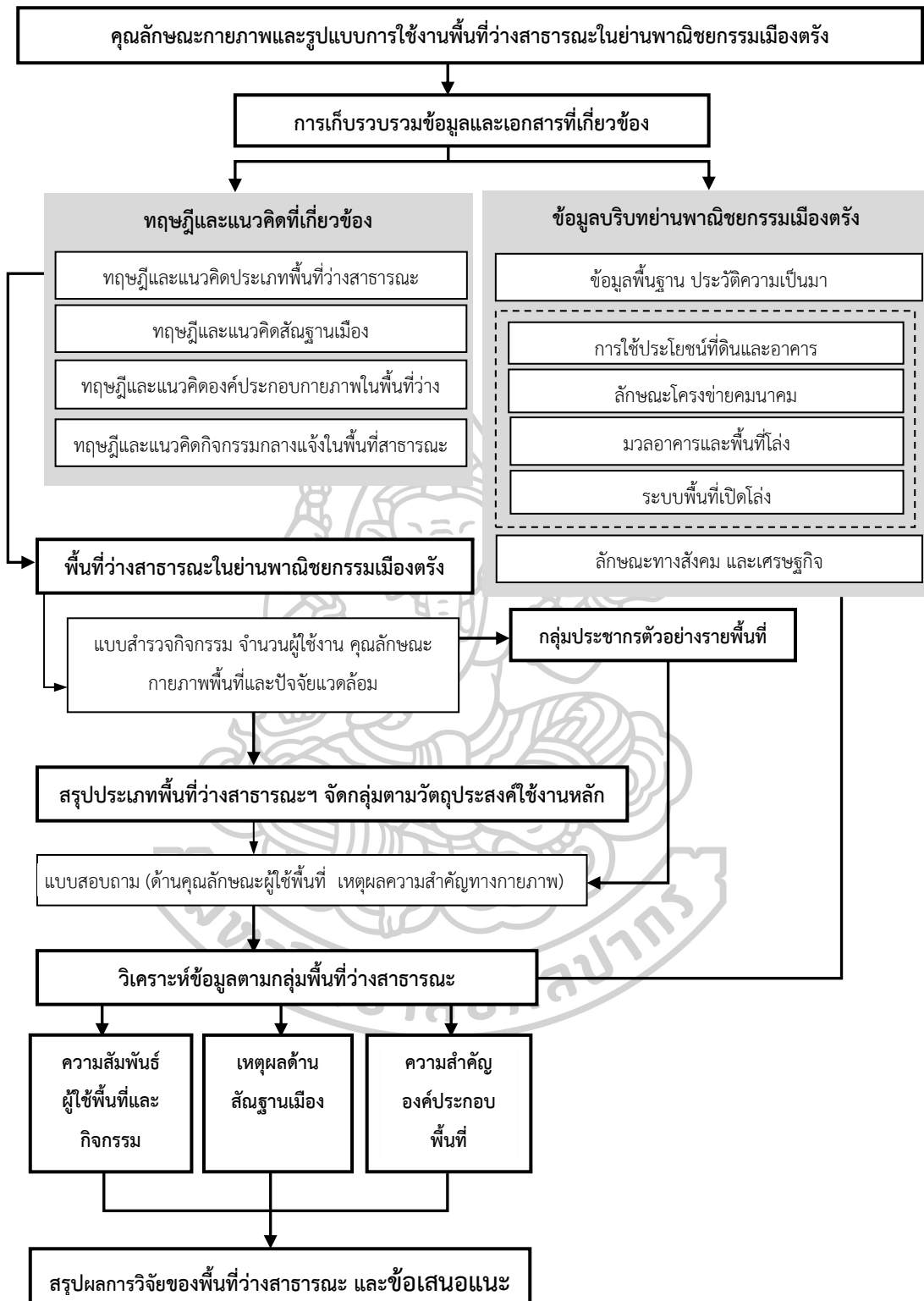
ขั้นตอนที่ 3 สร้างเครื่องมือการวิจัยเพื่อสำรวจคุณลักษณะกายภาพและกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละแห่งที่ได้จากการคัดเลือกในขั้นตอนที่ 1 ว่าประกอบด้วยองค์ประกอบและกิจกรรมใดบ้าง โดยข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยจะเป็นผู้เก็บข้อมูลในส่วนดังกล่าว เพื่อรวบรวม จัดประเภทกิจกรรมหลักแต่ละพื้นที่ และสรุปข้อมูลเพื่อจัดทำแบบสอบถามในขั้นต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 สร้างเครื่องมือการวิจัยเพื่อสอบถามคุณลักษณะของกลุ่มผู้ใช้พื้นที่ รูปแบบกิจกรรม เหตุผลในการเข้ามาใช้งาน ความสำคัญขององค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ ตลอดจนการประเมินปัญหาที่พบในพื้นที่เบื้องต้น โดยอาศัยแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ และสรุปผลในแง่ของคุณลักษณะทางกายภาพและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละประเภท ตลอดจนการหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ใช้พื้นที่กับกิจกรรม เหตุผลเชิงสัญญาณเมืองที่ทำให้เข้ามาใช้งาน ความสำคัญขององค์ประกอบกายภาพพื้นที่ว่างฯ แต่ละประเภท โดยอาศัยการสรุปเชิงนัยยะสำคัญ ร้อยละ ความถี่ และค่าเบี่ยงเบนทางสถิติ

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ สรุปผล และอภิปรายผลที่ได้

ขั้นตอนที่ 7 การสรุปผลการวิจัย เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปเผยแพร่สู่สาธารณะ

แผนภูมิที่ 5 กระบวนการวิจัย

การคัดเลือกพื้นที่วิจัย

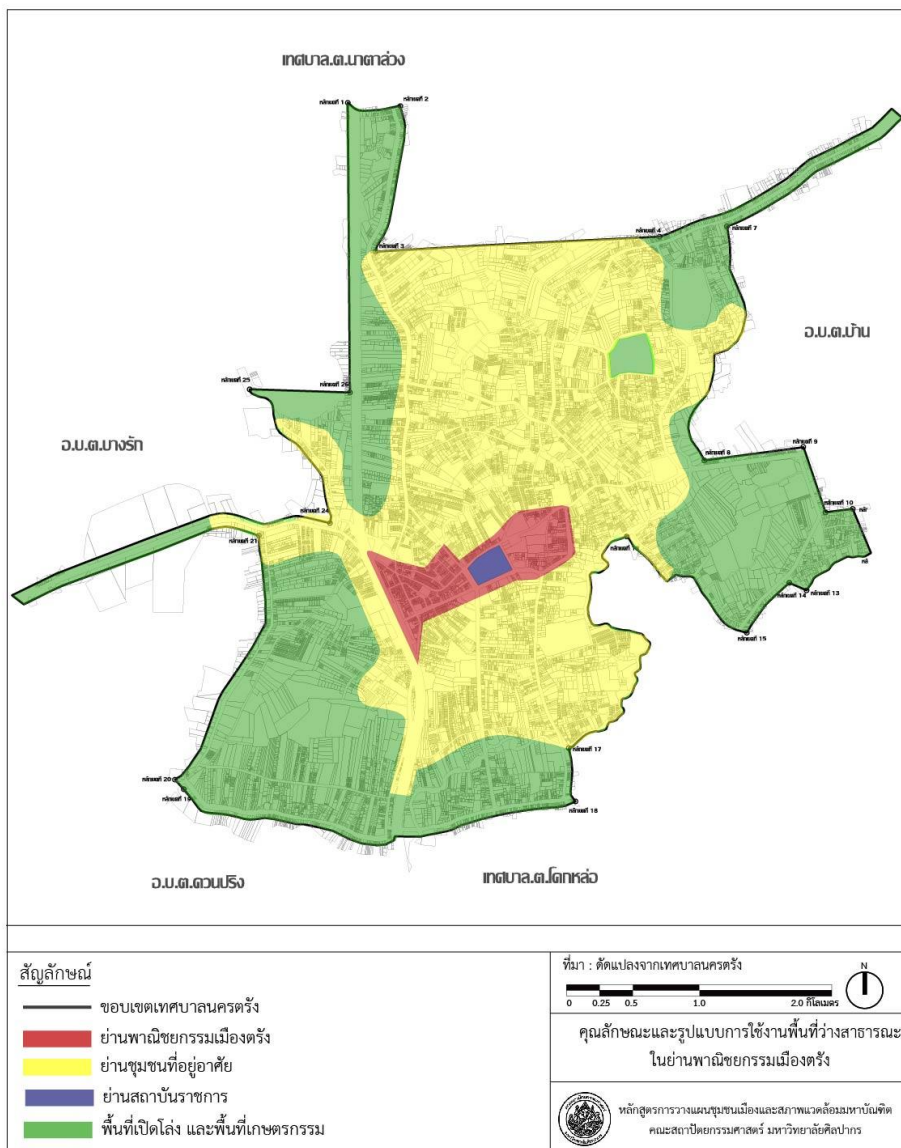
สำหรับพื้นที่ในงานวิจัยนี้กำหนดให้มีการคัดเลือกพื้นที่สำหรับศึกษา 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 กำหนดขอบเขตพื้นที่ย่านพาณิชยกรรมเมืองตรัง

กำหนดขอบเขตย่านพาณิชยกรรมจากพื้นที่เทศบาลนครตรัง โดยภายในพื้นที่เทศบาลนครตรัง ประกอบด้วย ย่านการใช้ประโยชน์ที่ดินหลัก คือ ย่านพาณิชยกรรมเมืองตรัง ย่านสถาบันราชการ ย่านชุมชนที่อยู่อาศัย และพื้นที่เปิดโล่งหรือพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งการเลือกย่านพาณิชยกรรมเมืองตรัง เป็นพื้นที่ศึกษาเนื่องจากมีบทบาท ศักยภาพสูงต่อการพัฒนาเมือง มีความหนาแน่นทางการใช้งานสูง เนื่องจากเป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวิถีชีวิตของเมือง ซึ่งเป็นการกำหนดขอบเขตจากการสำรวจพื้นที่ในปัจจุบันโดยผู้วิจัย เพื่อเป็นขั้นแรกในการศึกษาข้อมูลระดับย่านพาณิชยกรรมเมืองตรัง และสำหรับคัดเลือกพื้นที่ว่างสาธารณะในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 2 คัดเลือกพื้นที่ว่างสาธารณะ ภายในย่านพาณิชยกรรมเมืองตรัง

สำหรับการคัดเลือกพื้นที่ว่างประเภทที่ว่างสาธารณะ งานวิจัยนี้ได้แบ่งประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะของเมืองตามที กาญจน์ นทีวุฒิกุล (2550) กล่าวไว้ คือ พื้นที่ว่างสาธารณะประเภทพื้นที่ประกอบด้วย จัตุรัส (Square) พลาซ่า (Plaza) พื้นที่ว่างเปล่า (Leftover Space) พื้นที่ว่างสาธารณะประเภทถนน บาทวิถี ประกอบด้วย ถนน (Street) ถนนคนเดิน (Walking Street) บาทวิถี (Path) และพื้นที่ว่างสาธารณะประเภทสวน ประกอบด้วย พื้นที่เลียบริมน้ำ (Waterfront) สวนสาธารณะ (Public Park) ซึ่งจากการสำรวจเบื้องต้นของผู้วิจัย สามารถจำแนกประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะภายในย่านพาณิชยกรรมเมืองตรังตามเกณฑ์ดังกล่าว ได้ทั้งหมด 12 พื้นที่ เพื่อนำไปศึกษาวิจัย การสำรวจเกี่ยวกับรูปแบบการใช้งาน และศึกษาคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ตลอดจนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของผู้ใช้พื้นที่กับกิจกรรมที่สำคัญของพื้นที่สาธารณะต่อไป

ภาพที่ 4 ตำแหน่งที่ขอบเขตย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรง

ที่มา : ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรัง, 2561

การกำหนดขนาดกลุ่มผู้ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ (ขนาดประชากร)

เนื่องจากการศึกษาถึงคุณลักษณะผู้ใช้งานและรูปแบบกิจกรรมพื้นที่ว่างสาธารณะ ในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรง จำเป็นต้องเก็บจำนวนผู้ใช้งานจากพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละแห่ง ทั้งในวันธรรมดาและวันหยุดสุดสัปดาห์ เพื่อหาค่าเฉลี่ยของจำนวนผู้ใช้งานต่อวันในแต่ละพื้นที่ จากการนับจำนวนผู้ใช้งานจริงโดยผู้วิจัย พบว่ามีผู้ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ 12 พื้นที่ ทั้งในวันธรรมดาและวันหยุดสุดสัปดาห์ มีจำนวนเฉลี่ยทั้งหมด 3,583 คนต่อวัน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนผู้ใช้พื้นที่ในวันธรรมดา วันหยุดสุดสัปดาห์ และผู้ใช้งานเฉลี่ยรวมทั้งหมด

วัตถุประสงค์	ประเภทพื้นที่	ชื่อพื้นที่	วันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์)			
			06.00-11.00 น.	11.00-16.00 น.	16.00-21.00 น.	รวม (คน/วัน)
ค้าขาย	ถนน (Street)	ถนนด้านหลังตลาดสดเทศบาลนครตรัง	742	138	16	896
	ถนนคนเดิน (Walking Street)	ถนนรื่นรมย์ตลาดนัดตอนเย็น	11	127	688	826
		ถนนย่านการค้าสถานีรถไฟตรัง	93	252	225	570
			รวม			2,292
นันทนาการ	สวนสาธารณะ (Park)	ลานแสดงสัญลักษณ์เสด็จพระราชาดำเนินฯ	4	17	6	27
		สวนทับเที่ยง	18	33	54	105
		สวนหนองพลอง	36	101	22	159
		สวนหนองพลอง2	2	1	12	15
		สวนหนองสิริบรรณ	52	44	19	115
			รวม			421
ทางผ่าน	จัตุรัส (Square)	ลานหน้าศาลากลาง (เก่า)	215	70	179	464
	ทางเท้า (Path)	บาทวิถีเกาะกลางถนนวิเศษกุล	5	1	33	39
			รวม			503
พักผ่อน	จัตุรัส (Square)	ลานหน้าอาคารเทศบาลนครตรัง	45	115	135	295
			รวม			295
สังคม	ลาน (Plaza)	ลานวัฒนธรรมเทศบาลนครตรัง	8	22	148	178
			รวม			178
รวมทั้งหมด						3,689

ตารางที่ 3 จำนวนผู้ใช้พื้นที่ในวันธรรมดา วันหยุดสุดสัปดาห์ และผู้ใช้งานเฉลี่ยรวมทั้งหมด (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ประเภทพื้นที่	ชื่อพื้นที่	วันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์-อาทิตย์)				เฉลี่ยรวมผู้ใช้ทั้งหมด (คน/วัน)
			06.00-11.00 น.	11.00-16.00 น.	16.00-21.00 น.	รวม (คน/วัน)	
ค้าขาย	ถนน (Street)	ถนนด้านหลังตลาดสดเทศบาลนครตรัง	927	68	29	1024	960
	ถนนคนเดิน (Walking Street)	ถนนริ้นรมย์ตลาดนัดตอนเย็น	2	102	650	754	790
		ถนนย่านการค้าสถานีรถไฟตรัง	91	69	1176	1336	953
			รวม			3,114	2,703
นันทนาการ	สวนสาธารณะ (Park)	ลานแสดงสัญลักษณ์เสด็จพระราชดำเนินมา	0	4	0	4	16
		สวนทับเที่ยง	14	29	17	60	83
		สวนหนองพลอง	6	31	18	55	107
		สวนหนองพลอง2	4	6	2	12	14
		สวนหนองสิริบรรณ	4	30	7	41	78
			รวม			172	297
ทางผ่าน	จัตุรัส (Square)	ลานหน้าศาลากลาง (เก่า)	0	7	5	12	238
	ทางเท้า (Path)	บาทวิถีเกาะกลางถนนวิเศษกุล	2	5	6	13	26
			รวม			25	264
พักรอ	จัตุรัส (Square)	ลานหน้าอาคารเทศบาลนครตรัง	8	19	13	40	168
			รวม			40	168
สังคม	ลาน (Plaza)	ลานวัฒนธรรมเทศบาลนครตรัง	3	17	105	125	152
			รวม			125	152
รวมทั้งหมด						3,476	3,583

ทั้งนี้ สามารถจัดกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะและจำนวนประชากรในการศึกษา โดยอาศัยเกณฑ์ด้านประโยชน์ใช้สอยของพื้นที่จากการสำรวจโดยผู้วิจัยเพื่อศึกษาถึงภาพรวมของกิจกรรมการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมือง สามารถแบ่งได้ 5 ประเภท ดังนี้

1. กลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อการค้าขายและบริการ: ประกอบด้วย 3 พื้นที่ย่อย คือ ถนนด้านหลังตลาดสดเทศบาลนครตรัง ถนนริ้นรมย์ตลาดนัดตอนเย็น ถนนคนเดินย่านการค้าสถานีรถไฟตรัง พบว่ามีจำนวนผู้ใช้พื้นที่โดยรวมเฉลี่ยต่อวันทั้งหมด 2,703 คน
2. กลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อนันทนาการ: ประกอบด้วย 5 พื้นที่ย่อย คือ ลานแสดงสัญลักษณ์เสด็จพระราชดำเนินจังหวัดตรัง สวนทับเที่ยง สวนหนองพลอง สวนหนองพลอง2 สวนหนองสิริบรรณ พบว่ามีจำนวนผู้ใช้พื้นที่โดยรวมเฉลี่ยต่อวันทั้งหมด 296 คน
3. กลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อเป็นทางผ่าน: ประกอบด้วย 2 พื้นที่ย่อย คือ ลานหน้าศาลากลางหลังเก่าจังหวัดตรัง และบาทวิถีเกาะกลางถนนวิเศษกุล พบว่ามีผู้ใช้พื้นที่โดยรวมเฉลี่ยต่อวันทั้งหมด 264 คน
4. กลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อเป็นจุดเปลี่ยนถ่ายระบบสัญญาณ หรือพักรอ ประกอบด้วย 1 พื้นที่ คือ ลานหน้าอาคารเทศบาลนครตรัง พบว่ามีจำนวนผู้ใช้พื้นที่โดยรวมเฉลี่ยต่อวันทั้งหมด 168 คน
5. กลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อเป็นพื้นที่ทางกิจกรรมเชิงสังคม: ประกอบด้วย 1 พื้นที่ คือ ลานวัฒนธรรมเทศบาลนครตรัง พบว่ามีจำนวนผู้ใช้พื้นที่โดยรวมเฉลี่ยต่อวันทั้งหมด 152 คน

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

กำหนดสูตรการคำนวณเพื่อหากลุ่มประชากรตัวอย่างสำหรับการทำแบบสอบถามตามแนวคิด Yamane (1973) โดยการวิจัยครั้งนี้กำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% และสามารถประมาณขนาดของกลุ่มประชากร (N) ได้กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ผู้วิจัยยอมรับได้ที่ 10% เพื่อให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละแห่ง มีสูตรคำนวณ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดให้ความคลาดเคลื่อนอยู่ที่ 0.1

$$\text{แทนค่าได้} \quad n = \frac{3,583}{1 + 3,583(0.1)^2}$$

$$n = 97.3 \text{ หรือประมาณ } 100 \text{ ตัวอย่าง}$$

$$N = 3,583 \text{ คน}$$

$$e = \text{ค่าความคลาดเคลื่อน } 0.1 \text{ ณ ระดับความเชื่อมั่น } 95\%$$

ดังนั้น กลุ่มประชากรตัวอย่างสำหรับการแจกแบบสอบถามในพื้นที่ว่างสาธารณะทั้งหมด 12 พื้นที่ สามารถคำนวณออกมาได้ประมาณ 100 ตัวอย่าง ทั้งนี้ ได้คำนวณจำนวนแบบสอบถามเพื่อกันความผิดพลาดเฉลี่ยเท่ากันในทุกพื้นที่ พื้นที่ละ 5 ชุด รวมทั้งหมดเป็น 160 ตัวอย่างใน 12 พื้นที่ และเมื่อนำไปเปรียบเทียบตามสัดส่วนของประชากรทั้งหมดโดยแยกตามประโยชน์ใช้สอยหลักพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละกลุ่มเพื่อกำหนดกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อการค้าขายและบริการ : กลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อนันทนาการ : กลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อเป็นทางผ่าน : กลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อเป็นจุดเปลี่ยนถ่ายระบบสัญญาณหรือพักรอ : กลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมสังคม สามารถคำนวณสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง 160 ตัวอย่าง เป็น 90 : 35 : 16 : 10 : 9 ตามลำดับ

การสุ่มตัวอย่าง

การเก็บตัวอย่างทั้งหมดจะเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Sampling) โดยเริ่มจากการกำหนดสัดส่วนจากกลุ่มประชากรตัวอย่างที่ต้องใช้ 160 ตัวอย่าง จากพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง ทั้ง 5 ประเภท จำนวน 12 พื้นที่ (ดังตาราง 4) แล้วจึงกำหนดการแจกแบบสอบถามให้กับผู้ใช้งานในแต่ละพื้นที่ว่างสาธารณะ โดยการสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling) จนครบตามจำนวนที่ต้องการ

ตารางที่ 4 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของพื้นที่ว่างสาธารณะแบ่งประเภทตามประโยชน์ใช้สอยหลักของพื้นที่

วัตถุประสงค์	ประเภทพื้นที่	ชื่อพื้นที่	ผู้ใช้งานทั้งหมด เฉลี่ย (คน/วัน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่างต่อพื้นที่
ค้าขาย	ถนน (Street)	ถนนหลังตลาดสดเทศบาลนครตรัง	960	30
	ถนนคนเดิน (Walking Street)	ถนนรื่นรมย์ตลาดนัดตอนเย็น	790	30
		ถนนย่านการค้าสถานีรถไฟตรัง	953	30
		รวม	2,703	90
นันทนาการ	สวนสาธารณะ (Park)	ลานแสดงสัญลักษณ์เสด็จพระราชดำเนินจังหวัดตรัง	16	7
		สวนทับเที่ยง	82	7
		สวนหนองพลอง	107	7
		สวนหนองพลอง 2	13	7
		สวนหนองสิริบรรณ	78	7
		รวม	296	35
ทางผ่าน	จัตุรัส (Square)	ลานหน้าศาลากลางหลังเก่า	238	8
	ทางเท้า (Path)	บาทวิถีเกาะกลางถนนวิเศษกุล	26	8
		รวม	264	16
พักรอ	ลาน (Plaza)	ลานหน้าอาคารเทศบาลนครตรัง	168	10
		รวม	168	10
สังคม	ลาน (Plaza)	ลานวัฒนธรรมเทศบาลนครตรัง	152	9
		รวม	152	9
รวมทั้งหมด			3,583	160

หมายเหตุ: จำนวนประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จากการสำรวจโดยผู้วิจัย อาจมีข้อมูลอื่นซึ่งมีขนาดไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับวิธีการสำรวจ

ที่มา: จากการสำรวจ, ธันวาคม 2560 – มกราคม 2561

การสร้างเครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือสำหรับการวิจัยศึกษาคุณลักษณะและรูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง ครั้งนี้ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ชนิด ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน คือ แบบสำรวจกายภาพ สร้างขึ้นจากการทบทวนทฤษฎีและแนวคิดด้านกายภาพในเรื่องของคุณลักษณะภายในพื้นที่ สันฐานวิทยาเมือง รวมถึงรูปแบบกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะฯ ซึ่งผลที่ได้จากเครื่องมือจะนำไปสู่การตั้งแบบสอบถาม วิเคราะห์หาเหตุผลและความสัมพันธ์ของผู้ใช้งานกับกิจกรรมองค์ประกอบกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะฯ ในภาพรวม สามารถอธิบายเครื่องมือที่เลือกใช้ได้ ดังนี้

แบบสำรวจ

เป็นขั้นแรกของการสำรวจเกี่ยวกับคุณลักษณะทางกายภาพและรูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นของพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านทั้งหมด 12 แห่ง โดยมีรายละเอียดของแบบสำรวจ ดังนี้

1. ข้อมูลลักษณะทางกายภาพพื้นที่โดยทั่วไป: เพื่อสำรวจประเภทของพื้นที่ว่างสาธารณะนั้น ตำแหน่งที่ตั้งทางกายภาพ จำนวนผู้ใช้ต่อวันเป็นเท่าไร และบริบทโดยรอบในเบื้องต้น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางกายภาพพื้นที่โดยทั่วไป			
1. พื้นที่ว่างสาธารณะประเภท			
พื้นที่ว่างประเภทพื้นที่ (Space)			
☐ จัตุรัส (Square)	☐ พลาซ่า (Plaza)	☐ พื้นที่ว่างเปล่า (Leftover)	
พื้นที่ว่างประเภทถนน บาทวิถี			
☐ ถนน (Street)	☐ ถนนคนเดิน (Walking Street)	☐ บาทวิถี (Path)	
พื้นที่ว่างสาธารณะประเภทสวน			
☐ พื้นที่เลียบน้ำ (Waterfront)		☐ สวนสาธารณะ (Public Park)	
2. จำนวนผู้ใช้งานในพื้นที่ (เฉลี่ยคนต่อวัน)			
3. ลักษณะที่ตั้งพื้นที่ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
☐ ใจกลางชุมชน	☐ ชุมชนหนาแน่นน้อย	☐ จุดตัดเส้นทางสัญจร	
☐ ใกล้หรือติดเส้นทางสัญจรหลัก	☐ อื่น ๆ ระบุ.....		
4. พื้นที่ที่สามารถเข้าถึงได้โดย (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
☐ เดินเท้า	☐ จักรยาน	☐ จักรยานยนต์	☐ รถยนต์ส่วนบุคคล
☐ รถโดยสารสาธารณะ	☐ จักรยานยนต์รับจ้าง	☐ อื่น ๆ ระบุ.....	

ภาพที่ 5 ตัวอย่างแบบสำรวจส่วนข้อมูลลักษณะทางกายภาพพื้นที่โดยทั่วไป

2. รูปแบบกิจกรรมของผู้ใช้งานภายในพื้นที่: เป็นส่วนสำรวจและสังเกตการใช้งานของผู้ใช้ภายในพื้นที่ว่างสาธารณะนั้นว่าประกอบด้วยกิจกรรมใดบ้าง เพื่อนำคำตอบที่ได้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะตามประโยชน์ใช้สอยหลัก

ส่วนที่ 2 รูปแบบกิจกรรมของผู้ใช้งานภายในพื้นที่
คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตรงตามความเป็นจริง

1. รูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

กิจกรรมจำเป็น (ไปทำงาน, ไปโรงเรียน, จุดเปลี่ยนระบบสัญญาณ, จุดพักรอ)

กิจกรรมทางเลือก (เดินเล่น, พักผ่อน, ออกกำลังกาย, ชมวิวและบรรยากาศพื้นที่)

กิจกรรมสังคม (การรวมกลุ่มทางสังคม, งานแสดง, พบปะพูดคุยกับคนรู้จัก)

ภาพที่ 6 ตัวอย่างแบบสำรวจส่วนรูปแบบกิจกรรมของผู้ใช้งานภายในพื้นที่

3. คุณลักษณะองค์ประกอบทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะ เป็นการสำรวจองค์ประกอบในพื้นที่ตามทฤษฎีและแนวคิด ประกอบด้วยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อม และภูมิทัศน์ ความปลอดภัย เอกลักษณ์พื้นที่ซึ่งช่วยให้เกิดพฤติกรรมการใช้งาน โดยเป็นการตรวจทานว่ามีหรือไม่มีองค์ประกอบย่อยอะไรอยู่ในพื้นที่

ส่วนที่ 3 คุณลักษณะองค์ประกอบทางกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะ
คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตรงตามความเป็นจริง

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
1. ร้านอาหาร			
2. ร้านเครื่องดื่ม			
3. ร้านค้าขายของ / แผงลอย			
4. ทำน้ำ / ท่าเรือ			
5. อัมพรมย์/ ขึ้นบันไดที่นั่ง			
6. ลานจอดรถยนต์			
7. ลานจอดรถจักรยานยนต์			
8. ตู้ไปรษณีย์			
9. ตู้โทรศัพท์			
10. ห้องน้ำ			
11. กioskน้ำ			
12. ชุดโต๊ะพร้อมเก้าอี้			
13. ม้านั่งยาว			
14. ถังขยะ			
15. เสาไฟให้แสงสว่าง			
16. เสาเดี่ยว (Bollard)			
17. จุดบริการรถประจำทาง หรือรถโดยสาร			
18. ป้ายและสัญลักษณ์บอกทาง			
19. ป้ายโฆษณาสินค้า หรือประชาสัมพันธ์			

ภาพที่ 7 ตัวอย่างแบบสำรวจส่วนคุณลักษณะองค์ประกอบทางกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านสภาพแวดล้อมภูมิทัศน์และนันทนาการ	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
1. รูปปั้น หรือ ประติมากรรม			
2. น้ำพุ / น้ำตก			
3. แหล่งน้ำ เช่น บ่อ หรือ คูคลอง			
4. ต้นไม้ใหญ่/น้ำสายตา /สร้างจุดเด่น (Focal point)			
5. ไม่มีต้นไม้ร่วมเงา			
6. ไม่มีพุ่ม ไม้คลุมดิน			
7. อุปกรณ์ออกกำลังกาย			
8. สนามสำหรับเล่นกีฬา			
9. อุปกรณ์สนามเด็กเล่น			
10. พื้นหญ้าหรือลานทำกิจกรรม			
11. เส้นทาง หรือพื้นทางเท้า			
12. เส้นทาง หรือพื้นทางจักรยาน			
13. พื้นหญ้าปลูกดอกไม้เพื่อความสวยงาม			
14. พื้นหญ้าเขียว เช่น สนามหญ้า เพื่อความสวยงาม			
15. มีแสง สี เสียงเพื่อความสวยงามของพื้นที่			

ภาพที่ 8 ตัวอย่างแบบสำรวจส่วนคุณลักษณะองค์ประกอบทางกายภาพ ด้านสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ และนันทนาการ

ด้านความปลอดภัย	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
1. ป้อมยาม หรือ ป้อมตำรวจ			
2. จุดตรวจจุดจับที่ความปลอดภัย			
3. จุดป้องกันภัยพิบัติ เช่น น้ำท่วม			
4. บริเวณและพื้นที่ที่มีกิจกรรมที่หลากหลายแต่ละช่วงเวลา มีชีวิตชีวา			

ภาพที่ 9 ตัวอย่างแบบสำรวจส่วนคุณลักษณะองค์ประกอบทางกายภาพ ด้านความปลอดภัย

ด้านเอกลักษณ์พื้นที่	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
1. เป็นพื้นที่จัดกิจกรรมเทศกาล งานประจำปีที่สำคัญของเมืองตรัง			
2. ใกล้กับสถานที่สำคัญทางศาสนา ทางสังคม หรือทางราชการ			
3. ในพื้นที่อาคารที่สำคัญต่อการใช้งานของเมือง เช่น อาคารราชการ หรืออาคารบริการสาธารณะ			
4. ในพื้นที่อาคารที่แสดงเอกลักษณ์พื้นถิ่นเมืองตรัง เช่น ซิโนโปรตุกีส หรือ อื่น ๆ			
5. ในพื้นที่อาคารวันคืนที่ออกแบบ ตกแต่งสวยงาม			

ภาพที่ 10 ตัวอย่างแบบสำรวจส่วนคุณลักษณะองค์ประกอบทางกายภาพ ด้านเอกลักษณ์พื้นที่

ด้านเอกลักษณ์พื้นที่	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
6. ในพื้นที่มีการเลือกใช้วัสดุหรือโชนสีที่มีเอกลักษณ์			
7. พื้นที่อยู่ในย่านเมืองเก่าทับเที่ยงของเมืองตรัง			
8. ในพื้นที่มีลักษณะทางภูมิทัศน์ที่ว่างคจดจำ และสร้างบรรยากาศแก่พื้นที่ เช่น แหล่งน้ำ เนิน พื้นที่ราบลุ่ม			
9. พื้นที่อยู่ใกล้กับการประดับแสง สี เสียงที่ช่วยสร้างให้จดจำ			

ภาพที่ 10 ตัวอย่างแบบสำรวจส่วนคุณลักษณะองค์ประกอบทางกายภาพ ด้านเอกลักษณ์พื้นที่ (ต่อ)

4. ความเชื่อมโยงเชิงเศรษฐกิจของพื้นที่: เพื่อสำรวจว่าภายในพื้นที่ที่ว่างสาธารณะและบริบทโดยรอบประกอบด้วยแหล่งเศรษฐกิจอย่างไรบ้าง ซึ่งปัจจัยดังกล่าวอาจส่งผลดึงดูดให้เกิดการใช้งานภายในพื้นที่นอกเหนือจากตัวแปรหลัก

ส่วนที่ 4 ความเชื่อมโยงด้านเชิงเศรษฐกิจของพื้นที่			
คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตรงตามความเป็นจริง			
ด้านเศรษฐกิจ	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
1. มีธนาคารหรือแหล่งกิจกรรมทางการเงินโดยรอบพื้นที่			
2. มีร้านค้าหรือร้านสะดวกซื้อโดยรอบพื้นที่			
3. มีตลาดสด หรือตลาดนัดโดยรอบพื้นที่			
4. มีห้างสรรพสินค้าโดยรอบพื้นที่			

ภาพที่ 11 ตัวอย่างแบบสำรวจส่วนความเชื่อมโยงเชิงเศรษฐกิจของพื้นที่

5. ความเชื่อมโยงเชิงสังคมของพื้นที่: เพื่อสำรวจว่าพื้นที่ที่ว่างสาธารณะดังกล่าวมีความสำคัญทางกิจกรรมเชิงสังคม หรือแหล่งรวมกลุ่มทางสังคมในช่วงเทศกาลที่สำคัญหรือไม่

ส่วนที่ 4 ความเชื่อมโยงด้านเชิงสังคมของพื้นที่			
คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตรงตามความเป็นจริง			
ด้านสังคม	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
1. มีการรวมกลุ่มของผู้ใช้งานในพื้นที่			
2. มีชมรมกิจกรรมภายในพื้นที่			
3. มีการจัดกิจกรรมพิเศษ หรือกิจกรรมตามเทศกาลของปี			

ภาพที่ 12 ตัวอย่างแบบสำรวจส่วนความเชื่อมโยงเชิงสังคมของพื้นที่

6. การประเมินสภาพกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะปัจจุบัน: เป็นการสำรวจสภาพปัญหาในพื้นที่เบื้องต้น เพื่อสรุปเป็นข้อมูลจากการประเมินโดยผู้วิจัยเอง

ส่วนที่ 5 สภาพกายภาพพื้นที่ว่างฯปัจจุบัน			
คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตรงตามความเป็นจริง			
สภาพพื้นที่	ใช่	ไม่ใช่	หมายเหตุ
1. สภาพชำรุด ทรุดโทรม ขาดการดูแลรักษา ไม่เกิดการใช้งาน			
2. สภาพพอใช้ มีการดูแลบ้าง เกิดการใช้งานเพียงบางส่วนของพื้นที่			
3. สภาพปานกลาง มีการดูแลดี รองรับการใช้งานได้ดี แต่อาจต้องปรับปรุงเพิ่มเติม			
4. สภาพดี เอื้อต่อการใช้งานในทุกรูปแบบกิจกรรม ได้รับการดูแลอย่างดี มีองค์ประกอบทางกายภาพที่ค่อนข้างครบถ้วน			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

ภาพที่ 13 ตัวอย่างแบบสำรวจส่วนการประเมินสภาพกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะปัจจุบัน

แบบสอบถาม

เพื่อจัดเก็บข้อมูลเชิงการใช้งานจริงจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละแห่ง โดยอิงขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณในขั้นต้น การตั้งประเด็นคำถามในแบบสอบถามได้มาจากข้อสรุปด้านองค์ประกอบกายภาพ ประกอบกับการสังเกตกิจกรรมหลักที่เกิดขึ้นจริงในแต่ละพื้นที่โดยผู้วิจัย เพื่อให้ได้กรอบคำถามที่ตรงกับการใช้งานพื้นที่นั้นมากที่สุดซึ่งประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่: เพื่อสอบถามข้อมูลเชิงบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่เข้ามาใช้พื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละแห่ง โดยเป็นคำถามแบบเลือกตอบ

ส่วนที่1 ข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ
คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียง1ข้อ)

- เพศ ชาย หญิง
- อายุ ต่ำกว่า 14 ปี 15-21 ปี 22-59 ปี มากกว่า 60 ปี
- อาชีพ นักเรียน/นักศึกษา รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัท
 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว รับจ้าง แม่บ้าน
 เกษตรกร เกษียณ ไม่ได้ทำงาน
 อื่น ๆ ระบุ.....
- การศึกษา ต่ำกว่าระดับมัธยม มัธยมศึกษา ปวส.- ปวช. หรืออนุปริญญา
 ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
- รายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001-10,000 บาท 10,001-15,000 บาท
 15,001-20,000 บาท 20,001-30,000 บาท มากกว่า 30,001 บาท
- ที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ในเขตเทศบาลนครตรัง (ระบุชื่อชุมชน.....)
 นอกเขตเทศบาลนครตรัง (ระบุชื่อชุมชน.....)
 อื่น ๆ (ระบุ.....)

ภาพที่ 14 ตัวอย่างแบบสอบถาม ส่วนข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานที่

2. รายละเอียดเหตุการณ์: เพื่อสอบถามข้อมูลด้านระยะเวลาการเดินทาง วันที่เข้ามาใช้งาน ระยะเวลาทำกิจกรรมในพื้นที่ จำนวนคนที่ใช้งานร่วมกัน ทำให้ทราบถึงความสำคัญของบริษัทในพื้นที่แต่ละช่วงระยะเวลาที่ผู้ใช้งานส่วนใหญ่นิยมเข้ามาทำกิจกรรม

ส่วนที่2 ข้อมูลการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะที่ท่านกำลังใช้ขณะนี้
คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียง1ข้อ)

- ท่านเดินทางเข้ามายังพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้โดยวิธีการใด
 เดินเท้า จักรยาน จักรยานยนต์ รถยนต์ส่วนบุคคล
 รถโดยสารสาธารณะ จักรยานยนต์รับจ้าง อื่น ๆ ระบุ.....
- ระยะเวลาที่ท่านใช้เดินทางเข้ามาในพื้นที่แห่งนี้
 น้อยกว่า 15 นาที 15-30 นาที มากกว่า 30 นาที
- ช่วงวันที่ท่านเข้ามาใช้งานในพื้นที่
 วันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) วันหยุด (เสาร์-อาทิตย์) ทั้งวันธรรมดา และวันหยุด
- ช่วงเวลาที่ท่านเข้ามาใช้งานในพื้นที่
 06.00 – 09.00 น. 09.00 – 12.00 น. 12.00 – 13.00 น. 13.00 – 16.00 น.
 16.00 – 18.00 น. มากกว่า 18.00 น.
- ท่านเดินทางมาใช้พื้นที่แห่งนี้กี่คน
 คนเดียว 2 – 4 คน 3 - 6 คน มากกว่า 6 คน
- ท่านใช้เวลาอยู่ในพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้นานเท่าไร
 ไม่เกิน 30 นาที 30 นาที-1 ชั่วโมง 1-2 ชั่วโมง มากกว่า 2 ชั่วโมง

ภาพที่ 15 ตัวอย่างแบบสอบถาม ส่วนข้อมูลพฤติกรรมการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ

3. รูปแบบกิจกรรม และความนิยมของกิจกรรมที่เกิดขึ้น: เพื่อสอบถามผู้ใช้งานจริงในพื้นที่ว่างๆ เกี่ยวกับประเภทกิจกรรมด้วยการเลือกระดับความถี่ในการทำกิจกรรมแต่ละประเภท เพื่อวิเคราะห์ถึงกิจกรรมที่มีความสำคัญมากที่สุดของพื้นที่ว่างๆ ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นแนวทางเบื้องต้นในการนำข้อมูลที่ได้ไปประยุกต์เพื่อพัฒนาพื้นที่ต่อไป

ส่วนที่ 3 ความบ่อย และกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่ท่านกำลังใช้ขณะนี้					
คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ☒ ลงใน ☐ หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกที่ตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด)					
กิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่	ระดับความบ่อย ในการเข้ามาทำกิจกรรม				
	ทุกวัน	3-4 ครั้ง/ สัปดาห์	1-2 ครั้ง/ สัปดาห์	1-2 ครั้ง/ เดือน	น้อยกว่า เดือนละ ครั้ง
	5	4	3	2	1
1. เดินผ่านเพื่อไปทำงาน					
2. มาทำงาน เช่น เพื่อค้าขาย บริการ หรือรับจ้าง					
3. มาพักผ่อน หรือพบปะคนรู้จัก					
4. มาซื้อสินค้า ทานอาหาร และเครื่องดื่ม					
5. มาเดินเล่น ชมสินค้า และชมบรรยากาศพื้นที่					

ภาพที่ 16 ตัวอย่างแบบสอบถาม ส่วนรูปแบบกิจกรรม และความนิยมของกิจกรรมที่เกิดขึ้น

โดยเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าคะแนนในแบบสอบถามที่เกี่ยวกับความนิยมซึ่งมาจากความถี่ของการทำกิจกรรมแต่ละประเภทมี ดังนี้

ค่าคะแนนสูงสุดของระดับความบ่อยในการทำกิจกรรม เท่ากับ 5 คะแนน

ค่าคะแนนต่ำสุดของระดับความบ่อยในการทำกิจกรรม เท่ากับ 1 คะแนน

โดยใช้สูตรการคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้นมีดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{จากสูตรความกว้างของแต่ละอันตรภาคชั้น} &= \frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{3} \\
 &= 1.33
 \end{aligned}$$

ดังนั้น ค่าคะแนนที่ได้จากการแปลความหมาย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยของความถี่ 3.66 – 5.00 หมายถึง กิจกรรมที่นิยมทำมาก

คะแนนเฉลี่ยของความถี่ 2.33 – 3.66 หมายถึง กิจกรรมที่นิยมทำปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยของความถี่ 1 – 2.33 หมายถึง กิจกรรมที่ไม่นิยมทำ

4. ความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพเมือง(สิ่งแวดล้อมเมือง): เพื่อต้องการสอบถามว่าปัจจัยสิ่งแวดล้อมเมืองที่พบในปัจจุบันข้อใด ที่เป็นผลประกอบการเข้ามาใช้งานในพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว โดยเป็นคำถามแบบเลือกตอบ

<p>ส่วนที่4 ความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพเมืองปัจจุบัน ที่เอื้อให้ท่านเข้ามาใช้พื้นที่ว่างสาธารณะนี้</p> <p>คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)</p>	
<p>1. เหตุผลสนับสนุนใด ที่ทำให้ท่านเลือกเข้ามาใช้งานพื้นที่นี้</p>	
<p>☐ ใกล้ที่พักรถหรือชุมชนของท่าน</p>	<p>☐ ใจกลางเมือง ใกล้ที่ทำงาน หรือย่านที่สำคัญ</p>
<p>☐ เข้าถึงง่าย เดินทางสะดวก มีทางเท้า ติดเส้นทางสัญจรหลักของเมือง</p>	<p>☐ มี หรือใกล้จุดหมายตาที่น่าจดจำ</p>
<p>☐ มองเห็นได้ง่าย พื้นที่มีขอบเขต ล้อมรอบด้วยกลุ่มอาคารที่ชัดเจน</p>	

ภาพที่ 17 ตัวอย่างแบบสอบถาม ส่วนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพเมือง(สิ่งแวดล้อมเมือง)

5. ความสำคัญด้านองค์ประกอบกายภาพภายในพื้นที่: เพื่อสอบถามความสำคัญขององค์ประกอบภายในพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีต่อการใช้พื้นที่ตามความคิดของผู้ใช้งาน

<p>ส่วนที่5 ความสำคัญขององค์ประกอบทางกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่ท่านกำลังใช้งานในขณะนี้</p> <p>คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกที่ตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด)</p>					
ปัจจัยกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การมีร้านค้า/แผงลอยขายของที่หลากหลาย ไว้บริการในพื้นที่					
2. การมีจุดจอดรถยนต์ จักรยานยนต์ หรือจักรยาน เพื่อรองรับการใช้พื้นที่					
3. การมีสาธารณูปการ เช่นตู้ไปรษณีย์ หรือโทรศัพท์ ไว้บริการในพื้นที่					
4. การมีถังขยะ วางกระจายตามจุดต่าง ๆ ในพื้นที่					
5. การมีเสาไฟให้แสงสว่างที่เพียงพอ เพื่อการใช้งานที่ปลอดภัยในพื้นที่					

ภาพที่ 18 ตัวอย่างแบบสอบถาม ส่วนความสำคัญด้านองค์ประกอบกายภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ปัจจัยกายภาพ ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การมีสถานที่สามารถทำกิจกรรมได้หลากหลายอยู่ในพื้นที่					
2. การมีทางเดินเท้าที่เอื้อต่อการใช้งาน หรือทำกิจกรรมในพื้นที่					
3. การมีเส้นทางจักรยาน ที่เอื้อต่อการเข้าถึงและใช้งานในพื้นที่					

ภาพที่ 19 ตัวอย่างแบบสอบถาม ส่วนความสำคัญด้านองค์ประกอบกายภาพด้านสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์และนันทนาการ

ปัจจัยกายภาพ ด้านความปลอดภัย	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การมีแสงสว่างที่เพียงพอ ปลอดภัยต่อการใช้งานในพื้นที่					
2. การมีพื้นที่โดยรอบที่มีชีวิตชีวา ใช้งานหลากหลายในแต่ละช่วงเวลา					
3. การมีจุดตรวจ กล้องวงจรปิด หรือป้อมตำรวจ ในพื้นที่					

ภาพที่ 20 ตัวอย่างแบบสอบถาม ส่วนความสำคัญด้านองค์ประกอบกายภาพด้านความปลอดภัย

ปัจจัยกายภาพ ด้านเอกลักษณ์พื้นที่	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การมี ร้านค้า สินค้าที่หลากหลาย ตรงความต้องการซื้อ-ขายในพื้นที่					
2. การที่พื้นที่นี้ อยู่ใจกลางชุมชน หรือย่านการใช้งานที่มีชีวิตชีวา					
3. การที่พื้นที่นี้ อยู่ติดกับกลุ่มอาคารสำคัญ หรือมีเอกลักษณ์พื้นถิ่นเมืองตรง					
4. การที่พื้นที่นี้อยู่ใกล้แหล่งที่มีการประดับแสง สี สวยงามดึงดูดการใช้งาน					
5. การที่พื้นที่นี้มีสิ่งอำนวยความสะดวก สบาย ปลอดภัยในการใช้งาน					

ภาพที่ 21 ตัวอย่างแบบสอบถาม ส่วนความสำคัญด้านองค์ประกอบกายภาพด้านเอกลักษณ์พื้นที่

โดยเกณฑ์ในการวัดตัวแปรของข้อมูลในแบบสอบถามเกี่ยวกับความสำคัญขององค์ประกอบภายในพื้นที่ว่างสาธารณะฯ ผู้วิจัยได้กำหนดให้ใช้มาตรวัดระดับความถี่แบบ Likert Scales แบ่งการประเมินค่าเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2543: 100-103 อ้างถึงใน วิมลสิริ ศรีสมุทร, 2556: 53) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับความสำคัญ	คะแนน
มากที่สุด	5
มากที่สุด	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

โดยใช้สูตรการคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้นมีดังนี้

$$\begin{aligned} \text{จากสูตรความกว้างของแต่ละอันตรภาคชั้น} &= \frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.08 \end{aligned}$$

เมื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาหาค่าเฉลี่ย จะได้ค่าตั้งแต่ 1.00-5.00 คะแนน ซึ่งมีความหมายแทนระดับการให้ความสำคัญของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านความสำคัญคุณลักษณะกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ฯ โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยในแบบสอบถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2543: 100-103 อ้างถึงใน วิมลสิริ ศรีสมุทร, 2556: 53) ดังกล่าวดังนี้

คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.21 – 5.00	มากที่สุด
คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.41 – 4.20	มาก
คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.61 – 3.40	ปานกลาง
คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.81 – 2.60	น้อย
คะแนนค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 – 1.80	น้อยมาก

6. ระดับความประทับใจ และข้อเสนอแนะในการใช้งานพื้นที่: เพื่อสอบถามถึงความจำเป็น ความประทับใจ และสภาพปัญหาพร้อมแนวทางการปรับปรุงพื้นที่ว่างสาธารณะ

ส่วนที่ 6 ระดับความประทับใจ และข้อเสนอแนะในการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่ท่านกำลังใช้งานในขณะนี้
คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียง 1 ข้อ)

1. ท่านคิดว่าพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว มีความสำคัญหรือจำเป็นต่อท่านหรือไม่
 ใช่ ไม่ใช่
2. ท่านคิดว่ากิจกรรมและสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว มีผลต่อความรู้สึกต่อการใช้พื้นที่หรือไม่
 ใช่ ไม่ใช่
3. ท่านคิดว่าการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว ท่านได้รับประโยชน์ด้านใดบ้าง
 เพลิดเพลิน ได้ประโยชน์เพื่อการจับจ่ายสินค้า รู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นส่วนหนึ่งของการใช้พื้นที่
 ได้ความสามัคคีในสังคม รู้จักผู้อื่นมากขึ้น ผ่อนคลาย ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
 อื่น ระบุ.....
4. ปัญหาที่ท่านพบจากการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้ คืออะไรบ้าง
 สภาพแวดล้อมพื้นที่ส่วนใหญ่เสื่อมโทรม ขาดการดูแล
 มีกิจกรรม หรือการใช้ประโยชน์ภายในพื้นที่ไม่เหมาะสม
 ปัญหาสิ่งแวดล้อม/มลพิษ/สิ่งรบกวน/ความสะอาด
 ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ไฟส่องสว่าง ห้องน้ำ ที่นั่ง
 ความไม่เป็นระเบียบของพื้นที่ใช้งาน/ร้านค้า/หาบเร่/แผงลอย หรือระบบจราจร
 มีสภาพอากาศร้อน ขาดความร่มรื่น
 ความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน
 อื่น ๆ
5. ท่านอยากให้มีการปรับปรุงเรื่องใดในพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้
 การดูแลสภาพแวดล้อมของพื้นที่ไม่ให้เสื่อมโทรม
 เพิ่มพื้นที่สำหรับทำกิจกรรม โปรดระบุประเภทกิจกรรม.....
 การรักษาความสะอาด
 เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ไฟส่องสว่าง ห้องน้ำ ที่นั่ง หรืออื่น ๆ ระบุ.....
 การจัดระเบียบพื้นที่ใช้งาน/ร้านค้า/หาบเร่/แผงลอย และระบบจราจร
 ภูมิทัศน์ที่สวยงาม และร่มรื่น
 เพิ่มการรักษาความปลอดภัย
 อื่น ๆ
6. ท่านมีความประทับใจในการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้หรือไม่
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ :

ภาพที่ 22 ตัวอย่างแบบสอบถาม ส่วนระดับความประทับใจ และข้อเสนอแนะในการใช้งานพื้นที่

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการรวบรวมข้อมูลพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละแห่งด้วยแบบสอบถาม ต้องทำการทดสอบแบบสอบถาม โดยการวิจัยนี้ได้นำแบบสอบถามทดสอบกับอาจารย์ที่ปรึกษา และแจกกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ เฉลี่ยพื้นที่ว่างสาธารณะประเภทละ 3 คน ทั้ง 5 ประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะจำแนกตามประโยชน์ใช้สอย เพื่อดูความเข้าใจในสำนวนภาษา ความหมายของคำหรือข้อมูลที่ต้องการจะสื่อสารของผู้วิจัยที่ต้องการจากกลุ่มตัวอย่าง และปรับปรุงเพื่อแก้ไขปัญหาด้านข้อมูล การใช้ภาษาที่บกพร่อง เช่น การใช้คำฟุ่มเฟือย สำนวนในการสื่อสารที่อาจไม่ตรงวัตถุประสงค์ของผู้วิจัยในแบบสอบถามให้เหมาะสมที่สุด

การดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนาม

สามารถแบ่งข้อมูลภาคสนามได้ 2 ส่วน คือ

การสำรวจภาคสนาม

เน้นการใช้แบบสำรวจภาคสนาม เพื่อสำรวจกายภาพจากพื้นที่ว่างสาธารณะทั้งหมด 12 พื้นที่ ซึ่งทำให้ทราบว่าพื้นที่ว่างสาธารณะ มีกายภาพโดยรวมเป็นอย่างไร จำนวนผู้ใช้งานเป็นเท่าไร และประกอบด้วยองค์ประกอบกายภาพใดบ้างในแต่ละด้าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาตั้งเป็นประเด็นข้อเลือกตอบของแบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่จริงในขั้นต่อไป

การแจกแบบสอบถาม

เมื่อได้แบบสอบถามที่ทำการปรับปรุงและผ่านการทดสอบเรียบร้อยแล้ว จึงทำการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ใช้วิธีการสุ่มแจกแบบสอบถามแบบบังเอิญ (Accident Sampling) จากพื้นที่ว่างทั้งหมด 12 พื้นที่ โดยมุ่งเน้นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างอย่างทั่วถึง และครอบคลุมทุกพื้นที่วิจัย โดยแยกเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนแบ่งตามกลุ่มพื้นที่ว่างๆแต่ละประเภท ตามที่กำหนดไว้ข้างต้น ทั้งนี้การแจกแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ใช้ 2 วิธี คือ

- แจกแบบสอบถามด้วยตัวเอง โดยอธิบายเนื้อหาให้กลุ่มตัวอย่างฟังพอสังเขป แล้วจึงให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถาม พร้อมทั้งรอรับแบบสอบถามกลับ
- แจกแบบสอบถามโดยให้ผู้ช่วยแจกแบบสอบถาม พร้อมทั้งอธิบายวัตถุประสงค์และวิธีการทำแบบสอบถามให้เข้าใจ ก่อนนำแบบสอบถามไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างพร้อมรับแบบสอบถามกลับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสำรวจ

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละแห่งมาวิเคราะห์โดยการนับองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ว่ามีหรือไม่มีอะไรบ้าง สรุปเป็นข้อมูลเชิงสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ตลอดจนบรรยายภาพรวมของประเภท กิจกรรม จำนวนผู้ใช้งานในพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละแห่ง เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้จากส่วนดังกล่าวมาจัดกลุ่มประเภทพื้นที่ว่างๆ และทำรายละเอียดแบบสอบถามของพื้นที่ว่างๆ แต่ละประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะต่อไป

ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างของแต่ละพื้นที่ว่างสาธารณะทั้งหมด 12 พื้นที่ แบ่งตามกลุ่มประเภทวัตถุประสงค์การใช้พื้นที่ เพื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีกรอบการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์พฤติกรรม ช่วงเวลาเข้าถึง วัน ระยะเวลาในการใช้งานพื้นที่ และกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะ โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentage)
3. การวิเคราะห์ความนิยมของกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
4. การวิเคราะห์ปัจจัยความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมเมืองที่ส่งผลต่อการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ ซึ่งประกอบด้วย ที่ตั้งและการใช้ประโยชน์ที่ดิน โครงข่ายการสัญจร รูปแบบมวลอาคาร และที่ว่าง และจุดหมายตาที่สำคัญของเมือง (Landmark) โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentage)
5. การวิเคราะห์ปัจจัยความสำคัญด้านคุณลักษณะกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะฯ ทั้ง 4 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ ด้านสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์และนันทนาการ ด้านความปลอดภัย และด้านเอกลักษณ์พื้นที่ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและกิจกรรมในพื้นที่ โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6. การวิเคราะห์ความคิดเห็น ระดับความประทับใจ และข้อเสนอแนะในการใช้งานพื้นที่ โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentage)

7. การหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะบุคคลของผู้ใช้พื้นที่ กับความนิยมกิจกรรมในพื้นที่ ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Chi-Square Test) โดยกำหนดการทดสอบสถิติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

8. การวิเคราะห์อธิบายความสัมพันธ์ของปัจจัยสิ่งแวดล้อมเมือง และความสำคัญขององค์ประกอบทางกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะ บรรยายสรุปปัจจัยทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละแห่ง และนำข้อมูลที่ได้ไปบรรยายสรุปความสัมพันธ์ของคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่กับกิจกรรมการใช้งาน ตลอดจนปัจจัยทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละกลุ่มในภาพรวม

สรุปการออกแบบการวิจัย

กรอบงานวิจัย คือ การศึกษาถึงคุณลักษณะกายภาพซึ่งประกอบด้วย คุณลักษณะกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะ และ คุณลักษณะด้านสิ่งแวดล้อมเมือง ตลอดจนถึงการศึกษารูปแบบกิจกรรมของพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรง

การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนของผู้ใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะทั้งหมดในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรง กำหนดไว้ 5 กลุ่ม สามารถคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ทั้งหมด 100 ตัวอย่าง และได้คำนวณจำนวนแบบสอบถามเพื่อกันความผิดพลาดเฉลี่ยเท่ากันในทุกพื้นที่ พื้นที่ละ 5 ชุด รวมทั้งหมดเป็น 160 ตัวอย่าง คิดโดยแบ่งตามกลุ่มประเภทวัตถุประสงค์การใช้งานหลักของพื้นที่ว่างสาธารณะ คือ กลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อการค้าขายและบริการ : กลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อนันทนาการ : กลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อเป็นทางผ่าน : กลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อเป็นจุดเปลี่ยนถ่ายระบบสัญจรหรือพักรอ : กลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมสังคม เป็น 90 : 35 : 16 : 10 : 9 ตามลำดับ

เครื่องมือในการวิจัยใช้เครื่องมือ 2 รูปแบบ คือ แบบสำรวจกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะ และแบบสอบถาม โดยมีกรอบคำถาม คือ รูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้น เหตุผลด้านสิ่งแวดล้อมเมือง และการประเมินความสำคัญขององค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ว่างๆ ตามความคิดเห็นของผู้ใช้งาน ซึ่งแบบสอบถามจะใช้แจกกับกลุ่มตัวอย่าง 160 ตัวอย่าง โดยเมื่อแบบสอบถามเสียจาก 100 ตัวอย่างตามที่ได้คำนวณไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลจากแบบสำรวจกายภาพจะใช้การสรุป และคัดแยกองค์ประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และนำข้อมูลที่ได้มาใช้เพื่อกำหนดแบบสอบถามซึ่ง

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะใช้การวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อวิเคราะห์เนื้อหา สังเคราะห์ข้อสรุปที่ได้ในเชิงรูปแบบกิจกรรม และคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะย่านพาณิชยกรรมเมืองตรัง

บทที่ 4

สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษาย่านพาณิชย์กรมเมืองตรัง และการเลือกพื้นที่วิจัย

การศึกษาสภาพพื้นที่โดยทั่วไป ประกอบด้วย ลักษณะทางกายภาพ และลักษณะเชิงสังคมของย่านพาณิชย์กรมเมืองตรัง และพื้นที่ว่างสาธารณะที่มีอยู่ทั้งหมดภายในพื้นที่ศึกษา ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิตลอดจนการสำรวจพื้นที่เบื้องต้น โดยภายหลังจากสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวจะสามารถระบุตำแหน่ง ขอบเขตของพื้นที่ว่างสาธารณะ และจำแนกประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะที่พบในย่านพาณิชย์กรมเมืองตรังสำหรับศึกษารายละเอียดเชิงคุณลักษณะ และรูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นได้ ทั้งนี้มีรายละเอียด ดังนี้

สภาพทั่วไปของเมืองตรัง

1. ประวัติความเป็นมาของเมืองตรัง

ตรังเป็นเมืองท่าโบราณที่มีประวัติยาวนานนับพันปี ต่อมาเมื่อเข้าสู่สมัยความรุ่งเรืองของอาณาจักรโบราณในภาคใต้ เช่น ตามพรลิงค์ ศรีวิชัย แม่น้ำตรังเป็นหนึ่งในเส้นทางข้ามคาบสมุทรของผู้คนจากอินเดีย อาหรับ ตลอดจนยุโรป อ้างอิงได้จากโบราณวัตถุที่ยังหลงเหลืออยู่และตำนานท้องถิ่น โดยหลักฐานเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าท่าเรือเมืองตรังเป็นประตูทางผ่านศาสนา การค้าและเป็นเส้นทาง การทูตจากต่างแดนมาตั้งแต่เริ่มอาณาจักรโบราณภาคใต้ โดยเมืองตรังมีชื่อในฐานะเป็นหนึ่งในเมือง 12 นักษัตร ของนครศรีธรรมราช

ที่ตั้งศูนย์กลางเมืองตรังเดิมมีความเข้าใจทางประวัติศาสตร์กันว่าตั้งอยู่บริเวณต้นแม่น้ำตรัง ตำบลนาตาล่วง แล้วมีการย้ายที่ตั้งศูนย์กลางอีกหลายครั้งจนในที่สุดมาตั้งที่ ตำบลทับเที่ยง (หอจดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง, 2553) ทำให้ทับเที่ยงเป็นที่ตั้งของศูนย์กลางเศรษฐกิจ และการปกครองของเมืองตรังตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา นอกจากนี้ในปัจจุบันยังเป็นที่ตั้งของเทศบาลนครตรังอีกด้วย

2. ที่ตั้งและอาณาเขตเมืองตรัง

พื้นที่ศึกษาตั้งอยู่ในเทศบาลนครตรัง เป็นศูนย์รวมของการบริหารการปกครอง การค้า และบริการ และการศึกษา มีพื้นที่ที่รับผิดชอบทั้งหมดประมาณ 14.77 ตารางกิโลเมตร โดยได้รับการ

ประกาศให้เป็นเทศบาลนครตรัง ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับกฤษฎีกา เล่ม 116 ตอนที่ 110 ก เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ.2542 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 ปัจจุบันเทศบาลนครตรังเป็นชุมชนขนาดใหญ่ของจังหวัด อยู่บริเวณตอนกลางของจังหวัดตรัง มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลนาตาล่วง อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง

ทิศใต้ ติดต่อกับ เทศบาลตำบลโคกหล่อ อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลบ้านโพธิ์ และตำบลบ้านควน อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง

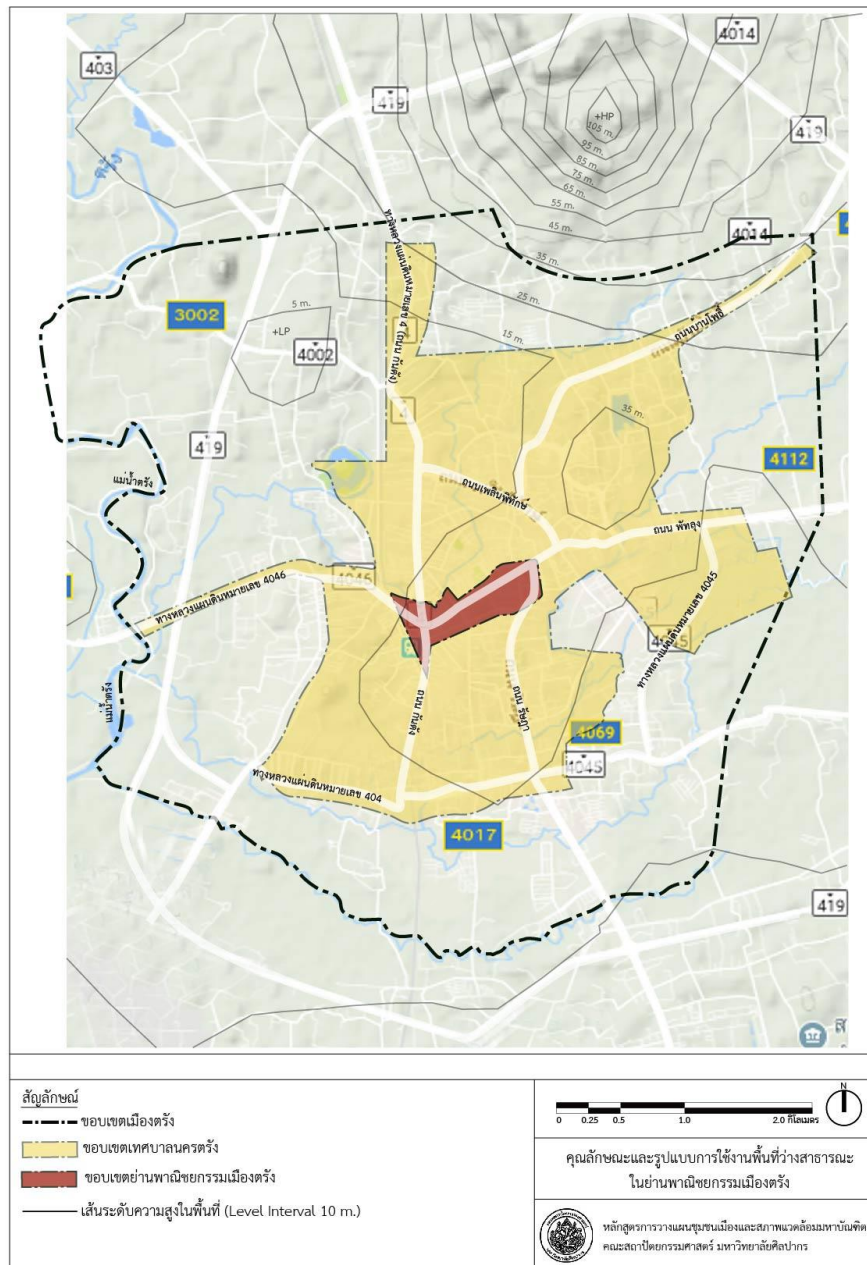
ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลบางรัก อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง

3. ลักษณะสภาพภูมิประเทศ และภูมิอากาศเมืองตรัง

เมืองตรังเป็นพื้นที่ที่มีประวัติการตั้งถิ่นฐานมานาน เคยเป็นเมืองท่าที่สำคัญของภูมิภาค ตั้งอยู่ภาคใต้ฝั่งตะวันตกของประเทศไทย มีความหลากหลายของระบบนิเวศทั้งที่เป็นเนิน ภูเขา ที่ราบ และชายฝั่งทะเล สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ โดยทั่วไปเป็นเนินสูงๆ ต่ำ ๆ สลับด้วยเขาเล็ก ๆ กระจายอยู่ทั่วไป พื้นที่ราบมีจำนวนน้อยส่วนมากใช้เป็นแหล่งเพาะปลูกข้าว ทางทิศตะวันออกมีเทือกเขาบรรทัดยาวจากเหนือจรดใต้แบ่งเขตจังหวัดพื้นที่จังหวัดพัทลุง ทรัพยากรธรรมชาติส่วนใหญ่เป็นป่าดิบชื้นและป่าชายหาด สิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานของบ่อเกิดวัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของคนตรังจวบจนปัจจุบัน

“ทับเที่ยง” เป็นชื่อเรียกบริเวณที่ตั้งของเทศบาลนครตรัง ซึ่งมีบทบาทในการเป็นศูนย์กลางความเจริญของเมืองตรัง โดยทับเที่ยงในปัจจุบัน ได้กลายสภาพจากพื้นที่เน้นการเกษตรมาเป็นพื้นที่ศูนย์กลางการปกครอง การศึกษา การค้าและบริการ มีสภาพภูมิศาสตร์ของที่ตั้งที่เป็นลักษณะเนิน หรือคนตรัง เรียกกันว่า “ควน” ซึ่งได้ถูกพัฒนาเป็นสถานที่ตั้งของสถานที่ราชการ ศาลากลาง และชุมชน ภายในพื้นที่ทับเที่ยง ประกอบด้วย คลองหลายสายไหลผ่าน มีแอ่งน้ำ หรือหนองน้ำกระจายแทรกอยู่ทั่วทั้งที่ตั้งชุมชน ทำให้เกิดมุมมองและภูมิทัศน์ที่น่าสนใจ มีเอกลักษณ์ทางลักษณะและรูปแบบสถาปัตยกรรมเฉพาะ ช่วยส่งเสริมบทบาทการเป็นพื้นที่ศูนย์กลางเมืองตรังให้ชัดเจนยิ่งขึ้น (ภาพที่ 23)

เมืองตรังตั้งอยู่ติดทะเล มีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32.9 องศาเซลเซียสและอุณหภูมิต่ำเฉลี่ย 22.7 องศาเซลเซียส โดยอุณหภูมิเฉลี่ยในช่วงฤดูร้อนประมาณ 20 ถึง 28 องศาเซลเซียส ฤดูหนาวเฉลี่ย 26 ถึง 27 องศาเซลเซียส ฤดูฝนประมาณ 27 องศาเซลเซียส ส่วนอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 27.1 องศาเซลเซียส (ศูนย์ภูมิอากาศ สำนักพัฒนาอุตุนิยมวิทยา กรมอุตุนิยมวิทยา, 2560)

ภาพที่ 23 ขอบเขตเมืองตรัง ขอบเขตเทศบาลนครตรัง และขอบเขตย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง
ที่มา : ดัดแปลงจาก Google Maps, 2561

สภาพทั่วไปย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง

1. ที่ตั้งและอาณาเขตย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง

พื้นที่ศึกษาย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครตรัง ตำบลทับเที่ยง เป็นชุมชนการค้า ศูนย์กลางของการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมดั้งเดิมนับตั้งแต่มีการก่อตั้งเมืองทับเที่ยง มีการใช้งานที่ค่อนข้างหนาแน่นที่สุดในเมือง โดยมีขนาดพื้นที่ประมาณ 0.75 ตารางกิโลเมตร หรือ 475 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ชุมชนหลัก 2 ชุมชน คือ ชุมชนย่านการค้า และชุมชนศรีตรัง มีการใช้พื้นที่ประกอบกิจกรรมทางธุรกิจ การค้า บริการ และสถาบันราชการเป็นหลัก ซึ่งในพื้นที่แต่ละช่วงจะมีรูปแบบกิจกรรมแต่ละประเภทในสัดส่วนที่แตกต่าง ภายในย่านดังกล่าวประกอบด้วยถนนสายหลักเชื่อมการใช้งานและทำหน้าที่เป็นแนวแกนสำคัญของเมือง

2. พัฒนาการสัณฐานย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง

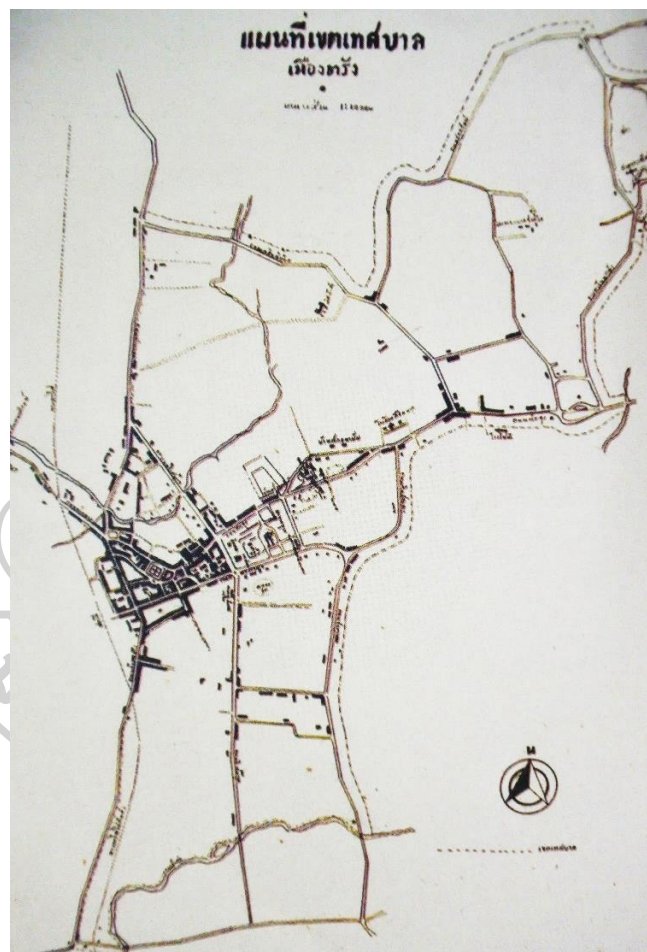
นับตั้งแต่มีการย้ายศูนย์กลางเมืองตรังมายังบริเวณทับเที่ยง ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ตั้งของย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง ได้มีความเปลี่ยนแปลงในเชิงกายภาพ ตามสภาพเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม โดยแต่เดิมพื้นที่ส่วนใหญ่ในทับเที่ยงได้เปลี่ยนสภาพกายภาพจากสวนพริกไทย เป็นสวนยาง จันทน์เทศ พัฒนามาเป็นย่านการค้า สถานที่ราชการที่สำคัญของเมือง ซึ่งตัวเมืองได้มีการพัฒนาขยายตัวออกไปรอบทิศ ส่งผลต่อการพัฒนาระบบคมนาคมที่ทำให้คนตรังเกิดความใกล้ชิดกันมากขึ้น (เทศบาลนครตรัง & สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2548: 11)

โดยพื้นที่ทับเที่ยงได้เริ่มมีการวางแผนการขยายตัวของเมือง หรือการวางผังเมื่อประมาณปี พ.ศ.2457 (สมัยรัชกาลที่ 6) เพื่อเตรียมการย้ายศูนย์กลางการปกครองจากกันตังมายังทับเที่ยง ซึ่งได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศในการวางผังด้านระบบโครงข่ายคมนาคมด้วยลักษณะรูปแบบเฉพาะ คือ ความนิยมการตัดถนนที่หลีกเลี่ยงลักษณะเป็นสี่แยก ส่งผลให้เกิดรูปแบบแปลงที่ดิน หรือผังเมืองในลักษณะเหลี่ยมมุมไม่เท่ากัน เกิดโครงข่ายถนนเป็นสามแยกอยู่ทั่วไป และมีการจัดการระวางที่ดินและรูปแบบตึกแถวที่เป็นแถวยาวต่อเนื่องตั้งฉากกับถนน ส่งผลต่อรูปร่างที่ดินที่เป็นสี่เหลี่ยมไม่สมบูรณ์ ในขณะที่การใช้ประโยชน์พื้นที่โล่งบริเวณย่านศูนย์กลางเมือง แต่เดิมเป็นชุมชนตลาดสลับกับ สวนยางและสวนพริกไทย เมื่อเกิดการขยายตัวของชุมชนแยกทำเงินและขยายตัวขึ้นมาบริเวณถนนราชดำเนิน (เทศบาลนครตรัง & สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2548: 15 และ 36) ในย่านพาณิชย์กรรม การพัฒนาของเมืองเพิ่มขึ้นส่งผลให้พื้นที่ว่างต่าง ๆ ถูก

พัฒนาเป็นอาคารบ้านเรือนเพื่อรองรับการขยายตัว ทั้งนี้สามารถอธิบายพัฒนาการของสัณฐานเมือง
ตรังเบื้องต้นได้ ดังนี้

1) ช่วง พ.ศ. 2505

เป็นช่วงที่แสดงให้เห็นถึงกลุ่มอาคาร สิ่งปลูกสร้างในบริเวณทาบเที่ยงของเขตเทศบาล
ซึ่งยังไม่หนาแน่น และขอบเขตของเทศบาลเมืองยังครอบคลุมเท่ากับพื้นที่ในปัจจุบัน ดังภาพที่ 24

ภาพที่ 24 แผนที่เขตเทศบาลเมืองตรัง พ.ศ 2505

ที่มา: เทศบาลนครตรัง & สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, แผนที่
มรดกทางวัฒนธรรมทาบเที่ยง Cultural Heritage Atlas of Tub-Tieng, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ,
2548), 12.

2) ช่วง พ.ศ. 2517

พัฒนาการของการตั้งถิ่นฐาน การกระจุกตัวของอาคารบริเวณย่านใจกลางเมือง และชุมชนขนาดเล็กกระจายตัวอยู่รอบเมือง ขณะที่พื้นที่ว่างโดยรอบเมืองส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สีเขียวเกี่ยวกับการเกษตรซึ่งมียางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจหลัก ในระยะดังกล่าวเริ่มปรากฏโครงข่ายการสัญจรของเมืองมากขึ้น พร้อมกับการพัฒนาของกลุ่มอาคารที่เกาะไปตามแนวถนนสายหลักของเมือง ดังภาพที่ 25

ภาพที่ 25 ภาพถ่ายทางอากาศของเมืองตรัง พ.ศ. 2517
ที่มา: เทศบาลนครตรัง & สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, แผนที่มรดกทางวัฒนธรรมทับเที่ยง Cultural Heritage Atlas of Tub-Tieng, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ, 2548), 12.

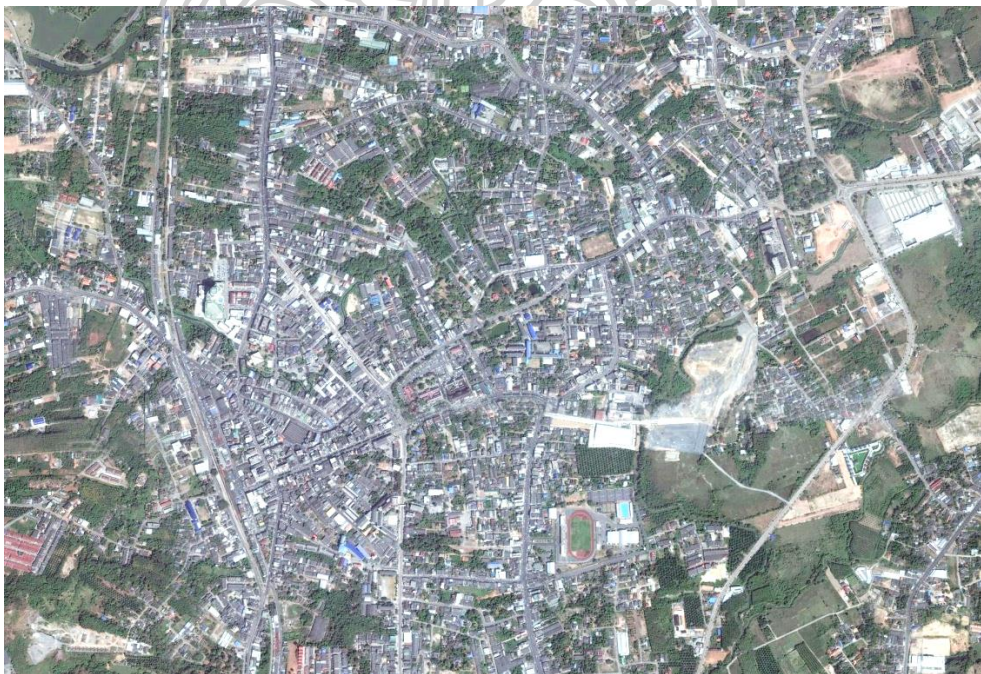
3) ช่วง พ.ศ. 2542 ถึงปัจจุบัน

เมืองมีการพัฒนาและขยายตัวที่หนาแน่นขึ้น โดยลักษณะของเนื้อเมืองใหม่เริ่มมีความกลมกลืนกับชุมชนเดิมโดยรอบ ทำให้เมืองมีลักษณะเป็นเนื้อเดียวกัน โดยโครงข่ายการสัญจรมีการพัฒนาที่สลับซับซ้อนมากขึ้น เกิดการขยายผิวทางจราจร เพื่อรองรับการเจริญเติบโตและการเพิ่มขึ้นของประชากร

ภาพที่ 26 ภาพถ่ายทางอากาศของเมืองตรัง พ.ศ.2542

ที่มา: เทศบาลนครตรัง & สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, แผนที่มรดกทางวัฒนธรรมทับเที่ยง Cultural Heritage Atlas of Tub-Tieng, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ, 2548), 13.

ภาพที่ 27 ภาพถ่ายทางอากาศของเมืองตรัง พ.ศ. 2561

ที่มา: <http://map.google.co.th>, 2561

จากการศึกษาพัฒนาการสัณฐานย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง ทำให้สามารถวิเคราะห์เกี่ยวกับรูปแบบเมืองและการใช้ประโยชน์พื้นที่ว่างของเมืองได้ โดยพบว่า ลักษณะของโครงสร้างรูปแบบผังเมืองย่านใจกลางเมืองตรังแกนถนนและกลุ่มอาคารที่สำคัญ เช่น อาคารราชการ หรืออาคารสาธารณะไม่ได้มีความสัมพันธ์ในการส่งเสริมทางกายภาพระหว่างกัน โดยรูปแบบของโครงสร้างเมืองถูกกำหนดขอบเขตการพัฒนาด้วยโครงข่ายการสัญจร ที่เชื่อมระหว่างพื้นที่ภายในใจกลางเมืองกับพื้นที่โดยรอบ ส่งผลให้เกิดการแบ่งรูปแบบแปลงที่ดินเป็นบล็อกในลักษณะสี่เหลี่ยมไม่สมบูรณ์ โดยอาจมีปัจจัยมาจากลักษณะภูมิประเทศของที่ตั้งในรูปแบบเนินขนาดเล็กสลับที่ราบ ซึ่งส่วนใหญ่พบได้ในย่านใจกลางเมือง

ทั้งนี้ พบว่า ตำแหน่งจุดตัดโครงข่ายระบบสัญจรหลักของเมืองมีความสัมพันธ์กับจุดหมายต่าที่มีบทบาทในการเป็นสื่อกลางสาธารณะเมือง นั่นคือ หอนาฬิกา ขณะที่การใช้ประโยชน์ของกลุ่มอาคารที่สำคัญของเมืองมีความสัมพันธ์กับลักษณะภูมิประเทศอย่างมีนัยยะ เช่น กลุ่มการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อสถาบันราชการมักอยู่ในลักษณะพื้นที่ที่เป็นเนิน หรือมีความสูงกว่าบริบทชุมชนที่กระจายอยู่โดยรอบมีนัยความสำคัญที่สื่อถึงการเป็นศูนย์กลางเมืองอย่างชัดเจน จากลักษณะพื้นฐานของการพัฒนาโครงข่ายระบบสัญจร และการใช้ประโยชน์พื้นที่ดังกล่าว ส่งผลให้เกิดการใช้ประโยชน์พื้นที่ว่างสาธารณะอย่างไม่ได้ตั้งใจ ส่วนมากพบได้ในบริเวณลานหน้าอาคารสาธารณะ หรืออาคารราชการหลักของเมืองที่มีบทบาทในการเป็นจุดรวมพลของเมือง ตลอดจนพื้นที่ว่างเหลือจากการพัฒนาระหว่างกลุ่มอาคารบ้านเรือน หรือส่วนที่ว่างของจุดตัดถนนหลักของเมืองซึ่งมีบทบาทในการเป็นพื้นที่ลานหรือสวนสาธารณะขนาดเล็ก และจะเห็นได้ว่าการเกิดขึ้นของพื้นที่โล่ง หรือที่ว่างสาธารณะของเมืองมีตำแหน่งกระจายเป็นจุดทั่วทั้งเมืองขนานไปตามแนวถนนสายหลัก ไม่ได้มีการกำหนดบทบาท หรือแนวทางการพัฒนาร่วมกับรูปแบบทางผังเมือง ตลอดจนระหว่างพื้นที่ว่างด้วยกันอย่างเป็นระบบ

3. รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน และอาคารย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง

ในปัจจุบันย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรังมีการใช้งานที่หลากหลาย ซึ่งสามารถแบ่งตามประโยชน์ใช้สอยออกเป็น 3 ย่าน ประกอบด้วย (ดังภาพที่ 30)

1) ย่านการค้าและบริการ

ย่านการค้าและบริการของเมืองตรัง ตั้งอยู่ระหว่างถนนราชดำเนิน และถนนพระราม 6 ซึ่งทั้งสองเป็นถนนสายหลักของเมือง หรือที่คนตรังรู้จักกันโดยทั่วไปว่าย่านใจกลางเมือง ซึ่งแต่เดิมพื้นที่ดังกล่าวเป็นชุมชนตลาดสลับกับการทำสวนพริกไทย ต่อมาเกิดการเปลี่ยนแปลงศูนย์กลางเมือง

และขยายเมืองมายังบริเวณดังกล่าว ตามแนวถนนราชดำเนิน และมีแนวคลองห้วยยางเป็นคลองสำคัญของคนที่อาศัยในบริเวณนี้ ในพื้นที่ที่มีความเจริญอย่างมากในทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้ย่านดังกล่าวประกอบไปด้วยสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่า มีความหนาแน่นสูง คนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนอพยพเข้ามาทำกิจการค้าขาย (เทศบาลนครตรัง & สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2548)

โดยในย่านดังกล่าว เป็นที่ตั้งของอาคารร้านค้า ตลาด โรงแรม สนาม ที่อยู่อาศัย ทั้งนี้มีตลาดสดเทศบาลนครตรัง เป็นพื้นที่ใจกลางหลักของย่านเชื่อมต่อนี้อีกกับกลุ่มอาคารพาณิชย์ตามแนวถนนราชดำเนิน ตลอดจนแนวรัศมีโดยรอบตลาดเพื่อรองรับประโยชน์ใช้สอย ซึ่งรูปแบบของสินค้าและบริการ มักเป็นเพื่อการอุปโภค บริโภคในชีวิตประจำวันของคนในเมือง เช่น อาหาร เสื้อผ้า ของแห้ง อุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ ไปจนถึงเคมีภัณฑ์ และอุปกรณ์ทำการเกษตร เป็นส่วนใหญ่ นับได้ว่าเป็นย่านที่มีความหนาแน่น และมีชีวิตชีวามากที่สุดในเมืองตรัง (ปัทม์ วงศ์ประดิษฐ์, 2557)

ภาพที่ 28 ย่านการค้าและบริการ

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม, 4 มกราคม 2561

2) ย่านราชการและย่านสถาบันการศึกษา

เป็นย่านที่สามารถพบได้บริเวณพื้นที่ใจกลางระหว่างถนนวิเศษกุล ถนนพัทลุง และถนนพระราม 6 ซึ่งเป็นถนนสายหลักของเมืองเช่นกัน โดยย่านราชการของเมืองตรังมีเอกลักษณ์โดดเด่นในเชิงของตำแหน่งที่ตั้ง คือ บริเวณศูนย์ราชการมีความลาดเอียงของพื้นที่ซึ่ง ชาวตรังเรียกกันว่า “ควน” มีลักษณะทางกายภาพที่น้ำท่วมไม่ถึง แต่มีผลต่อการสื่อความหมายทางจิตใจว่าพื้นที่ตั้งของศูนย์ราชการที่อยู่บนควนนั้นแสดงถึงความมั่นคง การเป็นศูนย์การปกครองโดยกำหนดให้ที่อยู่อาศัยโดยรอบลดหลั่นลงมาตามสภาพภูมิประเทศ (เทศบาลนครตรัง & สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2548: 68) ซึ่งกลุ่มอาคารราชการเหล่านี้มักเป็นอาคารหลักของ

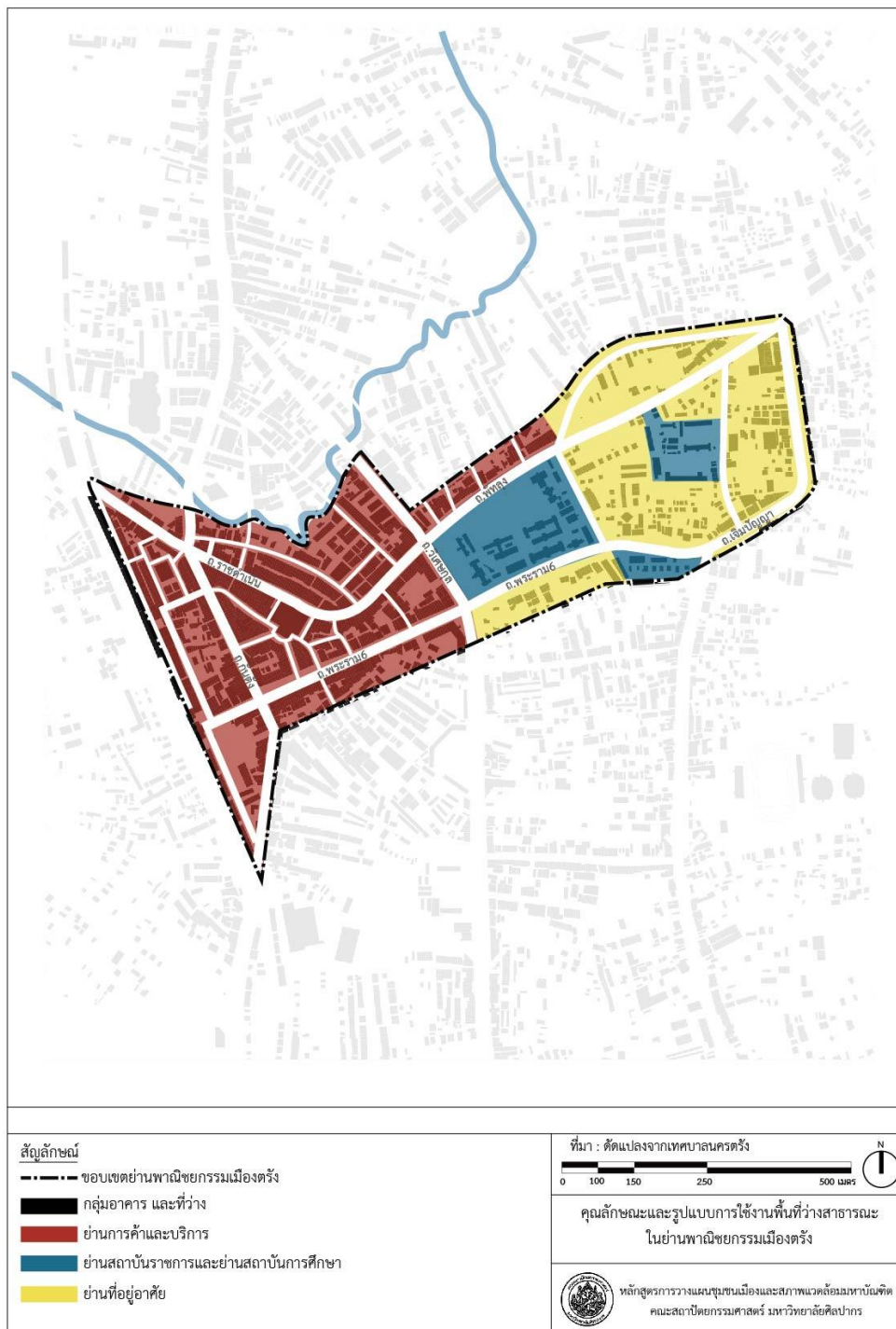
หน่วยงานรัฐ ได้แก่ อาคารองค์การบริหารส่วนจังหวัดตรัง อาคารเทศบาลนครตรัง อาคารศาลากลางจังหวัดตรัง อาคารที่ว่าการอำเภอเมืองตรัง อาคารสถานีตำรวจภูธรเมืองตรัง ฯลฯ ตลอดถึงกลุ่มโรงเรียน และอาคารบ้านพักข้าราชการจังหวัดตรัง ซึ่งกำหนดให้อยู่ในละแวกเดียวกัน เพื่อความสะดวกของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานและประชาชน ในการเข้าใช้งานภายในพื้นที่

ภาพที่ 29 ย่านสถาบันราชการ
ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม, 3 มกราคม 2561

3) ย่านที่อยู่อาศัย

พบได้ว่ากระจายตัวตามพื้นที่ต่าง ๆ โดยรอบย่านใจกลางเมือง หรือย่านการค้าและบริการ ซึ่งบริเวณที่มีการเกาะกลุ่มกันหนาแน่นของย่านดังกล่าว ได้แก่ ตามแนวถนนราชดำเนิน ถนนพระราม 6 ถนนพหลุ่ ซึ่งบางจุดอาจมีการใช้ประโยชน์อาคารระหว่างกิจกรรมที่พักอาศัยและพาณิชยกรรม ทั้งนี้พบว่ามีแนวโน้มในการขยายตัวออกไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ (ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 404) ทางทิศตะวันออก (ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 4) และตะวันออกเฉียงเหนือ (ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 4123) ของเมือง เนื่องจากเกิดการพัฒนาของพื้นที่โดยรอบถนนหลักมากขึ้น ทั้งการสร้างที่อยู่อาศัย บ้านจัดสรร อาคารที่พักผสมพาณิชยกรรม ประกอบกับมีกลุ่มอาคารบริการที่สำคัญ เช่นห้างสรรพสินค้า เป็นต้น (สรศักดิ์ ชิตชลธาร, 2553: 74)

ภาพที่ 30 การใช้ประโยชน์ที่ดินในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง
ที่มา : ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรัง, 2561

4. รูปแบบมวลอาคารและการใช้ประโยชน์อาคาร

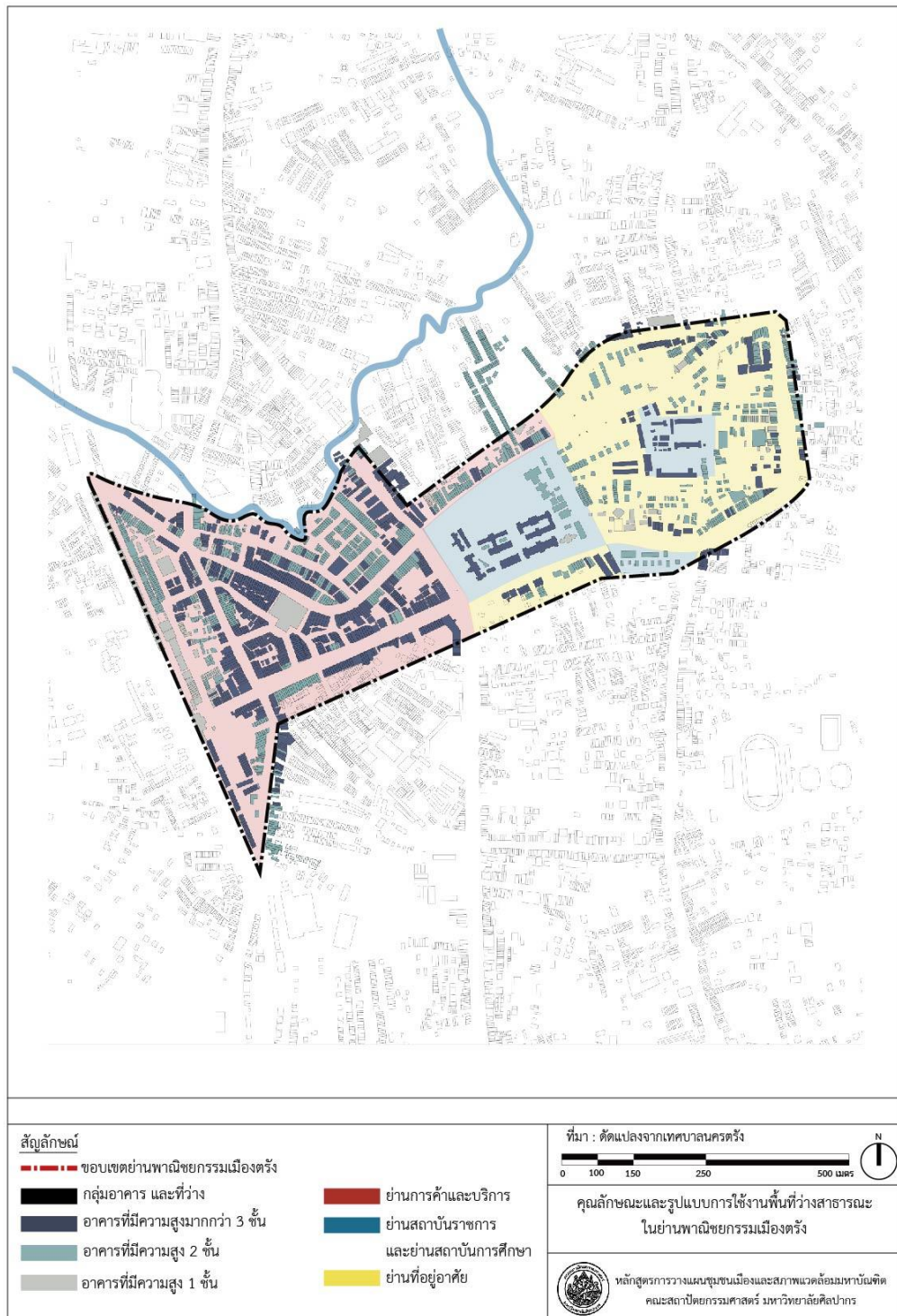
1) รูปแบบมวลอาคาร ที่ว่าง และบล็อกถนน (Figure and Ground)

จากภาพที่ 31 แสดงให้เห็นถึงความสูงและมวลอาคารกับพื้นที่ว่างของเมืองในลักษณะมีความหนาแน่นที่แตกต่างกัน สามารถจำแนกลักษณะตามย่านได้ ดังนี้

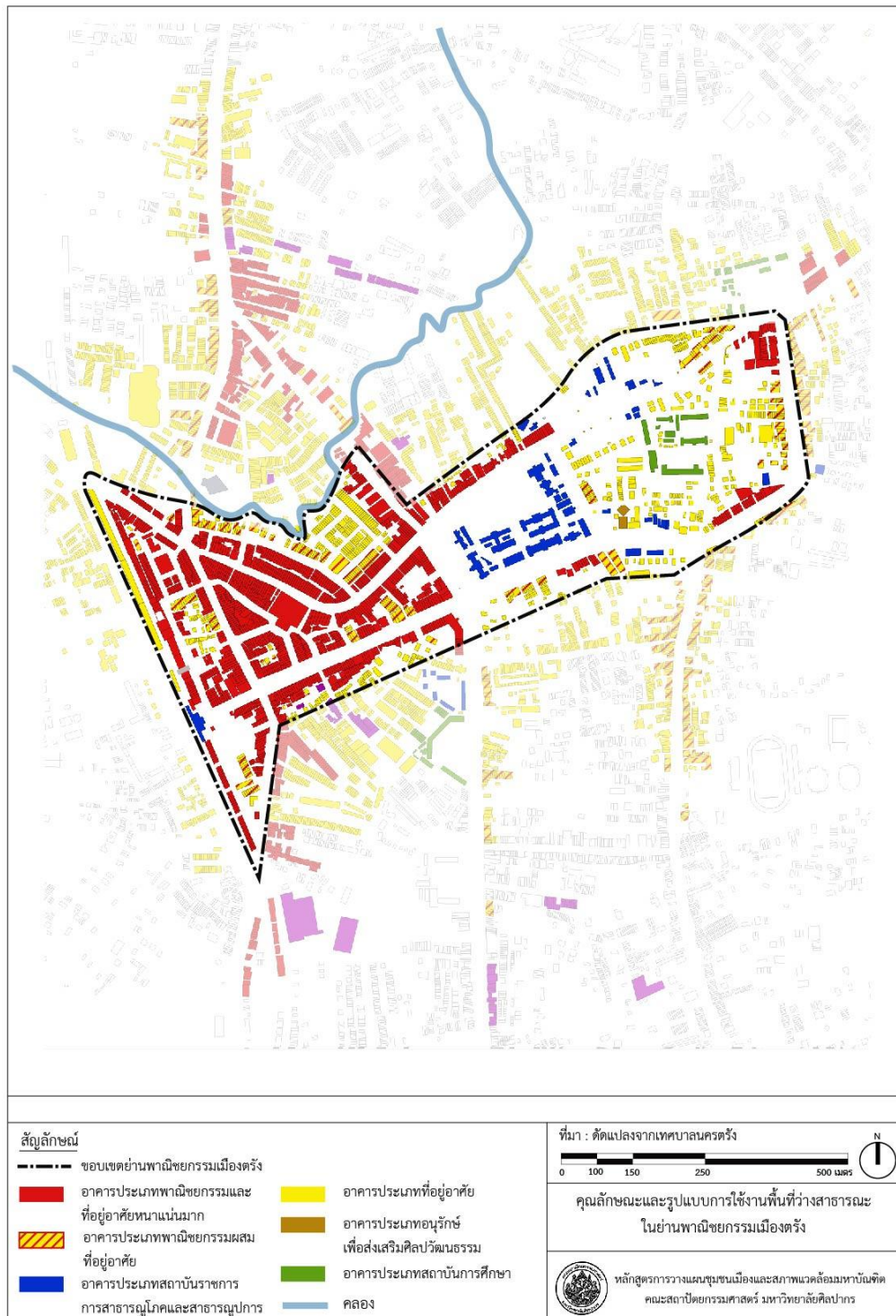
- ย่านการค้าและบริการ หรือย่านศูนย์กลางพาณิชย์กรรม เป็นย่านที่มีความหนาแน่นของมวลอาคารสูงสุดเมื่อเทียบกับย่านอื่นโดยรอบ มีตำแหน่งเป็นบล็อกใจกลางระหว่างถนนราชดำเนิน และถนนพระราม 6 ภายในประกอบด้วยตึกแถวอาคารพาณิชย์สูงเฉลี่ย 3-5 ชั้นวางตัวติดกันเป็นแนวตลอดถนน ให้ความรู้สึกปิดล้อมมากเมื่ออยู่ในพื้นที่ว่างในย่าน โดยย่านดังกล่าวมีพื้นที่ถนนและที่โล่งระหว่างอาคารเป็นพื้นที่ว่างสาธารณะหลัก

- ย่านสถาบันราชการและสถาบันการศึกษา เป็นพื้นที่ที่ประกอบไปด้วย อาคารสำนักงานทางราชการขนาดใหญ่ และบ้านพักข้าราชการซึ่งมวลขนาดเล็กผสมผสานกัน มีความสูงโดยเฉลี่ย 2-3 ชั้น โดยมีตำแหน่งที่ตั้งใจกลางบล็อกระหว่างถนนพหลุณงและถนนพระราม 6 มีรูปแบบพื้นที่ดินเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า โดยภายในพื้นที่มีการจัดวางกลุ่มอาคารล้อมรอบพื้นที่โล่งหลักอย่างหลวมๆ ให้ความรู้สึกปิดล้อมน้อยกว่าย่านการค้าและบริการ ทั้งนี้พื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าวมักมีการใช้เพื่อเป็นลานจอดรถ หรือเป็นพื้นที่สัญจรผ่านเท่านั้น การใช้ประโยชน์ยังไม่คุ้มค่าเท่าที่ควร ทั้งยังมีความหนาแน่นของการใช้งานโดยรวมน้อยกว่าย่านการค้าและบริการ

- ย่านที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง เป็นพื้นที่ที่ประกอบด้วยอาคารที่อยู่อาศัย มีลักษณะเป็นกลุ่มมวลอาคารขนาดเล็กสูงประมาณ 1-2 ชั้น วางกระจายเกาะตามแนวถนนเส้นหลักของเมือง คือ ถนนพหลุณง และถนนพระราม 6 มีการกระจายตัวไปทางทิศตะวันออกของเมือง โดยรูปแบบของพื้นที่ว่างมักวางตัวอย่างกระจัดกระจาย มีขนาดหรือรูปแบบที่ไม่แน่นอน ไม่มีการใช้งานที่ชัดเจนไม่เอื้อต่อประโยชน์สาธารณะ ทั้งนี้ลักษณะของพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าวเกาะตัวอย่างหลวมๆกับกลุ่มมวลอาคารที่อยู่อาศัยที่ค่อนข้างมีความหนาแน่นต่ำ และให้ความรู้สึกปิดล้อมน้อยมากเมื่อเทียบกับย่านอื่นในข้างต้น

ภาพที่ 31 มวลความสูงอาคารในย่านพาณิชย์กรมเมืองตรัง
ที่มา : ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรัง, 2561

ภาพที่ 32 การใช้ประโยชน์อาคารในย่านพาณิชย์กรมเมืองตรัง

ที่มา : ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรัง, 2561

5. ระบบการสัญจรในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง

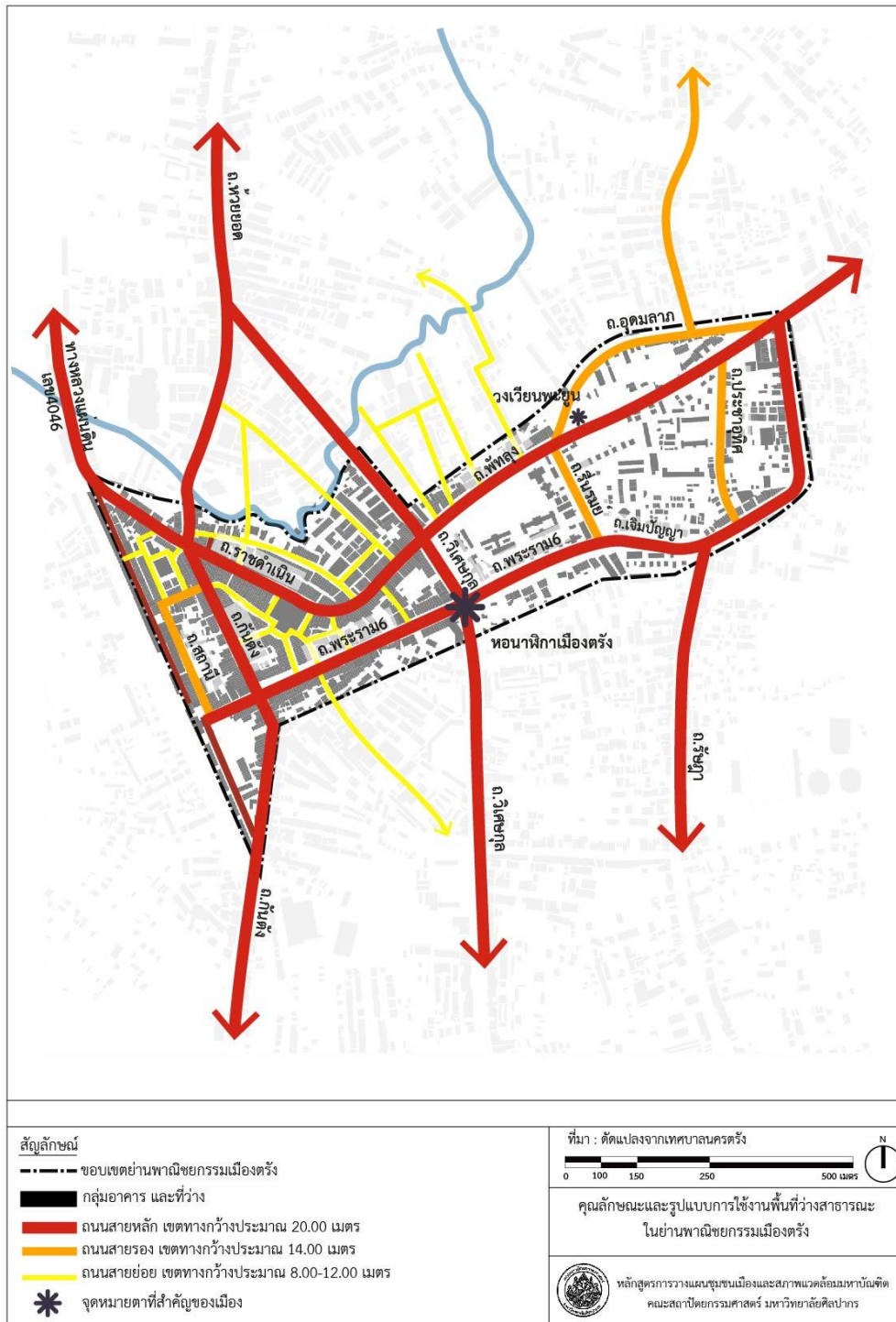
รูปแบบการคมนาคมขนส่งในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง นับว่ามีความได้เปรียบมาก เนื่องจากมีถนนหลายสายซึ่งสามารถเชื่อมต่อกันเป็น ลักษณะอิสระ (Organic System) จากกัน ผสมกับถนนระบบตาราง (Grid System) โดยพบว่าช่วงเวลาเร่งด่วนสภาพการจราจรในเมืองตรังอาจมีติดขัดบ้างในบางจุดโดยเฉพาะถนนที่เชื่อมย่านการค้าฯ กับย่านสถาบันราชการ ทั้งนี้ได้มีการแก้ปัญหาโดยการกำหนดให้เดินรถในลักษณะทางเดียว (One Way) โดยสามารถจำแนกระบบการสัญจรในพื้นที่ศึกษาได้เป็น 3 ระดับ ประกอบด้วย (ดังภาพที่ 33)

1) ถนนสายหลัก เป็นถนนสายสำคัญของระบบถนนของเมือง มีปริมาณการสัญจรมากเนื่องจากเชื่อมกับย่านหรือสถานที่สำคัญของเมือง เช่น ย่านการค้าฯ ย่านสถาบันราชการ ตลอดจนเป็นเส้นทางเข้า-ออกเมือง ซึ่งเส้นทางดังกล่าวมักมีการใช้ความเร็วโดยเฉลี่ย 65 กิโลเมตรต่อชั่วโมง มีเขตทางตั้งแต่ประมาณ 20.00 เมตร ตามผังเมืองรวมระบุ ได้แก่ ถนนพระราม 6 ซึ่งมีปริมาณจราจรเฉลี่ยต่อวัน (PCUต่อวัน) เท่ากับ 12,648 ถนนกันตัง มีปริมาณจราจรเฉลี่ยต่อวัน (PCUต่อวัน) เท่ากับ 15,743 ถนนราชดำเนิน มีปริมาณจราจรเฉลี่ยต่อวัน (PCUต่อวัน) เท่ากับ 13,087 ถนนพัทลุง มีปริมาณจราจรเฉลี่ยต่อวัน (PCUต่อวัน) เท่ากับ 11,439 ถนนวิเศษกุล ถนนห้วยยอด ถนนท่ากลาง ถนนรัชฎา และถนนเจิมปัญญา (สมพงษ์ กฤตธรรมากุล, 2556: 49)

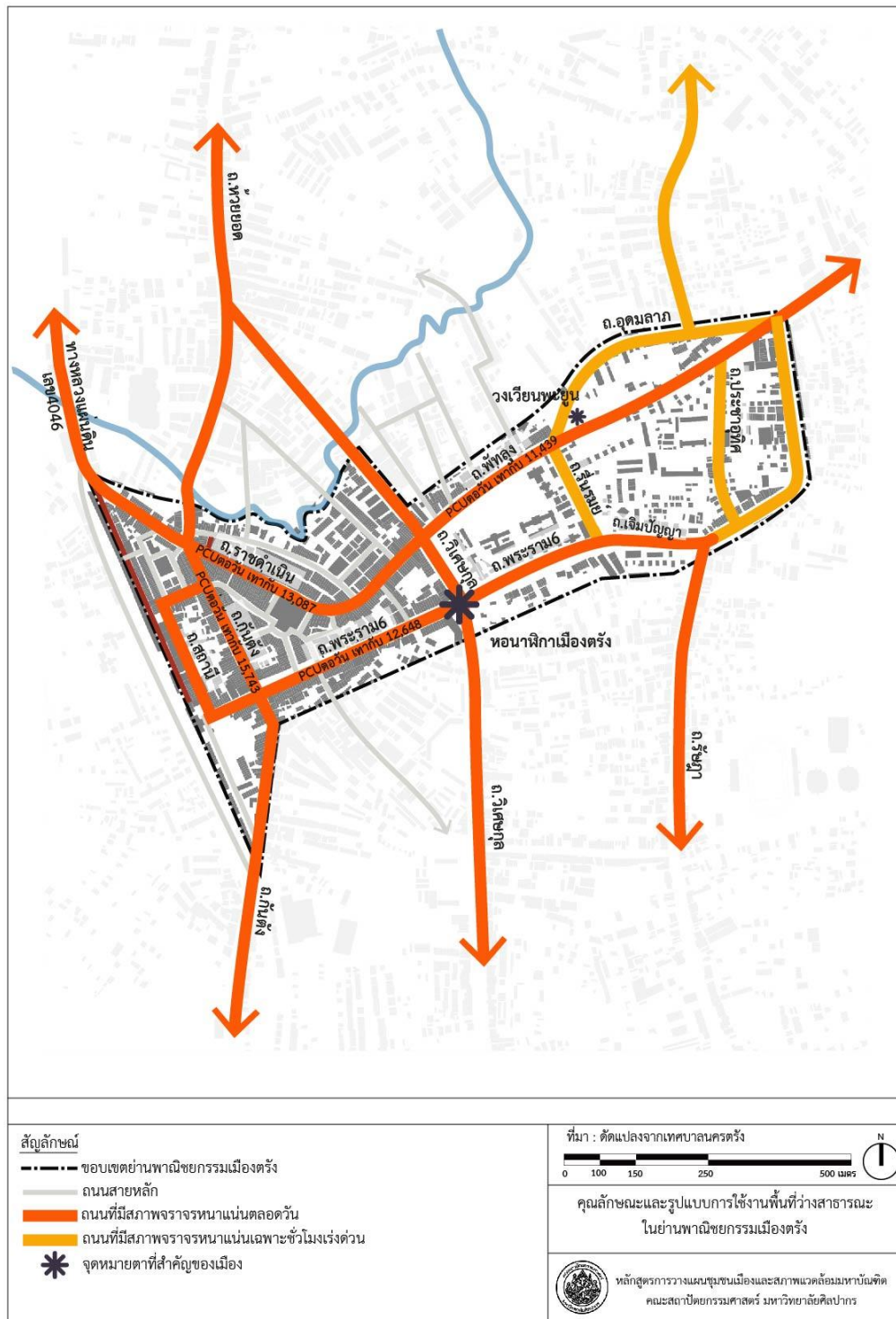
ทั้งนี้ปริมาณการสัญจรเฉลี่ยรายวันจำแนกตามเส้นทางสัญจร ในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง จะเห็นได้ว่าปริมาณการจราจรเฉลี่ยต่อวันของย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง ส่วนใหญ่มีปริมาณการจราจรที่ค่อนข้างสูง นั่นคือ มากกว่า 10,000 PCU ต่อวัน

2) ถนนสายรอง เป็นถนนที่รองรับการสัญจรต่อจากถนนสายหลัก ซึ่งทำหน้าที่เชื่อมส่วนต่าง ๆ ของเมืองเข้าด้วยกัน โดยถนนประเภทนี้มักมีการใช้ความเร็วเฉลี่ย 50 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ซึ่งมีลักษณะเขตทางตั้งแต่ประมาณ 14.00 เมตร ได้แก่ ถนนอุดมลาภ ถนนประชาอุทิศ ถนนรื่นรมย์ ถนนสถานี ถนนวังตอ ถนนสังขวิทย์ เป็นต้น

3) ถนนสายย่อย เป็นถนนหรือซอยที่เชื่อมระหว่างถนนสายรองที่กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ชุมชนในย่านพาณิชย์กรรมฯ เข้ากับย่านที่พักอาศัยและย่านแต่ละประเภท ทั้งนี้บางครั้งผู้ใช้งานมักใช้ถนนสายย่อยนี้เพื่อเป็น ทางลัด (Shortcut) ในการสัญจร ที่จะช่วยประหยัดเวลา ระยะทางในการสัญจรบนถนน ซึ่งโดยส่วนมากมักเป็นถนนที่มีอยู่แต่เดิม ถนนประเภทนี้มักมีการใช้ความเร็วเฉลี่ย 40 กิโลเมตรต่อชั่วโมง มีเขตทางเฉลี่ยประมาณ 8.00 - 12.00 เมตร

ภาพที่ 33 โครงข่ายการสัญจรภายในย่านพาณิชย์กรมเมืองตรัง
ที่มา : ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรัง, 2561

ภาพที่ 34 สภาพจราจรของถนนในย่านพาณิชย์กรมเมืองตรัง

ที่มา : ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรัง, 2561

6. ระบบขนส่งสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง

ระบบขนส่งสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรังประกอบด้วย 2 ระบบหลัก ประกอบด้วย รถไฟและรถบริการสาธารณะ โดยมีสถานีรถไฟ จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่บริเวณปลายสุดทิศตะวันตกของถนนพระราม 6 รถด่วนและรถเร็ว ให้บริการสถานี ตรัง-กรุงเทพฯ และรถบริการสาธารณะ ที่แบ่งออกเป็น

1) รถสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตรัง

ซึ่งเส้นทางรถประจำทางภายในเขตเทศบาลนครตรัง สำหรับบริการเป็นรถสาธารณะหลักในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง มี 4 เส้นทาง ได้แก่ (ดังภาพที่ 35)

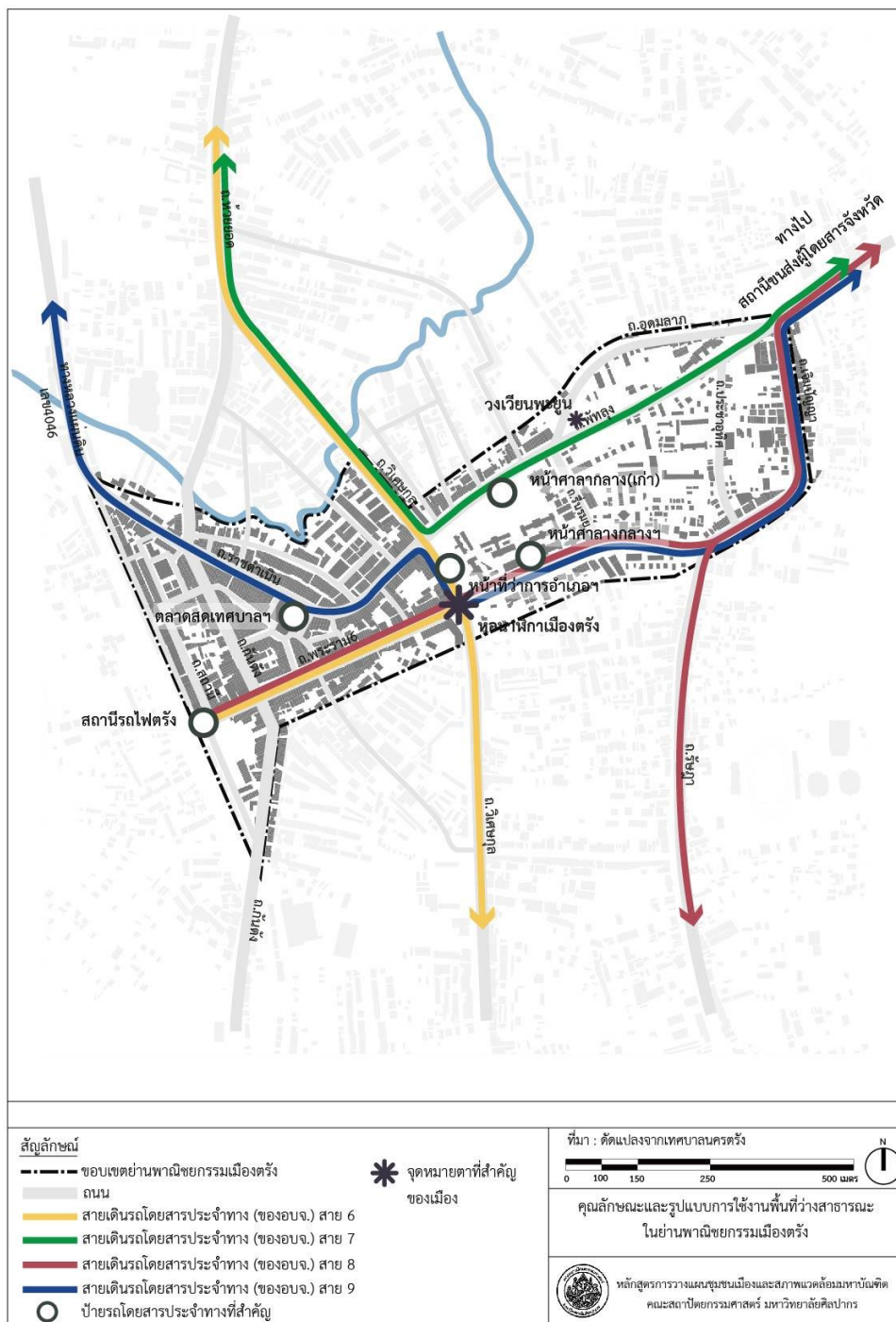
(1) สายที่ 6 เส้นทางมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตตรัง) – โรงเรียนเทศบาล 3 (บ้านนาตาล่วง) ระยะทางให้บริการทั้งหมด 12 กิโลเมตร

(2) สายที่ 7 เส้นทางรอบเมืองตรัง (สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดตรัง) ระยะทางให้บริการทั้งหมด 11 กิโลเมตร

(3) สายที่ 9 เส้นทางสถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดตรัง - โรงเรียนเทศบาล (วัดประสิทธิชัย) ระยะทางให้บริการทั้งหมด 12 กิโลเมตร (กรมขนส่งทางบก, 2552 อ้างถึงใน สมพงษ์ กฤตธรรมากุล, 2556: 53)

2) รถโดยสารทั่วไป

ประกอบด้วย รถจักรยานยนต์รับจ้าง รถสองแถว และรถตุ๊กตุ๊กหัวกบ ซึ่งมักมีตำแหน่งการให้บริการบริเวณสถานที่ที่คนในชุมชนนิยมไปใช้งานกันเป็นส่วนใหญ่ เช่น ตลาด สถานีรถไฟ สถานีขนส่ง โรงแรม หรือย่านร้านค้าในใจกลางเมืองตรัง เป็นต้น ลักษณะเส้นทางให้บริการของระบบขนส่งสาธารณะประเภทนี้จะไม่มียูนิฟอร์มที่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ใช้งานว่าต้องการไปปลายทางที่ใด

ภาพที่ 35 โครงข่ายสายเดินรถโดยสารประจำทางของอบจ.ตรังในย่านพาณิชย์กรมเมืองตรัง
ที่มา : สมพงษ์ กฤตธรรมากุล “แนวทางการปรับปรุงระบบการสัญจรเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทาง
กายภาพของเมืองตรัง” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบชุมชนเมือง,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556), 55.

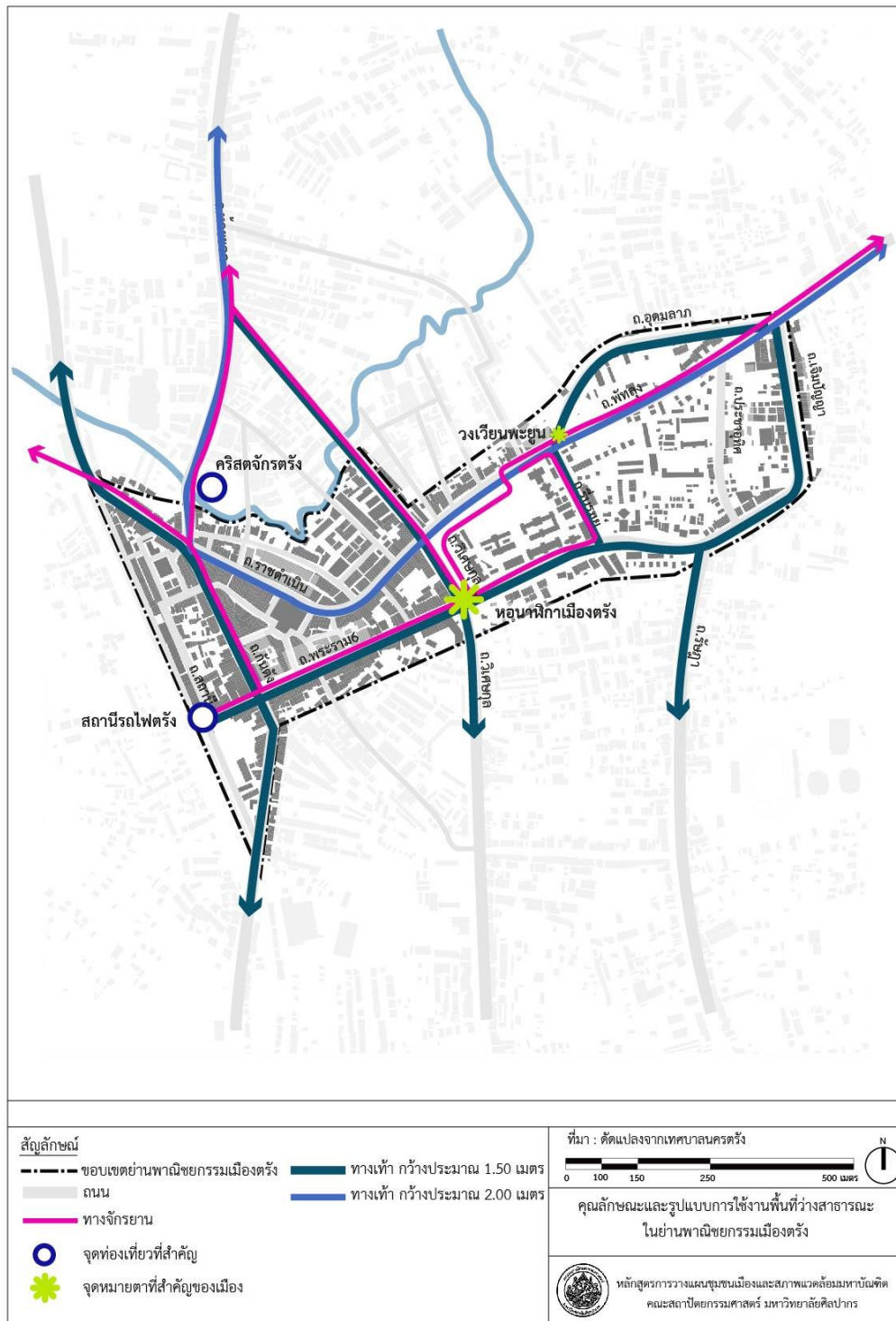
7. ระบบสัญจรทางเท้า และทางจักรยาน

1) ระบบโครงข่ายทางเท้า

ในย่านพาณิชยกรรมเมืองตรง สามารถพบระบบโครงข่ายทางเท้าได้โดยทั่วไปบริเวณถนนสายหลักของเมือง ดังภาพที่ 36 โดยส่วนใหญ่มักจะมีขนาดความกว้างของทางเท้าตามมาตรฐานอยู่ที่ 1.50 เมตร ขณะที่ในบางจุดรองรับกิจกรรมหนาแน่น หรือเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญของเมือง มักจะมีขนาดทางเท้าที่กว้างขึ้นโดยเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 2.00 เมตร ซึ่งในถนนเส้นเดียวกันอาจมีความกว้างของทางเท้าหลายขนาด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทและการใช้งานของพื้นที่โดยรอบทางเท้านั้นๆ พบได้ใน ถนนราชดำเนิน และถนนพหลุลง แต่ในบริเวณย่านใจกลางเมือง ซึ่งเป็นย่านการค้าและบริการมีข้อจำกัดพิเศษคือ ความกว้างทางเท้าอาจจะมีขนาดเล็กหรือแคบ เนื่องจากสภาพการตั้งฐานของกลุ่มอาคารที่ส่งผลต่อรูปแบบขนาดถนนและทางเท้าในพื้นที่ที่ไม่สามารถเพิ่มขนาดเพื่อเพิ่มระยะถอยร่นได้อีก โดยสภาพทางเท้าในย่านส่วนใหญ่มีสภาพที่ค่อนข้างดีไม่ชำรุด ทรุดโทรมมาก (สมพงษ์ กฤตธรรมากุล, 2556: 62-56)

2) ระบบโครงข่ายทางจักรยาน

ระบบเส้นทางจักรยานในภาพรวมมีตำแหน่งอยู่บนถนนหลัก ซึ่งมีลักษณะเป็นระบบถนนตารางหมากรุก ปัจจุบันเมืองตรงได้มีการพัฒนาระบบเส้นทางจักรยานในเขตชุมชนเมือง เพื่อส่งเสริมนโยบายการสร้างสุขภาพที่แข็งแรง การประหยัดพลังงาน ลดก๊าซเรือนกระจก และเพื่อต้องการเชื่อมโยงการท่องเที่ยว โดยเป็นเส้นทางเพื่อเยี่ยมชมความงามเมืองที่เที่ยงที่อยู่ภายในย่านพาณิชยกรรม และในเขตเมืองตรง มีโครงข่ายเส้นทางจักรยานที่พบได้ในย่านพาณิชยกรรมเมืองในถนนพหลุลง ถนนวิเศษกุล ถนนสถานี และถนนรื่นรมย์ มีเส้นทางผ่านจวนผู้ว่าราชการจังหวัดตั้งอนุสาวรีย์พระยาธรรมาธิปัตย์ วัคกะพังสุรินทร์ สวนสาธารณะสระกะพังสุรินทร์ ถนนสวนจันทร์ ตลาดกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง วัดนิโครธาราม โรงเรียนปัญญาวิทย์ แยกวัดกุฎยาราม สามแยกหมี สำนักงานเทศบาลนครตรัง ศาลากลางจังหวัดตรัง ตลาดถนนรื่นรมย์ และสิ้นสุดที่ลานอนุสาวรีย์รัชกาลที่ 5 รวมระยะทางทั้งหมด 9.5 กิโลเมตร ซึ่งเชื่อมสถานที่และศาสนสถานที่สำคัญของเมืองตรงเข้าด้วยกัน ดังภาพที่ 36 ลักษณะทางกายภาพของทางจักรยานดังกล่าว มีความกว้างโดยเฉลี่ยประมาณ 1.50 เมตร ยาวขนานขอบทางเท้าตลอดถนนสายหลัก และมีการเชื่อมต่อกับภายในระบบเป็นอย่างดี

ภาพที่ 36 โครงข่ายทางเท้าและทางจักรยานในย่านพาณิชย์กรมเมืองตรีง
ที่มา : ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรีง, 2561

8. จินตภาพย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง

จากรายละเอียดในข้างต้นทำให้ทราบถึงลักษณะทางกายภาพ และสัณฐานเมืองของย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง ทั้งนี้ จากภาพที่ 37 พบว่า ภายในย่านดังกล่าวประกอบด้วยองค์ประกอบของโครงสร้างเมืองที่สำคัญที่ส่งผลต่อจินตภาพเมือง ซึ่งนอกเหนือจากเอื้อประโยชน์ต่อการใช้งานแล้ว ยังมีนัยยะสำคัญในด้านของความสวยงาม ลักษณะรูปแบบทิศทางการขยายตัวของเมือง ที่ทำให้เกิดเอกลักษณ์และภาพจำในพื้นที่ซึ่งอาจมีผลต่อการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ โดยประกอบด้วยพื้นที่ดังนี้ (เทศบาลนครตรัง & สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2548: 16-17)

1) ถนนแบบ Boulevard หรือ Avenue

บริเวณถนนพระราม 6 ซึ่งเชื่อมกับถนนวิเศษกุล เพื่อตอบสนองการขยายขนาดทางให้มีความกว้าง รองรับปริมาณการสัญจรบริเวณใจกลางเมืองได้มากขึ้น โดยสร้างขึ้นในรูปแบบของถนนที่มีเกาะกลางให้ความรู้สึกเป็นทางการ และให้สำคัญแก่พื้นที่โดยรอบในการเข้าถึง

2) จุดหมายตา (Landmark)

เชื่อมมุมมองกับถนนพระราม 6 และถนนพัทลุงซึ่งเป็นถนนสายสำคัญของเมืองเช่นกัน โดยตำแหน่งการจัดวางมักจะอยู่ในแยกที่สำคัญของย่านและเมือง เช่น หอนาฬิกา วงเวียนปลาพะยูน เชื่อมไปจนถึงอนุสาวรีย์พระยารัษฎานุประดิษฐ์ (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) ซึ่งเป็นพื้นที่สวนสาธารณะบริเวณทางออกเมืองเชื่อมไปยังจังหวัดพัทลุง เปรียบเสมือนประตูเมืองตรัง

3) เนินเอกลักษณ์

เป็นพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์ทางสภาพภูมิประเทศ ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญต่อเมือง และเป็นพื้นที่ใจกลางเมือง ได้แก่ เนินราชการ (บริเวณศาลากลาง หรือศูนย์ราชการในปัจจุบัน เนินจวนผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง) โดยเอกลักษณ์ทางกายภาพดังกล่าวเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างภาพตรึงให้แก่ชาวตรัง ทั้งยังมีนัยยะสำคัญในแง่ของการเป็นแหล่งที่ตั้งสถาบันราชการ (ศูนย์การกลางการปกครองเมือง) ที่ต้องมีตำแหน่งสูงกว่าบริบทโดยรอบ

4) พื้นที่ว่างหรือพื้นที่สาธารณะ

อยู่ติดกับเส้นทางแนวแกนหลักของเมืองเป็นส่วนใหญ่ เช่น ลานหน้าศาลากลางหลังเก่า สวนทับเที่ยง ลานหน้าสถานีรถไฟตราง์ สวนหนองพลอง เป็นต้น ทั้งนี้ได้มีการพัฒนากายภาพเพื่อให้เอื้อประโยชน์ต่อการใช้งานของคนในย่านและชาวเมืองตราง์ ทั้งนี้ องค์ประกอบโครงสร้างเมืองเหล่านี้เปรียบเสมือนแกนหลักของย่านพาณิชยกรรมเมืองตราง์ อันเป็นส่วนหนึ่งของเมืองทับเที่ยง โดยมีโครงข่ายถนนที่เชื่อมไปยังอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดตราง์ได้โดยตรง

ภาพที่ 37 จินตภาพย่านพาณิชยกรรมเมืองตราง์

ที่มา : เทศบาลนครตราง์ และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทับเที่ยง Cultural Heritage Atlas of Tub-Tieng, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพฯ, 2548), 16-17.

ลักษณะทางสังคม

1. ประชากร

ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมืองตรัง มีพื้นที่รับผิดชอบ 14.77 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย ชุมชนย่อย 27 ชุมชน จำนวน 23,694 หลังคาเรือน มีจำนวนประชากรโดยรวมเฉลี่ย 60,541 คน แยกเป็น ประชากรชายเฉลี่ย 28,282 คน และประชากรหญิงเฉลี่ย 32,259 คน (กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลนครตรัง, 2557: 11) ซึ่งภายในพื้นที่ตำบลทับเที่ยงดังกล่าว เป็นที่ตั้งของย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง

ทั้งนี้จากข้อมูลงานทะเบียนราษฎร พบว่า ภายในพื้นที่ย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง ประกอบด้วย 2 ชุมชน หลัก คือ ชุมชนย่านการค้า มีประชากรรวมทั้งหมด 4,259 คน แยกเป็น ประชากรชาย 2,014 คน ประชากรหญิง 2,245 คน และชุมชนศรีตรัง มีประชากรทั้งหมด 3,896 คน แยกเป็น ประชากรชาย 1,783 คน ประชากรหญิง 2,113 คน (เทศบาลนครตรัง, 2559: 12)

2. การศึกษา

ภายในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง ประกอบด้วย สถานศึกษาหลักของเทศบาลนครตรัง จำนวน 2 แห่ง คือ โรงเรียนอนุบาลตรัง เปิดสอนระดับอนุบาล – ประถมศึกษา (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1) และโรงเรียนทับเที่ยงฮั่วเฉียว เปิดสอนระดับอนุบาล – ประถมศึกษา (สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน) สามารถเข้าถึงได้จาก ถนนพัทลุงโดยตรง

3. ศาสนา และนันทนาการ

ประชาชนส่วนใหญ่นับถือ ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ ตามลำดับ ซึ่งสภาพสังคม ความเชื่อและศาสนานำมาซึ่งประเพณีหรือกิจกรรมประจำปีที่มีความเชื่อมโยงกับการใช้งานและความสำคัญของพื้นที่สาธารณะในย่านฯ ได้แก่ ลานหน้าเทศบาลนครตรัง ถนนวิเศษกุล ถนนสถานีรถไฟตรัง ลานบริเวณหอนาฬิกาจังหวัดตรัง และลานหน้าศาลากลางหลังเก่า

ทั้งนี้ภายในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรังมีพื้นที่นันทนาการประเภทสวนสาธารณะ อยู่ 3 แห่ง ตามระบุในผังเมืองรวมเมืองตรัง พ.ศ. 2558 ได้แก่ สวนสาธารณะทับเที่ยง สวนหนองพลอง 2 และสวนหนองสิริบรรณ

4. วัฒนธรรม และประเพณีเมืองตรัง

1) วัฒนธรรม

สภากาแฟ

วัฒนธรรมสภากาแฟ ได้เกิดจากการรวมกลุ่มของคนตรังเชื้อสายจีนเพื่อพบปะสมาคมด้วยการนัดดื่มชา กาแฟ ตามวิถีชีวิตแต่โบราณ หลังจากนั้นวัฒนธรรมดังกล่าวได้ขยายวงกว้างไปสู่การประกอบเป็นอาชีพการค้า เปิดเป็นร้านขายกาแฟ (โกปี้) อาหารเช้า ขายขนมจีบและซาลาเปา อันเป็นเอกลักษณ์ของวิถีชีวิตชาวตรัง ทั้งนี้ สภากาแฟ นับได้ว่ากิจกรรมหนึ่งของการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของชาวตรัง โดยลูกค้าหรือผู้มาซื้อ-ขาย มักจะหยุดเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนข่าวสารพร้อมทั้งดื่มชา หรือกาแฟร่วมกัน (ปัทม์ วงศ์ประดิษฐ์, 2557: 50) ซึ่งคนตรังมักจะมีกิจกรรมทางสังคมที่ผูกติดกับการกิน จนได้รับการขนานนามว่า “เมืองแห่งคนช่างกิน”

2) ประเพณี

จากการนับถือศาสนาของคนในจังหวัดตรังโดยส่วนใหญ่ร้อยละ 80 นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มคนไทยพุทธเดิม และไทยจีน ทั้งกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนมักมีถิ่นฐานอาศัยอย่างหนาแน่นอยู่ในบริเวณย่านพาณิชย์กรรมเมือง ทำให้ย่านดังกล่าวมีลักษณะของประเพณีที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตอย่างมีเอกลักษณ์ (ปัทม์ วงศ์ประดิษฐ์, 2557: 41) โดยพบว่ากิจกรรมทางวัฒนธรรมและประเพณีดังกล่าวได้มีการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อเป็นจุดจัดกิจกรรมที่สำคัญของเมืองประกอบด้วย

(1) เทศกาลกินเจ เป็นงานประเพณีดั้งเดิมของชาวจีนในจังหวัดตรัง จะมีขึ้นในวันขึ้น 1-9 ค่ำ เดือน 9 ของปฏิทินจีน หรือประมาณเดือนตุลาคม โดยถือเอาวันขึ้น 6 ค่ำ เป็นวันสำคัญที่สุดของงาน ในงานจะจัดขบวนแห่เจ้าอย่างมโหฬารไปรอบเมือง มีพิธีกรรมไหว้เจ้าและลุยไฟ ชาวจีนจะนุ่งขาวห่มขาวไปถือศีลกินเจตามศาลเจ้าต่าง ๆ เป็นเวลา 9 วัน ณ ลานหน้าเทศบาลนครตรัง ถนนวิเศษกุล ศาลเจ้าพ่อหมื่นราม ศาลเจ้ากิวอ่องเอี้ย จังหวัดตรัง นับเป็นเทศกาลที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติจำนวนมาก

(2) เทศกาลขนมเค้ก ถูกจัดขึ้นในเดือนสิงหาคมของทุกปี บริเวณลานหน้าศาลากลางหลังเก่า ซึ่งนับได้ว่าเป็นการประชาสัมพันธ์และให้ความสำคัญกับเค้กเมืองตรังเป็นที่ขึ้นชื่อไปทั่วประเทศว่า เป็นเค้กที่อร่อย มีหลายแบบหลายรสให้เลือกซื้อ เป็นของฝากประจำจังหวัดตรัง

(3) เทศกาลหมูย่าง ถูกจัดขึ้นในเดือนกันยายนของทุกปี ณ บริเวณสี่แยกธรรมรินทร์ และถนนสถานีรถไฟตรัง โดยหมูย่างสูตรเมืองตรัง หนึ่งกรอบ เนื้อหอมนุ่ม รสอร่อย จากกรรมวิธีหมักใส่เครื่องปรุง แล้วย่างทั้งตัวด้วยเตาอย่างที่จัดทำเป็นพิเศษ ใช้แก๊ส LPG หรือขึ้นโต๊ะงานเลี้ยงต่าง ๆ เป็นของฝากที่ขึ้นชื่อประจำจังหวัดตรัง

(4) เทศกาลงานตรุษจีน เป็นประเพณีวันขึ้นปีใหม่ของชาวไทยเชื้อสายจีน โดยเริ่มต้นในวันที่ 1 เดือน 1 ในปฏิทินจีนโบราณและสิ้นสุดลงในวันที่ 15 ซึ่งปัจจุบันเทศบาลนครตรังได้มีการจัดมหกรรมบริเวณถนนวิเศษกุล ประกอบด้วย การแสดงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น การแสดงระบำไทเก๊ก และกังฟู จากประเทศจีน การออกร้านจำหน่ายอาหาร นิทรรศการเรื่องราวเกี่ยวกับตรังและอาหารของคนจีนเชื้อสายต่าง ๆ ในจังหวัดตรัง

(5) เทศกาลปีใหม่ เป็นกิจกรรมที่ถูกจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของจังหวัดตรัง มอบความสุขให้แก่ประชาชนช่วงปีใหม่ ช่วงวันที่ 31 ธันวาคม ถึง 1 มกราคม ณ บริเวณหน้าหอณาฬิกาจังหวัดตรัง ถนนวิเศษกุล โดยมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย ประกอบด้วย การประกวดวงดนตรี การประกวดทูตวัฒนธรรมนครตรัง การออกร้านจำหน่ายอาหาร

ภาพที่ 38 ตำแหน่งพื้นที่จัดกิจกรรมสังคมที่สำคัญในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง
ที่มา : ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรัง, 2561

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

เทศบาลนครตรังเป็นศูนย์กลางพาณิชย์กรรมที่ใหญ่และสำคัญที่สุดของจังหวัดตรัง โดยมีย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรังเป็นศูนย์กลางความเจริญ และศูนย์กลางการบริหาร การปกครอง ซึ่งประกอบด้วยสถานประกอบการร้านค้า บริการต่าง ๆ ทั้งด้านค้าปลีก ค้าส่งเพื่อการอุปโภคและบริโภค ผลผลิตทางการเกษตร ห้างสรรพสินค้า โรงแรม สถาน บริการต่าง เพื่อรองรับการใช้งานของชาวตรังและสร้างความคล่องตัวทางเศรษฐกิจ (ดังภาพที่ 39) ทำให้กล่าวได้ว่าพื้นที่ย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรังส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับเศรษฐกิจทางการค้าและบริการเป็นหลัก

1. การพาณิชย์กรรมและบริการ

จากการสำรวจเบื้องต้นโดยผู้วิจัย พบสถานประกอบการค้าและบริการ ภายในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง ดังนี้ (ดังภาพที่ 39)

- ธนาคาร จำนวน 9 แห่ง
- ศูนย์การค้า ห้างสรรพสินค้า และตลาดสด จำนวน 3 แห่ง
- โรงแรม จำนวน 19 แห่ง
- บริษัท และห้างหุ้นส่วนจำกัด จำนวน 4 แห่ง

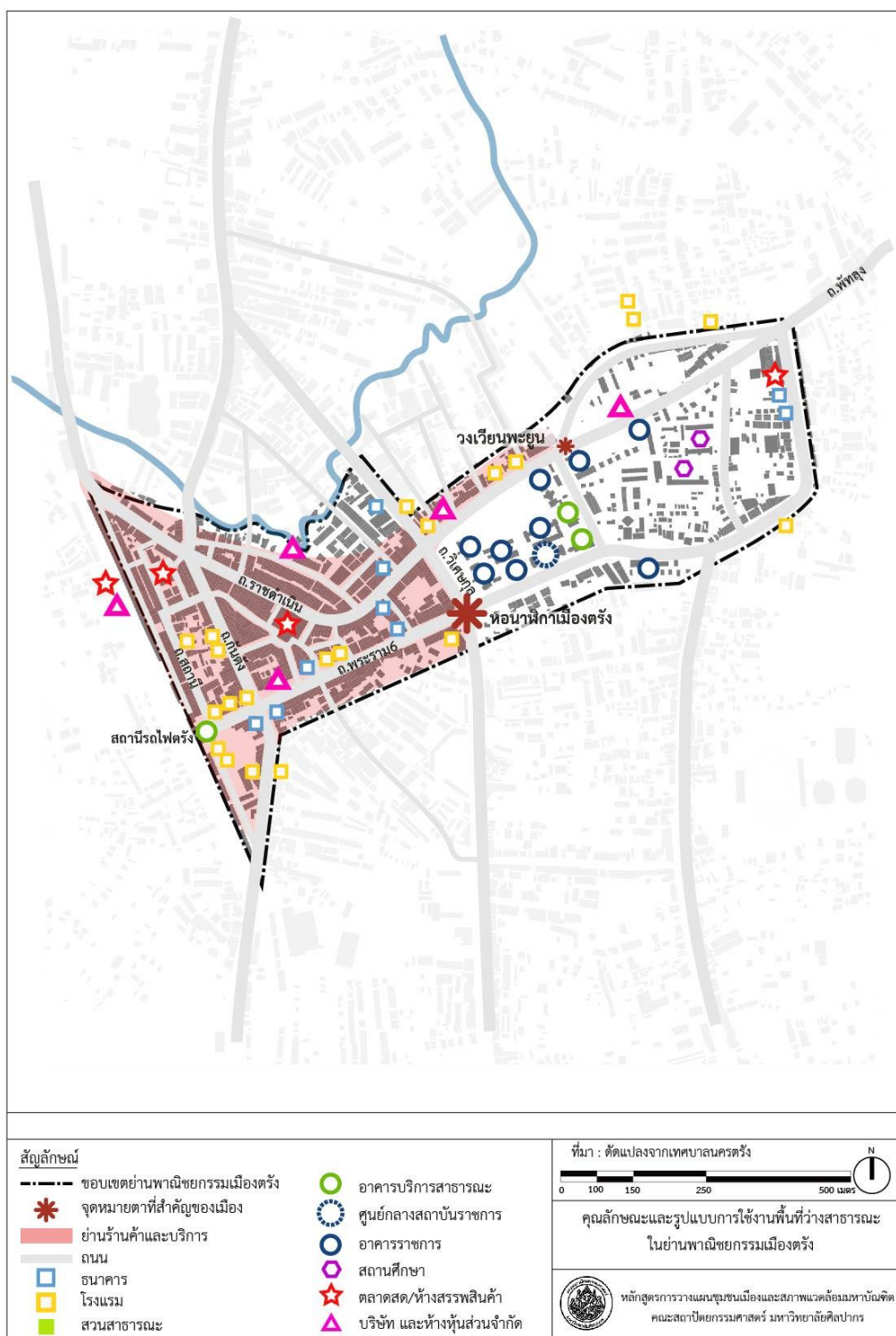
2. การเกษตรและชลประทาน

พื้นที่การเกษตรภายในเขตเทศบาลนครตรังมีไม่มากนัก โดยพื้นที่ที่มีมักเป็นพื้นที่ปลูกยางพารา และปาล์มน้ำมันดั้งเดิมอยู่โดยรอบเขตย่านพาณิชย์กรรมเมือง ประกอบด้วย ชุมชนบางรัก หนองยวน นาทาล่วง โคกชัน วัดนิโครธ นอกนั้นจะเป็นพื้นที่ปลูกสวนครัวทั่วไป

ขณะที่แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรมักจะใช้จากคลองธรรมชาติ เช่น คลองน้ำเจ็ด คลองท่าจีน แม่น้ำตรัง เป็นต้น ส่วนแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค ส่วนใหญ่ใช้บริการการประปาส่วนภูมิภาค และบ่อน้ำตื้น (สำนักงานการเกษตรอำเภอเมืองตรัง อ้างถึงใน เทศบาลนครตรัง, 2559: 8)

3. อุตสาหกรรม

กิจกรรมอุตสาหกรรม เป็นสาขาหนึ่งของภาคเศรษฐกิจเมืองตรังที่มีแนวโน้มการขยายตัวเพิ่มขึ้น ทั้งยังกลายเป็นแหล่งจ้างงานที่สำคัญแห่งหนึ่งของเทศบาลนครตรัง โดยอุตสาหกรรมที่พบในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง เป็นอุตสาหกรรมบริการขนาดเล็ก เช่น ซ่อมเครื่องยนต์ รถยนต์ (เทศบาลนครตรัง, 2559: 7)

ภาพที่ 39 ตำแหน่งพื้นที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง
 ที่มา : ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรัง, 2561

สรุปลักษณะทั่วไปของย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง

1. ด้านกายภาพ

1) รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง

ประกอบด้วย 3 ย่านหลัก คือ ย่านการค้าและบริการ ย่านสถาบันราชการและย่านสถาบันการศึกษา และย่านที่อยู่อาศัย โดยย่านการค้าและบริการ เป็นย่านที่มีบทบาทหลักและสำคัญมากที่สุดของเมือง ทั้งทางเศรษฐกิจ (ด้านการจำหน่ายสินค้าและบริการเพื่อการอุปโภค บริโภคในชีวิตประจำวัน) และทางสังคม ทำให้มีการใช้งานที่หนาแน่นตลอดวันทั้งในวันธรรมดา และวันหยุดสุดสัปดาห์ ขณะที่ย่านสถาบันราชการ เป็นย่านที่มีความหนาแน่นรองลงมา การใช้พื้นที่ส่วนใหญ่เน้นวันธรรมดาเป็นหลัก

ทั้งนี้พบว่ามวลอาคารและที่ว่างของพื้นที่ย่านการค้าและบริการดังกล่าว มีความหนาแน่นสูงสุดเมื่อเทียบกับย่านอื่นโดยรอบ โดยกลุ่มอาคารภายในพื้นที่มีความสูงเฉลี่ย 3-5 ชั้น เกษะตัวอย่างหนาแน่นตลอดแนวเส้นทางสัญจรหลัก ซึ่งกลุ่มอาคารดังกล่าวใช้งานเพื่อการพาณิชย์เป็นส่วนใหญ่ ส่วนพื้นที่ว่างที่พบภายในย่านมักใช้เพื่อการสัญจรหรือเป็นพื้นที่ว่างส่วนตัวระหว่างกลุ่มอาคารพาณิชย์กรรม

2) ระบบสัญจรในพื้นที่ศึกษา

รูปแบบการคมนาคมขนส่งในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง มีลักษณะอิสระ (Organic System) จากกัน ผสมกับถนนระบบตาราง (Grid System) ซึ่งถนนหลายสายสามารถเชื่อมต่อกับเส้นทางคมนาคมส่วนใหญ่ โดยเฉพาะถนนเส้นหลักในย่านนั้นคือ ถนนพระราม6 ถนนวิเศษกุล ถนนราชดำเนิน และถนนพัทลุง โดยโครงข่ายถนนดังกล่าวมีศักยภาพในการเชื่อมย่านที่สำคัญเข้าด้วยกัน ได้แก่ ย่านการค้าและบริการ ย่านสถาบันราชการ และย่านที่พักอาศัย

3) ระบบขนส่งสาธารณะ

ประกอบด้วย 2 ระบบหลัก คือ รถไฟ มีเส้นทางเชื่อมระหว่างจังหวัดตรังกับกรุงเทพฯ และรถขนส่งสาธารณะ ซึ่งประกอบด้วย รถบริการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และรถโดยสารรับจ้างทั่วไป

4) ระบบสัญจรทางเท้า และทางจักรยาน

ระบบทางเท้า มีตำแหน่งบริเวณถนนสายหลัก และถนนสายรองของเมือง ส่วนระบบโครงข่ายทางจักรยานตำแหน่งอยู่บนถนนหลักของเมืองเช่นกัน

5) แนวแกนและโครงสร้างเมืองที่สำคัญ

ภายในย่านพาณิชยกรรมเมืองตั้งประกอบด้วยองค์ประกอบของโครงสร้างเมืองที่สำคัญ ที่ทำให้เกิดเอกลักษณ์และภาพจำในพื้นที่ซึ่งอาจมีผลต่อการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะประกอบด้วย

- (1) ถนนแบบ Boulevard หรือ Avenue คือ ถนนพระราม 6
- (2) จุดหมายตา (Landmark) ที่เชื่อมมุมมองจากถนนพระราม 6 และถนนพหลุอง ได้แก่ หอนาฬิกา วงเวียนปลาพะยูน อนุสาวรีย์พระยารัษฎานุประดิษฐ์ (คอซิมบี๊ ณ ระนอง)
- (3) พื้นที่ว่างหรือพื้นที่สาธารณะ ซึ่งอยู่ติดกับเส้นทางแนวแกนหลักของเมืองเป็นส่วนใหญ่ เช่น ลานหน้าศาลากลางหลังเก่า สวนทับเที่ยง ลานหน้าสถานีรถไฟตราง ลานเฉลิมพระเกียรติ การเสด็จพระราชดำเนินเมืองตราง สวนหนองพลอง

2. ด้านสังคม

พื้นที่ย่านพาณิชยกรรมเมืองตราง ประกอบด้วยชุมชนหลัก 2 ชุมชน คือ ชุมชนย่านการค้า มีประชากรรวมทั้งหมด 4,259 คน และชุมชนศรีตราง มีประชากรรวมทั้งหมด 3,896 คน ประชากรส่วนใหญ่นับถือ ศาสนาพุทธ โดยภายในย่านประกอบด้วย สถาบันการศึกษา 2 แห่ง ซึ่งเปิดสอนระดับอนุบาล - ประถมศึกษา ขณะที่ย่านพาณิชยกรรมมีบทบาทในการเป็นจุดรวมกิจกรรมทางวัฒนธรรม และประเพณีของเมืองตราง ซึ่งมีตำแหน่งของพื้นที่ทำกิจกรรมในบริเวณ ลานหน้าอาคารราชการ ลานหน้าอาคารบริการสาธารณะ ถนนแนวแกนเมือง คือ ถนนพระราม 6 ถนนวิเศษกุลเชื่อมมุมมองกับหอนาฬิกาตราง เป็นหลัก

3. ด้านเศรษฐกิจ

พื้นที่ย่านพาณิชยกรรมเมืองตราง เป็นศูนย์กลางธุรกิจการค้าและบริการที่สำคัญของเมืองตราง โดยมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลักขึ้นกับ ธุรกิจร้านค้าเพื่อค้าปลีก ค้าส่ง และธุรกิจบริการต่าง ๆ เพื่อการอุปโภคและบริโภค

พื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรมเมืองตรัง

ในส่วนนี้จะกล่าวถึงภาพรวมโดยทั่วไปของพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรมเมืองตรัง จากการคัดเลือกตามข้อมูลทางทฤษฎีและแนวคิดด้านประเภทพื้นที่สาธารณะ (ดังภาพที่ 40) ตลอดจนรายละเอียดพื้นที่ว่างสาธารณะจากการสำรวจเบื้องต้นโดยผู้วิจัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาศึกษาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของกิจกรรม ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้กลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรมเมืองตรัง สามารถอธิบายสรุปข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ว่างสาธารณะ 12 พื้นที่ ดังแสดงในตารางที่ 5

ภาพที่ 40 ตำแหน่งพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรมเมืองตรัง

ที่มา : ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรัง, 2561

ตารางที่ 5 สรุปข้อมูลพื้นฐานทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง

ลำดับ	พื้นที่	ประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะ	ขนาดพื้นที่	ปัจจัยพื้นฐานเมือง			
				ตำแหน่งที่ตั้ง	โครงข่ายการสัญจร	รูปแบบมวลอาคารและที่ว่าง	ภูมิลักษณะ
1	ถนนหลังตลาดสดเทศบาลนครตรัง	ถนน (Street)	1.2 ไร่ (1,924 ตร.ม.)	ใจกลางย่านการค้าและบริการ	<ul style="list-style-type: none"> อยู่กลางระหว่างถนนพระราม 6 และถนนราชดำเนิน เชื่อมกับรถบริการสาธารณะทางเท้าและทางจักรยาน 	<ul style="list-style-type: none"> มีมวลอาคารวางตัวหนาแน่นที่สุด อาคารสูง 2 ชั้นขึ้นไปให้ความรู้สึกปิดล้อมมาก มีอาคารที่มีคุณค่าของย่านทับเที่ยง 	-
2	ถนนย่านการค้าสถานีรถไฟตรัง	ถนนคนเดิน (Walking Street)	0.60 ไร่ (971 ตร.ม.)	ใจกลางย่านการค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว	<ul style="list-style-type: none"> อยู่ติดจุดตัดถนนพระราม 6 และถนนสายย่อยของเมือง เชื่อมกับรถบริการสาธารณะทางเท้าและทางจักรยาน 	<ul style="list-style-type: none"> มวลอาคารโดยรอบเป็นอาคารเล็ก - ใหญ่สลับกัน มีความหนาแน่นไม่มาก อาคารสูง 1-2 ชั้น ให้ความรู้สึกปิดล้อมปานกลาง 	<ul style="list-style-type: none"> ในพื้นที่ไม่มีภูมิลักษณะ แต่เชื่อมมุมมองกับหอนาฬิกาผ่านถนนพระราม 6
3	ถนนริ่ نرمย์ ตลาดนัดตอนเย็น	ถนนคนเดิน (Walking Street)	1.64 ไร่ (2,625 ตร.ม.)	อยู่ใจกลางระหว่างย่านราชการและย่านที่อยู่อาศัย	<ul style="list-style-type: none"> อยู่บนถนนริ่ نرمย์ ซึ่งเป็นถนนสายรองของเมือง ติดจุดตัดถนนสายหลักและสายรอง 	<ul style="list-style-type: none"> มวลอาคารโดยรอบเป็นอาคารเล็ก - ใหญ่สลับกัน ความหนาแน่น อาคารสูง 1-2 ชั้น ให้ความรู้สึกปิดล้อมปานกลาง 	<ul style="list-style-type: none"> ในพื้นที่ไม่มีภูมิลักษณะ แต่เชื่อมมุมมองกับวงเวียนพะยูน

ตารางที่ 5 สรุปข้อมูลพื้นฐานทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรมเมืองตรัง
(ต่อ)

ลำดับ	พื้นที่	ประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะ	ขนาดพื้นที่	ปัจจัยสัณฐานเมือง			
				ตำแหน่งที่ตั้ง	โครงข่ายการสัญจร	รูปแบบมวลอาคารและที่ว่าง	ภูมิลักษณะ
4	ลานหน้าศาลากลาง (เก่า)	ลาน (Plaza)	6.12 ไร่ (9,803 ตร.ม.)	อยู่ในย่านราชการ	<ul style="list-style-type: none"> ติดถนนพัทลุง ซึ่งเป็นถนนสายหลัก เชื่อมกับทางเท้าและทางจักรยาน 	<ul style="list-style-type: none"> มวลอาคารโดยรอบเป็นอาคารราชการวางตัวไม่หนาแน่น อาคารสูง 2 ชั้นขึ้นไป ให้ความรู้สึกปิดล้อมปานกลาง 	<ul style="list-style-type: none"> ในพื้นที่ไม่มีภูมิลักษณะหลักของเมืองแต่มีจุดหมายตาย่อยเป็นอนุสาวรีย์ฯ รัชกาลที่ 5 ที่ตั้งเป็นเนินขนาดเล็ก
5	ลานเทศบาลนครตรัง	ลาน (Plaza)	0.70 ไร่ (1,232 ตร.ม.)	อยู่ในย่านราชการ	<ul style="list-style-type: none"> ติดถนนพระราม 6 ซึ่งเป็นถนนสายหลักของเมือง เชื่อมกับทางเท้าและทางจักรยาน 	<ul style="list-style-type: none"> มวลอาคารโดยรอบเป็นอาคารราชการวางตัวไม่หนาแน่น อาคารสูง 1-2 ชั้น ให้ความรู้สึกปิดล้อมน้อย 	<ul style="list-style-type: none"> ในพื้นที่ไม่มีภูมิลักษณะหลักของเมืองแต่เชื่อมมุมมองกับหอนาฬิกาผ่านถนนพระราม 6
6	ลานวัฒนธรรมเทศบาลนครตรัง	ลาน (Plaza)	1.27 ไร่ (2,040 ตร.ม.)	อยู่ในย่านที่อยู่อาศัยติดย่านราชการ	<ul style="list-style-type: none"> ติดจุดตัดถนนพระราม 6 (ถนนสายหลัก) และถนนรื่นรมย์ (ถนนสายรอง) เชื่อมกับรถบริการสาธารณะทางเท้า และทางจักรยาน 	<ul style="list-style-type: none"> มีมวลอาคารโอบล้อมพื้นที่เฉพาะทิศเหนือ และมีความหนาแน่นน้อย จึงให้ความรู้สึกปิดล้อมน้อย 	<ul style="list-style-type: none"> ในพื้นที่ไม่มีภูมิลักษณะ แต่เชื่อมมุมมองกับวงเวียนพะยูน

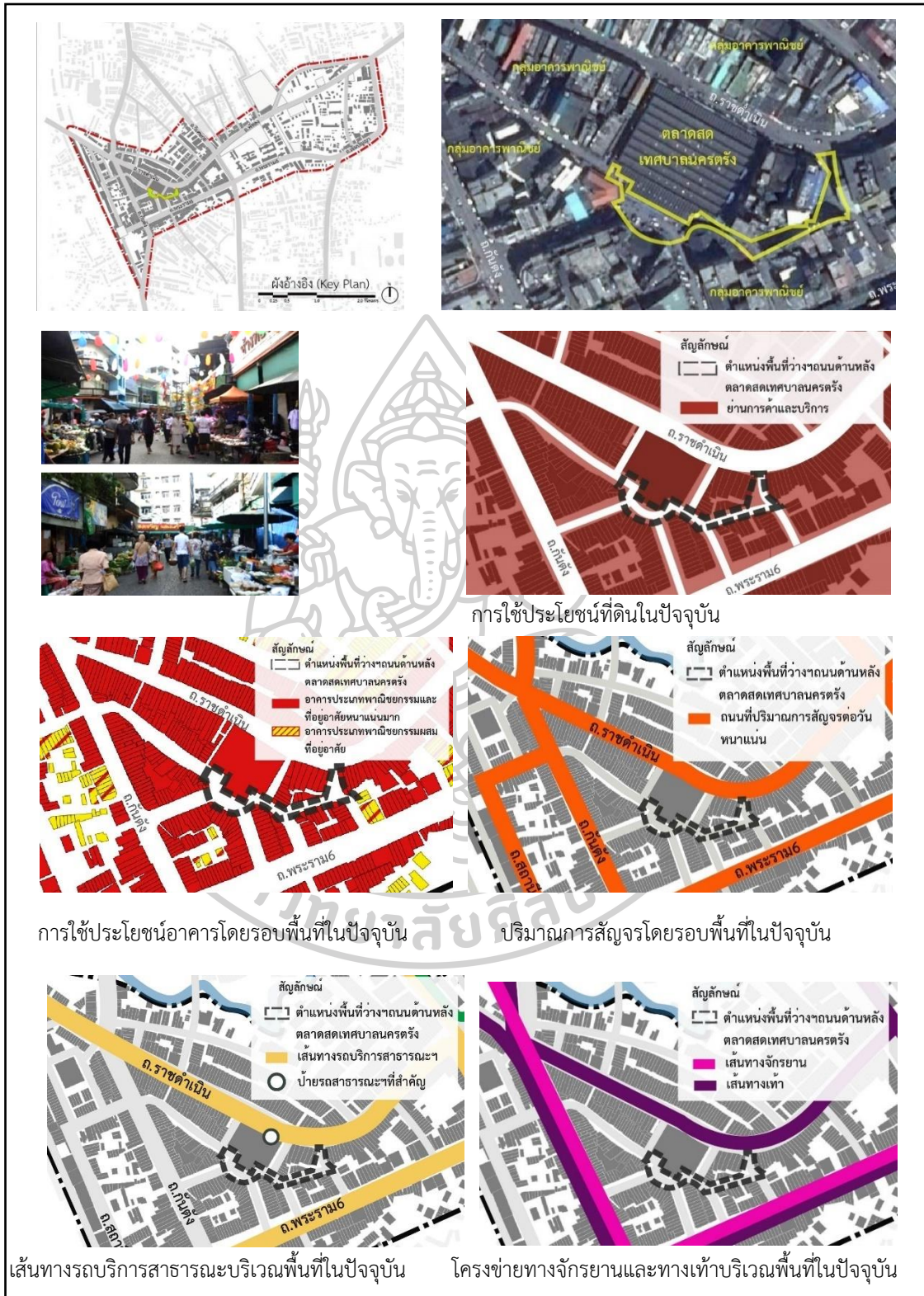
ตารางที่ 5 สรุปข้อมูลพื้นฐานทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง (ต่อ)

ลำดับ	พื้นที่	ประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะ	ขนาดพื้นที่	ปัจจัยพื้นฐานเมือง			
				ตำแหน่งที่ตั้ง	โครงข่ายการสัญจร	รูปแบบมวลอาคารและที่ว่าง	ภูมิลักษณะ
7	สวนหนองพลอง	สวนสาธารณะ (Park)	5.0 ไร่ (7,875 ตร.ม.)	อยู่ในย่านที่อยู่อาศัยติดย่านราชการ	• ติดถนนพัทลุง (ถนนสายหลักของเมือง)	• มวลอาคารโดยรอบวางตัวไม่หนาแน่น • อาคารโดยรอบมีความสูงเฉลี่ย 2-3 ชั้น ให้ความรู้สึกปิดล้อมน้อย	• มีหนองน้ำธรรมชาติสร้างเอกลักษณ์ให้พื้นที่
8	สวนทับเที่ยง	สวนสาธารณะ (Park)	13.0 ไร่ (20,947 ตร.ม.)	อยู่ในย่านที่อยู่อาศัย	• ติดถนนอุดมลาภ (ถนนสายรองของเมือง) • เชื่อมกับทางเท้า และทางจักรยาน	• มวลอาคารโดยรอบวางตัวหนาแน่นปานกลางทั้ง 4 ด้าน ให้ความรู้สึกปิดล้อมชัดเจน • อาคารโดยรอบสูงเฉลี่ย 1-2 ชั้น	• ในพื้นที่ไม่มีภูมิลักษณะ แต่เชื่อมมุมมองกับวงเวียนพะยูน
9	สวนหนองน้ำสิริบรรณ	สวนสาธารณะ (Park)	0.53 ไร่ (857 ตร.ม.)	อยู่ในย่านที่อยู่อาศัย	• ติดถนนพัทลุง (ถนนสายหลักของเมือง) • เชื่อมกับทางเท้า และทางจักรยาน	• มวลอาคารโดยรอบมีน้อย ซึ่งพบเพียงทางทิศตะวันออกของพื้นที่เท่านั้น	-

ตารางที่ 5 สรุปข้อมูลพื้นฐานทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง (ต่อ)

ลำดับ	พื้นที่	ประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะ	ขนาดพื้นที่	ปัจจัยพื้นฐานเมือง			
				ตำแหน่งที่ตั้ง	โครงข่ายการสัญจร	รูปแบบมวลอาคารและที่ว่าง	ภูมิลักษณะ
10	บาทวิถีเกาะกลางถนนวิเศษกุล	บาทวิถี (Path)	0.65 ไร่ (1,044 ตร.ม.)	อยู่ระหว่างย่านราชการและย่านการค้าและบริการ	<ul style="list-style-type: none"> อยู่บนถนนวิเศษกุล (ถนนสายหลักของเมือง) ติดจุดตัดถนนสายหลักของเมือง ทั้งทิศเหนือและทิศใต้ของพื้นที่ 	<ul style="list-style-type: none"> มวลอาคารโดยรอบทั้งสองฝั่งเป็นกลุ่มอาคารราชการและร้านค้าวางตัวไม่หนาแน่นมาก อาคารโดยรอบสูงเฉลี่ย 3 ชั้นขึ้นไป ให้ความรู้สึกโอบล้อมปานกลาง 	<ul style="list-style-type: none"> ในพื้นที่ไม่มีภูมิลักษณะ แต่เชื่อมมุมมองกับหอนาฬิกาเมืองตรัง
11	ลานแสดงสัญลักษณ์เฉลิมพระเกียรติฯ	ลาน (Plaza)	0.28 ไร่ (452 ตร.ม.)	อยู่ในย่านที่อยู่อาศัย	<ul style="list-style-type: none"> ติดจุดตัดถนนอุดมลาภ (ถนนสายรอง) และถนนพัทลุง (ถนนสายหลัก) เชื่อมกับทางเท้า และทางจักรยาน 	<ul style="list-style-type: none"> ไม่มีมวลอาคารล้อมรอบพื้นที่ 	<ul style="list-style-type: none"> ในพื้นที่ไม่มีภูมิลักษณะ แต่เชื่อมมุมมองกับวงเวียนพะยูน ที่ตั้งมีลักษณะเป็นเนิน
12	สวนหนองพลอง 2	สวนสาธารณะ (Park)	1.54 ไร่ (2,467 ตร.ม.)	อยู่ในย่านที่อยู่อาศัย	<ul style="list-style-type: none"> ติดถนนพัทลุง (ถนนสายหลักของเมือง) เชื่อมกับทางเท้า และทางจักรยาน 	<ul style="list-style-type: none"> มวลอาคารโดยรอบเป็นที่อยู่อาศัยไม่หนาแน่นมาก อาคารโดยรอบสูง 2-3 ชั้น ให้ความรู้สึกปิดล้อมปานกลาง 	-

1. ถนนหลังตลาดสดเทศบาลนครตรัง

ภาพที่ 41 ลักษณะทางกายภาพถนนหลังตลาดสดเทศบาลนครตรัง

ที่มา: ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรัง และจากการสำรวจ, 13 มกราคม 2561

2. ถนนย่านการค้าสถานีรถไฟตรัง

ภาพที่ 42 ลักษณะทางกายภาพถนนย่านการค้าสถานีรถไฟตรัง

ที่มา: ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรัง และจากการสำรวจ, 5 มกราคม 2561

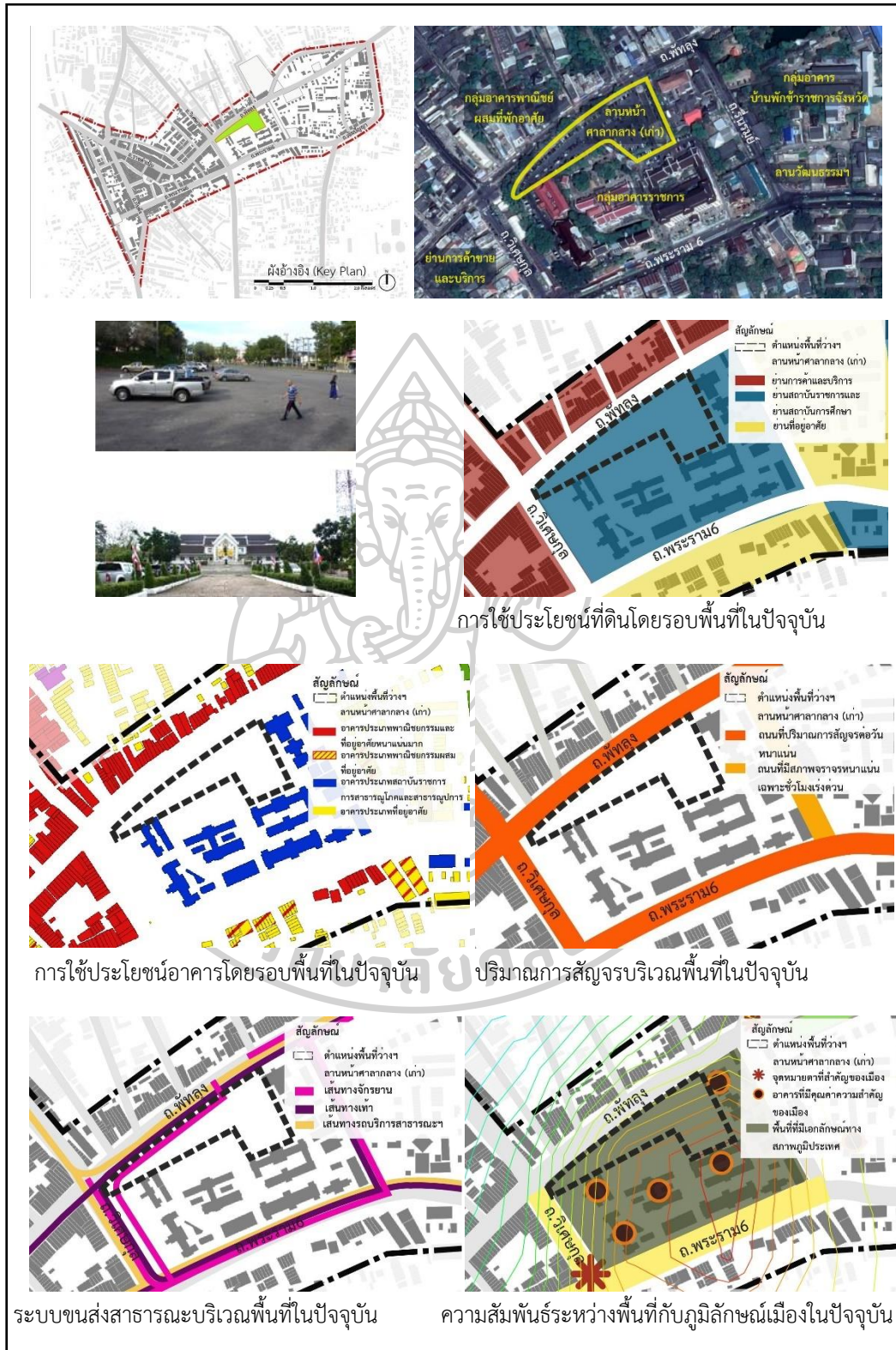
3. ถนนริมนรมย์ ตลาดนัดตอนเย็น

ภาพที่ 43 ลักษณะทางกายภาพถนนริมนรมย์ ตลาดนัดตอนเย็น

ที่มา: ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรัง และจากการสำรวจ, 5 มกราคม 2561

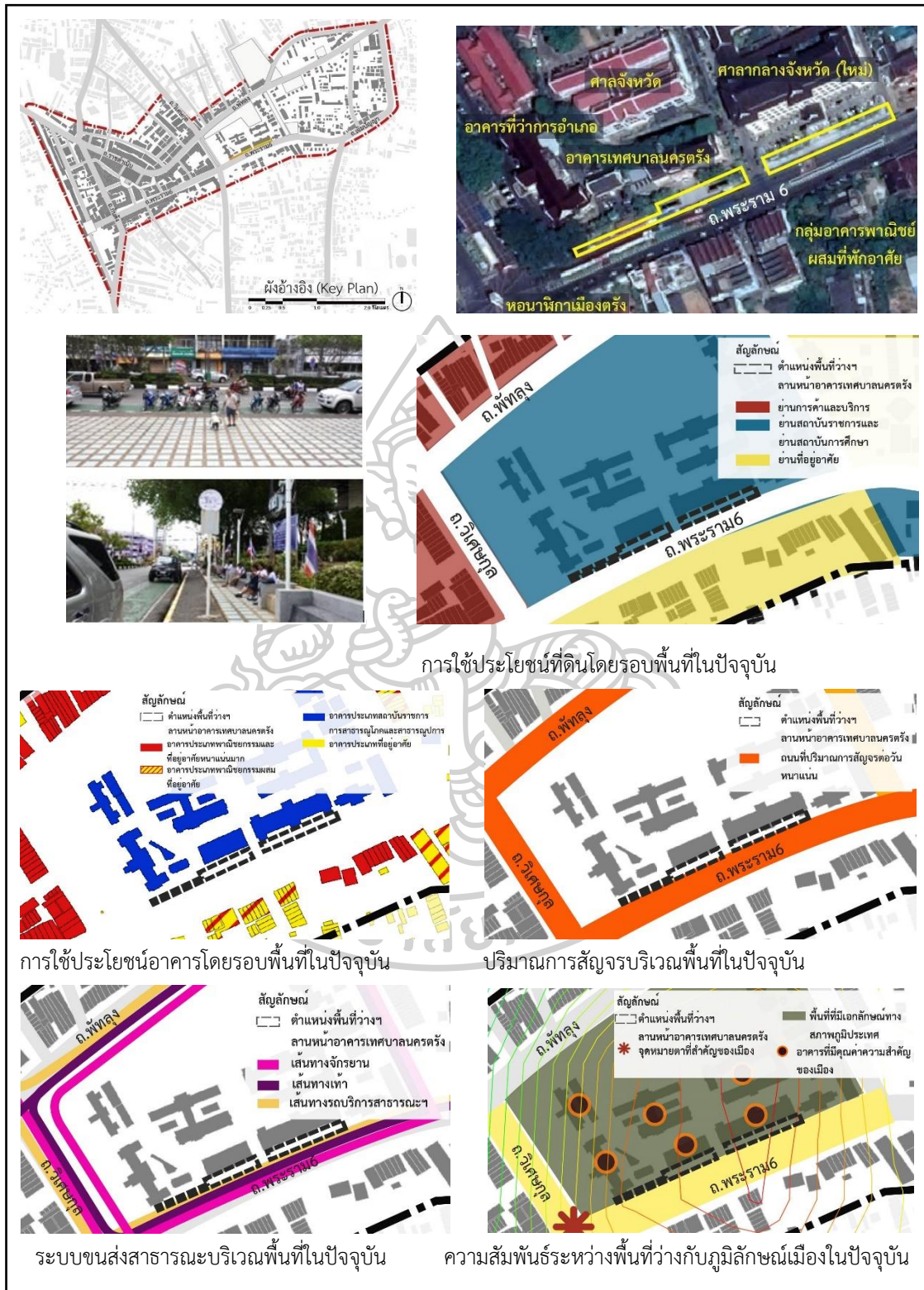
4. ลานหน้าศาลากลาง (เก่า)

ภาพที่ 44 ลักษณะทางกายภาพลานหน้าศาลากลาง (เก่า)

ที่มา: ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรัง และจากการสำรวจ, 28 ธันวาคม 2560

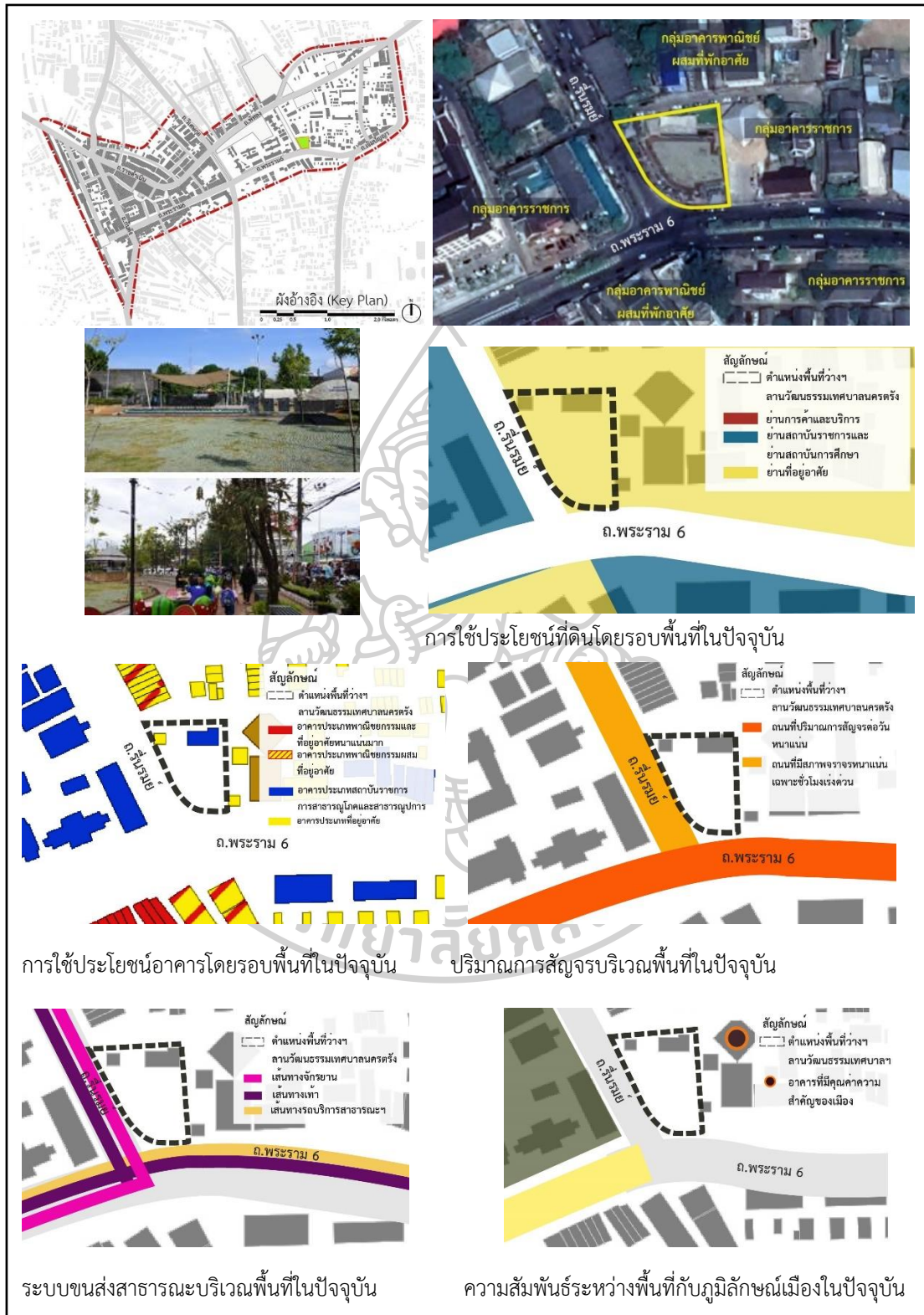
5. ลานอาคารเทศบาลนครตรัง

ภาพที่ 45 ลักษณะทางกายภาพลานอาคารเทศบาลนครตรัง

ที่มา: ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรัง และจากการสำรวจ, 3 มกราคม 2561

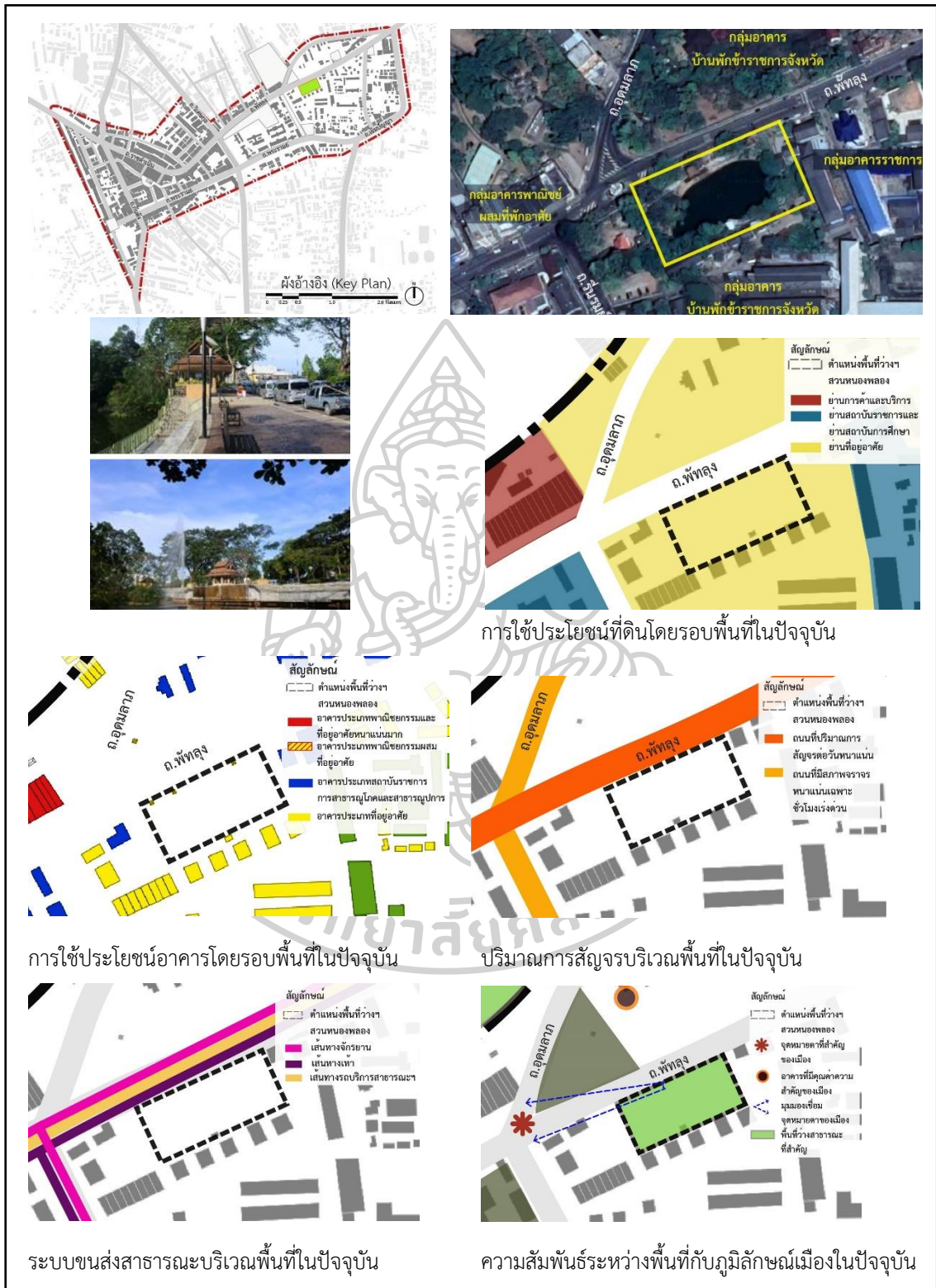
6. ลานวัฒนธรรมเทศบาลนครตรัง

ภาพที่ 46 ลักษณะทางกายภาพลานวัฒนธรรมเทศบาลนครตรัง

ที่มา: ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรัง และจากการสำรวจ, 3 มกราคม 2561

7. สวนหนองพลอง

ภาพที่ 47 ลักษณะทางกายภาพสวนหนองพลอง

ที่มา: ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรัง และจากการสำรวจ, 25 ธันวาคม 2560

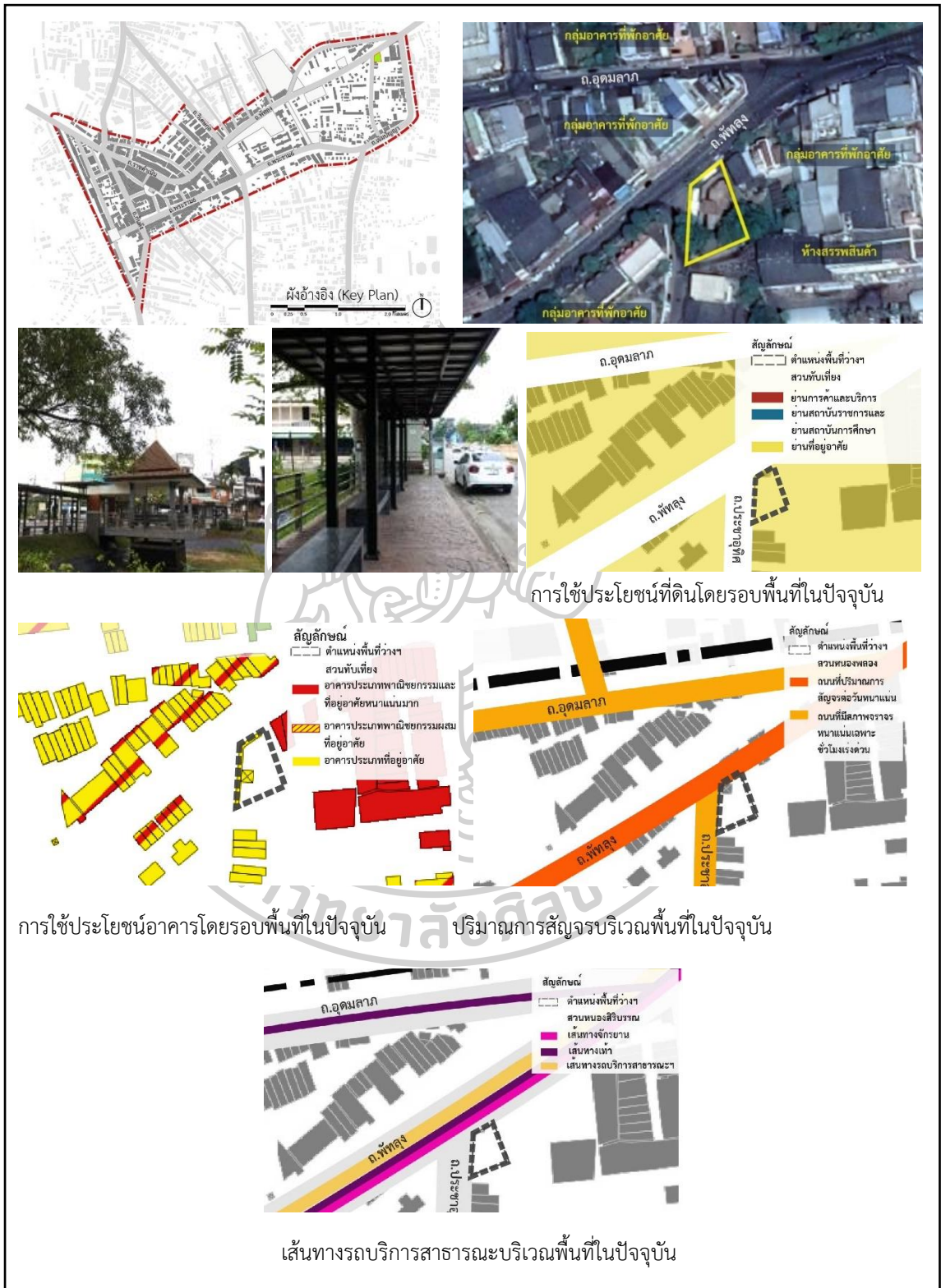
8. สวนทับเที่ยง

ภาพที่ 48 ลักษณะทางกายภาพสวนทับเที่ยง

ที่มา: ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรัง และจากการสำรวจ, 25 ธันวาคม 2560

9. สวนหนองน้ำสิริบรรณ

ภาพที่ 49 ลักษณะทางกายภาพสวนหนองน้ำสิริบรรณ

ที่มา: ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรัง และจากการสำรวจ, 25 ธันวาคม 2560

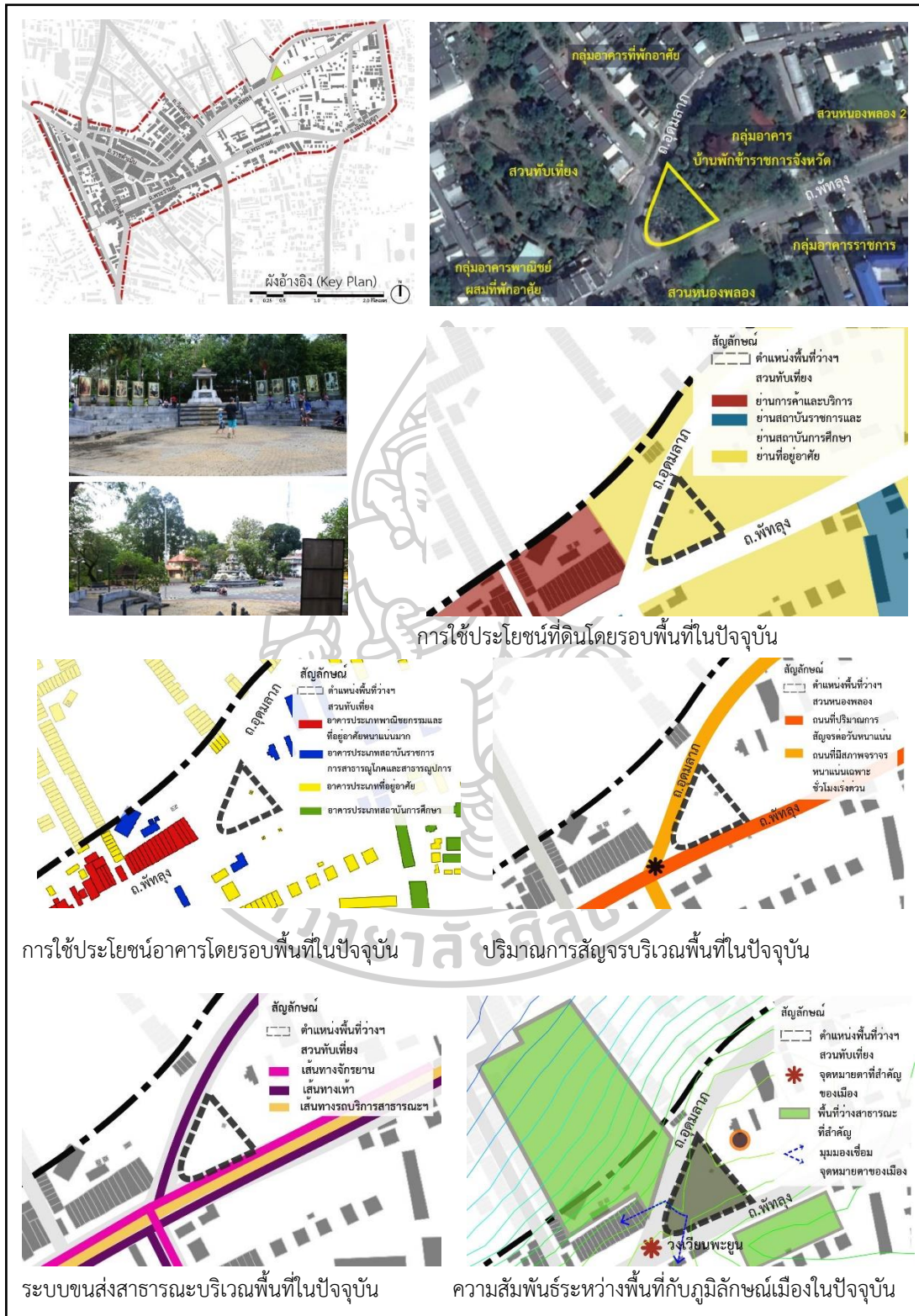
10. บาทวิถีเกาะกลางถนนพิเศษกุล

ภาพที่ 50 ลักษณะทางกายภาพบาทวิถีเกาะกลางถนนพิเศษกุล

ที่มา: ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรัง และจากการสำรวจ, 28 ธันวาคม 2560

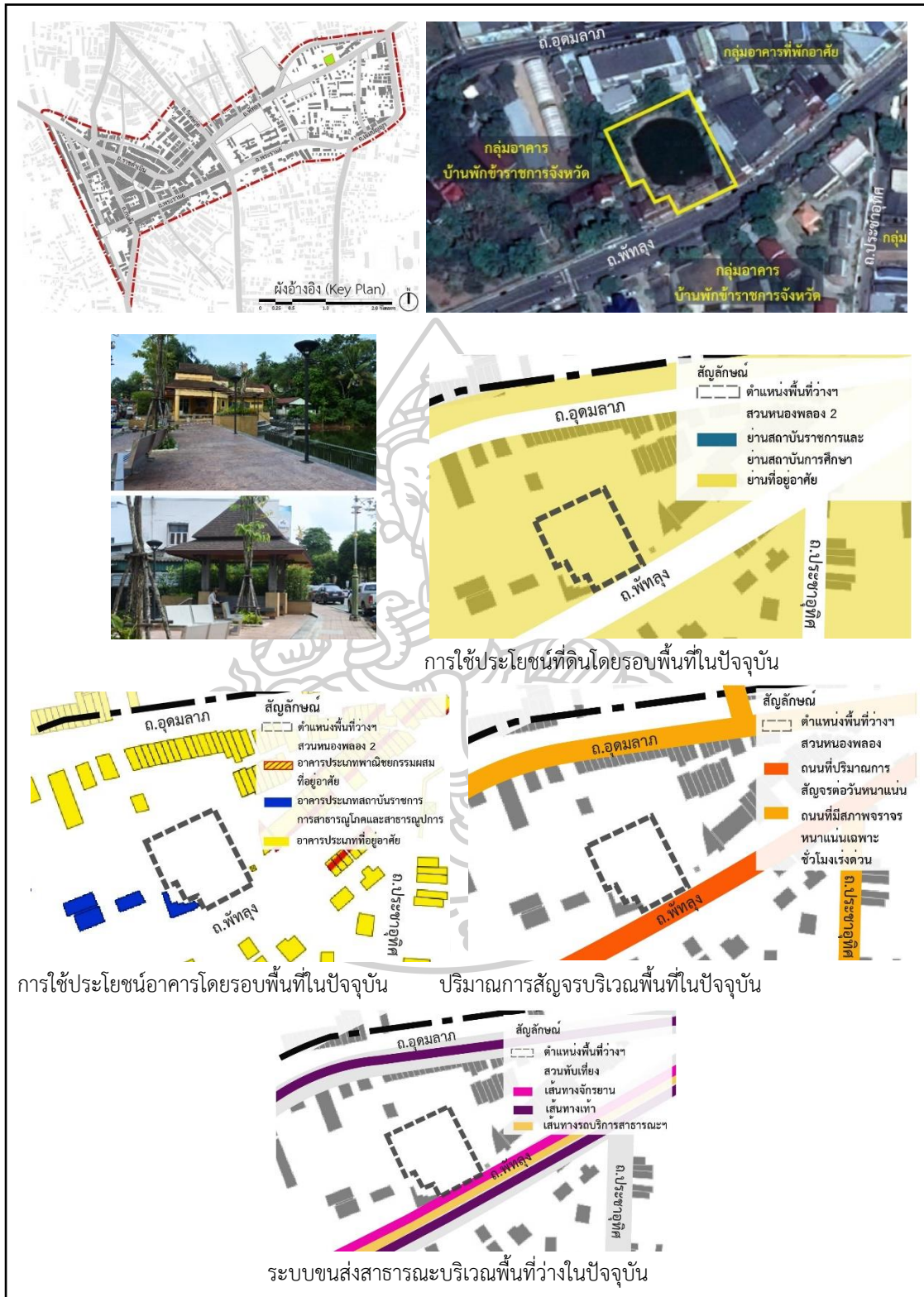
11. ลานแสดงสัญลักษณ์เฉลิมพระเกียรติฯ

ภาพที่ 51 ลักษณะทางกายภาพลานแสดงสัญลักษณ์เฉลิมพระเกียรติฯ

ที่มา: ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรัง และจากการสำรวจ, 28 ธันวาคม 2560

12. สวนหนองพลอง 2

ภาพที่ 52 ลักษณะทางกายภาพสวนหนองพลอง 2

ที่มา: ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรัง และจากการสำรวจ, 5 มกราคม 2561

จากข้อมูลพื้นฐาน และการวิเคราะห์กายภาพเบื้องต้นของพื้นที่ว่างสาธารณะทั้งหมดใน
ย่านพาณิชยกรรมเมืองตรังข้างต้น จะเป็นข้อมูลสนับสนุนประกอบการอธิบายเหตุผลของการใช้งาน
พื้นที่ว่างสาธารณะในด้านสัณฐานเมืองของผู้ใช้พื้นที่ จากการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผลการศึกษาใน
ขั้นต่อไป

บทที่ 5

ผลการศึกษา วิเคราะห์ และอภิปรายผลการศึกษา

ในบทนี้จะกล่าวถึงการศึกษาด้านคุณลักษณะกายภาพและรูปแบบกิจกรรมของพื้นที่ว่างสาธารณะย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรง เพื่อนำไปสู่การอธิบายแจกแจงสิ่งที่สำรวจพบว่าแต่ละพื้นที่มีหรือไม่มีองค์ประกอบทางกายภาพใดภายในพื้นที่ และบริบทโดยรอบเป็นอย่างไร รูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นประกอบด้วยกิจกรรมประเภทใดบ้าง ซึ่งประเด็นและข้อมูลที่ได้จะนำไปสู่การตั้งประเด็นคำถามในแบบสอบถามเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้พื้นที่ว่างสาธารณะฯ ความสำคัญของคุณลักษณะกายภาพ และความสัมพันธ์ของคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่กับความถี่กิจกรรมที่เกิดขึ้นต่อไป ทั้งนี้สามารถอธิบายตามลำดับหัวข้อผลการศึกษา วิเคราะห์ผลการศึกษา และอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

ผลการศึกษา ประกอบด้วย

- การสำรวจคุณลักษณะทางกายภาพ และกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะ
- สรุปผลการสำรวจกายภาพ และจัดกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะตามวัตถุประสงค์การใช้งานหลักที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่

วิเคราะห์ผลการศึกษา ประกอบด้วย

- การวิเคราะห์คุณลักษณะกายภาพและกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะ
- การวิเคราะห์ผลการศึกษาเพื่อพิสูจน์สมมติฐานในด้านความสัมพันธ์ของความถี่กิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะกับคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่ เหตุผลด้านสิ่งแวดล้อมเมืองในการเลือกใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ และความสำคัญขององค์ประกอบกายภาพในพื้นที่

อภิปรายผลการศึกษา เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ และอภิปรายผลที่ได้จากการพิสูจน์สมมติฐานของการวิจัยในครั้งนี้

ผลการศึกษา

การสำรวจคุณลักษณะทางกายภาพและบันทึกรูปแบบกิจกรรมพื้นที่ว่างสาธารณะ

การสำรวจคุณลักษณะทางกายภาพและบันทึกรูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1) ต้องการทราบว่าพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละแห่งมีองค์ประกอบทางกายภาพใดบ้าง 2) ทราบถึงจำนวนผู้ใช้งาน รูปแบบกิจกรรมว่าในพื้นที่ว่างสาธารณะนั้นเน้นการใช้งานในรูปแบบกิจกรรมใด ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสำรวจฯ จะนำไปเป็นข้อมูลในแบบสอบถามสำหรับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่แต่ละกลุ่มต่อไป

1. ผลการสำรวจกายภาพและการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ

การสำรวจจะใช้แบบสำรวจสำหรับเลือกว่า มี หรือ ไม่มี องค์ประกอบกายภาพใดบ้างตามทฤษฎีหรือแนวคิดระบุ ซึ่งมีผลทำให้การใช้พื้นที่ว่างสาธารณะนั้นประสบความสำเร็จ ทั้งนี้สามารถอธิบายรายละเอียดของแบบสำรวจภาคสนามได้ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ประเภท และชื่อของพื้นที่ว่างสาธารณะ

ส่วนที่ 2 จำนวนผู้ใช้งานในพื้นที่ (เฉลี่ยคน/วัน)

ส่วนที่ 3 รูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่

ส่วนที่ 4 ช่วงเวลาการใช้งาน

ส่วนที่ 5 ลักษณะที่ตั้งของพื้นที่ รูปแบบการเข้าถึงเพื่อใช้งานพื้นที่

ส่วนที่ 6 องค์ประกอบกายภาพภายในพื้นที่ว่างสาธารณะ (มีทั้งหมด 49 องค์ประกอบตามทฤษฎีและแนวคิดกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะฯ)

ส่วนที่ 7 ความเชื่อมโยงกับบริบท (ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ)

ส่วนที่ 8 การประเมินสภาพกายภาพปัจจุบันของพื้นที่ว่างฯ (โดยผู้วิจัย)

โดยผลแสดงตามภาพที่ 53 และตารางที่ 6

ภาพที่ 53 แผนที่โดยสังเขปแสดงตำแหน่งพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตั้ง

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม, ธันวาคม 2560 – มกราคม 2561

ตารางที่ 6 สำรวจจำนวนผู้ใช้งานและองค์ประกอบทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะ

ประเภทพื้นที่ว่าง	ลำดับ	ชื่อ	จำนวนผู้ใช้งานเฉลี่ย/วัน (คน)	รูปแบบกิจกรรม										
				กิจกรรมจำเป็น				กิจกรรมทางเลือก						
				ไปทำงาน/ค้าขาย	ไปโรงเรียน	เปลี่ยนระบบสัญญาณ	พักรอ	เดินเล่น	ซื้อสินค้า	นั่งเล่น	พักผ่อน	ออกกำลังกาย	ชมวิวยุทธศาสตร์	
จัตุรัส (Square)	1	ลานหน้าศาลากลาง (เก่า)	238	●			●						●	
ลานโล่ง (Plaza)	1	ลานหน้าอาคารเทศบาลนครตรัง	168	●	●	●	●			●				●
	2	ลานวัฒนธรรมเทศบาลนครตรัง	152					●	●	●				●
	3	ลานแสดงสัญลักษณ์เสด็จพระราชดำเนินจังหวัดตรัง	16					●	●					●
สวนสาธารณะ (Park)	1	สวนทับเที่ยง	83					●	●	●	●	●	●	●
	2	สวนหนองพลอง	107	●	●		●	●	●	●	●			●
	3	สวนหนองพลอง 2	14					●		●				●
	4	สวนหนองน้ำสิริบรรณ	78	●			●	●		●				●
ถนนคนเดิน (Walking Street)	1	ถนนริมน้ำตลาดนัดคอนเขิน	790	●				●	●					
	2	ถนนย่านการค้าสถานีรถไฟตรัง	953	●		●	●	●	●					●
ถนน (Street)	1	ถนนด้านหลังตลาดเทศบาลนครตรัง	960	●						●				
ทางเท้า (Path)	1	บาทวิถีเกาะกลางถนนวิเศษกุล	26	●		●				●				

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม, ธันวาคม 2560 – มกราคม 2561

ตารางที่ 6 สำรวจจำนวนผู้ใช้งานและองค์ประกอบทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะ (ต่อ)

ประเภทพื้นที่ว่าง	ลำดับ	ชื่อ	รูปแบบกิจกรรม			ช่วงเวลาใช้งาน						
			กิจกรรมทางสังคม			วันธรรมดา			วันหยุดสุดสัปดาห์			วันเทศกาลหรืองานประจำปี
			รวมกลุ่มทางสังคม/ชมรม	โชว์การแสดง	จับกลุ่มพูดคุย	เช้า	เที่ยง	เย็น	เช้า	เที่ยง	เย็น	
จัตุรัส (Square)	1	ลานหน้าศาลากลาง (เก่า)				●	●	●				●
ลานโล่ง (Plaza)	1	ลานหน้าอาคารเทศบาลนครตรัง				●	●	●				●
	2	ลานวัฒนธรรมเทศบาลนครตรัง		●	●						●	●
	3	ลานแสดงสัญลักษณ์เสด็จพระราชดำเนินจังหวัดตรัง					●	●				
สวนสาธารณะ (Park)	1	สวนทับเที่ยง	●		●	●	●	●	●	●	●	
	2	สวนหนองพลอง			●	●	●	●		●	●	
	3	สวนหนองพลอง 2					●			●		
	4	สวนหนองน้ำสิริบรรณ				●	●			●		
ถนนคนเดิน (Walking Street)	1	ถนนริมน้ำตลาดนัดตอนเย็น					●	●		●	●	
	2	ถนนย่านการค้าสถานีรถไฟตรัง		●		●	●	●	●	●	●	
ถนน (Street)	1	ถนนด้านหลังตลาดสดเทศบาลนครตรัง				●	●		●	●		
ทางเท้า (Path)	1	บาทวิถีเกาะกลางถนนวิเศษกุล					●	●		●	●	●

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม, ธันวาคม 2560 – มกราคม 2561

ตารางที่ 6 สํารวจจํานวนผู้ใช้งานและองค์ประกอบทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะ (ต่อ)

ประเภทพื้นที่ว่าง	ลำดับ	ชื่อ	ลักษณะที่ตั้งพื้นที่				เข้าถึงได้โดย			
			ใจกลางชุมชน	ชุมชนหนาแน่นน้อย	จุดตัดเส้นทางสัญจร	ใกล้/ติดทางสัญจรหลัก	ทางเดินเท้า	จักรยาน/จักรยานยนต์	รถยนต์	รถโดยสารสาธารณะ
จัตุรัส (Square)	1	ลานหน้าศาลากลาง (เก่า)	●			●	●	●	●	
ลานโล่ง (Plaza)	1	ลานหน้าอาคารเทศบาลนครตรัง	●			●	●	●	●	
	2	ลานวัฒนธรรมเทศบาลนครตรัง		●	●	●	●	●	●	
	3	ลานแสดงสัญลักษณ์เสด็จพระราชดำเนินจังหวัดตรัง		●	●	●	●			
สวนสาธารณะ (Park)	1	สวนทับเที่ยง		●	●	●	●	●	●	
	2	สวนหนองพลอง			●	●	●	●	●	
	3	สวนหนองพลอง 2				●	●	●	●	
	4	สวนหนองน้ำสิริบรรณ		●	●	●	●	●	●	
ถนนคนเดิน (Walking Street)	1	ถนนริมน้ำตลาดนัดตอนเย็น			●	●	●	●	●	
	2	ถนนย่านการค้าสถานีรถไฟตรัง	●		●	●	●	●	●	
ถนน (Street)	1	ถนนด้านหลังตลาดเทศบาลนครตรัง	●		●	●	●	●		
ทางเท้า (Path)	1	บาทวิถีเกาะกลางถนนวิเศษกุล	●		●	●	●			

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม, ธันวาคม 2560 – มกราคม 2561

ตารางที่ 6 สํารวจจํานวนผู้ใช้งานและองค์ประกอบทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะ (ต่อ)

ประเภทพื้นที่ว่าง	ลำดับ	ชื่อ	องค์ประกอบทางกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะ																
			ด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก																
			ร้านอาหาร	ร้านเครื่องดื่ม	ร้านค้า/แผงลอย	อัมเจอร์รี่/ขั้นที่นึ่ง	ท่าเรือ	จุดจอดรถยนต์	จุดจอดรถจักรยานยนต์	ตู้ประณีย์	ตู้โทรศัพท์สาธารณะ	ห้องน้ำ	ก๊อมน้ำ	ชุดโต๊ะเก้าอี้	ม้านั่งยาว	ถังขยะ			
จัตุรัส (Square)	1	ลานหน้าศาลากลาง (เก่า)								●	●		●						●
ลานโล่ง (Plaza)	1	ลานหน้าอาคารเทศบาลนครตรัง											●					●	●
	2	ลานวัฒนธรรมเทศบาลนครตรัง				●										●	●	●	
	3	ลานแสดงสัญลักษณ์เสด็จพระราชดำเนินจังหวัดตรัง				●													
สวนสาธารณะ (Park)	1	สวนทับเที่ยง							●	●				●	●	●	●	●	●
	2	สวนหนองพลอง				●	●											●	●
	3	สวนหนองพลอง 2				●												●	
	4	สวนหนองน้ำสิริบรรณ												●				●	●
ถนนคนเดิน (Walking Street)	1	ถนนริมน้ำตลาดนัดคอนเย็น			●								●						●
	2	ถนนย่านการค้าสถานีรถไฟตรัง			●					●	●	●							●
ถนน (Street)	1	ถนนด้านหลังตลาดเทศบาลนครตรัง			●					●	●		●						●
ทางเท้า (Path)	1	บาทวิถีเกาะกลางถนนวิเศษกุล																●	

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม, ธันวาคม 2560 – มกราคม 2561

ตารางที่ 6 สํารวจจํานวนผู้ใช้งานและองค์ประกอบทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะ (ต่อ)

ประเภทพื้นที่ว่าง	ลำดับ	ชื่อ	องค์ประกอบทางกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะ														
			ด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก					ด้านสภาพแวดล้อมภูมิทัศน์และนันทนาการ									
			เสาไฟให้แสงสว่าง	เสากั้นเตี้ย (Bollard)	จุดขึ้นลงรถประจำทาง	ป้ายสัญลักษณ์บอกทาง	ป้ายโฆษณา/ประชาสัมพันธ์	รูปปั้น/ประติมากรรม	น้ำพุ/น้ำตก	แหล่งน้ำ (บ่อ/คูคลอง)	ไม้่น้ำสายตา (Focal Point)	ต้นไม้สร้างให้ร่มรื่น	ไม้คลุมดิน	อุปกรณ์ออกกำลังกาย	สนามเล่นกีฬา		
จัตุรัส (Square)	1	ลานหน้าศาลากลาง (เก่า)	●		●				●					●			
ลานโล่ง (Plaza)	1	ลานหน้าอาคารเทศบาลนครตรัง	●		●			●		●				●	●		
	2	ลานวัฒนธรรมเทศบาลนครตรัง	●							●				●	●		
	3	ลานแสดงสัญลักษณ์เสด็จพระราชดำเนินจังหวัดตรัง	●						●					●	●		
สวนสาธารณะ (Park)	1	สวนทับเที่ยง	●									●		●	●	●	
	2	สวนหนองพลอง	●					●		●	●			●	●		
	3	สวนหนองพลอง 2	●								●	●		●	●		
	4	สวนหนองน้ำสิริบรรณ	●									●		●	●		
ถนนคนเดิน (Walking Street)	1	ถนนริมน้ำตลาดนัดคอนเย็น	●														
	2	ถนนย่านการค้าสถานีรถไฟตรัง	●	●	●			●									
ถนน (Street)	1	ถนนด้านหลังตลาดเทศบาลนครตรัง	●														
ทางเท้า (Path)	1	บาทวิถีเกาะกลางถนนวิเศษกุล	●											●	●		

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม, ธันวาคม 2560 – มกราคม 2561

ตารางที่ 6 สำรวจจำนวนผู้ใช้งานและองค์ประกอบทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะ (ต่อ)

ประเภทพื้นที่ว่าง	ลำดับ	ชื่อ	องค์ประกอบทางกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะ															
			ด้านสภาพแวดล้อมภูมิทัศน์และนันทนาการ							ด้านความปลอดภัย								
			อุปกรณ์สนามเด็กเล่น	ลานกิจกรรม	ทางเท้า	ทางจักรยาน	กลุ่มไม้ดอกไม้ประดับสวยงาม	สนามหญ้าขนาดใหญ่	แสง สี เสียง ที่สวยงาม	ร่มเงา	ป้อมยาม/ป้อมตำรวจ	จุดตรวจ	จุดป้องกันภัยพิบัติ	บริบทโดยพื้นที่ใช้งานตลอดวัน	แสงสว่างเพียงพอ	รั้ว		
จัตุรัส (Square)	1	ลานหน้าศาลากลาง (เก่า)		●		●					●							●
ลานโล่ง (Plaza)	1	ลานหน้าอาคารเทศบาลนครตรัง		●	●	●												●
	2	ลานวัฒนธรรมเทศบาลนครตรัง		●	●					●								●
	3	ลานแสดงสัญลักษณ์เสด็จพระราชดำเนินจังหวัดตรัง		●	●													●
สวนสาธารณะ (Park)	1	สวนทับเที่ยง		●	●			●	●		●							
	2	สวนหนองพลอง		●	●						●							●
	3	สวนหนองพลอง 2		●	●													●
	4	สวนหนองน้ำสิริบรรณ			●						●							●
ถนนคนเดิน (Walking Street)	1	ถนนริมน้ำตลาดนัดดอนเย็น		●	●	●												●
	2	ถนนย่านการค้าสถานีรถไฟตรัง		●							●					●	●	
ถนน (Street)	1	ถนนด้านหลังตลาดเทศบาลนครตรัง									●					●		
ทางเท้า (Path)	1	บาทวิถีเกาะกลางถนนวิเศษกุล			●		●			●	●	●				●		

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม, ธันวาคม 2560 – มกราคม 2561

ตารางที่ 6 สํารวจจํานวนผู้ใช้งานและองค์ประกอบทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะ (ต่อ)

ประเภทพื้นที่ว่าง	ลำดับ	ชื่อ	องค์ประกอบทางกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะ							ความเชื่อมโยงด้านสังคมของพื้นที่				
			ด้านเอกลักษณ์พื้นที่							ด้านสังคม				
			เป็นพื้นที่จัดกิจกรรมเมือง	โนพื้นที่มีอาคารทางราชการบริการอื่น	โนพื้นที่มีอาคารพาณิชย์	โนพื้นที่มีร้านค้าสวยงาม	โนพื้นที่เลือกใช้วัสดุโชนสีมีเอกลักษณ์	พื้นที่อยู่ในย่านเมืองเก่าที่นําท่อง	มีลักษณะภูมิทัศน์ที่น่าจดจำ	ใกล้เคียงกับการประดับสีเสียง	ใกล้อาคารราชการบริการสาธารณะอื่น	มีการรวมกลุ่ม/ชมรมในพื้นที่	มีการจัดกิจกรรมพิเศษช่วงเทศกาลประจำปี	
จัตุรัส (Square)	1	ลานหน้าศาลากลาง (เก่า)	●	●					●	●	●	●		●
ลานโล่ง (Plaza)	1	ลานหน้าอาคารเทศบาลนครตรัง	●								●	●		●
	2	ลานวัฒนธรรมเทศบาลนครตรัง	●									●		●
	3	ลานแสดงสัญลักษณ์เสด็จพระราชดำเนินจังหวัดตรัง							●	●	●			
สวนสาธารณะ (Park)	1	สวนทับเที่ยง								●	●	●	●	
	2	สวนหนองพลอง							●	●	●			
	3	สวนหนองพลอง 2							●					
	4	สวนหนองน้ำสิริบรรณ												
ถนนคนเดิน (Walking Street)	1	ถนนริมน้ำตลาดคนเดินเย็น								●	●			
	2	ถนนย่านการค้าสถานีรถไฟตรัง							●					
ถนน (Street)	1	ถนนด้านหลังตลาดเทศบาลนครตรัง			●				●			●		
ทางเท้า (Path)	1	บาทวิถีเกาะกลางถนนวิเศษกุล	●						●		●	●		●

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม, ธันวาคม 2560 – มกราคม 2561

ตารางที่ 6 สำรวจจำนวนผู้ใช้งานและองค์ประกอบทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะ (ต่อ)

ประเภทพื้นที่ว่าง	ลำดับ	ชื่อ	ความเชื่อมโยงกับริบทโดยรอบพื้นที่				สภาพกายภาพพื้นที่ปัจจุบัน				
			ด้านเศรษฐกิจ				ทรุดโทรม ขาดการ ดูแลรักษา	พอใช้ มีการ ดูแลน้อย	ปานกลาง มีการดูแล บ้าง	ดี แต่ต้องมี การ ปรับปรุง บางส่วน เพิ่มเติม	ดีมาก ดูแล อย่างดี
			มีธนาคาร/ กิจกรรม ทางการเงิน	มีร้านค้า/ ร้านสะดวก ซื้อ	มีตลาดสด/ ตลาดนัด	มี ห้างสรรพสินค้า					
จัตุรัส (Square)	1	ลานหน้าศาลากลาง (เก่า)		●	●				●		
ลานโล่ง (Plaza)	1	ลานหน้าอาคารเทศบาลนครตรัง		●	●				●		
	2	ลานวัฒนธรรมเทศบาลนครตรัง			●				●		
	3	ลานแสดงสัญลักษณ์เสด็จพระราชดำเนิน จังหวัดตรัง			●					●	
สวนสาธารณะ (Park)	1	สวนหับเตี้ย		●	●			●			
	2	สวนหนองพลอง		●	●				●		
	3	สวนหนองพลอง 2				●			●		
	4	สวนหนองน้ำสิริบรรณ	●		●	●			●		
ถนนคนเดิน (Walking Street)	1	ถนนริมน้ำตลาดนัดตอนเย็น		●						●	
	2	ถนนย่านการค้าสถานีรถไฟตรัง		●	●					●	
ถนน (Street)	1	ถนนด้านหลังตลาดสดเทศบาลนครตรัง	●	●						●	
ทางเท้า (Path)	1	บาทวิถีเกาะกลางถนนวิเศษกุล		●	●				●		

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม, ธันวาคม 2560 – มกราคม 2561

จากตารางที่ 6 ทำให้ทราบข้อมูลองค์ประกอบเชิงกายภาพในแต่ละพื้นที่ว่างสาธารณะ ซึ่งได้จากการสำรวจโดยผู้วิจัยตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2560 - มกราคม 2561 ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะทั้ง 12 พื้นที่ โดยอาศัยเกณฑ์ด้านประโยชน์ใช้สอยหลักในพื้นที่เป็น 5 ประเภทจากข้อมูลกิจกรรมในการสำรวจภาคสนาม ประกอบด้วย กลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการค้าขายและบริการ กลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการ กลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อการสัญจร กลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการเปลี่ยนถ่ายระบบสัญจรและพักรอ และกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางสังคม เพื่อให้ง่ายและสะดวกต่อการวิเคราะห์ อภิปรายผล จึงจัดประเภทกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์สำหรับการจัดทำแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างเพื่ออธิบายรูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้น และคุณลักษณะของแต่ละกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะของย่านพาณิชยกรรมเมืองตรังได้อย่างครอบคลุมในขั้นต่อไป สามารถสรุปรายละเอียดในแต่ละพื้นที่ว่างสาธารณะแยกประเภทตามประโยชน์ใช้สอย โดยเรียงลำดับตามจำนวนผู้ใช้งานมากที่สุดถึงน้อยสุดได้ดังนี้

1) กลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการค้าขายและบริการ

ประกอบด้วย 3 พื้นที่ว่างย่อย คือ ถนนข้างตลาดสดเทศบาลนครตรัง ถนนคนเดินตลาดรถไฟย่านการค้าเมืองตรัง ถนนริมน้ำตลาดนัดตอนเย็น (ดังภาพที่ 54) มีผู้ใช้งานรวมทั้ง 3 พื้นที่เฉลี่ย 2,703 คนต่อวัน

รูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่

(1) กิจกรรมจำเป็น

- เดินผ่านเพื่อไปทำงาน
- มาทำงานในพื้นที่ เช่น ค้าขาย บริการ รับจ้าง ฯลฯ
- พักรอคนรู้จัก
- พักรอรถบริการสาธารณะ (รถประจำทาง รถตุ๊กตุ๊กฯ รถรับจ้าง)

(2) กิจกรรมทางเลือก

- มาซื้อสินค้า ทานอาหาร และเครื่องดื่ม
- เดินเล่น ชมสินค้า และชมบรรยากาศพื้นที่

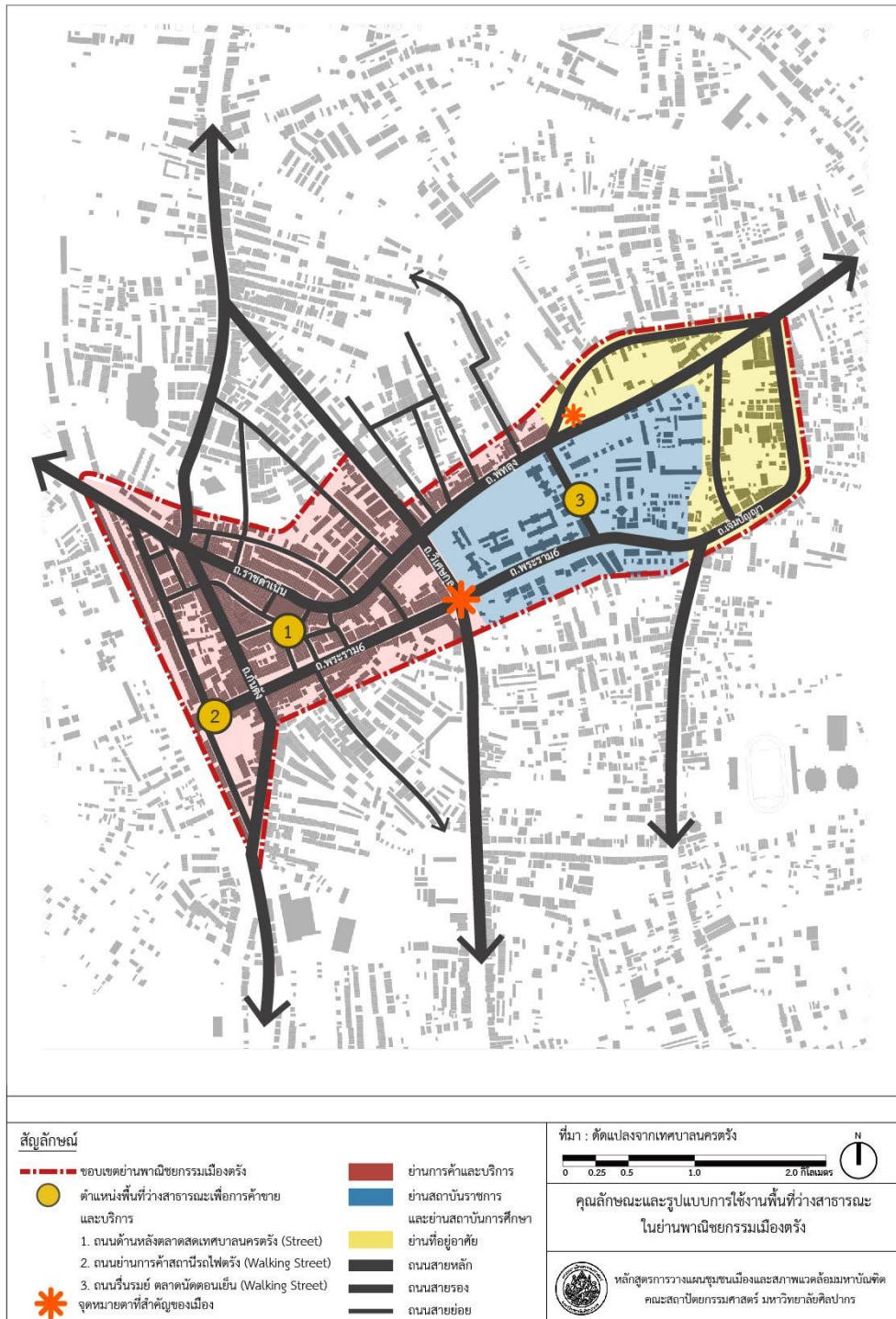
คุณลักษณะองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะ

(1) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

- ร้านค้า/แผงลอยขายของ
 - จุดจอดรถยนต์ จักรยานยนต์ หรือจักรยาน
 - ตู้ไปรษณีย์ หรือตู้โทรศัพท์
 - ถังขยะ
 - เสไฟฟ้าให้แสงสว่าง
- (2) ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์
- ลานทำกิจกรรม
 - ทางเดินเท้า
 - ทางจักรยาน
- (3) ด้านความปลอดภัย
- แสงสว่างที่เพียงพอ
 - บริบทโดยรอบที่มีชีวิตชีวา ใช้งานหลากหลายในแต่ละช่วงเวลา
 - จุดตรวจ หรือป้อมตำรวจ
- (4) ด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่
- ร้านค้า สินค้าที่หลากหลาย
 - ที่ตั้งใจกลางชุมชน หรือย่านที่มีการใช้งานตลอดเวลา
 - ดิจกลุ่มอาคารสำคัญ หรืออาคารเอกลักษณ์พื้นที่เมืองตั้ง
 - มีการประดับแสง สี
 - มีสิ่งอำนวยความสะดวก สบาย ปลอดภัย

ลักษณะบริบทโดยรอบ

- (1) ด้านสังคม
- ใกล้ศูนย์กลางการค้า และการปกครอง
- (2) ด้านเศรษฐกิจ
- ดิจกลุ่มอาคารพาณิชย์และพื้นที่ตลาดสด

ภาพที่ 54 ตำแหน่งพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการค้าและบริการ

ที่มา: ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรัง, 2561

2) กลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการ

ประกอบด้วย 5 พื้นที่ว่างย่อย คือ สวนหนองพลอง สวนทับเที่ยง สวนหนองสิริบรรณ ลานสัญลักษณ์เฉลิมพระเกียรติการเสด็จพระราชดำเนินจังหวัดตรังฯ และสวนหนองพลอง2 (ดังภาพที่ 55) มีผู้ใช้งานรวมทั้ง 5 พื้นที่ เฉลี่ย 296 คน/วัน

รูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ได้แก่

- (1) กิจกรรมจำเป็น
 - เดินผ่านเพื่อไปทำงาน หรือทำกิจวัตรประจำวัน
 - พักรอคนรู้จัก
- (2) กิจกรรมทางเลือก
 - เดินผ่านเพื่อไปซื้อ-เลือกชมสินค้าบริเวณใกล้เคียง
 - ชมบรรยากาศในพื้นที่
 - เดินเล่น
 - นั่งเล่น
 - ออกกำลังกาย ทำกิจกรรมนันทนาการ
- (3) กิจกรรมทางสังคม
 - พบปะ พูดคุย

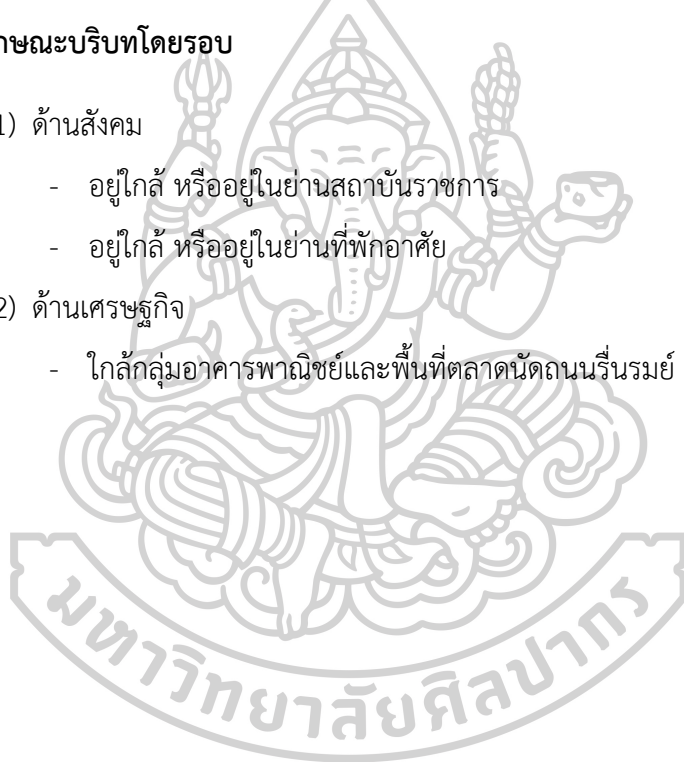
คุณลักษณะองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะ

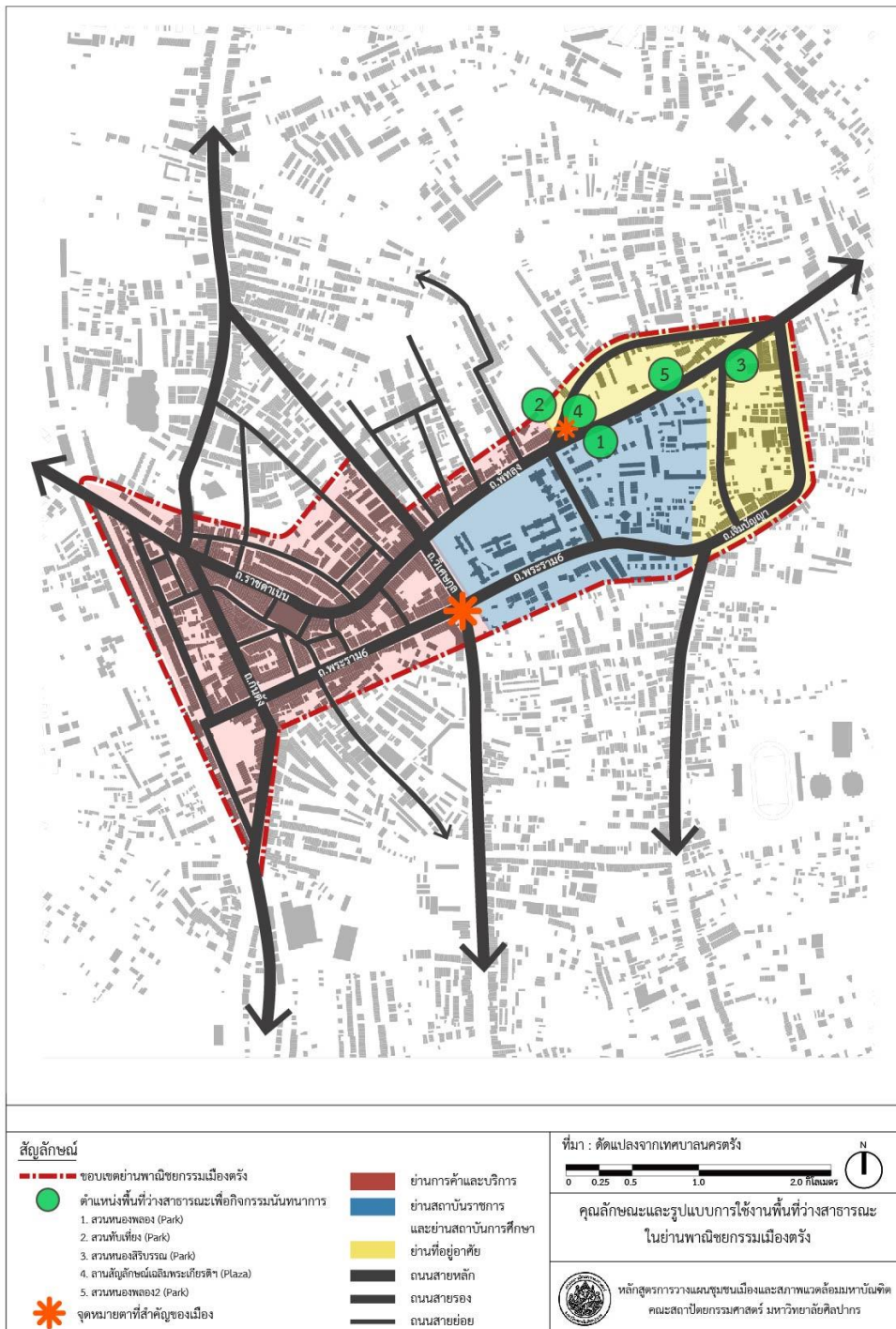
- (1) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
 - ม้านั่ง หรือชุดโต๊ะเก้าอี้นั่งพัก
 - อัดจันทร์ หรือ บันไดขั้นที่นั่ง
 - ถังขยะ
 - เสาไฟให้แสงสว่าง
- (2) ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์
 - ต้นไม้ให้ความร่มรื่น ไม้พุ่มไม้คลุมดิน
 - ทางเท้า
 - ลานกิจกรรม
 - เครื่องเล่นออกกำลังกาย
 - แหล่งน้ำ สร้างบรรยากาศในพื้นที่

- ไม้พุ่ม ไม้คลุมดิน
 - น้ำพุ
 - ร่มเงาในพื้นที่
- (3) ด้านความปลอดภัย
- แสงสว่างที่เพียงพอ
- (4) ด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่
- มีภูมิลักษณะที่จดจำง่าย เช่น หนองน้ำ คลอง บ่อ หรือเนิน
 - โกลั่แหล่งที่มีการประดับแสง สี สวยงาม

ลักษณะบริบทโดยรอบ

- (1) ด้านสังคม
- อยู่ใกล้ หรืออยู่ในย่านสถาบันราชการ
 - อยู่ใกล้ หรืออยู่ในย่านที่พักอาศัย
- (2) ด้านเศรษฐกิจ
- ใกล้กลุ่มอาคารพาณิชย์และพื้นที่ตลาดนัดถนนสีนรมย์

ภาพที่ 55 ตำแหน่งพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการ

ที่มา: ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรัง, 2561

3) กลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน

ประกอบด้วย 2 พื้นที่ว่างย่อย คือ ลานหน้าศาลากลาง(เก่า) และเกาะกลางบาทวิถีถนนวิเศษกุล (ดังภาพที่ 56) มีผู้ใช้งานรวมทั้ง 2 พื้นที่ เฉลี่ย 264 คน/วัน

รูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ได้แก่

(1) กิจกรรมจำเป็น

- เดินผ่านเพื่อไปทำงาน หรือทำกิจวัตรประจำวัน
- พักรอคนรู้จัก
- พักรอรถบริการสาธารณะ (รถประจำทาง รถตุ๊กตุ๊กฯ รถรับจ้าง)

(2) กิจกรรมทางเลือก

- เดินผ่านเพื่อไปซื้อ-เลือกชมสินค้าบริเวณใกล้เคียง

คุณลักษณะองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะ

(1) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

- จุดจอดรถยนต์ จักรยานยนต์
- ตู้ไปรษณีย์ หรือตู้โทรศัพท์
- ถังขยะ
- เสาไฟให้แสงสว่าง
- จุดขึ้น-ลงรถประจำทาง หรือรถบริการสาธารณะ (รถตุ๊กตุ๊กฯ รถบริการ อบจ. รถรับจ้าง)

(2) ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์

- ต้นไม้ให้ความร่มรื่น ไม้พุ่มไม้คลุมดิน
- ลานกิจกรรม
- ทางเท้า
- ทางจักรยาน
- ประดับ ตกแต่งด้วยแสง สี

(3) ด้านความปลอดภัย

- บริบทโดยรอบที่มีชีวิตชีวา ใช้งานหลากหลายในแต่ละช่วงเวลา
- จุดตรวจ หรือป้อมตำรวจ
- รั้ว

(4) ด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่

- เป็นพื้นที่จัดกิจกรรมของเมือง
- ตึดย่านราชการ
- ที่ตั้งใจกลางชุมชน หรือย่านที่มีการใช้งานตลอดเวลา
- ใกล้พื้นที่ที่มีการประดับแสง สี
- มีลักษณะทางกายภาพโดดเด่น น่าสนใจ

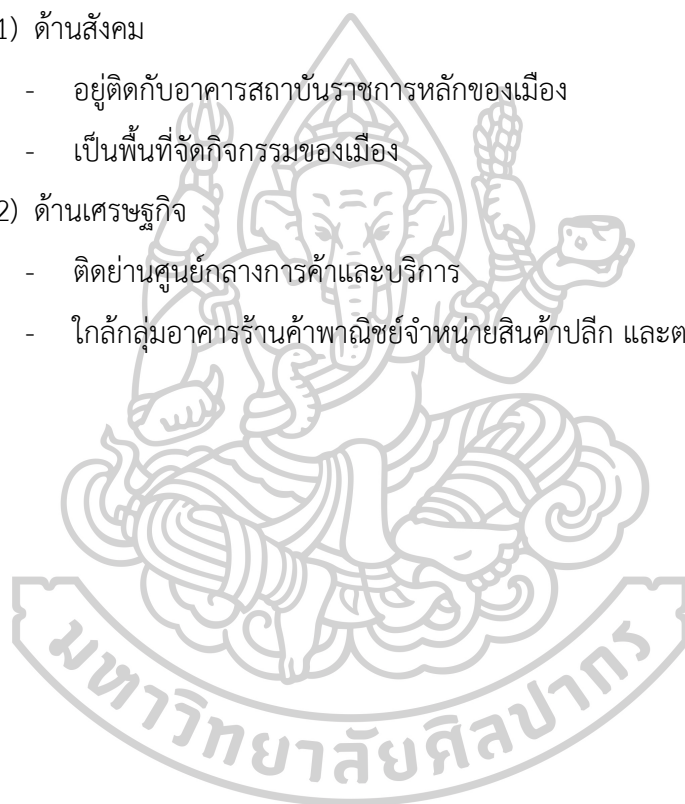
ลักษณะบริบทโดยรอบ

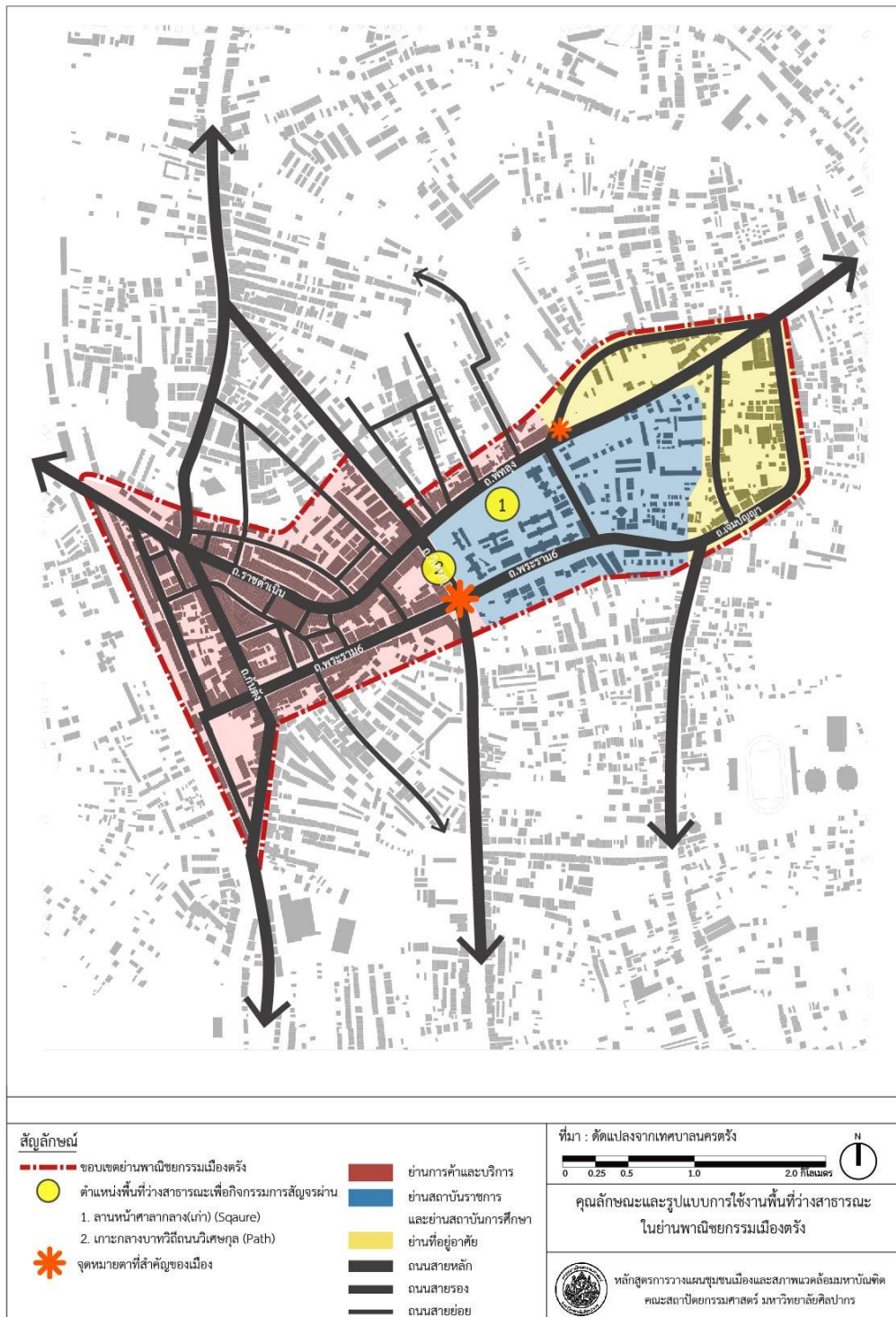
(1) ด้านสังคม

- อยู่ติดกับอาคารสถาบันราชการหลักของเมือง
- เป็นพื้นที่จัดกิจกรรมของเมือง

(2) ด้านเศรษฐกิจ

- ตึดย่านศูนย์กลางการค้าและบริการ
- ใกล้กลุ่มอาคารร้านค้าพาณิชย์จำหน่ายสินค้าปลีก และตลาด

ภาพที่ 56 ตำแหน่งพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน
ที่มา: ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรัง, 2561

4) กลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือพักรอ

ประกอบด้วย 1 พื้นที่ว่างๆย่อย คือ ลานหน้าเทศบาลนครตรัง (ดังภาพที่ 57) มีผู้ใช้งาน เฉลี่ย 168 คนต่อวัน โดยมีรายละเอียดการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ ดังนี้

รูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่

(1) กิจกรรมจำเป็น

- เดินผ่านเพื่อไปทำงาน
- พักรอคนรู้จัก
- รอรถบริการสาธารณะ (รถประจำทาง รถตุ๊กตุ๊กฯ รถรับจ้าง)

(2) กิจกรรมทางเลือก

- เดินผ่านเพื่อไปซื้อ-เลือกชมสินค้าบริเวณใกล้เคียง
- นั่งเล่น ชมบรรยากาศ

พื้นที่คุณลักษณะองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะ

(1) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

- ตู้โทรศัพท์
- ม้านั่งยาว
- ป้ายประชาสัมพันธ์ข้อมูล
- ถังขยะ
- เสาไฟให้แสงสว่าง
- จุดขึ้น-ลงรถประจำทาง หรือรถบริการสาธารณะ (รถตุ๊กตุ๊กฯ รถบริการ อบจ. รถรับจ้าง)

(2) ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์

- น้ำพุ
- ต้นไม้ให้ความร่มรื่น ไม้พุ่มไม้คลุมดิน
- ลานกิจกรรม
- ทางเท้า
- ทางจักรยาน

(3) ด้านความปลอดภัย

- แสงสว่างที่เพียงพอ

(4) ด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่

- เป็นพื้นที่จัดกิจกรรมของเมือง
- อยู่ในย่านและติดอาคารราชการ
- ใกล้พื้นที่ที่มีการประดับแสง สี

ลักษณะบริบทโดยรอบ

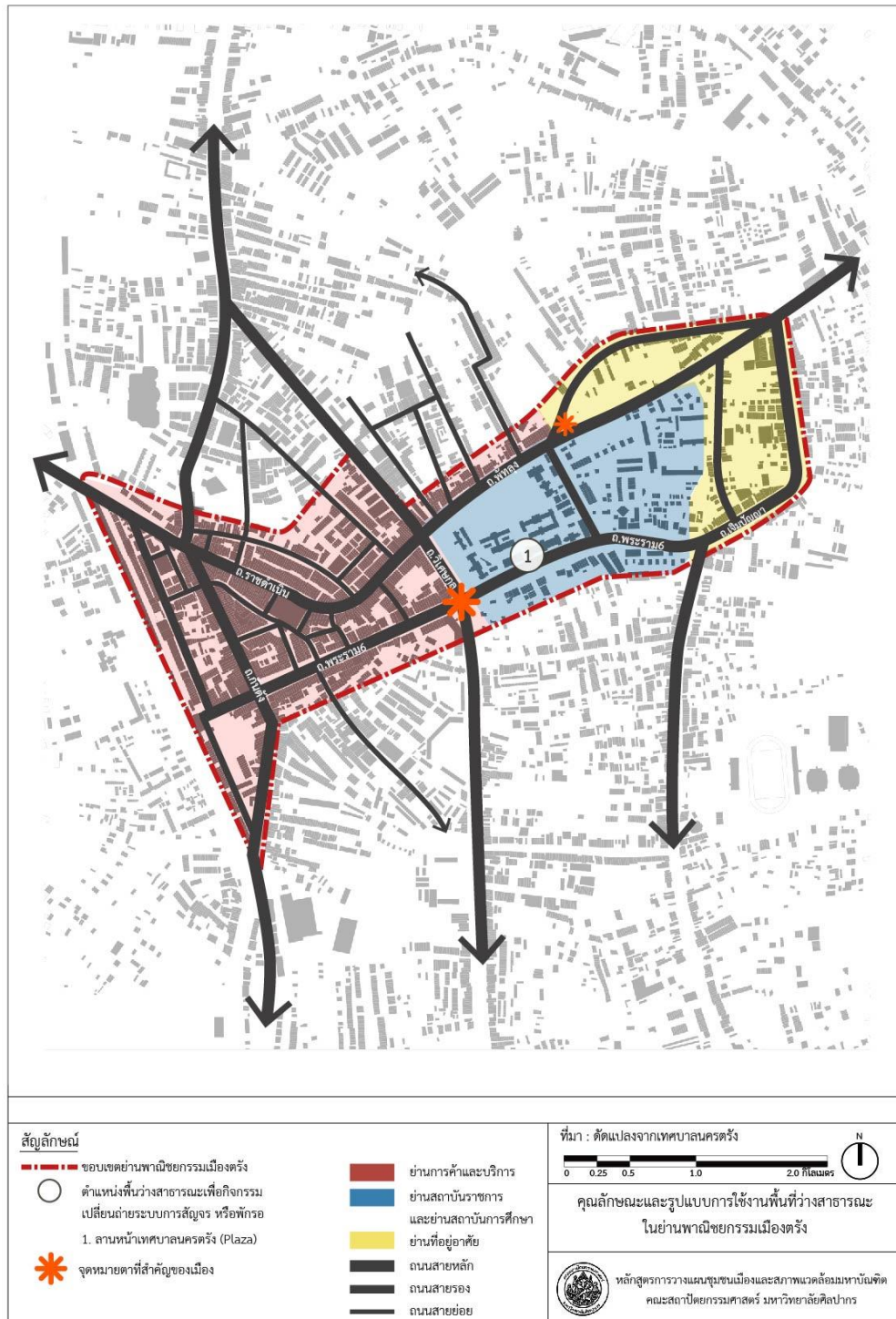
(1) ด้านสังคม

- อยู่ในย่านสถาบันราชการ ติดกลุ่มอาคารศูนย์กลางการปกครองเมืองฯ

(2) ด้านเศรษฐกิจ

- ใกล้ศูนย์กลางการค้าและบริการของเมือง
- ติดกลุ่มอาคารร้านค้าพาณิชย์และพื้นที่ตลาดสด ตลาดนัด

ภาพที่ 57 ตำแหน่งพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร และพักผ่อน
ที่มา: ดัดแปลงจากเทศบาลนครตั้ง, 2561

5) กลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางสังคม

ประกอบด้วย 1 พื้นที่ คือ ลานวัฒนธรรมเทศบาลนครตรัง (ดังภาพที่ 58) มีผู้ใช้งานรวมทั้ง เฉลี่ย 152 คนต่อวัน โดยมีรายละเอียดการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะฯ ดังนี้

รูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่

(1) กิจกรรมทางเลือก

- เดินผ่านเพื่อไปซื้อ-เลือกชมสินค้าบริเวณใกล้เคียง
- ชมบรรยากาศในพื้นที่
- เดินเล่น
- นั่งเล่น

(2) กิจกรรมทางสังคม

- พบปะ พูดคุย
- นั่งมองผู้คน หรือมองการทำกิจกรรม
- มาใช้วีการแสดง หรือซ้อมการแสดงในพื้นที่

พื้นที่คุณลักษณะองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะ

(1) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

- บันไดขั้นที่นิ่ง
- ม้านั่งยาว หรือชุดโต๊ะเก้าอี้ที่นั่งพัก
- ถังขยะ
- เสาไฟให้แสงสว่าง

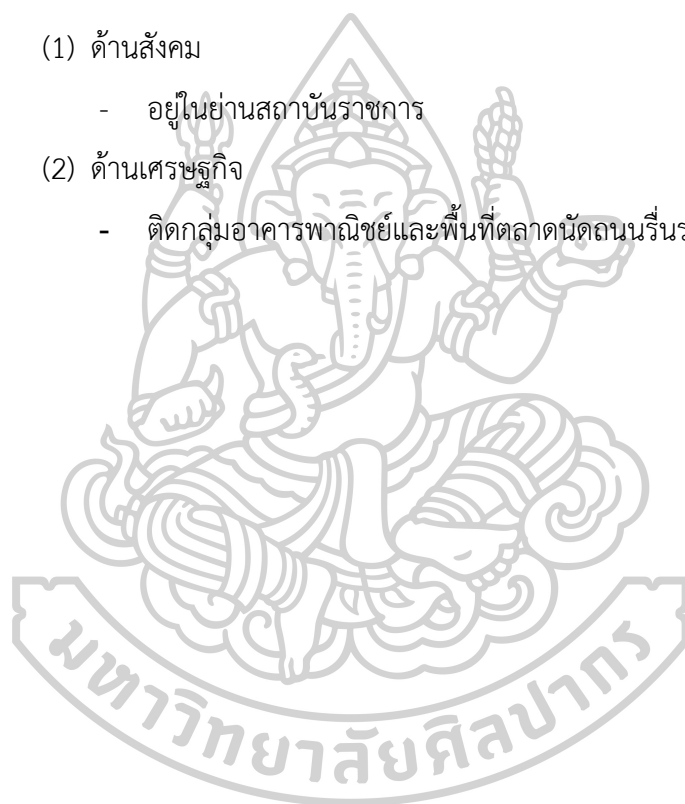
(2) ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์

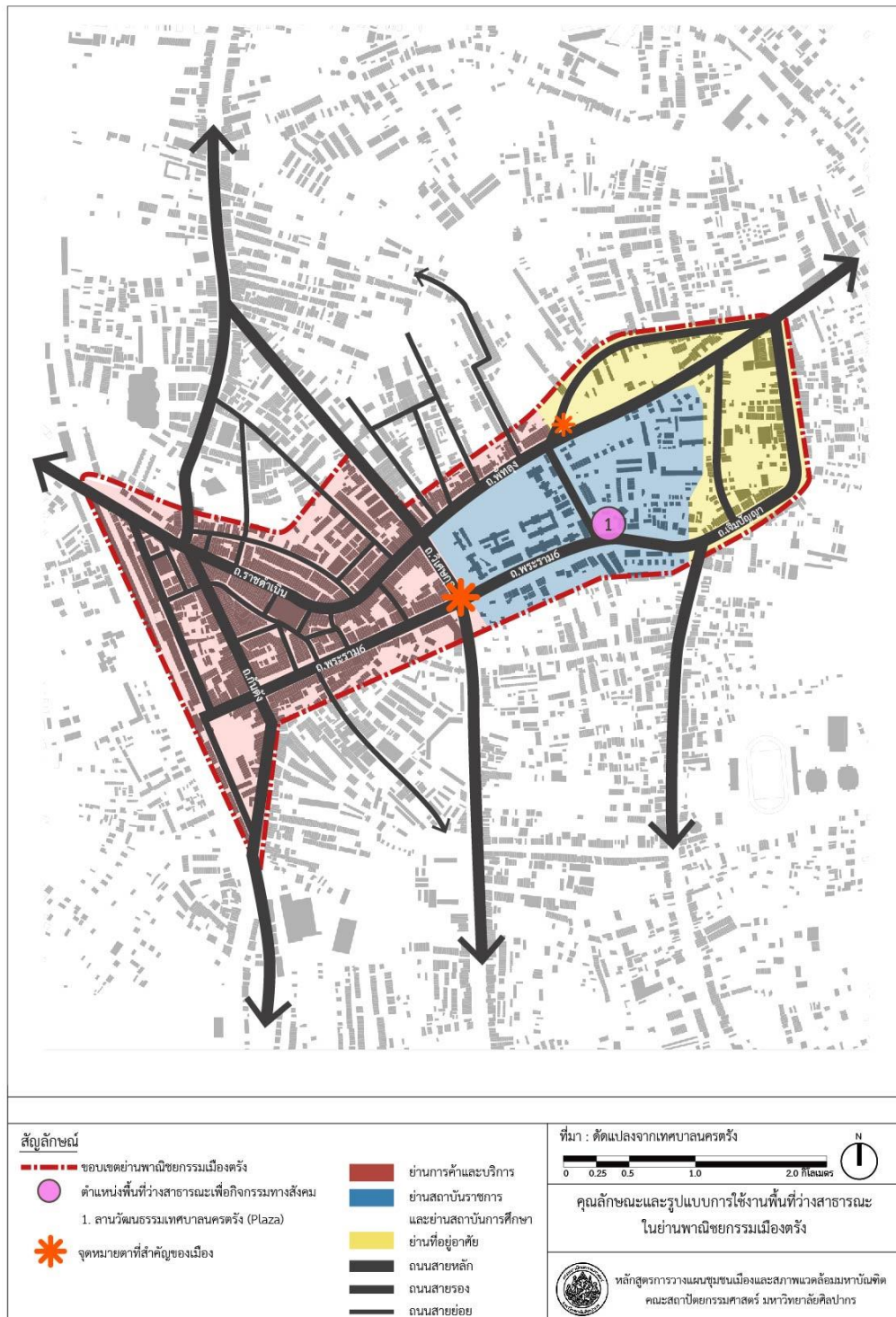
- น้ำพุ
- ลานกิจกรรม
- ต้นไม้ให้ความร่มรื่น
- ไม้พุ่ม ไม้คลุมดิน
- ทางเท้า
- ลานกิจกรรม
- ประดับ ตกแต่งด้วยแสง สี

- (3) ด้านความปลอดภัย
 - แสงสว่างที่เพียงพอ
- (4) ด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่
 - เป็นพื้นที่จัดกิจกรรมเมือง
 - ตึดย่านราชการ
 - ที่ตั้งใจกลางชุมชน หรือย่านที่มีการใช้งานตลอดเวลา

ลักษณะบริบทโดยรอบ

- (1) ด้านสังคม
 - อยู่ในย่านสถาบันราชการ
- (2) ด้านเศรษฐกิจ
 - ติดกลุ่มอาคารพาณิชย์และพื้นที่ตลาดนัดถนนรื่นรมย์

ภาพที่ 58 ตำแหน่งพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางสังคม
ที่มา: ดัดแปลงจากเทศบาลนครตรัง, 2561

การวิเคราะห์ผลการศึกษา

การวิเคราะห์คุณลักษณะกายภาพและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะ

ข้อมูลส่วนนี้จะได้จากแบบสอบถาม ซึ่งแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ช่วงเดือน กุมภาพันธ์ 2561 โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะแบ่งตามประเภทของแบบสอบถาม ตามประโยชน์ใช้สอยหลักในพื้นที่ว่างสาธารณะ 5 ประเภท ซึ่งเป็นการจัดหมวดหมู่ตามหน้าที่การใช้งานที่เกิดขึ้นจริง สามารถอธิบายผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามแต่ละกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะได้ ดังนี้

1. กลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการค้าขายและบริการ

ประกอบด้วย ถนนข้างตลาดสดเทศบาลนครตรัง ถนนคนเดินตลาดรถไฟย่านการค้าเมืองตรัง ถนนริมน้ำตลาดนัดตอนเย็น โดยแจกแบบสอบถามทั้งหมด 90 ชุด เฉลี่ย 3 พื้นที่เท่ากัน แห่งละ 30 ชุด สามารถสรุปข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามได้ ดังนี้

1.1 ข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานในกลุ่มพื้นที่ว่างฯเพื่อกิจกรรมการค้าขายและบริการ

ลักษณะส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานเป็นเพศหญิง จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 62.2 อยู่ในกลุ่มอายุ 22 – 59 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 ประกอบอาชีพค้าขาย หรือทำธุรกิจส่วนตัว จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 35.6 อยู่ในระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 10,001-15,000 บาท จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 28.9 และอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครตรังเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แจกแจงข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างฯเพื่อการค้าขายและบริการ

ข้อมูลส่วนตัว	คน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	34	37.8
หญิง	56	62.2
รวม	90	100
2. อายุ		
ต่ำกว่า 14 ปี	0	0
15-21 ปี	23	25.6
22-59 ปี	60	66.7
มากกว่า 60 ปี	7	7.8
รวม	90	100

ตารางที่ 7 แจกแจงข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อการค้าขายและบริการ (ต่อ)

ข้อมูลส่วนตัว	คน	ร้อยละ
3. อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	14	15.6
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	15	16.7
พนักงานบริษัท	5	5.6
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	32	35.6
รับจ้าง	13	14.4
แม่บ้าน	1	1.1
เกษตรกร	5	5.6
เกษียณ	2	2.2
ไม่ได้ทำงาน	3	3.3
รวม	90	100
4. การศึกษา		
ต่ำกว่ามัธยม	9	10.0
มัธยมศึกษา	26	28.9
ปวส.-ปวช. หรือ อนุปริญญา	19	21.1
ปริญญาตรี	33	36.7
สูงกว่าปริญญาตรี	3	3.3
รวม	90	100
5. รายได้		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	14	15.6
5,001-10,000 บาท	10	11.1
10,001-15,000บาท	26	28.9
20,001-30,000 บาท	22	24.4
20,001-30,000 บาท	15	16.7
มากกว่า 30,000 บาท	3	3.3
รวม	90	100
6. ที่อยู่ปัจจุบัน		
ในเขตเทศบาลนครตรัง	45	50.0
นอกเขตเทศบาลนครตรัง	41	45.6
อื่น ๆ	4	4.4
รวม	90	100

1.2 รายละเอียดพฤติกรรมในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมการค้าขายและบริการ

ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานเดินทางมาใช้พื้นที่ว่างสาธารณะประเภทนี้โดยรถจักรยานยนต์ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 54.4 ซึ่งเดินทางถึงพื้นที่ว่างสาธารณะเหล่านี้ด้วยระยะเวลา ที่น้อยกว่า 15 นาที จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 45.6 ใช้งานมากสุดในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์-อาทิตย์) จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7 ใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะในช่วงเวลาหลัง 18.00 น. เป็นส่วนใหญ่ จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 45.6 โดยส่วนมากมาใช้พื้นที่ถนนคนเดินตลาดรถไฟย่านการค้าเมืองตรัง และถนนริ้นรัมย์ตลาดนัดตอนเย็น รองลงมาคือเวลา 06.00 – 09.00 น.จำนวน 21 คน คิดเป็น 23.3 ซึ่งส่วนมากมาใช้พื้นที่ว่างสาธารณะถนนข้างตลาดสดเทศบาลนครตรัง โดยส่วนใหญ่มาเป็นกลุ่มประมาณ 2-4 คน จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 48.9 และใช้เวลาทำกิจกรรมในพื้นที่ประมาณ 30 นาที – 1 ชั่วโมง จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 37.8 ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แจกแจงรายละเอียดพฤติกรรมในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมการค้าขายและบริการ

พฤติกรรมการใช้พื้นที่	คน	ร้อยละ
1. รูปแบบการเดินทางมาใช้พื้นที่		
เดินเท้า	7	7.8
จักรยาน	4	4.4
จักรยานยนต์	49	54.4
รถยนต์ส่วนบุคคล	27	30.0
รถโดยสารสาธารณะ	3	3.3
รวม	90	100
2. ระยะเวลาเดินทางมาใช้พื้นที่		
น้อยกว่า15นาที	41	45.6
15-30นาที	39	43.3
มากกว่า30นาที	10	11.1
รวม	90	100
3. ช่วงวันที่เข้ามาใช้งานพื้นที่		
วันธรรมดา(จันทร์-ศุกร์)	29	32.2
วันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์-อาทิตย์)	42	46.7
ทั้งวันธรรมดาและวันหยุดสุดสัปดาห์	19	21.1
รวม	90	100

ตารางที่ 8 แจกแจงรายละเอียดพฤติกรรมในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมการค้าขายและบริการ (ต่อ)

พฤติกรรมการใช้พื้นที่	คน	ร้อยละ
4. ช่วงเวลาที่เข้ามาใช้งานในพื้นที่		
06.00 – 09.00 น.	21	23.3
09.00 – 12.00 น.	7	7.8
12.00 – 13.00 น.	6	6.7
13.00 – 16.00 น.	3	3.3
16.00 – 18.00 น.	12	13.3
หลัง 18.00 น.	41	45.6
รวม	90	100
5. ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะนี้กี่คน		
คนเดียว	41	45.6
2 – 4 คน	44	48.9
3 - 6 คน	5	5.6
มากกว่า 6 คน	0	0.0
รวม	90	100
6. ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะนี้นานเท่าไร		
ไม่เกิน 30 นาที	13	14.4
30 นาที-1 ชั่วโมง	35	38.9
1-2 ชั่วโมง	10	11.1
มากกว่า 2 ชั่วโมง	32	35.6
รวม	90	100

1.3 ความถี่ของกิจกรรมแต่ละประเภทที่เกิดขึ้นในกลุ่มพื้นที่ว่างๆ เพื่อกิจกรรมการค้า

ขายและบริการ

ในการเก็บข้อมูลส่วนนี้ผู้วิจัยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างเลือกความถี่ในการเข้ามาทำกิจกรรมที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่จากการสำรวจภาคสนาม จากตารางที่ 9 สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนดังกล่าวได้ ดังนี้

1) กิจกรรมจำเป็น ได้แก่

- การเดินผ่านพื้นที่เพื่อไปทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทำกิจกรรมน้อยกว่าเดือนละครึ่งมากที่สุด จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3

- การมาทำงาน เช่น ค้าขาย บริการ รับจ้าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทำกิจกรรมน้อยกว่าเดือนละครั้งมากที่สุด จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0

2) กิจกรรมทางเลือก ได้แก่

- การมาพักผ่อน หรือพบปะคนรู้จัก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทำกิจกรรมน้อยกว่าเดือนละครั้งมากที่สุด จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 40

- การมาซื้อสินค้า ทานอาหาร และเครื่องดื่ม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทำกิจกรรมเฉลี่ย 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ มากที่สุด จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3

- การมาชมสินค้า และชมบรรยากาศพื้นที่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทำกิจกรรมน้อยกว่าเดือนละครั้งมากที่สุด จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8

ตารางที่ 9 ความถี่ของกิจกรรมแต่ละประเภทในกลุ่มพื้นที่ต่างๆ เพื่อกิจกรรมการค้าและบริการ

กิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่	ความถี่ของการทำกิจกรรม												คะแนนค่าเฉลี่ย (Mean)	S.D.	ระดับความนิยม
	ทุกวัน (5 คะแนน)		3-4 ครั้ง/สัปดาห์ (4 คะแนน)		1-2 ครั้ง/สัปดาห์ (3 คะแนน)		1-2 ครั้ง/เดือน (2 คะแนน)		น้อยกว่าเดือนละครั้ง (1 คะแนน)		รวม				
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ			
1. เดินผ่านเพื่อไปทำงาน	13	14.4	15	16.4	11	12.2	3	3.3	48	53.3	90	100	2.36	1.589	นิยมปานกลาง
2. มาทำงาน เช่น ค้าขาย บริการ รับจ้าง	24	26.7	12	13.3	5	5.6	4	4.4	45	50	90	100	2.62	1.771	นิยมปานกลาง
3. มาพักผ่อน หรือพบปะคนรู้จัก	0	0	15	16.7	15	16.7	24	26.7	36	40	90	100	2.10	1.112	ไม่นิยม
4. มาซื้อสินค้า ทานอาหาร และเครื่องดื่ม	5	5.60	25	27.8	30	33.3	20	22.2	10	11.1	90	100	2.94	1.085	นิยมปานกลาง
5. มาเดินเล่น ชมสินค้า และชมบรรยากาศพื้นที่	4	4.4	19	21.1	20	22.2	22	24.4	25	27.8	90	100	2.50	1.229	นิยมปานกลาง
รวมคะแนนความนิยมทำกิจกรรม												2.50	1.357	นิยมปานกลาง	

หมายเหตุ: ความถี่กิจกรรมบ่อย คือ ทุกวัน 3-4ครั้ง/สัปดาห์ 1-2ครั้ง/สัปดาห์

ความถี่กิจกรรมน้อย คือ 1-2ครั้ง/เดือน น้อยกว่าเดือนละครั้ง

จากตารางที่ 9 คะแนนเฉลี่ยความถี่ของกิจกรรมมาซื้อสินค้า ทานอาหาร และเครื่องดื่ม มีค่ามากที่สุด 2.94 (S.D. = 1.085) อยู่ในช่วงระดับความนิยมทำกิจกรรมปานกลาง

ดังนั้น จึงประเมินได้ว่า การทำกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการค้าและบริการ กลุ่มตัวอย่างมักทำกิจกรรมเพื่อมาซื้อสินค้า ทานอาหาร และเครื่องดื่ม ซึ่งเป็นกิจกรรมทางเลือกที่มีระดับความนิยมปานกลาง เมื่อเทียบกับกิจกรรมอื่น โดยส่วนใหญ่มีความถี่การใช้งานเฉลี่ย 1-2 ครั้ง/สัปดาห์

1.4 ปัจจัยความสำคัญทางคุณลักษณะสัณฐานเมือง ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน

ข้อมูลที่ได้มาจากคำถามแบบเลือกตอบ โดยแบ่งประเภทคุณลักษณะสัณฐานเมือง ออกตามทฤษฎีและแนวคิดสัณฐานเมือง และจินตภาพเมือง ได้ 4 ประเภท ซึ่งส่งผลต่อการใช้งาน พื้นที่ว่างสาธารณะ คือ ตำแหน่งที่ตั้งและรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน โครงข่ายการสัญจร รูปแบบมวลอาคารและที่ว่าง และจุดหมายตา ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้ใช้งานเลือกตอบเหตุผลที่เข้ามาใช้งานมากที่สุด คือ เข้าถึงง่าย เดินทางสะดวก ติดทางสัญจรหลัก จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 76.7 รองลงมา คือ ตำแหน่งที่ตั้งใจกลางเมือง ใกล้ที่ทำงาน หรือย่านที่สำคัญ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 68.9 และใกล้ที่พักหรือชุมชนของผู้ใช้งาน จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ปัจจัยความสำคัญทางคุณลักษณะสัณฐานเมือง ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน

ปัจจัยสัณฐานเมือง	คน	ร้อยละ
1. ใกล้ที่พักหรือชุมชนของท่าน		
ไม่เลือก	65	72.2
เลือก	25	27.8
รวม	90	100
2. ใจกลางเมือง ใกล้ที่ทำงาน หรือย่านที่สำคัญ		
ไม่เลือก	28	31.1
เลือก	62	68.9
รวม	90	100
3. เข้าถึงง่าย เดินทางสะดวก มีทางเท้า ติดทางสัญจรหลัก		
ไม่เลือก	21	23.3
เลือก	69	76.7
รวม	90	100

ตารางที่ 10 ปัจจัยความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพเมือง ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน (ต่อ)

ปัจจัยพื้นฐานเมือง	คน	ร้อยละ
4. มองเห็นได้ง่าย พื้นที่มีขอบเขต ล้อมรอบด้วยกลุ่มอาคารที่ชัดเจน		
ไม่เลือก	71	78.9
เลือก	19	21.1
รวม	90	100
5. มี หรือใกล้จุดหมายต่อน่าจดจำ		
ไม่เลือก	81	90
เลือก	9	10
รวม	90	100

1.5 ปัจจัยความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพในกลุ่มพื้นที่ว่างๆ เพื่อกิจกรรมการค้าขายและบริการ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน

สามารถแยกตามหัวข้อหลักการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ ด้านความปลอดภัย และด้านเอกลักษณ์ จากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 90 คน ซึ่งข้อมูลดังกล่าวใช้แบบสอบถามให้เลือกตอบเพื่อให้ค่าความสำคัญขององค์ประกอบกายภาพแต่ละด้าน โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าคะแนนคือ คะแนนค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด คะแนนค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มาก คะแนนค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ปานกลาง คะแนนค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง น้อย และคะแนนค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง น้อยมาก สามารถอธิบายรายละเอียดแต่ละด้าน ได้ดังนี้

1) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

เมื่อพิจารณาผลเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะประเภทพื้นที่เพื่อการค้าขายและบริการใน 3 อันดับแรกซึ่งพบว่าอยู่ในระดับมาก คือ การมีร้านค้า/แผงลอยขายของที่หลากหลายไว้บริการในพื้นที่ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 (S.D. = 0.78) รองลงมา คือ 2. การมีจุดจอดรถยนต์ จักรยานยนต์ หรือจักรยานเพื่อรองรับการใช้พื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.83 (S.D. = 1.09) การมีถังขยะวางกระจายตามจุดต่าง ๆ ในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.38 (S.D. = 1.20) ซึ่งอยู่ในระดับความสำคัญปานกลาง ดังแสดงในตารางที่

ตารางที่ 11 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆ เพื่อกิจกรรมการค้าขายและบริการ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับความสำคัญ							ระดับความสำคัญ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	
1.การมีร้านค้า/แผงลอยขายของที่หลากหลายไว้บริการในพื้นที่ (ร้อยละ)	33 (36.7)	41 (45.6)	15 (16.7)	0 (0)	1 (1.1)	4.17	0.78	มาก
2. การมีจุดจอดรถยนต์ จักรยานยนต์ หรือ จักรยาน เพื่อรองรับการใช้พื้นที่ (ร้อยละ)	26 (28.9)	39 (43.3)	14 (15.6)	6 (6.7)	5 (5.6)	3.83	1.09	มาก
3. การมีถังขยะ วางกระจายตามจุดต่างๆ ในพื้นที่ (ร้อยละ)	15 (16.7)	32 (35.6)	26 (28.9)	6 (6.7)	11 (12.2)	3.38	1.2	ปานกลาง
4. การมีเสาไฟให้แสงสว่างที่เพียงพอเพื่อการใช้งานที่ปลอดภัยในพื้นที่ (ร้อยละ)	18 (20)	22 (24.4)	25 (27.8)	7 (7.8)	18 (20.0)	3.17	1.38	ปานกลาง
5. การมีสาธารณูปการ เช่นตู้ไปรษณีย์ หรือ โทรศัพท์ ไว้บริการในพื้นที่ (ร้อยละ)	3 (3.3)	16 (17.8)	23 (25.6)	14 (15.6)	34 (37.8)	2.33	1.24	น้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความสำคัญ						3.38	1.42	ปานกลาง

2) ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์

เมื่อพิจารณาผลเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะประเภทพื้นที่เพื่อการค้าขายและบริการ 3 อันดับแรกพบว่า ระดับมาก คือ การมีทางเดินเท้าที่เอื้อต่อการใช้งาน หรือทำกิจกรรมในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ

4.06 (S.D. = 0.96) ระดับปานกลาง คือ การมีสถานที่ที่สามารถทำกิจกรรมได้หลากหลายอยู่ในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.32 (S.D. = 1.18) และการมีเส้นทางจักรยาน ที่เอื้อต่อการเข้าถึงและใช้งานในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.73 (S.D. = 1.29) ดังแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมการค้าขายและบริการ

ด้านสภาพแวดล้อม และภูมิทัศน์	ระดับความสำคัญ						S.D.	ระดับ ความสำคัญ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	\bar{X}		
1. การมีทางเดินเท้า ที่เอื้อต่อการใช้งาน หรือทำกิจกรรมใน พื้นที่ (ร้อยละ)	36 (40)	30 (33.3)	18 (20)	5 (5.6)	1 (1.1)	4.06	0.96	มาก
2. การมีสถานที่ ที่สามารถทำกิจกรรม ได้หลากหลายอยู่ใน พื้นที่ (ร้อยละ)	19 (21.1)	20 (22.2)	27 (30)	19 (21.1)	5 (5.6)	3.32	1.18	ปานกลาง
3. การมีเส้นทาง จักรยาน ที่เอื้อต่อ การเข้าถึงและใช้ งานในพื้นที่ (ร้อยละ)	7 (7.8)	23 (25.6)	21 (23.3)	17 (18.9)	22 (24.4)	2.73	1.29	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความสำคัญ						3.37	1.15	ปานกลาง

3) ด้านความปลอดภัย

เมื่อพิจารณาผลเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยด้านความปลอดภัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะประเภทพื้นที่เพื่อการค้าขายและบริการ พบว่าอยู่ใน ระดับมาก คือ การมีจุดตรวจ กล้องวงจรปิด หรือป้อมตำรวจ ในพื้นที่ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.94 (S.D. = 1.01) การมีพื้นที่โดยรอบที่มีชีวิตชีวา ใช้งานหลากหลายในแต่ละช่วงเวลา ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.78 (S.D. =

1.02) และการมีแสงสว่างที่เพียงพอ ปลอดภัยต่อการใช้งานในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.36 (S.D. = 0.94) ดังแสดงในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านความปลอดภัย ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆ เพื่อกิจกรรมการค้าขายและบริการ

ด้านความปลอดภัย	ระดับความสำคัญ						S.D.	ระดับความสำคัญ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}		
1. การมีจุดตรวจ กล้องวงจรปิด หรือ ป้อมตำรวจ ในพื้นที่ (ร้อยละ)	31 (34.4)	33 (36.7)	18 (20.0)	6 (6.7)	2 (2.2)	3.94	1.01	มาก
2. การมีพื้นที่ โดยรอบที่มีชีวิตชีวา ใช้งานหลากหลาย ในแต่ละช่วงเวลา (ร้อยละ)	25 (27.8)	31 (34.4)	26 (28.9)	5 (5.6)	3 (3.3)	3.78	1.02	มาก
3. การมีแสงสว่างที่ เพียงพอ ปลอดภัย ต่อการใช้งานในพื้นที่ (ร้อยละ)	18 (20.0)	30 (33.3)	35 (38.9)	5 (5.6)	2 (2.2)	3.63	0.94	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความสำคัญ						3.79	0.99	มาก

4) ด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่

เมื่อพิจารณาผลเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะประเภทพื้นที่เพื่อการค้าขายและบริการ 3 อันดับแรก พบว่าระดับสำคัญมากที่สุด คือ การที่พื้นที่นี้ อยู่ใจกลางชุมชน หรือย่านการใช้งานที่มีชีวิตชีวา ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.24 (S.D. = 0.76) การมี ร้านค้า สินค้าที่หลากหลาย ตรงความต้องการซื้อ-ขายในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.28 (S.D. = 0.71) และการที่พื้นที่นี้อยู่ติดกับกลุ่มอาคารสำคัญ หรืออาคารที่มีเอกลักษณ์พื้นถิ่นเมืองตรัง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.96 (S.D. = 0.93) ดังแสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านเอกลักษณ์ ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อ
กิจกรรมการค้าขายและบริการ

ด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่	ระดับความสำคัญ							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. การมี ร้านค้า สินค้าที่หลากหลาย ตรงความต้องการ ซื้อ-ขายในพื้นที่ (ร้อยละ)	39 (43.3)	37 (41.1)	14 (15.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.28	0.71	มากที่สุด
2. การที่พื้นที่นี้ อยู่ ใจกลางชุมชน หรือ ย่านการใช้งานที่มี ชีวิตชีวา (ร้อยละ)	40 (44.4)	32 (35.6)	18 (20.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.24	0.76	มากที่สุด
3. การที่พื้นที่นี้ อยู่ ติดกับกลุ่มอาคาร สำคัญ หรือ มี เอกลักษณ์พื้นที่ เมืองตรง (ร้อยละ)	21 (23.3)	27 (30.0)	36 (40.0)	5 (5.6)	1 (1.1)	3.96	0.93	มาก
4. การที่พื้นที่มีสิ่ง อำนวยความสะดวก สบาย ปลอดภัยใน การใช้งาน (ร้อยละ)	15 (16.7)	28 (31.1)	30 (33.3)	11 (12.2)	6 (6.7)	3.39	1.10	มาก
5. การที่พื้นที่นี้ อยู่ ใกล้แหล่งที่มีการ ประดับแสง สี สวยงามดึงดูดการใช้ งาน (ร้อยละ)	9 (10.0)	29 (32.2)	24 (26.7)	16 (17.8)	12 (13.3)	3.08	1.20	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความสำคัญ						3.74	0.95	มาก

1.6 ระดับความพอใจ และข้อเสนอแนะในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมการค้าขายและบริการ

ข้อมูลในส่วนดังกล่าวได้จากแบบสอบถามที่กำหนดให้เลือกตอบ โดยส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานคิดว่าพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว มีความจำเป็น จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 88.9 กิจกรรมและสภาพแวดล้อมในพื้นที่ที่มีความดึงดูดอยากให้งาน จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 95.6 ทั้งนี้ ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานคิดว่าตนเองได้รับความเพลิดเพลิน ในการจับจ่ายสินค้า จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 ส่วนปัญหาที่พบในพื้นที่ว่างสาธารณะประเภทนี้ส่วนใหญ่ คือ ความไม่เป็นระเบียบของพื้นที่ใช้งาน/ร้านค้า/หาบเร่/แผงลอย หรือระบบจราจร จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 โดยคิดว่าหากมีการปรับปรุงสภาพพื้นที่ควรปรับปรุงด้านการจัดระเบียบพื้นที่ใช้งานร้านค้า หาบเร่ แผงลอย และระบบจราจร มากที่สุด จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 ทั้งนี้ ส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้ใช้งานในพื้นที่ว่างสาธารณะประเภทการค้าขายและบริการนี้ประเมินให้ความพึงพอใจของการใช้งานอยู่ในระดับ มาก จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 41.1 ดังแสดงในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ค่าคะแนนความพอใจ และข้อเสนอแนะในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมการค้าขายและบริการ

ประเด็นข้อมูล	คน	ร้อยละ
1.ความจำเป็น หรือความสำคัญของพื้นที่ว่างสาธารณะนี้		
- ใช่	80	88.9
2.กิจกรรมและสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว มีผลต่อความรู้สึกอยากใช้พื้นที่หรือไม่		
- ใช่	86	95.6
3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะประเภทนี้		
- เพลิดเพลิน ได้ประโยชน์เพื่อการจับจ่ายสินค้า	40	44.4
- รู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นส่วนหนึ่งของการใช้พื้นที่	25	27.8
- ผ่อนคลาย ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	16	17.8
4.ปัญหาที่พบจากการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้		
- ความไม่เป็นระเบียบของพื้นที่ใช้งาน/ร้านค้า/หาบเร่/แผงลอย หรือระบบจราจร	33	36.7
- มีสภาพอากาศร้อน ขาดความร่มรื่น	15	16.7
- ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ไฟส่องสว่าง ห้องน้ำ ที่นั่ง	13	14.4

ตารางที่ 15 ค่าคะแนนความพอใจและข้อเสนอแนะในกลุ่มพื้นที่ฯ เพื่อกิจกรรมค้าขายและบริการ (ต่อ)

ประเด็นข้อมูล	คน	ร้อยละ
5. อยากให้มีการปรับปรุงเรื่องใดในพื้นที่วางสาธารณะแห่งนี้		
- การจัดระเบียบพื้นที่ใช้งาน/ร้านค้า/หาบเร่/แผงลอย และระบบจราจร	25	27.8
- การรักษาความสะอาด	20	22.2
- เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ไฟส่องสว่าง หีบน้ำ ที่นั่ง	14	15.6
6. ความประทับใจในการใช้พื้นที่วางสาธารณะแห่งนี้		
- น้อยที่สุด	3	3.3
- น้อย	4	4.4
- ปานกลาง	33	36.7
- มาก	37	41.1
- มากที่สุด	13	14.4

2. กลุ่มพื้นที่วางสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการ

ประกอบด้วย 5 พื้นที่วางย่อย คือ สวนหนองพลอง สวนทับเที่ยง สวนหนองสิริบรรณ ลานสัญลักษณ์เฉลิมพระเกียรติการเสด็จพระราชดำเนินจังหวัดตรังฯ และสวนหนองพลอง 2 โดยแจกแบบสอบถามทั้งหมด 35 ชุด เฉลี่ย 5 พื้นที่เท่ากัน พื้นที่ละ 7 ชุด สามารถสรุปข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามได้ ดังนี้

2.1 ข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานในกลุ่มพื้นที่วางฯ เพื่อกิจกรรมนันทนาการ

ลักษณะส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานเป็นเพศชาย จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1 อยู่ในกลุ่มอายุ 22 – 59 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 68.6 ประกอบอาชีพค้าขาย หรือทำธุรกิจส่วนตัว จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 31.4 อยู่ในระดับการศึกษา ปวส.-ปวช. หรืออนุปริญญา จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 20,001-30,000 บาท จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 31.4 และอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครตรังเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 51.4 ดังแสดงในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 แจกแจงข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมนันทนาการ

ข้อมูลส่วนตัว	คน	ร้อยละ
1.เพศ		
ชาย	20	57.1
หญิง	15	42.9
รวม	35	100
2.อายุ		
ต่ำกว่า 14 ปี	0	0
15-21 ปี	6	17.1
22-59 ปี	24	68.6
มากกว่า 60 ปี	5	14.3
รวม	35	100
3. อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	6	17.1
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	1	2.9
พนักงานบริษัท	4	11.4
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	11	31.4
รับจ้าง	10	28.6
แม่บ้าน	1	2.9
เกษตรกร	0	0
เกษียณ	2	5.7
ไม่ได้ทำงาน	0	0
รวม	35	100
4. การศึกษา		
ต่ำกว่ามัธยม	3	8.6
มัธยมศึกษา	8	22.9
ปวส.-ปวช. หรือ อนุปริญญา	12	34.3
ปริญญาตรี	11	31.4
สูงกว่าปริญญาตรี	1	2.9
รวม	35	100
5. รายได้		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	5	14.3
5,001-10,000 บาท	3	8.6
10,001-15,000บาท	9	25.7

ตารางที่ 16 แจกแจงข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมนันทนาการ (ต่อ)

ข้อมูลส่วนตัว	คน	ร้อยละ
20,001-30,000 บาท	11	31.4
20,001-30,000 บาท	7	20.0
มากกว่า 30,000 บาท	0	0
รวม	35	100
6. ที่อยู่ปัจจุบัน		
ในเขตเทศบาลนครตรัง	18	51.4
นอกเขตเทศบาลนครตรัง	17	48.6
อื่น ๆ	0	0
รวม	35	100

2.2 รายละเอียดพฤติกรรมในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมนันทนาการ

ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งาน เดินทางมาใช้พื้นที่ว่างสาธารณะประเภทนี้โดยรถจักรยานยนต์ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1 ซึ่งเดินทางถึงพื้นที่ว่างสาธารณะเหล่านี้ด้วยระยะเวลา ที่น้อยกว่า 15 นาที จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 65.7 ใช้งานมากที่สุดในช่วงวันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) จำนวน 29คน คิดเป็นร้อยละ 82.9 ใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะในช่วงเวลา 16.00 – 18.00 น. เป็นส่วนใหญ่ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 48.6 โดยใช้พื้นที่ว่างสาธารณะประเภทนี้เพียงคนเดียว จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1 และใช้เวลาทำกิจกรรมในพื้นที่ประมาณ 30 นาที – 1 ชั่วโมง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 51.4 ดังแสดงในตารางที่ 17

ตารางที่ 17 แจกแจงรายละเอียดพฤติกรรมในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมนันทนาการ

พฤติกรรมการใช้พื้นที่	คน	ร้อยละ
1. รูปแบบการเดินทางมาใช้พื้นที่		
เดินเท้า	8	22.9
จักรยาน	3	8.6
จักรยานยนต์	20	57.1
รถยนต์ส่วนบุคคล	4	11.4
รถโดยสารสาธารณะ	0	0
รวม	35	100

ตารางที่ 17 แจกแจงรายละเอียดพฤติกรรมในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมนันทนาการ (ต่อ)

พฤติกรรมการใช้พื้นที่	คน	ร้อยละ
2. ระยะเวลาเดินทางมาใช้พื้นที่		
น้อยกว่า15นาที	23	65.7
15-30นาที	7	20.0
มากกว่า30นาที	5	14.3
รวม	35	100
3. ช่วงวันที่เข้ามาใช้งานพื้นที่		
วันธรรมดา(จันทร์-ศุกร์)	29	82.9
วันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์-อาทิตย์)	5	14.3
ทั้งวันธรรมดาและวันหยุดสุดสัปดาห์	1	2.9
รวม	35	100
4. ช่วงเวลาที่เข้ามาใช้งานในพื้นที่		
06.00 – 09.00 น.	1	2.9
09.00 – 12.00 น.	4	11.4
12.00 – 13.00 น.	1	2.9
13.00 – 16.00 น.	9	25.7
16.00 – 18.00 น.	17	48.6
หลัง 18.00 น.	3	8.6
รวม	35	100
5. ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะนี้กี่คน		
คนเดียว	20	57.1
2 – 4 คน	10	28.6
3 - 6 คน	3	8.6
มากกว่า 6 คน	2	5.7
รวม	35	100
6. ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะนี้นานเท่าไร		
ไม่เกิน 30 นาที	15	42.9
30 นาที-1 ชั่วโมง	18	51.4
1-2 ชั่วโมง	2	5.7
มากกว่า 2 ชั่วโมง	0	0
รวม	35	100

2.3 ความถี่ของกิจกรรมแต่ละประเภทที่เกิดขึ้นในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมนันทนาการ

ข้อมูลส่วนนี้ผู้วิจัยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างเลือกความถี่ในการเข้ามาทำกิจกรรมที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่จากการสำรวจภาคสนาม จากตารางที่ 18 สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนดังกล่าวได้ ดังนี้

- 1) กิจกรรมจำเป็น ได้แก่
 - การเดินผ่านเพื่อไปทำงาน ทำธุระ หรือพักรอ พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามทำกิจกรรมทุก1-2ครั้ง/เดือน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3
- 2) กิจกรรมทางเลือก ได้แก่
 - การเดินผ่านเพื่อไปซื้อ-เลือกชมสินค้าพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทำกิจกรรมน้อยกว่าเดือนละครั้งมากที่สุด จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7
 - การมานั่งเล่น เดินเล่น หรือชมบรรยากาศพื้นที่พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทำกิจกรรมน้อยกว่าเดือนละครั้งมากที่สุด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 31.4
 - การมาออกกำลังกาย หรือทำกิจกรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทำกิจกรรมน้อยกว่าเดือนละครั้งมากที่สุด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0
- 3) กิจกรรมเชิงสังคม ได้แก่
 - การมาจับกลุ่มพบปะ พูดคุยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทำกิจกรรมน้อยกว่าเดือนละครั้งมากที่สุด จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1

ตารางที่ 18 ความถี่ของกิจกรรมแต่ละประเภทในกลุ่มพื้นที่ต่างๆ เพื่อกิจกรรมนันทนาการ

กิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่	ความถี่ของการทำกิจกรรม												คะแนนค่าเฉลี่ย (Mean)	S.D.	ระดับความนิยม
	ทุกวัน (5 คะแนน)		3-4 ครั้ง/สัปดาห์ (4 คะแนน)		1-2 ครั้ง/สัปดาห์ (3 คะแนน)		1-2 ครั้ง/เดือน (2 คะแนน)		น้อยกว่าเดือนละครั้ง (1 คะแนน)		รวม				
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ			
1. เดินผ่านเพื่อไปทำงาน ทำธุระ หรือพักรอ	2	5.1	3	8.6	8	22.9	12	34.3	10	28.6	35	100	2.29	1.152	ไม่นิยม
2. เดินผ่านเพื่อไปซื้อ-เลือกชมสินค้า	2	5.7	4	11.4	8	22.9	5	14.3	16	45.7	35	100	2.17	1.294	ไม่นิยม
3. นั่งเล่น เดินเล่น หรือชมบรรยากาศพื้นที่	1	2.9	9	25.7	7	20.0	7	20.0	11	31.4	35	100	2.49	1.269	นิยมปานกลาง
4. มาออกกำลังกาย หรือทำกิจกรรมนันทนาการ	2	5.7	6	17.1	3	8.6	3	8.6	21	60.0	35	100	2.00	1.393	ไม่นิยม
5. มาจับกลุ่มพบปะ พูดคุย	3	8.6	5	14.3	5	14.3	5	14.3	20	57.1	35	100	2.03	1.424	ไม่นิยม
รวมคะแนนความนิยมทำกิจกรรม												2.19	1.306	ไม่นิยม	

หมายเหตุ: ความถี่กิจกรรมบ่อย คือ ทุกวัน 3-4ครั้ง/สัปดาห์ 1-2ครั้ง/สัปดาห์
ความถี่กิจกรรมน้อย คือ 1-2ครั้ง/เดือน น้อยกว่าเดือนละครั้ง

จากตารางที่ 18 คะแนนเฉลี่ยความถี่ของกิจกรรมนั่งเล่น เดินเล่น หรือชมบรรยากาศพื้นที่ มีค่ามากที่สุด 2.49 (S.D. = 1.269) อยู่ในช่วงระดับความนิยมทำกิจกรรมปานกลาง ดังนั้น จึงประเมินได้ว่า การทำกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการนี้ กลุ่มตัวอย่างมักทำกิจกรรมนั่งเล่น เดินเล่น หรือชมบรรยากาศ ซึ่งเป็นกิจกรรมทางเลือกที่มีระดับความนิยมปานกลาง เมื่อเทียบกับกิจกรรมอื่น โดยส่วนใหญ่มีความถี่การใช้งานเฉลี่ย 3-4 ครั้ง/สัปดาห์

2.4 ปัจจัยความสำคัญทางคุณลักษณะสัณฐานเมือง ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน

ข้อมูลมาจากข้อคำถามแบบเลือกตอบ โดยแบ่งประเภทคุณลักษณะสัณฐานเมือง ออกตามทฤษฎีและแนวคิดสัณฐานเมือง และจินตภาพเมือง ได้ 5 ประเภท ซึ่งส่งผลต่อการใช้งาน พื้นที่ว่างสาธารณะ คือ ตำแหน่งที่ตั้งและรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน โครงข่ายการสัญจร รูปแบบมวลอาคารที่และว่าง และจุดหมายตา ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่กลุ่มผู้ใช้งานเลือกตอบเหตุผลที่เข้ามาใช้งานมากที่สุด คือ เข้าถึงง่าย เดินทางสะดวก ติดทางสัญจรหลัก จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 65.7 รองลงมา คือ ตำแหน่งที่ตั้งใจกลางเมือง ใกล้ที่ทำงาน หรือย่านที่สำคัญ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 และใกล้ที่พักหรือชุมชนของกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งาน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ปัจจัยความสำคัญทางคุณลักษณะสัณฐานเมือง ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน

ปัจจัยสัณฐานเมือง	คน	ร้อยละ
1. ใกล้ที่พักหรือชุมชนของท่าน		
ไม่เลือก	23	65.7
เลือก	12	34.3
รวม	35	100
2. ใจกลางเมือง ใกล้ที่ทำงาน หรือย่านที่สำคัญ		
ไม่เลือก	20	57.1
เลือก	15	42.9
รวม	35	100
3. เข้าถึงง่าย เดินทางสะดวก มีทางเท้า ติดทางสัญจรหลัก		
ไม่เลือก	12	34.3
เลือก	23	65.7
รวม	35	100
4. มองเห็นได้ง่าย พื้นที่มีขอบเขต ล้อมรอบด้วยกลุ่มอาคารที่ชัดเจน		
ไม่เลือก	33	94.3
เลือก	2	5.7
รวม	35	100
5. มี หรือใกล้จุดหมายตาที่น่าจดจำ		
ไม่เลือก	29	82.9
เลือก	6	17.1
รวม	35	100

2.5 ปัจจัยความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมนันทนาการ ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน

1) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

เมื่อพิจารณาผลเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการใน 3 อันดับแรก ซึ่งพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การมีเสาไฟให้แสงสว่างที่เพียงพอ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.26 (S.D. = 0.70) รองลงมา คือ การมีม้านั่ง หรือชุดโต๊ะเก้าอี้พักผ่อนที่เพียงพอในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.66 (S.D. = 1.34) การมีถังขยะ วางกระจายตามจุดต่าง ๆ ในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.03 (S.D. = 1.22) ซึ่งอยู่ในระดับความสำคัญมาก ดังแสดงในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมนันทนาการ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับความสำคัญ							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. การมีเสาไฟให้แสงสว่างที่เพียงพอ (ร้อยละ)	13 (37.1)	19 (54.3)	2 (5.7)	1 (2.9)	0 (0)	4.26	0.70	มากที่สุด
2. การมีม้านั่ง หรือชุดโต๊ะเก้าอี้พักผ่อน (ร้อยละ)	11 (31.4)	12 (34.3)	6 (17.1)	1 (2.9)	5 (14.3)	3.66	1.34	มาก
3. การมีถังขยะ วางกระจายตามจุดต่าง ๆ ในพื้นที่ (ร้อยละ)	5 (14.3)	7 (20.0)	11 (31.4)	8 (22.9)	4 (11.4)	3.03	1.22	มาก
4. การมีอัฒจันทร์ หรือบันไดขั้นที่ นั่ง ไขว่ห้างพักผ่อน หรือทำกิจกรรมในพื้นที่ (ร้อยละ)	5 (14.3)	6 (17.1)	8 (22.9)	10 (28.6)	6 (17.1)	2.83	1.31	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความสำคัญ						3.44	1.15	มาก

2) ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์

เมื่อพิจารณาผลเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการ 3 อันดับแรก พบว่า ระดับมากที่สุด คือ การมีร่มเงา ที่เอื้อต่อการทำกิจกรรม หรือพักผ่อนได้อย่างสบายในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.29 (S.D. = 0.82) การมีต้นไม้ สำหรับสร้างความร่มรื่นในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.37 (S.D. = 0.77) ระดับมาก คือ การมีลานที่สามารถทำกิจกรรมได้หลากหลาย หรือ จุดออกกำลังกายในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.51 (S.D. = 1.22) ดังแสดงในตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ ในกลุ่มพื้นที่ว่างฯเพื่อกิจกรรมนันทนาการ

ด้านสภาพแวดล้อม และภูมิทัศน์	ระดับความสำคัญ						\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสำคัญ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
1. การมีร่มเงา ที่เอื้อต่อ การทำกิจกรรม หรือ พักผ่อนได้อย่างสบายใน พื้นที่ (ร้อยละ)	15 (42.9)	17 (48.6)	2 (5.7)	0 (0)	1 (2.9)	4.29	0.82	มากที่สุด	
2. การมีทางเดินเท้าที่ เอื้อต่อการเดินเล่น พักผ่อน ผ่อนคลายใน พื้นที่ (ร้อยละ)	21 (60.0)	5 (14.3)	9 (25.7)	0 (0)	0 (0)	4.34	0.87	มากที่สุด	
3. การมีต้นไม้ สำหรับ สร้างความร่มรื่นในพื้นที่ (ร้อยละ)	19 (54.3)	10 (28.6)	6 (17.1)	0 (0)	0 (0)	4.37	0.77	มากที่สุด	
4. การมีลานที่สามารถ ทำกิจกรรมได้ หลากหลาย หรือ จุด ออกกำลังกาย (ร้อยละ)	10 (28.6)	7 (20.0)	11 (31.4)	5 (14.3)	2 (5.7)	3.51	1.22	มาก	

ตารางที่ 21 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ ในกลุ่มพื้นที่ต่างๆเพื่อกิจกรรมนันทนาการ (ต่อ)

ด้านสภาพแวดล้อม และภูมิทัศน์	ระดับความสำคัญ							ระดับ ความสำคัญ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	\bar{X}	S.D.	
5. การมีน้ำพุ หรือน้ำตก สำหรับสร้างบรรยากาศ ในพื้นที่ (ร้อยละ)	2 (5.7)	8 (22.9)	9 (25.7)	13 (37.1)	3 (8.6)	2.80	1.07	ปานกลาง
6. การมีแหล่งน้ำ เช่น หนองน้ำ บ่อ คลอง สำหรับสร้างบรรยากาศ ในพื้นที่ (ร้อยละ)	2 (5.7)	6 (17.1)	13 (37.1)	9 (25.7)	5 (14.3)	2.74	1.09	ปานกลาง
6. การมีไม้พุ่ม ไม้คลุม ดิน สร้างบรรยากาศทาง ภูมิทัศน์ในพื้นที่ (ร้อยละ)	4 (11.4)	4 (11.4)	5 (14.3)	15 (42.9)	7 (20.0)	2.51	1.26	น้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความสำคัญ						3.51	1.02	มาก

3) ด้านความปลอดภัย

ผลจากการสำรวจพบเพียงองค์ประกอบเดียว คือ ปัจจัยความสำคัญด้านความปลอดภัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การมีแสงสว่างที่เพียงพอ ปลอดภัยต่อการใช้งานในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.34 (S.D. = 0.68) ดังแสดงในตารางที่ 22

ตารางที่ 22 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านความปลอดภัย ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆ เพื่อกิจกรรมนันทนาการ

ด้านความปลอดภัย	ระดับความสำคัญ							ระดับความสำคัญ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	
1. การมีแสงสว่างที่เพียงพอ ปลอดภัยต่อการใช้งานในพื้นที่ (ร้อยละ)	16 (45.7)	15 (42.9)	4 (11.4)	0 (0)	0 (0)	4.34	0.68	มากที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความสำคัญ						4.34	0.68	มากที่สุด

4) ด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่

เมื่อพิจารณาผลเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยด้านความเอกลักษณ์พื้นที่ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการ พบว่า มีความสำคัญระดับปานกลาง คือ การที่พื้นที่มีภูมิลักษณะที่จดจำง่าย เช่น หนองน้ำ คลอง บ่อ หรือเนิน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.26 (S.D. = 0.85) การที่พื้นที่อยู่ใกล้แหล่งที่มีการประดับแสง สี ที่สวยงามดึงดูดการใช้งานในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.86 (S.D. = 1.08) ดังแสดงในตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่ ของกลุ่มพื้นที่ว่างๆ เพื่อกิจกรรมนันทนาการ

ด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่	ระดับความสำคัญ							ระดับความสำคัญ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	
1.การที่พื้นที่มีภูมิลักษณะที่จดจำง่าย เช่น หนองน้ำ คลอง บ่อ หรือเนิน (ร้อยละ)	2 (5.7)	11 (31.4)	17 (48.6)	4 (11.4)	1 (2.9)	3.26	0.85	ปานกลาง

ตารางที่ 23 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่ ของกลุ่มพื้นที่ว่างๆ เพื่อกิจกรรมนันทนาการ (ต่อ)

ด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่	ระดับความสำคัญ							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	ระดับความสำคัญ
2. การที่พื้นที่อยู่ใกล้แหล่งที่มีการประดับแสงสีที่สวยงามดึงดูดการใช้งาน (ร้อยละ)	3 (8.6)	6 (17.1)	12 (34.3)	11 (31.4)	3 (8.6)	2.86	1.08	ปานกลาง

2.6 ระดับความพอใจ และข้อเสนอแนะในกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการ

ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานคิดว่าพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว มีความจำเป็นจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 82.9 กิจกรรมและสภาพแวดล้อมในพื้นที่มีผลต่อความรู้สึกทำให้ออยากใช้งาน จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 97.1 ทั้งนี้ ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานคิดว่าตนเองได้รับความผ่อนคลาย ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 80.0 ส่วนปัญหาที่พบในพื้นที่ว่างสาธารณะประเภทนี้ส่วนใหญ่ คือ มีสภาพอากาศร้อน ขาดความร่มรื่น จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 31.4 โดยคิดว่าหากมีการปรับปรุงกายภาพพื้นที่ควรปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงาม และร่มรื่น จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 31.4

ทั้งนี้ ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานในกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการนี้ประเมินให้ความพึงพอใจของการใช้งานอยู่ในระดับ มาก จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 ดังแสดงในตารางที่ 24

ตารางที่ 24 คะแนนความพอใจ และข้อเสนอแนะในกลุ่มพื้นที่ฯเพื่อกิจกรรมนันทนาการ

ประเด็นข้อมูล	คน	ร้อยละ
1.ความจำเป็น หรือความสำคัญของพื้นที่ว่างสาธารณะนี้ - ใช่	29	82.9
2.กิจกรรมและสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว มีผลต่อความรู้สึกอยากใช้พื้นที่หรือไม่ - ใช่	34	97.1
3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะประเภทนี้		
- ผ่อนคลาย ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	28	80.0
- รู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นส่วนหนึ่งของการใช้พื้นที่	4	11.4
- ได้ความสามัคคีในสังคม รู้จักผู้อื่นมากขึ้น	2	5.7
4.ปัญหาที่พบจากการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้		
- มีสภาพอากาศร้อน ขาดความร่มรื่น	11	31.4
- สภาพแวดล้อมพื้นที่ส่วนใหญ่เสื่อมโทรม ขาดการดูแล	10	28.6
- ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ไฟส่องสว่าง ห้องน้ำ ที่นั่ง	6	17.1
3. อยากให้มีการปรับปรุงเรื่องใดในพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้		
- ปรับปรุงให้มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม และร่มรื่น	11	31.4
- การดูแลสภาพแวดล้อมของพื้นที่ไม่ให้เสื่อมโทรม	7	20.0
- เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ไฟส่องสว่าง ห้องน้ำ ที่นั่ง	6	17.1
5.ความประทับใจในการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้		
- น้อยที่สุด	0	0
- น้อย	2	5.7
- ปานกลาง	13	37.1
- มาก	16	45.7
- มากที่สุด	4	11.4

3. กลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน

ประกอบด้วย 2 พื้นที่ว่างย่อย คือ ลานหน้าศาลากลาง(เก่า) และเกาะกลางบาทวิถี ถนนวิเศษกุล โดยแจกแบบสอบถามทั้งหมด 16 ชุด เฉลี่ย 2 พื้นที่เท่ากัน พื้นที่ละ 8 ชุด สามารถสรุป ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามได้ ดังนี้

3.1 ข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานในกลุ่มพื้นที่ว่างฯเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน

ส่วนใหญ่ของผู้ใช้งานเป็นเพศหญิง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 56.3 อยู่ในกลุ่ม อายุ 22 – 59 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 75.0 ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 68.8 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 โดยมี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 20,001-30,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 31.1 และ มากกว่า 30,000 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 31.1 อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครตรัง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5 ดังแสดงในตารางที่ 25

ตารางที่ 25 แจกแจงข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างฯเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน

ข้อมูลส่วนตัว	คน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	7	43.8
หญิง	9	56.3
รวม	16	100
2. อายุ		
ต่ำกว่า 14 ปี	0	0
15-21 ปี	4	25.0
22-59 ปี	12	75.0
มากกว่า 60 ปี	0	0
รวม	16	100
3. อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	4	25.0
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	11	68.8
พนักงานบริษัท	0	6.3
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	0	0
รับจ้าง	1	6.3
แม่บ้าน	0	0
เกษตรกร	0	0

ตารางที่ 25 แจกแจงข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน (ต่อ)

ข้อมูลส่วนตัว	คน	ร้อยละ
เกษียณ	0	0
ไม่ได้ทำงาน	0	0
รวม	16	100
4. การศึกษา		
ต่ำกว่ามัธยม	0	0
มัธยมศึกษา	5	31.3
ปวส.-ปวช. หรือ อนุปริญญา	1	6.3
ปริญญาตรี	6	37.5
สูงกว่าปริญญาตรี	4	25.0
รวม	16	100
5. รายได้		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	4	25.0
5,001-10,000 บาท	1	6.3
10,001-15,000บาท	0	0
15,001-20,000 บาท	1	6.3
20,001-30,000 บาท	5	31.3
มากกว่า 30,000 บาท	5	31.3
รวม	16	100
6. ที่อยู่ปัจจุบัน		
ในเขตเทศบาลนครตรัง	10	62.5
นอกเขตเทศบาลนครตรัง	6	37.5
อื่น ๆ	0	0
รวม	16	100

3.2 รายละเอียดพฤติกรรมในกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน

ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างเดินทางมาใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมสัญจรผ่านนี้โดยการเดินเท้า จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ซึ่งเดินทางถึงพื้นที่ว่างสาธารณะเหล่านี้ด้วยระยะเวลา ที่น้อยกว่า 15 นาที จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 และ ระยะเวลา 15-30 นาที จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ใช้งานมากที่สุดในช่วงวันธรรมดา(จันทร์-ศุกร์) จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 93.8 ใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะในช่วงเวลา 16.00 – 18.00 น. จำนวน 8 คน คิด

เป็นร้อยละ 50.0 โดยใช้พื้นที่ว่างสาธารณะประเภทนี้เพียงคนเดียว จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 68.8 และใช้เวลาทำกิจกรรมในพื้นที่ประมาณ ไม่เกิน 30 นาที จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 43.8 ดังแสดงในตารางที่ 26

ตารางที่ 26 แจกแจงรายละเอียดพฤติกรรมในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน

พฤติกรรมการใช้พื้นที่	คน	ร้อยละ
1. รูปแบบการเดินทางมาใช้พื้นที่		
เดินเท้า	8	50.0
จักรยาน	0	0
จักรยานยนต์	1	6.3
รถยนต์ส่วนบุคคล	7	43.8
รถโดยสารสาธารณะ	0	0
รวม	16	100
2. ระยะเวลาเดินทางมาใช้พื้นที่		
น้อยกว่า15นาที	8	50.0
15-30นาที	8	50.0
มากกว่า30นาที	0	0
รวม	16	100
3. ช่วงวันที่เข้ามาใช้งานพื้นที่		
วันธรรมดา(จันทร์-ศุกร์)	15	93.8
วันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์-อาทิตย์)	1	6.3
ทั้งวันธรรมดาและวันหยุดสุดสัปดาห์	0	0
รวม	16	100
4. ช่วงเวลาที่เข้ามาใช้งานในพื้นที่		
06.00 – 09.00 น.	3	18.8
09.00 – 12.00 น.	2	12.5
12.00 – 13.00 น.	0	0
13.00 – 16.00 น.	2	12.5
16.00 – 18.00 น.	8	50.0
หลัง 18.00 น.	1	6.3
รวม	16	100
5. ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะนี้กี่คน		
คนเดียว	11	68.8
2 – 4 คน	4	25.0

ตารางที่ 26 แจกแจงรายละเอียดพฤติกรรมในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน (ต่อ)

พฤติกรรมการใช้พื้นที่	คน	ร้อยละ
3 - 6 คน	0	0
มากกว่า 6 คน	1	6.3
รวม	16	100
6. ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะนี้นานเท่าไร		
ไม่เกิน 30 นาที	7	43.8
30 นาที-1 ชั่วโมง	3	18.8
1-2 ชั่วโมง	0	0
มากกว่า 2 ชั่วโมง	6	37.5
รวม	16	100

3.3 ความถี่ของกิจกรรมแต่ละประเภทที่เกิดขึ้นในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมสัญจรผ่าน

ในการเก็บข้อมูลส่วนนี้ผู้วิจัยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างเลือกความถี่ในการเข้ามาทำกิจกรรมที่เกิดขึ้นจริงในกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมสัญจรผ่านนี้ จากการสำรวจภาคสนาม โดยเรียงตามระดับประเภทกิจกรรมกลางแจ้งจากทฤษฎีและแนวคิด ซึ่งอาศัยข้อมูลจริงการใช้งานในพื้นที่ จากตารางที่ 27 สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนดังกล่าวได้ ดังนี้

1) กิจกรรมจำเป็น ได้แก่

- การเดินผ่านเพื่อไปทำงาน หรือทำกิจวัตรประจำวัน พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถาม ทำกิจกรรมทุกวันมากที่สุด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5
- การมาพักผ่อนคนรู้จัก พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถาม ทำกิจกรรมน้อยกว่าเดือนละครั้งมากที่สุด จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 43.8

2) กิจกรรมทางเลือก ได้แก่

- การมารอรถบริการสาธารณะ (รถประจำทาง รถตุ๊กตุ๊กฯ รถรับจ้าง) พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถาม ทำกิจกรรมบ่อยสุด 3-4 ครั้ง/สัปดาห์ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 และ ทำกิจกรรมน้อยกว่าเดือนละครั้ง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 75.0
- การเดินผ่านเพื่อไปซื้อ-เลือกชมสินค้าพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ทำกิจกรรมน้อยกว่าเดือนละครั้งมากที่สุด จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 43.8

ตารางที่ 27 ความถี่ของกิจกรรมแต่ละประเภทในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน

กิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่	ความถี่ของการทำกิจกรรม												คะแนนค่าเฉลี่ย (Mean)	S.D.	ระดับความนิยม
	ทุกวัน (5 คะแนน)		3-4 ครั้ง/สัปดาห์ (4 คะแนน)		1-2 ครั้ง/สัปดาห์ (3 คะแนน)		1-2 ครั้ง/เดือน (2 คะแนน)		น้อยกว่าเดือนละครั้ง (1 คะแนน)		รวม				
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ			
1. เดินผ่านเพื่อไปทำงาน หรือ ทำกิจวัตรประจำวัน	6	37.5	3	18.8	3	18.8	1	6.3	3	18.8	16	100	3.50	1.549	นิยมปานกลาง
2. มาพักรอคนรู้จัก	2	12.5	0	0.0	4	25.0	3	18.8	7	43.8	16	100	2.19	1.377	ไม่นิยม
3. มารอรถบริการสาธารณะ (รถประจำทาง รถตุ๊กตุ๊ก รถรับจ้าง)	3	18.8	0	0.0	1	6.3	0	0.0	12	75.0	16	100	1.88	1.628	ไม่นิยม
4. เดินผ่านเพื่อไปซื้อ-ชมสินค้า บริเวณใกล้เคียง	2	12.5	3	18.8	2	12.5	2	12.5	7	43.8	16	100	2.44	1.548	นิยมปานกลาง
รวมค่าคะแนนความนิยมทำกิจกรรม												2.50	1.525	นิยมปานกลาง	

หมายเหตุ: ความถี่กิจกรรมบ่อย คือ ทุกวัน 3-4ครั้ง/สัปดาห์ 1-2ครั้ง/สัปดาห์

ความถี่กิจกรรมน้อย คือ 1-2ครั้ง/เดือน น้อยกว่าเดือนละครั้ง

จากตารางที่ 27 คะแนนเฉลี่ยความถี่ของกิจกรรมการเดินผ่านเพื่อไปทำงาน หรือ ทำกิจวัตรประจำวัน มีค่ามากที่สุด 3.50 (S.D. = 1.549) อยู่ในช่วงระดับความนิยมทำกิจกรรมปานกลาง

ดังนั้น จึงประเมินได้ว่า การทำกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อการสัญจรผ่านกลุ่มตัวอย่างมักทำกิจกรรม การเดินผ่านเพื่อไปทำงาน หรือทำกิจวัตรประจำวัน ซึ่งเป็นกิจกรรมจำเป็น ที่มีระดับความนิยมปานกลาง เมื่อเทียบกับกิจกรรมอื่น โดยส่วนใหญ่มีความถี่การใช้งานเฉลี่ยทุกวัน

3.4 ปัจจัยความสำคัญทางคุณลักษณะสัญญาณเมือง ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน

เป็นข้อมูลที่ได้จากคำถามแบบเลือกตอบ โดยแบ่งประเภทคุณลักษณะสัญญาณเมืองออกตามทฤษฎีและแนวคิดสัญญาณเมือง และจินตภาพเมือง ได้ 5 ประเภท ที่ส่งผลต่อการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ คือ ตำแหน่งที่ตั้งและรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน โครงข่ายการสัญจร รูปแบบมวลอาคารที่และว่าง และจุดหมายตา พบว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้ใช้งานเลือกตอบเหตุผลที่เข้ามาใช้งานมากที่สุด คือ ใจกลางเมือง ใกล้ที่ทำงาน หรือย่านที่สำคัญ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 93.8 รองลงมา คือ เข้าถึงง่าย เดินทางสะดวก มีทางเท้า ติดทางสัญจรหลัก จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 43.8 และมี หรือใกล้จุดหมายตาน่าจดจำ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 ดังแสดงในตารางที่ 28

ตารางที่ 28 ปัจจัยความสำคัญทางคุณลักษณะสัญญาณเมือง ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน

ปัจจัยสัญญาณเมือง	คน	ร้อยละ
1. ใกล้ที่พักหรือชุมชนของท่าน		
ไม่เลือก	16	100.0
เลือก	0	0
รวม	16	100
2. ใจกลางเมือง ใกล้ที่ทำงาน หรือย่านที่สำคัญ		
ไม่เลือก	1	6.3
เลือก	15	93.8
รวม	16	100
3. เข้าถึงง่าย เดินทางสะดวก มีทางเท้า ติดทางสัญจรหลัก		
ไม่เลือก	9	56.3
เลือก	7	43.8
รวม	16	100
3. มองเห็นได้ง่าย พื้นที่มีขอบเขต ล้อมรอบด้วยกลุ่มอาคารที่ชัดเจน		
ไม่เลือก	12	75.0
เลือก	4	25.0
รวม	16	100
4. มี หรือใกล้จุดหมายตาน่าจดจำ		
ไม่เลือก	10	62.5
เลือก	6	37.5
รวม	16	100

3.5 ปัจจัยความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพในกลุ่มพื้นที่ว่างๆ เพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่านที่พบปัจจุบัน ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน

1) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

เมื่อพิจารณาผลเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมสัญจรผ่าน ใน 3 อันดับแรก ซึ่งพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การมีจุดจอดรถ ที่สะดวกต่อการใช้งาน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.25 (S.D. = 1.06) รองลงมาในระดับมาก คือ การมีเสาไฟให้แสงสว่างที่เพียงพอ เพื่อการใช้งานที่ปลอดภัยในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.19 (S.D. = 0.91) ระดับปานกลาง คือ การมีม้านั่ง หรือ จุดนั่งพักรอสำหรับรองรับการใช้งานในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.13 (S.D. = 1.36) การมีจุดขึ้นลงรถประจำทาง หรือ รถบริการสาธารณะในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.75 (S.D. = 1.69) และการมีถังขยะ วางกระจายตามจุดต่าง ๆ ในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.69 (S.D. = 1.40) ดังแสดงในตารางที่ 29

ตารางที่ 29 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในกลุ่มพื้นที่ว่าง ๆ เพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับความสำคัญ							ระดับความสำคัญ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	
1. การมีจุดจอดรถที่สะดวกต่อการใช้งาน (ร้อยละ)	9 (56.3)	4 (25.0)	1 (6.3)	2 (12.5)	0 (0)	4.25	1.06	มากที่สุด
2. การมีเสาไฟให้แสงสว่างที่เพียงพอ เพื่อการใช้งานที่ปลอดภัยในพื้นที่ (ร้อยละ)	7 (43.8)	6 (37.5)	2 (12.5)	1 (6.3)	0 (0)	4.19	0.91	มาก
3. การมีม้านั่ง หรือ จุดนั่งพักรอสำหรับรองรับการใช้งานในพื้นที่ (ร้อยละ)	4 (25.0)	1 (6.3)	3 (37.5)	3 (18.8)	2 (12.5)	3.13	1.36	ปานกลาง

ตารางที่ 29 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก ในกลุ่มพื้นที่ว่าง ๆ เพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน (ต่อ)

ด้านสิ่งแวดล้อม สะดวก	ระดับความสำคัญ							ระดับ ความสำคัญ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	\bar{X}	S.D.	
4. การมีจุดขึ้นลงรถ ประจำทาง หรือ รถบริการสาธารณะใน พื้นที่ (ร้อยละ)	4 (25.0)	2 (12.5)	2 (12.5)	2 (12.5)	6 (37.5)	2.75	1.69	ปานกลาง
5. การมีถังขยะ วาง กระจายตามจุดต่าง ๆ ในพื้นที่ (ร้อยละ)	3 (18.8)	1 (37.5)	3 (18.8)	6 (37.5)	3 (18.8)	2.69	1.40	ปานกลาง
6. การมี สาธารณูปการ เช่น ตู้ ไปรษณีย์ หรือ โทรศัพท์ไว้บริการใน พื้นที่ (ร้อยละ)	0 (0)	3 (18.8)	5 (31.3)	3 (18.8)	5 (31.3)	2.38	1.14	น้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความสำคัญ						3.23	1.26	ปานกลาง

2) ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์

เมื่อพิจารณาผลเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมสัญจรผ่าน พบว่า การมีต้นไม้สำหรับสร้างความร่มรื่นในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13 (S.D. = 0.80) การมีลานที่สามารถทำกิจกรรมได้หลากหลายในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.81 (S.D. = 0.98) การมีทางเท้าและทางจักรยานที่เอื้อต่อการใช้งานและเข้าถึงพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.69 (S.D. = 1.40) และการมีจุดประดับตกแต่งด้วยแสง สีที่สวยงามในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.56 (S.D. = 1.45) ดังแสดงในตารางที่ 30

ตารางที่ 30 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน

ด้านสภาพแวดล้อม และภูมิทัศน์	ระดับความสำคัญ							ระดับ ความสำคัญ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	\bar{X}	S.D.	
1. การมีต้นไม้ สำหรับสร้างความ ร่มรื่นในพื้นที่ (ร้อยละ)	6 (37.5)	6 (37.5)	4 (25.0)	0 (0)	0 (0)	4.13	0.80	มาก
2. การมีลานที่ สามารถทำกิจกรรม ได้หลากหลายใน พื้นที่ (ร้อยละ)	5 (31.3)	4 (25.0)	6 (37.5)	1 (6.3)	0 (0)	3.81	0.98	มาก
3. การมีทางเท้าและ ทางจักรยาน ที่เอื้อ ต่อการใช้งานและ เข้าถึงพื้นที่ (ร้อยละ)	6 (37.5)	4 (25.0)	3 (18.8)	1 (6.3)	2 (12.5)	3.69	1.40	มาก
4. การมีจุดประดับ ตกแต่งด้วยแสง สีที่ สวยงามในพื้นที่ (ร้อยละ)	5 (31.3)	5 (31.3)	3 (18.8)	0 (0)	3 (18.8)	3.56	1.45	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความสำคัญ						3.03	0.92	ปานกลาง

3) ด้านความปลอดภัย

เมื่อพิจารณาผลเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยความสำคัญด้านความปลอดภัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมสัญจรผ่าน พบว่าอยู่ในระดับมาก คือ การมีรั้วล้อมรอบ บ่อมตำรวจ หรือมีพื้นที่โดยรอบที่มีชีวิตชีวาให้ความรู้สึกปลอดภัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 (S.D. = 0.88) ดังแสดงในตารางที่ 31

ตารางที่ 31 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านความปลอดภัย ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆ เพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน

ด้านความปลอดภัย	ระดับความสำคัญ							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	ระดับความสำคัญ
1.การมีรั้วล้อมรอบ ป้อมตำรวจ หรือมีพื้นที่โดยรอบที่มี สี วิ ต ชี ว า ให้ ความรู้สึกปลอดภัย (ร้อยละ)	5 (31.3)	4 (25.0)	7 (43.8)	0 (0)	0 (0)	3.88	0.88	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความสำคัญ						3.88	0.88	มาก

4) ด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่

เมื่อพิจารณาผลเป็นรายชื่อพบว่า ปัจจัยด้านความเอกลักษณ์ในพื้นที่ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมสัญจรผ่าน พบว่า มีความสำคัญระดับมากที่สุด คือ การที่พื้นที่ติดใจกลางชุมชน หรือย่านที่สำคัญของเมือง เช่น ย่านราชการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.81 (S.D. = 0.54) การที่พื้นที่เป็นพื้นที่จัดกิจกรรมที่สำคัญของเมือง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.38 (S.D. = 0.88) และพื้นที่อยู่ใกล้แหล่งที่มีการประดับแสง สี ที่สวยงามดึงดูดการใช้งาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 (S.D. = 0.93) ดังแสดงในตารางที่ 32

ตารางที่ 32 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่ ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆ เพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน

ด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่	ระดับความสำคัญ							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. การที่พื้นที่ติดใจกลางชุมชน หรือย่านที่สำคัญของเมือง เช่น ย่านราชการ (ร้อยละ)	14 (87.5)	1 (6.3)	1 (6.3)	0 (0)	0 (0)	4.81	0.54	มากที่สุด

ตารางที่ 32 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่ ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน (ต่อ)

ด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่	ระดับความสำคัญ							ระดับความสำคัญ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	
2. การที่พื้นที่เป็นพื้นที่จัดกิจกรรมที่สำคัญของเมือง (ร้อยละ)	9 (56.3)	5 (31.3)	1 (6.3)	1 (6.3)	0 (0)	4.38	0.88	มากที่สุด
3. การที่พื้นที่อยู่ใกล้แหล่งที่มีการประดับแสงสีที่สวยงามดึงดูดการใช้งาน (ร้อยละ)	9 (56.3)	2 (12.5)	5 (31.3)	0 (0)	0 (0)	4.25	0.93	มากที่สุด
4. การที่พื้นที่มีลักษณะทางกายภาพโดดเด่น น่าสนใจ เช่น เป็นเนินหรือ เป็นพื้นที่เกาะกลางถนน (ร้อยละ)	6 (37.5)	5 (31.3)	3 (18.8)	1 (6.3)	1 (6.3)	3.88	1.20	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความสำคัญ						4.33	0.89	มากที่สุด

3.6 ระดับความพอใจ และข้อเสนอแนะในกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมสัญจรผ่าน

ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานคิดว่าพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าวมีความจำเป็นจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 93.8 กิจกรรมและสภาพแวดล้อมในพื้นที่มีผลต่อความรู้สึกอยากใช้งาน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 75.0 ทั้งนี้ ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานคิดว่าตนเองมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นส่วนหนึ่งของการใช้พื้นที่ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 43.8 ส่วนปัญหาที่พบในพื้นที่ว่างสาธารณะประเภทนี้ คือ สภาพแวดล้อมพื้นที่ส่วนใหญ่เสื่อมโทรม ขาดการดูแล จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 โดยคิดว่าหากมีการปรับปรุงกายภาพพื้นที่ควรปรับปรุงด้านการดูแล

สภาพแวดล้อมของพื้นที่ไม่ให้เสื่อมโทรม จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 และปรับให้มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม และร่มรื่น จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3

ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานในกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่านนี้ ประเมินให้ความพึงพอใจของการใช้งานอยู่ในระดับ มาก จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 ดังตารางที่ 33

ตารางที่ 33 แจกแจงระดับความพอใจ และข้อเสนอแนะในกลุ่มพื้นที่ว่างฯเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน

ประเด็นข้อมูล	คน	ร้อยละ
1.ความจำเป็น หรือความสำคัญของพื้นที่ว่างสาธารณะนี้		
- ใช่	15	93.8
2.กิจกรรมและสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว มีผลต่อความรู้สึกอยากใช้พื้นที่หรือไม่		
- ใช่	12	75.0
3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะประเภทนี้		
- รู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นส่วนหนึ่งของการใช้พื้นที่	7	43.8
- ผ่อนคลาย ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	5	31.3
- ได้ความสามัคคีในสังคม รู้จักผู้อื่นมากขึ้น	3	18.8
4.ปัญหาที่พบจากการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้		
- สภาพแวดล้อมพื้นที่ส่วนใหญ่เสื่อมโทรม ขาดการดูแล	4	25.0
- ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ไฟส่องสว่าง ห้องน้ำ ที่นั่ง	3	18.8
- ปัญหาสิ่งแวดล้อม มลพิษ สิ่งรบกวน ความสะอาด	3	18.8
- มีสภาพอากาศร้อน ขาดความร่มรื่น	3	18.8
5. อยากให้มีการปรับปรุงเรื่องใดในพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้		
- การดูแลสภาพแวดล้อมของพื้นที่ไม่ให้เสื่อมโทรม	5	31.3
- ปรับให้มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม และร่มรื่น	5	31.3
6.ความประทับใจในการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้		
- น้อยที่สุด	0	0
- น้อย	4	25
- ปานกลาง	3	18.8
- มาก	5	31.3
- มากที่สุด	4	25

4. กลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือพักรอ

ประกอบด้วย 1 พื้นที่ว่างๆย่อย คือ ลานหน้าเทศบาลนครตรัง โดยแจกแบบสอบถามทั้งหมด 10 ชุด สามารถสรุปข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามได้ ดังนี้

4.1 ข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือพักรอ

ผู้ใช้งานประกอบด้วยเพศชาย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 และเพศหญิง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 อยู่ในกลุ่มอายุ 15-21 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 ประกอบอาชีพนักเรียน นักศึกษา จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 70.0 อยู่ในระดับการศึกษา มัธยมศึกษา จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 70.0 ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครตรัง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ดังแสดงในตารางที่ 34

ตารางที่ 34 แจกแจงข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือพักรอ

ข้อมูลส่วนตัว	คน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	5	50.0
หญิง	5	50.0
รวม	10	100
2. อายุ		
ต่ำกว่า 14 ปี	1	10.0
15-21 ปี	6	60.0
22-59 ปี	3	30.0
มากกว่า 60 ปี	0	0
รวม	10	100
3. อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	7	70.0
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	2	20.0
พนักงานบริษัท	1	10.0
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	0	0
รับจ้าง	0	0

ตารางที่ 34 แจกแจงข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการ
สัญญา หรือพักรอ (ต่อ)

ข้อมูลส่วนตัว	คน	ร้อยละ
แม่บ้าน	0	0
เกษตรกร	0	0
เกษียณ	0	0
ไม่ได้ทำงาน	0	0
รวม	10	100
4. การศึกษา		
ต่ำกว่ามัธยม	0	0
มัธยมศึกษา	7	70.0
ปวส.-ปวช. หรือ อนุปริญญา	0	0
ปริญญาตรี	2	20.0
สูงกว่าปริญญาตรี	1	10.0
รวม	10	100
5. รายได้		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	6	60.0
5,001-10,000 บาท	0	0
10,001-15,000บาท	0	0
15,001-20,000 บาท	1	10.0
20,001-30,000 บาท	3	30.0
มากกว่า 30,000 บาท	0	0
รวม	10	100
6. ที่อยู่ปัจจุบัน		
ในเขตเทศบาลนครตรัง	5	50.0
นอกเขตเทศบาลนครตรัง	4	40.0
อื่น ๆ	1	10.0
รวม	10	100

4.2 รายละเอียดพฤติกรรมในกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญญา หรือพักรอ

ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานเดินทางมาใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญญา หรือพักรอนี้ โดยรถจักรยานยนต์ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ

40.0 ซึ่งเดินทางถึงพื้นที่ว่างสาธารณะเหล่านี้ด้วยระยะเวลา 15-30 นาที จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 70.0 และ ระยะเวลา 15-30 นาที จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 70.0 ใช้งานที่มากสุดในช่วงวันธรรมดา(จันทร์-ศุกร์) จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะในช่วงเวลา 16.00 – 18.00 น. จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 90.0 โดยใช้พื้นที่ว่างสาธารณะประเภทนี้เพียงคนเดียว จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 และใช้เวลาทำกิจกรรมในพื้นที่ประมาณ 30 นาที – 1 ชั่วโมง จำนวน 5 คิดเป็นร้อยละ 50.0 ดังแสดงในตารางที่ 35

ตารางที่ 35 แจกแจงรายละเอียดพฤติกรรมในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจรหรือพักรอ

พฤติกรรมการใช้พื้นที่	คน	ร้อยละ
1. รูปแบบการเดินทางมาใช้พื้นที่		
เดินเท้า	2	20.0
จักรยาน	1	10.0
จักรยานยนต์	4	40.0
รถยนต์ส่วนบุคคล	2	20.0
รถโดยสารสาธารณะ	1	10.0
รวม	10	100
2. ระยะเวลาเดินทางมาใช้พื้นที่		
น้อยกว่า15นาที	2	20.0
15-30นาที	7	70.0
มากกว่า30นาที	1	10.0
รวม	10	100
3. ช่วงวันที่เข้ามาใช้งานพื้นที่		
วันธรรมดา(จันทร์-ศุกร์)	10	100
วันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์-อาทิตย์)	0	0
ทั้งวันธรรมดาและวันหยุดสุดสัปดาห์	0	0
รวม	10	100
4. ช่วงเวลาที่เข้ามาใช้งานในพื้นที่		
06.00 – 09.00 น.	1	10.0
09.00 – 12.00 น.	0	0
12.00 – 13.00 น.	0	0
13.00 – 16.00 น.	0	0
16.00 – 18.00 น.	9	90.0

ตารางที่ 35 แจกแจงรายละเอียดพฤติกรรมในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือพักรอ (ต่อ)

พฤติกรรมการใช้พื้นที่	คน	ร้อยละ
หลัง 18.00 น.	0	0
รวม	10	100
5. ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะนี้กี่คน		
คนเดียว	6	60.0
2 - 4 คน	4	40.0
3 - 6 คน	0	0
มากกว่า 6 คน	0	0
รวม	10	100
6. ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะนี้นานเท่าไร		
ไม่เกิน 30 นาที	3	30.0
30 นาที-1 ชั่วโมง	5	50.0
1-2 ชั่วโมง	2	20.0
มากกว่า 2 ชั่วโมง	0	0
รวม	10	100

4.3 ความถี่ของกิจกรรมแต่ละประเภทที่เกิดขึ้นในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือพักรอ

ในการเก็บข้อมูลส่วนนี้ผู้วิจัยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างเลือกความถี่ในการเข้ามาทำกิจกรรมที่เกิดขึ้นจริงในกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือพักรอนี้จากการสำรวจภาคสนามโดยเรียงตามระดับประเภทกิจกรรมกลางแจ้งจากทฤษฎีและแนวคิด ซึ่งอาศัยข้อมูลจริงของการใช้งานในพื้นที่ จากตารางที่ 36 สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนดังกล่าวได้ ดังนี้

1) กิจกรรมจำเป็น ได้แก่

- การเดินผ่านเพื่อไปทำงาน หรือทำกิจวัตรประจำวัน พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถาม ทำกิจกรรมนี้ทุกวันมากที่สุด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0
- การมาพักรอคนรู้จัก พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถาม ทำกิจกรรมนี้เฉลี่ย 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0

2) กิจกรรมทางเลือก ได้แก่

- การมารอรถบริการสาธารณะ (รถประจำทาง รถตุ๊กตุ๊กฯ รถรับจ้าง) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ทำกิจกรรมน้อยกว่าเดือนละครั้งมากที่สุด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0
- การเดินผ่านเพื่อไปซื้อ-เลือกชมสินค้า พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถาม ทำกิจกรรมเฉลี่ย 1-2 ครั้ง/เดือน มากที่สุด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0
- การมานั่งชมบรรยากาศในพื้นที่ พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถาม ทำกิจกรรมเฉลี่ย 1-2 ครั้ง/เดือน มากที่สุด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0

ตารางที่ 36 ความถี่ของกิจกรรมแต่ละประเภทในกลุ่มพื้นที่ต่างๆ เพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือพักรอ

กิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่	ความถี่ของการทำกิจกรรม												คะแนนค่าเฉลี่ย (Mean)	S.D.	ระดับความนิยม
	ทุกวัน (5 คะแนน)		3-4 ครั้ง/สัปดาห์ (4 คะแนน)		1-2 ครั้ง/สัปดาห์ (3 คะแนน)		1-2 ครั้ง/เดือน (2 คะแนน)		น้อยกว่าเดือนละครั้ง (1 คะแนน)		รวม				
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ			
1.เดินผ่านเพื่อไปทำงาน หรือทำกิจวัตรประจำวัน	3	30.0	1	10.0	1	10.0	1	10.0	4	40.0	10	100	2.80	1.814	นิยมปานกลาง
2. มาพักรอคนรู้จัก	1	10.0	0	0	6	60.0	2	20.0	1	10.0	10	100	3.70	0.823	นิยมมาก
3. มารอรถบริการสาธารณะ (รถประจำทาง รถตุ๊กตุ๊กฯ รถรับจ้าง)	2	20.0	2	20.0	1	10.0	1	10.0	4	40.0	10	100	2.70	1.703	นิยมปานกลาง
4. เดินผ่านเพื่อไปซื้อ-เลือกชมสินค้าบริเวณใกล้เคียง	1	10.0	1	10.0	2	20.0	4	40.0	2	20.0	10	100	2.50	1.269	นิยมปานกลาง
5. นั่งชมบรรยากาศ	1	10.0	1	10.0	1	10.0	4	40.0	3	33.0	10	100	2.30	1.337	ไม่นิยม
รวมค่าคะแนนความนิยมทำกิจกรรม												2.80	1.389	นิยมปานกลาง	

หมายเหตุ: ความถี่กิจกรรมบ่อย คือ ทุกวัน 3-4ครั้ง/สัปดาห์ 1-2ครั้ง/สัปดาห์

ความถี่กิจกรรมน้อย คือ 1-2ครั้ง/เดือน น้อยกว่าเดือนละครั้ง

จากตารางที่ 36 คะแนนเฉลี่ยความถี่ของกิจกรรม มาพักรอคนรู้จัก มีค่ามากที่สุด 3.70 (S.D. = 0.823) อยู่ในช่วงระดับความนิยมทำกิจกรรม มาก

ดังนั้น จึงประเมินได้ว่า การทำกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือพักรอนี้ กลุ่มตัวอย่างมักทำกิจกรรมเพื่อมาพักรอคนรู้จัก ซึ่งเป็นกิจกรรมจำเป็น ที่มีระดับความนิยมมาก เมื่อเทียบกับกิจกรรมอื่น โดยส่วนใหญ่มีความถี่การใช้งานเฉลี่ย 1-2 ครั้ง/สัปดาห์

4.4 ปัจจัยความสำคัญทางคุณลักษณะพื้นฐานเมือง ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน

ข้อมูลที่ได้มาจากคำถามแบบเลือกตอบ โดยแบ่งประเภทคุณลักษณะพื้นฐานเมืองออกตามทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานเมือง และจินตภาพเมือง ได้ 5 ประเภท ซึ่งส่งผลต่อการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ คือ ตำแหน่งที่ตั้งและรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน โครงข่ายการสัญจร รูปแบบมวลอาคารที่และว่าง และจุดหมายตา ซึ่งพบว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้ใช้งานเลือกตอบเหตุผลที่เข้ามาใช้งานมากที่สุด คือ ใจกลางเมือง ใกล้ที่ทำงาน หรือย่านที่สำคัญ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 70.0 รองลงมา คือ เข้าถึงง่าย เดินทางสะดวก มีทางเท้า ติดทางสัญจรหลัก จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 และใกล้ที่พักหรือชุมชน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 37

ตารางที่ 37 ปัจจัยความสำคัญทางคุณลักษณะพื้นฐานเมือง ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน

ปัจจัยพื้นฐานเมือง	คน	ร้อยละ
1. ใกล้ที่พักหรือชุมชนของท่าน		
ไม่เลือก	5	50.0
เลือก	5	50.0
รวม	10	100
2. ใจกลางเมือง ใกล้ที่ทำงาน หรือย่านที่สำคัญ		
ไม่เลือก	3	30.0
เลือก	7	70.0
รวม	10	100

ตารางที่ 37 ปัจจัยความสำคัญทางคุณลักษณะสัณฐานเมือง ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน (ต่อ)

ปัจจัยสัณฐานเมือง	คน	ร้อยละ
3.เข้าถึงง่าย เดินทางสะดวก มีทางเท้า ติดทางสัญจรหลัก		
ไม่เลือก	4	40.0
เลือก	6	60.0
รวม	10	100
4.มองเห็นได้ง่าย พื้นที่มีขอบเขต ล้อมรอบด้วยกลุ่มอาคารที่ชัดเจน		
ไม่เลือก	8	80.0
เลือก	2	20.0
รวม	10	100
5. มี หรือใกล้จุดหมายต่อน่าจดจำ		
ไม่เลือก	8	80.0
เลือก	2	20.0
รวม	10	100

4.5 ปัจจัยความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะที่ ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน

1) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

เมื่อพิจารณาผลเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือพักผ่อน ใน 3 อันดับแรก ซึ่งพบว่าอยู่ในระดับสำคัญมากที่สุด คือ การมีม้านั่งยาว สำหรับนั่งพักผ่อน หรือนั่งรอในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.30 (S.D. = 0.67) รองลงมาระดับมาก คือ การมีจุดขึ้นรถประจำทาง (รถตุ๊กตุ๊กฯ รถบริการ อบจ. รถรับจ้าง) ในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.80 (S.D. = 0.91) และการมีเสาไฟให้แสงสว่างที่เพียงพอ เพื่อการใช้งานที่ปลอดภัยในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.60 (S.D. = 0.69) ดังแสดงในตารางที่ 38

ตารางที่ 38 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในกลุ่มพื้นที่ต่างๆเพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือพักรอ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับความสำคัญ						\bar{X}	S.D.	ระดับความสำคัญ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1. การมีม้านั่งยาวสำหรับนั่งพักผ่อนหรือนั่งรอในพื้นที่ (ร้อยละ)	4 (40.0)	5 (50.0)	1 (10.0)	0 (0)	0 (0)	4.30	0.67	มากที่สุด	
2. การมีจุดขึ้นรถประจำทาง (รถตุ๊กตุ๊ก ๑ รถบริการ อบจ. รถรับจ้าง) ในพื้นที่ (ร้อยละ)	2 (20.0)	5 (50.0)	2 (20.0)	1 (10.0)	0 (0)	3.80	0.91	มาก	
3. การมีเสาไฟให้แสงสว่างที่เพียงพอเพื่อการใช้งานที่ปลอดภัยในพื้นที่ (ร้อยละ)	1 (10.0)	4 (40.0)	5 (50.0)	0 (0)	0 (0)	3.60	0.69	มาก	
4. การมีป้ายประชาสัมพันธ์ข้อมูลแก่ผู้ใช้งานในพื้นที่ (ร้อยละ)	0 (0)	5 (50.0)	4 (40.0)	1 (10.0)	0 (0)	3.40	0.69	ปานกลาง	
5. การมีถังขยะ วางกระจายตามจุดต่าง ๆ ในพื้นที่ (ร้อยละ)	1 (10.0)	4 (40.0)	3 (30.0)	1 (10.0)	1 (10.0)	3.30	1.16	ปานกลาง	
6. การมีสาธารณูปการ เช่น ตู้โทรศัพท์ ฯลฯ บริการในพื้นที่ (ร้อยละ)	4 (40.0)	0 (0)	5 (50.0)	0 (0)	1 (10.0)	3.20	0.91	ปานกลาง	
ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความสำคัญ						3.60	0.85	มาก	

2) ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์

เมื่อพิจารณาผลเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือพักรอ พบว่า 3 อันดับแรก ซึ่งพบว่าอยู่ในระดับสำคัญมาก คือ การมีทางเท้า และทางจักรยานที่ชัดเจน สบายในการเดินหรือใช้งาน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.80 (S.D. = 0.78) การมีลานที่สามารถทำกิจกรรมได้หลากหลายในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.60 (S.D. = 0.51) และการมีต้นไม้ให้ความร่มรื่น ไม้พุ่มไม้คลุมดินสร้างความสวยงามแก่พื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.60 (S.D. = 0.96) ดังแสดงในตารางที่ 39

ตารางที่ 39 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือพักรอ

ด้านสภาพแวดล้อมและ ภูมิทัศน์	ระดับความสำคัญ						S.D.	ระดับ ความสำคัญ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	\bar{X}		
1.การมีทางเท้า และทาง จักรยานที่ชัดเจน สบาย ในการเดินหรือใช้งาน (ร้อยละ)	2 (20.0)	4 (40.0)	4 (40.0)	0 (0)	0 (0)	3.80	0.78	มาก
2. การมีต้นไม้ให้ความร่ม รื่น ไม้พุ่มไม้คลุมดินสร้าง ความสวยงามแก่พื้นที่ (ร้อยละ)	2 (20.0)	3 (30.0)	4 (40.0)	1 (10.0)	0 (0)	3.60	0.96	มาก
3. การมีลานที่สามารถทำ กิจกรรมได้หลากหลายใน พื้นที่ (ร้อยละ)	0 (0)	6 (6)	4 (4)	0 (0)	0 (0)	3.60	0.51	มาก
4. การมีน้ำพุ สร้าง บรรยากาศ ความสวยงาม ในพื้นที่ (ร้อยละ)	1 (10.0)	2 (20.0)	6 (60.0)	1 (10.0)	0 (0)	3.30	0.82	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความสำคัญ						3.58	0.77	มาก

3) ด้านความปลอดภัย

เมื่อพิจารณาผลเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยความสำคัญด้านความปลอดภัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือพักรอ พบว่าอยู่ในระดับมาก คือ การมีแสงสว่างที่เพียงพอ ปลอดภัยต่อการใช้งานในพื้นที่ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 (S.D. = 0.69) ดังแสดงในตารางที่ 40

ตารางที่ 40 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านความปลอดภัย ในกลุ่มพื้นที่ว่างฯ เพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือพักรอ

ด้านความปลอดภัย	ระดับความสำคัญ						S.D.	ระดับความสำคัญ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}		
1.การมีแสงสว่างที่เพียงพอ ปลอดภัยต่อการใช้งานในพื้นที่ (ร้อยละ)	1 (10.0)	4 (40.0)	5 (50.0)	0 (0)	0 (0)	3.60	0.69	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความสำคัญ						3.60	0.69	มาก

4) ด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่

เมื่อพิจารณาผลเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือพักรอ พบว่า มีความสำคัญระดับมาก คือ การที่เป็นพื้นที่ จัดกิจกรรมเมือง หรือติดกับอาคารสถาบันราชการ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.10 (S.D. = 0.87) การที่พื้นที่นี้ อยู่ใกล้แหล่งที่มีการประดับแสง สี สวยงาม ดึงดูดการใช้งาน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.70 (S.D. = 0.94) ดังแสดงในตารางที่ 41

ตารางที่ 41 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านเอกลักษณ์ ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อ
กิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือพักรอ

ด้านเอกลักษณ์ใน พื้นที่	ระดับความสำคัญ						\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสำคัญ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
1. การที่เป็นพื้นที่ จัดกิจกรรมเมือง หรือติดกับอาคาร สถาบันราชการ (ร้อยละ)	4 (40.0)	3 (30.0)	3 (30.0)	0 (0)	0 (0)	4.10	0.87	มาก	
2. การที่พื้นที่นี้ อยู่ ใกล้แหล่งที่มีการ ประดับแสง สี สวยงาม ดึงดูดการ ใช้งาน (ร้อยละ)	2 (20.0)	4 (40.0)	3 (30.0)	1 (10.0)	0 (0)	3.70	0.94	มาก	
ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความสำคัญ						3.90	0.91	มาก	

4.6 ระดับความพอใจ และข้อเสนอแนะในกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรม กิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือพักรอ

จากตารางที่ 42 ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งาน คิดว่าพื้นที่ว่างสาธารณะ
ดังกล่าว มีความจำเป็น จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 100 กิจกรรมและสภาพแวดล้อมในพื้นที่มีผล
ต่อความรู้สึกอยากใช้งาน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้งนี้ ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งาน
คิดว่าตนเองได้รับความรู้สึกผ่อนคลาย ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์จากพื้นที่ จำนวน 4 คน คิดเป็น
ร้อยละ 40.0 ส่วนปัญหาที่พบในพื้นที่ว่างสาธารณะประเภทนี้ส่วนใหญ่ คือ สภาพแวดล้อมพื้นที่ที่มี
สภาพอากาศร้อน ขาดความร่มรื่น จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 โดยคิดว่าหากมีการปรับปรุง
กายภาพพื้นที่ควรปรับปรุงด้านภูมิทัศน์ให้สวยงาม และร่มรื่น จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0

ทั้งนี้ ส่วนใหญ่ของผู้ใช้งานในกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือพักรอ นี้ประเมินให้ความพึงพอใจของการใช้งานอยู่ในระดับ มาก จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 70

ตารางที่ 42 แจกแจงระดับความพอใจ และข้อเสนอแนะในกลุ่มพื้นที่ว่างฯเพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือพักรอ

ประเด็นข้อมูล	คน	ร้อยละ
1. ความจำเป็น หรือความสำคัญของพื้นที่ว่างสาธารณะนี้		
- ใช่	10	100.0
2. กิจกรรมและสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว มีผลต่อความรู้สึกอยากใช้พื้นที่หรือไม่		
- ใช่	10	100.0
3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะประเภทนี้		
- ผ่อนคลาย ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	4	40.0
- เพลิดเพลิน ได้ประโยชน์เพื่อการจับจ่ายสินค้า	2	20.0
- รู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นส่วนหนึ่งของการใช้พื้นที่	2	20.0
- ได้ความสามัคคีในสังคม รู้จักผู้อื่นมากขึ้น	2	20.0
4. ปัญหาที่พบจากการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้		
- มีสภาพอากาศร้อน ขาดความร่มรื่น	4	40.0
- สภาพแวดล้อมพื้นที่ส่วนใหญ่เสื่อมโทรม ขาดการดูแล	2	20.0
- ปัญหาสิ่งแวดล้อม มลพิษ สิ่งรบกวน ความสะอาด	2	20.0
- ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ไฟส่องสว่าง หอ่งน้ำ ที่นั่ง	2	20.0
5. อยากให้มีการปรับปรุงเรื่องใดในพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้		
- ปรับให้มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม และร่มรื่น	4	40.0
- การรักษาความสะอาด	3	30.0
- การดูแลสภาพแวดล้อมของพื้นที่ไม่ให้เสื่อมโทรม	2	20.0
- เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ไฟส่องสว่าง หอ่งน้ำ ที่นั่ง	1	10.0
6. ความประทับใจในการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้		
- น้อยที่สุด	0	0
- น้อย	0	0
- ปานกลาง	3	30.0
- มาก	7	70.0
- มากที่สุด	0	0

5. กลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางสังคม

ประกอบด้วย 1 พื้นที่ คือ ลานวัฒนธรรมเทศบาลนครตรัง โดยแจกแบบสอบถามทั้งหมด 9 ชุด สามารถสรุปข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามได้ ดังนี้

5.1 ข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานในกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางสังคม

ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานที่เป็นเพศหญิง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 55.6 อยู่ในกลุ่มอายุ 22 – 59 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 88.9 ประกอบอาชีพรับราชการ หรือ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 อยู่ในระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณกว่า 30,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 และอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครตรังเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 77.8 ดังแสดงในตารางที่ 43

ตารางที่ 43 แจกแจงข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างฯเพื่อกิจกรรมทางสังคม

ข้อมูลส่วนตัว	คน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	4	44.4
หญิง	5	55.6
รวม	9	100
2. อายุ		
ต่ำกว่า 14 ปี	0	0
15-21 ปี	1	11.1
22-59 ปี	8	88.9
มากกว่า 60 ปี	0	0
รวม	9	100
3. อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	1	11.1
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	4	44.4
พนักงานบริษัท	0	0
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	3	33.3
รับจ้าง	1	11.1
แม่บ้าน	0	0
เกษตรกร	0	0

ตารางที่ 43 แจกแจงข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมทางสังคม (ต่อ)

ข้อมูลส่วนตัว	คน	ร้อยละ
เกษียณ	0	0
ไม่ได้ทำงาน	0	0
รวม	9	100
4. การศึกษา		
ต่ำกว่ามัธยม	0	0
มัธยมศึกษา	1	11.1
ปวส.-ปวช. หรือ อนุปริญญา	1	11.1
ปริญญาตรี	4	44.4
สูงกว่าปริญญาตรี	3	33.3
รวม	9	100
5. รายได้		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	1	11.1
5,001-10,000 บาท	0	0
10,001-15,000บาท	0	0
15,001-20,000 บาท	1	11.1
20,001-30,000 บาท	3	33.3
มากกว่า 30,000 บาท	4	44.4
รวม	9	100
6. ที่อยู่ปัจจุบัน		
ในเขตเทศบาลนครตรัง	7	77.8
นอกเขตเทศบาลนครตรัง	2	22.2
อื่น ๆ	0	0
รวม	9	100

5.2 รายละเอียดพฤติกรรมในกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางสังคม

ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้พื้นที่เดินทางมาใช้พื้นที่ว่างสาธารณะประเภทนี้โดยรถจักรยานยนต์ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 77.8 ซึ่งเดินทางถึงกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเหล่านี้ด้วยระยะเวลา ที่น้อยกว่า 15 นาที จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 77.8 ใช้งานมากที่สุดในช่วงวันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 ใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะในช่วงเวลาหลัง 18.00 น. เป็นส่วนใหญ่ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 77.8 โดยมาเป็นกลุ่มเฉลี่ย 2-4 คน จำนวน 5 คน คิด

เป็นร้อยละ 55.6 และใช้เวลาทำกิจกรรมในพื้นที่ประมาณ 30 นาที – 1 ชั่วโมง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 55.6 ดังแสดงในตารางที่ 44

ตารางที่ 44 แจกแจงรายละเอียดพฤติกรรมในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมทางสังคม

พฤติกรรมการใช้พื้นที่	คน	ร้อยละ
1. รูปแบบการเดินทางมาใช้พื้นที่		
เดินเท้า	1	11.1
จักรยาน	1	11.1
จักรยานยนต์	7	77.8
รถยนต์ส่วนบุคคล	0	0
รถโดยสารสาธารณะ	0	0
รวม	9	100
2. ระยะเวลาเดินทางมาใช้พื้นที่		
น้อยกว่า15นาที	7	77.8
15-30นาที	2	22.2
มากกว่า30นาที	0	0
รวม	9	100
3. ช่วงวันที่เข้ามาใช้งานพื้นที่		
วันธรรมดา(จันทร์-ศุกร์)	6	66.7
วันหยุดสุดสัปดาห์ (เสาร์-อาทิตย์)	3	33.3
ทั้งวันธรรมดาและวันหยุดสุดสัปดาห์	0	0
รวม	9	100
4. ช่วงเวลาที่เข้ามาใช้งานในพื้นที่		
06.00 – 09.00 น.	0	0
09.00 – 12.00 น.	0	0
12.00 – 13.00 น.	0	0
13.00 – 16.00 น.	0	0
16.00 – 18.00 น.	2	22.2
หลัง 18.00 น.	7	77.8
รวม	9	100
5. ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะนี้กี่คน		
คนเดียว	3	33.3
2 – 4 คน	5	55.6
3 - 6 คน	1	11.1

ตารางที่ 44 แจกแจงรายละเอียดพฤติกรรมในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมทางสังคม (ต่อ)

พฤติกรรมการใช้พื้นที่	คน	ร้อยละ
มากกว่า 6 คน	0	0
รวม	9	100
6. ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะนี้นานเท่าไร		
ไม่เกิน 30 นาที	2	22.2
30 นาที-1 ชั่วโมง	5	55.6
1-2 ชั่วโมง	2	22.2
มากกว่า 2 ชั่วโมง	0	0
รวม	9	100

5.3 ความถี่ของกิจกรรมแต่ละประเภทที่เกิดขึ้นในกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะกิจกรรมทางสังคม

ในการเก็บข้อมูลส่วนนี้ผู้วิจัยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างเลือกความถี่ในการเข้ามาทำกิจกรรมที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่จากการสำรวจภาคสนามโดยเรียงตามระดับประเภทกิจกรรมกลางแจ้งจากทฤษฎีและแนวคิด ซึ่งอาศัยข้อมูลจริงของการใช้งานในพื้นที่ จากตารางที่ 45 สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนดังกล่าวได้ ดังนี้

- 1) กิจกรรมทางเลือก ได้แก่
 - การเดินผ่านเพื่อไปซื้อ หรือเลือกชมสินค้าบริเวณใกล้เคียง พบว่า ผู้ตอบทำกิจกรรมเฉลี่ย 1 – 2 ครั้ง/สัปดาห์ มากที่สุด จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 55.6
 - การมาเดินเล่น ชมบรรยากาศพื้นที่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มาทำกิจกรรมเฉลี่ย 1-2 ครั้ง/เดือน มากที่สุด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4
 - การมานั่งเล่น ชมบรรยากาศพื้นที่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มาทำกิจกรรมเฉลี่ย 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ มากที่สุด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4
- 2) กิจกรรมทางสังคม ได้แก่
 - การมาพบปะ พูดคุยกับคนรู้จัก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มาทำกิจกรรมเฉลี่ย 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ มากที่สุด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4
 - การมานั่งมองผู้คน หรือมองการทำกิจกรรมในพื้นที่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มาทำกิจกรรมเฉลี่ย 3 -4 ครั้ง/สัปดาห์ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และ 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3

- การมาใช้การแสดงผล หรือซ่อมการแสดงผลในพื้นที่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม
- มาทำกิจกรรมน้อยกว่าเดือนละครั้งมากที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ

88.9

ตารางที่ 45 ความถี่ของกิจกรรมแต่ละประเภทในกลุ่มพื้นที่ต่างๆ เพื่อกิจกรรมทางสังคม

กิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่	ความถี่ของการทำกิจกรรม												คะแนนค่าเฉลี่ย (Mean)	S.D.	ระดับความนิยม
	ทุกวัน (5 คะแนน)		3-4 ครั้ง/สัปดาห์ (4 คะแนน)		1-2 ครั้ง/สัปดาห์ (3 คะแนน)		1-2 ครั้ง/เดือน (2 คะแนน)		น้อยกว่าเดือนละครั้ง (1 คะแนน)		รวม				
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ			
1. เดินผ่านเพื่อไปซื้อ-เลือกชมสินค้าบริเวณใกล้เคียง	1	11.1	2	22.2	5	55.6	0	0	1	11.1	9	100	3.22	1.093	นิยมปานกลาง
2. เดินเล่น ชมบรรยากาศพื้นที่	0	0	3	33.3	1	11.1	4	44.4	1	11.1	9	100	2.67	1.118	นิยมปานกลาง
3. นั่งเล่นชมบรรยากาศพื้นที่	1	11.1	3	33.3	4	44.4	0	0	1	11.1	9	100	3.33	1.118	นิยมปานกลาง
4. พบปะ พูดคุยกับคนรู้จัก	0	0	3	33.3	4	44.4	0	0	2	22.2	9	100	2.89	1.167	นิยมปานกลาง
5. นั่งมองผู้คนที่หรือมองการทำกิจกรรมในพื้นที่	0	0	3	33.3	3	33.3	2	22.2	1	11.1	9	100	2.89	1.054	นิยมปานกลาง
6. การใช้การแสดงผล หรือซ่อมการแสดงผลในพื้นที่	0	0	0	0	1	11.1	0	0	8	88.9	9	100	1.22	0.667	ไม่นิยม
รวมค่าคะแนนความนิยมทำกิจกรรม												2.70	1.036	นิยมปานกลาง	

หมายเหตุ: ความถี่กิจกรรมบ่อย คือ ทุกวัน 3-4ครั้ง/สัปดาห์ 1-2ครั้ง/สัปดาห์

ความถี่กิจกรรมน้อย คือ 1-2ครั้ง/เดือน น้อยกว่าเดือนละครั้ง

จากตารางที่ 45 คะแนนเฉลี่ยความถี่ของกิจกรรมกิจกรรมนั่งเล่น ชมบรรยากาศพื้นที่ มีค่ามากที่สุด 3.33 (S.D. = 1.118) อยู่ในช่วงระดับความนิยมทำกิจกรรมปานกลาง

ดังนั้น จึงประเมินได้ว่า การทำกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางสังคม กลุ่มตัวอย่างมักทำกิจกรรมนั่งเล่น ชมบรรยากาศพื้นที่ ซึ่งเป็นกิจกรรมทางเลือกที่มีระดับความนิยมปานกลาง เมื่อเทียบกับกิจกรรมอื่น โดยส่วนใหญ่มีความถี่การใช้งานเฉลี่ย 1-2 ครั้ง/สัปดาห์

5.4 ปัจจัยความสำคัญทางคุณลักษณะพื้นฐานเมือง ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน

ข้อมูลที่ได้มาจากคำถามแบบเลือกตอบ โดยแบ่งประเภทคุณลักษณะกายภาพเมือง ออกตามทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานเมือง และจินตภาพเมือง ได้ 5 ประเภท ซึ่งส่งผลต่อการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ คือ ตำแหน่งที่ตั้งและรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน โครงข่ายการสัญจร รูปแบบมวลอาคารที่และว่าง และจุดหมายตา ซึ่งพบว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้ใช้งานเลือกตอบเหตุผลที่เข้ามาใช้งานมากที่สุด คือ เข้าถึงง่าย เดินทางสะดวก มีทางเท้า ติดทางสัญจรหลัก จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 100.0 รองลงมา คือ ใจกลางเมือง ใกล้ที่ทำงาน หรือย่านที่สำคัญ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 88.9 และใกล้ที่พักหรือชุมชน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 46 ตารางที่ 46 ปัจจัยความสำคัญทางคุณลักษณะพื้นฐานเมือง ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน

ปัจจัยพื้นฐานเมือง	คน	ร้อยละ
1. ใกล้ที่พักหรือชุมชนของท่าน		
ไม่เลือก	6	66.7
เลือก	3	33.3
รวม	9	100
2. ใจกลางเมือง ใกล้ที่ทำงาน หรือย่านที่สำคัญ		
ไม่เลือก	1	11.1
เลือก	8	88.9
รวม	9	100
3. เข้าถึงง่าย เดินทางสะดวก มีทางเท้า ติดทางสัญจรหลัก		
ไม่เลือก	0	0
เลือก	9	100.0
รวม	9	100
3. มองเห็นได้ง่าย พื้นที่มีขอบเขต ล้อมรอบด้วยกลุ่มอาคารที่ชัดเจน		
ไม่เลือก	9	100.0
เลือก	0	0
รวม	9	100

ตารางที่ 46 ปัจจัยความสำคัญทางคุณลักษณะสัณฐานเมือง ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน
(ต่อ)

ปัจจัยสัณฐานเมือง	คน	ร้อยละ
4. มี หรือใกล้จุดหมายต่าที่น้ำจดจำ		
ไม่เลือก	7	77.8
เลือก	2	22.2
รวม	9	100

5.5 ปัจจัยความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพในกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อ กิจกรรมทางสังคม ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน

1) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

เมื่อพิจารณาผลเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางสังคม ใน 3 อันดับแรก ซึ่งพบว่าอยู่ในระดับสำคัญมากที่สุด คือ การมีม้านั่งยาว สำหรับนั่งพักผ่อน หรือนั่งรอในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.89 (S.D. = 0.33) รองลงมาในระดับมาก คือ การมีถังขยะ วางกระจายตามจุดต่าง ๆ ภายในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.89 (S.D. = 0.60) และการมีเสาไฟให้แสงสว่างที่เพียงพอ เพื่อการใช้งานที่ปลอดภัยในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.78 (S.D. = 1.09) ดังแสดงในตารางที่ 47

ตารางที่ 47 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในกลุ่มพื้นที่ว่างฯเพื่อกิจกรรมทางสังคม

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับความสำคัญ							ระดับความสำคัญ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	
1. การมีม้านั่งยาว ชุด โต๊ะเก้าอี้ หรือจุดสำหรับนั่งพักผ่อน ไว้บริการในพื้นที่ (ร้อยละ)	8 (88.9)	1 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.89	0.33	มากที่สุด
2. การมีถังขยะ วางกระจายตามจุดต่าง ๆ ภายในพื้นที่ (ร้อยละ)	1 (11.1)	6 (66.7)	2 (22.2)	0 (0)	0 (0)	3.89	0.60	มาก

ตารางที่ 47 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในกลุ่มพื้นที่ต่างๆเพื่อกิจกรรมทางสังคม (ต่อ)

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับความสำคัญ							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	ระดับความสำคัญ
3. การมีเสาไฟให้แสงสว่างที่เพียงพอ เพื่อการใช้งานที่ปลอดภัยในพื้นที่ (ร้อยละ)	3 (33.3)	2 (22.2)	3 (33.3)	1 (11.1)	0 (0)	3.78	1.09	มาก
4. การมีบันไดขั้นที่นั้งสำหรับดูการแสดง หรือนั่งพักผ่อน (ร้อยละ)	0 (0)	0 (0)	3 (33.3)	4 (44.4)	2 (22.2)	2.11	0.78	น้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความสำคัญ						3.67	0.70	มาก

2) ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์

เมื่อพิจารณาผลเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะประเภทพื้นที่เพื่อกิจกรรมทางสังคม 3 อันดับแรกพบว่า ระดับมากที่สุด คือ การมีต้นไม้ สำหรับสร้างความร่มรื่นในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.89 (S.D. = 0.33) การมีทางเท้าที่ง่ายต่อการใช้งานและเข้าถึงพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.67 (S.D. = 0.70) และ ระดับมากที่สุด คือ การมีลานที่สามารถทำกิจกรรมได้หลากหลาย ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.78 (S.D. = 0.83) ดังแสดงในตารางที่ 48

ตารางที่ 48 คะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ ในกลุ่มพื้นที่ต่างๆเพื่อกิจกรรมทางสังคม

ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์	ระดับความสำคัญ							
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. การมีต้นไม้ สำหรับสร้างความร่มรื่นในพื้นที่ (ร้อยละ)	8 (88.9)	1 (11.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.89	0.33	มากที่สุด

ตารางที่ 48 คะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ ในกลุ่มพื้นที่ต่างๆเพื่อกิจกรรมทางสังคม (ต่อ)

ด้านสภาพแวดล้อมและ ภูมิทัศน์	ระดับความสำคัญ							ระดับ ความสำคัญ
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	\bar{X}	S.D.	
2.การมีทางเท้าที่ง่ายต่อ การใช้งานและเข้าถึงพื้นที่ (ร้อยละ)	7 (77.8)	1 (11.1)	1 (11.1)	0 (0)	0 (0)	4.67	0.70	มากที่สุด
3. การมีลานที่สามารถทำ กิจกรรมได้หลากหลาย (ร้อยละ)	2 (22.2)	3 (33.3)	4 (44.4)	0 (0)	0 (0)	3.78	0.83	มาก
4. การมี การ ประดับ ตกแต่ง ด้วย แสง สี ที่ สวยงามในพื้นที่ (ร้อยละ)	0 (0)	2 (22.2)	2 (22.2)	4 (44.4)	1 (11.1)	2.56	1.01	น้อย
5. การมีไม้พุ่ม ไม้คลุมดิน สำหรับสร้างบรรยากาศทาง ภูมิทัศน์ (ร้อยละ)	1 (11.1)	0 (0)	2 (22.2)	5 (55.6)	1 (11.1)	2.44	1.13	น้อย
6. การมีน้ำพุสำหรับสร้าง บรรยากาศในพื้นที่ (ร้อยละ)	0 (0)	0 (0)	2 (22.2)	6 (66.7)	1 (11.1)	2.11	0.60	น้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความสำคัญ						3.41	0.77	มาก

3) ด้านความปลอดภัย

เมื่อพิจารณาผลเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยความสำคัญด้านความปลอดภัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางสังคม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การมีแสงสว่างที่เพียงพอ ปลอดภัยต่อการใช้งานในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.44 (S.D. = 0.52) ดังแสดงในตารางที่ 49

ตารางที่ 49 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านความปลอดภัย ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆ เพื่อกิจกรรมทางสังคม

ด้านความปลอดภัย	ระดับความสำคัญ							ระดับความสำคัญ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	
1. การมีแสงสว่างที่เพียงพอ ปลอดภัยต่อการใช้งานในพื้นที่ (ร้อยละ)	4 (44.4)	5 (55.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	4.44	0.52	มากที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความสำคัญ						4.44	0.52	มากที่สุด

4) ด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่

เมื่อพิจารณาผลเป็นรายข้อพบว่า ปัจจัยด้านความเอกลักษณ์ในพื้นที่ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งานกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางสังคม พบว่า มีความสำคัญระดับมากที่สุด คือ การที่พื้นที่ว่างๆ นี้ติดกับใจกลางชุมชน หรือย่านที่สำคัญของเมือง เช่น ย่านราชการ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 5.00 (S.D. = 0.00) รองลงมาระดับมาก คือ การที่พื้นที่นี้เป็นพื้นที่จัดกิจกรรมที่สำคัญของเมือง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.00 (S.D. = 0.86) ดังแสดงในตารางที่ 50

ตารางที่ 50 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านเอกลักษณ์ ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆ เพื่อกิจกรรมทางสังคม

ด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่	ระดับความสำคัญ							ระดับความสำคัญ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{X}	S.D.	
1. การที่พื้นที่นี้ติดกับใจกลางชุมชน หรือย่านที่สำคัญของเมือง เช่น ย่านราชการ (ร้อยละ)	9 (100.0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ 50 ค่าคะแนนความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพด้านเอกลักษณ์ ในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อ
กิจกรรมทางสังคม (ต่อ)

ด้านเอกลักษณ์ใน พื้นที่	ระดับความสำคัญ						\bar{X}	S.D.	ระดับ ความสำคัญ
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
2. การที่พื้นที่นี้เป็น พื้นที่จัดกิจกรรมที่ สำคัญของเมือง (ร้อยละ)	3 (33.3)	3 (33.3)	3 (33.3)	0 (0)	0 (0)	4.00	0.86	มาก	
ค่าคะแนนเฉลี่ยระดับความสำคัญ						4.50	0.43	มากที่สุด	

5.6 ระดับความพอใจ และข้อเสนอแนะในกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมทาง สังคม

ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานคิดว่าพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว มีความจำเป็น
จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 100.0 กิจกรรมและสภาพแวดล้อมในพื้นที่มีผลต่อความรู้สึกอยากใช้
งาน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 100.0 ทั้งนี้ ส่วนใหญ่ผู้ใช้งานคิดว่าตนเองได้รับความผ่อนคลาย ใช้
เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 ส่วนปัญหาที่พบในพื้นที่ว่างสาธารณะ
ประเภทนี้ส่วนใหญ่ คือ ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ไฟส่องสว่าง ห้องน้ำ ที่นั่ง จำนวน 4
คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 โดยคิดว่าหากมีการปรับปรุงกายภาพพื้นที่ควรปรับปรุงด้านการเพิ่มสิ่ง
อำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ไฟส่องสว่าง ห้องน้ำ ที่นั่ง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4

ทั้งนี้ ส่วนใหญ่ของผู้ใช้งานในกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางสังคมนี้
ประเมินให้ความพึงพอใจของการใช้งานอยู่ในระดับมาก จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 66.7 ดังแสดง
ในตารางที่ 51

ตารางที่ 51 แจกแจงระดับความพอใจ และข้อเสนอแนะในกลุ่มพื้นที่ว่างๆเพื่อกิจกรรมทางสังคม

ประเด็นข้อมูล	คน	ร้อยละ
1.ความจำเป็น หรือความสำคัญของพื้นที่ว่างสาธารณะนี้		
- ใช่	9	100.0
2.กิจกรรมและสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว มีผลต่อความรู้สึกอยากใช้พื้นที่หรือไม่		
- ใช่	9	100.0
3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะประเภทนี้		
- ผ่อนคลาย ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	6	66.7
- ได้ความสามัคคีในสังคม รู้จักผู้อื่นมากขึ้น	3	33.3
4.ปัญหาที่พบจากการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้		
- ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ไฟส่องสว่าง ห้องน้ำ ที่นั่ง	4	44.4
- ความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน	3	33.3
- มีสภาพอากาศร้อน ขาดความร่มรื่น	1	11.1
5. อยากให้มีการปรับปรุงเรื่องใดในพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้		
- การเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ไฟส่องสว่าง ห้องน้ำ ที่นั่ง	4	44.4
- การเพิ่มการรักษาความปลอดภัย	3	33.3
- การปรับปรุงให้มี สภาพแวดล้อมที่สวยงาม และร่มรื่น	1	11.1
5.ความประทับใจในการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้		
- น้อยที่สุด	0	0
- น้อย	0	0
- ปานกลาง	3	33.3
- มาก	6	66.7
- มากที่สุด	0	0

จากการวิเคราะห์ผลการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 5 ประเภท ผู้วิจัยได้นำผลของประเด็นที่สำคัญได้แก่ คุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่ ความนิยมกิจกรรม เหตุผลด้านสิ่งแวดล้อม และความสำคัญขององค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะ มาปรับใช้ ต่อยอดข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย และพิสูจน์สมมติฐานการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ของการหาคุณลักษณะและรูปแบบกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะย่านพาณิชยกรรมในหัวข้อต่อไป

สรุปผลการศึกษา และอภิปรายผลการศึกษา

การสรุปผลการศึกษาในครั้งนี้ จะสรุปผลที่ได้โดยการตอบคำถามการวิจัย และการพิสูจน์สมมติฐานที่ได้กำหนดไว้เกี่ยวกับคุณลักษณะและรูปแบบกิจกรรมในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง โดยมีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

1. **คำถามการวิจัย:** พื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง สามารถจำแนกตามประโยชน์ใช้สอยหลักจากการศึกษาสำรวจได้กี่ประเภท

สมมติฐานการวิจัย: พื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง สามารถจำแนกด้วยเกณฑ์ด้านประโยชน์ใช้สอยหลักของพื้นที่นี้ ได้ 5 ประเภท

ตอบคำถามการวิจัย: จากการสำรวจภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลกิจกรรมการใช้งาน ประโยชน์ใช้สอยหลักในพื้นที่ว่างสาธารณะทั้ง 12 พื้นที่ สามารถจัดกลุ่มประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะตามประโยชน์การใช้สอยหลักตามกรอบแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้ได้ 5 ประเภท ดังนี้

1. พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการค้าและบริการ ประกอบด้วย 3 พื้นที่ว่างสาธารณะ คือ ถนนด้านหลังตลาดสดเทศบาลนครตรัง ถนนคนเดินตลาดรถไฟย่านการค้าเมืองตรัง และถนนริมนรมย์ ตลาดนัดตอนเย็น
2. พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการ ประกอบด้วย 5 พื้นที่ว่างสาธารณะ คือ สวนหนองพลอง สวนทับเที่ยง สวนหนองสิริบรรณ ลานสัญลักษณ์เฉลิมพระเกียรติการเสด็จพระราชดำเนินฯ และสวนหนองพลอง 2
3. พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน ประกอบด้วย 2 พื้นที่ว่างสาธารณะ คือ ลานหน้าศาลากลาง (เก่า) และเกาะกลางบาทวิถีถนนวิเศษกุล
4. พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจรและพักรอ ประกอบด้วย 1 พื้นที่ว่างสาธารณะ คือ ลานอาคารเทศบาลนครตรัง
5. พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมเชิงสังคม ประกอบด้วย 1 พื้นที่สาธารณะ คือ ลานวัฒนธรรมเทศบาลนครตรัง

ซึ่งจากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรม โดยเฉพาะพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการ มีจำนวนพื้นที่น้อยมากที่สุดเมื่อเทียบกับพื้นที่ว่างสาธารณะประเภทอื่น

2. **คำถามการวิจัย:** คุณลักษณะของผู้ใช้งาน และความถี่กิจกรรมของพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง มีความสัมพันธ์กันหรือไม่และอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย: คุณลักษณะของผู้ใช้พื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับความถี่กิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะ

ตอบคำถามการวิจัย: การวิเคราะห์ข้อมูลในการตอบคำถามการวิจัยดังกล่าว สามารถแยกได้ 2 ขั้นตอนหลัก คือ 1) การวิเคราะห์ความถี่ของการทำกิจกรรมแต่ละรูปแบบในพื้นที่ว่างสาธารณะทั้ง 5 ประเภท เพื่อศึกษาความนิยมทำกิจกรรม 2) การวิเคราะห์การความสัมพันธ์ของคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่กับความถี่ในการทำกิจกรรมแต่ละรูปแบบโดยภาพรวม ด้วยวิธีการทางสถิติ Chi-Square

2.1 การวิเคราะห์ความถี่ของการทำกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะทั้ง 5 ประเภท เพื่อศึกษาความนิยมทำกิจกรรม

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ ทั้ง 5 ประเภท โดยอาศัยผลการวิเคราะห์จากความถี่ของการทำกิจกรรม (ดูตารางที่ 9, 18, 27 และ 45) เพื่อศึกษาภาพรวมความนิยมในการทำกิจกรรม โดยข้อมูลจากตารางที่ 52 ทำให้ทราบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ใช้พื้นที่ที่มีความนิยมทำกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรังอยู่ในระดับ ความนิยมปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.54 (S.D. = 1.31) โดยพบว่า พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อการเปลี่ยนถ่ายระบบสัญญาณและพักรอมีความนิยมในการทำกิจกรรม ระดับความนิยมปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 (S.D. = 1.38) นั้นหมายความว่า มีความถี่ของการทำกิจกรรมที่บ่อยกว่ากิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะประเภทอื่น ถึงแม้ว่าพื้นที่ดังกล่าวจะไม่ได้เป็นพื้นที่ที่มีผู้ใช้งานมากที่สุดในพื้นที่สาธารณะทั้งหมด (ดูตารางที่ 3 หรือ บทที่ 5 หัวข้อ ผลการศึกษา)

ตารางที่ 52 ความนิยมทำกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง

ประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะ	ระดับความนิยมทำกิจกรรม		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการค้าและบริการ	2.50	1.35	นิยมปานกลาง
2. พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการ	2.19	1.30	ไม่นิยม
3. พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน	2.50	1.52	นิยมปานกลาง
4. พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการเปลี่ยนถ่ายระบบสัญญาณและพักรอ	2.84	1.38	นิยมปานกลาง
5. พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมเชิงสังคม	2.70	1.03	นิยมปานกลาง
รวมค่าคะแนนเฉลี่ยความนิยมทำกิจกรรม	2.54	1.31	นิยมปานกลาง

หมายเหตุ: คะแนนเฉลี่ยของความถี่ 3.66 – 5.00 หมายถึง กิจกรรมที่นิยมทำมาก 2.33 – 3.66 หมายถึง กิจกรรมที่นิยมทำปานกลาง 1 – 2.33 หมายถึง กิจกรรมที่ไม่นิยมทำ

จากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 52 ระดับการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะในภาพรวมของชาวเมืองตรังมีค่าความถี่ทำกิจกรรมระดับ ความนิยมปานกลาง โดยพบว่า 4 ใน 5 ประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะตามประโยชน์ใช้สอยหลัก มีค่าความถี่ทำกิจกรรมระดับ ความนิยมปานกลาง ขณะที่อีก 1 คือ พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการ มีค่าความถี่ทำกิจกรรมในระดับ ไม่มีความนิยม แสดงให้เห็นว่าพื้นที่ดังกล่าวอาจขาดคุณสมบัติเชิงคุณลักษณะกายภาพ และรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมต่อพฤติกรรมซึ่งทำให้มีค่าความถี่ของการทำกิจกรรมน้อย ส่งผลให้ไม่มีความนิยมในการทำกิจกรรม

ขณะที่ผลการวิเคราะห์พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการค้าและบริการ กับ พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการเปลี่ยนถ่ายระบบสัญจร และพักรอ พบว่า พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการค้าและบริการ มีจำนวนผู้ใช้งานมากที่สุดเมื่อเทียบกับพื้นที่ว่างสาธารณะอื่น แต่ไม่ได้หมายความว่า พื้นที่ว่างสาธารณะที่มีจำนวนผู้ใช้งานมากที่สุดจะเป็นพื้นที่ที่ผู้ใช้มีความนิยมเข้ามาทำกิจกรรมที่มีความถี่มากที่สุด ดังจะเห็นได้จาก ผลการวิเคราะห์ความนิยมการทำกิจกรรม ซึ่งพบว่าพื้นที่กิจกรรมการค้าและบริการมีความนิยมเข้ามาทำกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่า พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจรและพักรอ ซึ่งหมายความว่า แม้พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการค้าและบริการ จะมีจำนวนผู้ใช้งานที่มาก แต่ผู้ใช้พื้นที่โดยส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้เข้ามาใช้พื้นที่บ่อยครั้งดังนั้น ความสำคัญในการใช้งานเพื่อรองรับกิจกรรมที่เหมาะสมต่อชีวิตประจำวันของชาวตรังจึงน้อยกว่า

ดังนั้น จากผลการศึกษาในส่วนดังกล่าวสามารถนำไปเป็นฐานข้อมูลต่อยอดเพื่อวางแผน และกำหนดช่วงระยะเวลาการพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะทั้งหมดตามระดับความนิยมที่เกิดขึ้น อาจเป็นการวางแผนเพื่อปรับปรุงกายภาพเพื่อให้รองรับกิจกรรมที่สอดคล้องกับพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม โดยกำหนดให้พื้นที่ว่างสาธารณะที่มีค่าความถี่ทำกิจกรรมในระดับ ไม่มีความนิยมเป็นพื้นที่พัฒนาในช่วงแรกเนื่องจากเป็นกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว มีตำแหน่งอยู่ในย่านที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย การใช้งานจึงไม่หนาแน่นเท่าพื้นที่ว่างสาธารณะอื่น ดังนั้น เพื่อทำให้เกิดการกระจายกลุ่มผู้ใช้ ไม่ให้กระจุกตัวอยู่เฉพาะบางพื้นที่ สร้างค่าระดับความนิยมในการทำกิจกรรมให้มากขึ้นเพิ่มความมีชีวิตชีวาแก่พื้นที่ว่างสาธารณะเมือง ซึ่งหากไม่เร่งให้เกิดการพัฒนาอย่างเหมาะสมจะส่งผลให้กลายเป็นพื้นที่รกร้าง ลับสายตา ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต และความปลอดภัยของคนในเมือง

2.2 การวิเคราะห์การความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่กับความถี่ในการทำกิจกรรมแต่ละรูปแบบโดยภาพรวม

ในการหาความสัมพันธ์ของคุณลักษณะของผู้ใช้พื้นที่กับความถี่รูปแบบการทำกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะในภาพรวมนั้น จากขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้หาคุณลักษณะผู้ใช้งาน และค่าความถี่ของกิจกรรมการทำกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละประเภทมีจำนวนน้อย จึงเป็น

ข้อจำกัดในการหาความสัมพันธ์ทางสถิติโดย Chi-Square ผู้วิจัยจึงได้จัดกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะ 5 ประเภทรวมกันตามกลุ่มกิจกรรมที่คล้ายคลึงกัน เป็น 3 ประเภท เพื่อให้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการคำนวณค่าสถิติในการหาความสัมพันธ์มีมากขึ้น สามารถจำแนกได้ ดังนี้

- 1) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการค้าและบริการ (ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 90 ตัวอย่าง)
- 2) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการและสังคม (ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 44 ตัวอย่าง)
- 3) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน เปลี่ยนถ่ายระบบสัญญาณและพักรอ (ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 26 ตัวอย่าง)

โดยสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่กับกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะทั้ง 3 ประเภทได้ ดังนี้

- 1) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการค้าและบริการ

คุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ และที่อยู่ปัจจุบัน และรูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ได้แก่ เดินผ่านเพื่อไปทำงาน มาทำงาน เช่น ค้าขาย บริการ รับจ้าง มาพักรอ หรือพบปะคนรู้จัก มาซื้อสินค้า ทานอาหาร และเครื่องดื่ม มาเดินเล่น ชมสินค้า และชมบรรยากาศพื้นที่

ตารางที่ 53 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่กับกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการค้าและบริการ

กิจกรรมในพื้นที่ว่าง เพื่อการค้าและ บริการ	เพศ		อายุ		อาชีพ		การศึกษา		รายได้		ที่อยู่ปัจจุบัน	
	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.
เดินผ่านเพื่อไปทำงาน	9.114	0.058	7.446	0.489	32.752	0.245	31.512	0.012*	41.203	0.004*	7.489	0.485
มาทำงาน เช่น ค้าขาย บริการ รับจ้าง	7.681	0.104	5.047	0.753	48.505	0.009*	28.758	0.026*	30.256	0.066	5.806	0.669
มาพักรอ หรือพบปะ คนรู้จัก	1.489	0.685	12.397	0.054	37.928	0.013*	19.566	0.076	13.523	0.562	7.459	0.280
มาซื้อสินค้า ทาน อาหาร และเครื่องดื่ม	1.186	0.880	5.284	0.727	20.103	0.861	16.802	0.399	23.316	0.274	20.371	0.009*
มาเดินเล่น ชมสินค้า ชมบรรยากาศพื้นที่	4.531	0.339	16.560	0.035*	42.437	0.039*	17.624	0.346	34.149	0.025*	12.097	0.147

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05

จากตารางที่ 53 สามารถอธิบายรายละเอียดได้ ดังนี้

อายุ มีความสัมพันธ์กับกิจกรรม มาเดินเล่น ชมสินค้าและชมบรรยากาศพื้นที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.035)

อาชีพ มีความสัมพันธ์ กับกิจกรรม 3 รูปแบบ ได้แก่ กิจกรรมการทำงาน เช่น ค้าขาย บริการ รับจ้าง กิจกรรมด้านมาพักผ่อน หรือพบปะคนรู้จัก กิจกรรมการมาเดินเล่น ชมสินค้า ชมบรรยากาศพื้นที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.009 0.013 และ 0.039 ตามลำดับ)

การศึกษา มีความสัมพันธ์ กับกิจกรรม 2 รูปแบบ ได้แก่ กิจกรรมการเดินทางเพื่อไปทำงาน และกิจกรรมการทำงาน เช่น ค้าขาย บริการ รับจ้างในพื้นที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.012 และ 0.026 ตามลำดับ)

รายได้ มีความสัมพันธ์ กับกิจกรรม 2 รูปแบบ ได้แก่ กิจกรรมการเดินทางเพื่อไปทำงาน และกิจกรรมการมาเดินเล่น ชมสินค้า และชมบรรยากาศในพื้นที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.004 และ 0.025 ตามลำดับ)

ที่อยู่ปัจจุบัน มีความสัมพันธ์ กับกิจกรรมด้านการมาซื้อสินค้า ทานอาหาร และเครื่องดื่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 (Sig. = 0.009)

จากการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่กับความถี่การทำกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการค้าและบริการ พบว่า กิจกรรมโดยส่วนใหญ่สัมพันธ์กับคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่ด้าน อายุ อาชีพ การศึกษา และรายได้

2) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการและสังคม

คุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ และที่อยู่ปัจจุบัน และรูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ได้แก่ เดินผ่านเพื่อไปซื้อ เลือกชมสินค้าบริเวณใกล้เคียงนั่งเล่น เดินเล่นหรือชมบรรยากาศพื้นที่ มาออกกำลังกาย ทำกิจกรรมนันทนาการร่วมกัน นั่งมองหรือโชว์การแสดง และมาจับกลุ่มพบปะ พูดคุยกับคนรู้จัก

ตารางที่ 54 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่กับกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการและสังคม

กิจกรรมในพื้นที่ว่างฯ เพื่อนันทนาการและ สังคม	เพศ		อายุ		อาชีพ		การศึกษา		รายได้		ที่อยู่ปัจจุบัน	
	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.
เดินผ่านเพื่อไปซื้อ- เลือกชมสินค้าบริเวณ ใกล้เคียง	7.742	0.102	8.858	0.354	30.039	0.183	15.998	0.453	21.731	0.355	5.282	0.260
นั่งเล่น เดินเล่น หรือ ชมบรรยากาศพื้นที่	6.015	0.198	13.902	0.084	20.110	0.690	19.671	0.235	22.221	0.329	3.132	0.536
มาออกกำลังกาย ทำกิจกรรม นันทนาการร่วมกัน นั่งมองหรือโชว์การ แสดง	7.387	0.117	25.599	0.001*	66.455	0.000*	15.755	0.470	20.552	0.424	5.257	2.262
มาจับกลุ่มพบปะ พูดคุยกับคนรู้จัก	7.443	0.114	18.449	0.018*	27.473	0.283	19.671	0.235	17.599	0.614	5.478	0.242

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05

จากตารางที่ 54 สามารถอธิบายรายละเอียดได้ ดังนี้

อายุ มีความสัมพันธ์กับกิจกรรม 2 รูปแบบ ได้แก่ กิจกรรมการมาออกกำลังกาย ทำกิจกรรมนันทนาการร่วมกัน นั่งมอง หรือโชว์การแสดง และกิจกรรมจับกลุ่มพบปะ พูดคุยกับคนรู้จัก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.001 และ 0.018 ตามลำดับ)

อาชีพ มีความสัมพันธ์ กับกิจกรรมมาออกกำลังกาย ทำกิจกรรมนันทนาการร่วมกัน นั่งมองหรือโชว์การแสดง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.000)

จากการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่กับความถี่การทำกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อนันทนาการและสังคม พบว่า กิจกรรมโดยส่วนใหญ่สัมพันธ์กับคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่ด้าน อายุ และอาชีพ

3) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน เปลี่ยนถ่ายระบบสัญจร และพักรอ

คุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ และที่อยู่ปัจจุบัน และรูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ได้แก่ เดินผ่านเพื่อไปทำงาน หรือทำกิจวัตรประจำวัน มาพักรอคนรู้จัก มารอรถบริการสาธารณะ (รถประจำทาง รถตุ๊กตุ๊กฯ รถรับจ้าง) และเดินผ่านเพื่อไปซื้อ-เลือกชมสินค้าบริเวณใกล้เคียง

ตารางที่ 55 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่กับกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน เปลี่ยนถ่ายระบบสัญจร และพักรอ

กิจกรรมในพื้นที่ว่างฯ เพื่อการสัญจรผ่าน เปลี่ยนถ่ายระบบ สัญจร และพักรอ	เพศ		อายุ		อาชีพ		การศึกษา		รายได้		ที่อยู่ปัจจุบัน	
	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.
เดินผ่านเพื่อไปทำงาน หรือทำกิจวัตร ประจำวัน	3.119	0.538	4.199	0.839	6.704	0.877	8.216	0.768	13.673	0.623	16.742	0.033*
มาพักรอคนรู้จัก	5.162	0.271	17.622	0.024*	14.424	0.274	17.725	0.124	14.888	0.533	7.965	0.437
มารอรถบริการ สาธารณะ (รถประจำ ทาง รถตู้ กู้รถ รับจ้าง)	4.925	0.295	9.360	0.313	6.805	0.870	8.420	0.751	12.001	0.744	6.554	0.585
เดินผ่านเพื่อไปซื้อ เลือกชมสินค้าบริเวณ ใกล้เคียง	0.292	0.990	26.048	0.001*	22.131	0.036*	15.660	0.207	22.750	0.121	14.300	0.074

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05

จากตารางที่ 55 สามารถอธิบายรายละเอียดได้ ดังนี้

อายุ มีความสัมพันธ์กับกิจกรรม 2 รูปแบบ คือ กิจกรรมมาพักรอคนรู้จัก และกิจกรรมเดินผ่านเพื่อไปซื้อ เลือกชมสินค้าบริเวณใกล้เคียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig.= 0.024 และ 0.001 ตามลำดับ)

อาชีพ มีความสัมพันธ์ กับกิจกรรมเดินผ่านเพื่อไปซื้อ เลือกชมสินค้าบริเวณใกล้เคียง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.036)

ที่อยู่ปัจจุบัน มีความสัมพันธ์ กับกิจกรรมเดินผ่านเพื่อไปทำงาน หรือทำกิจวัตรประจำวัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.033)

จากการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่กับความถี่การทำกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อเพื่อการสัญจรผ่าน เปลี่ยนถ่ายระบบสัญจร และพักรอ พบว่า กิจกรรมโดยส่วนใหญ่สัมพันธ์กับคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่ด้าน อายุ อาชีพ และที่อยู่ปัจจุบัน

ดังนั้น จากตารางที่ 56 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ในภาพรวม พบว่า คุณลักษณะของผู้ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะด้าน อายุ และอาชีพ มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมในพื้นที่ทั้ง 3 กลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าคุณลักษณะด้านอายุของกลุ่มตัวอย่างที่มีสัดส่วนมากที่สุด คือ 22 - 59

ปี (วัยทำงาน) และ 15 – 21 ปี (วัยเรียน) คุณลักษณะด้านอาชีพของกลุ่มตัวอย่างที่มีสัดส่วนมากที่สุด คือ อาชีพค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว และรับราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ย่านพาณิชย์กรรม (บทที่ 4 หัวข้อ 3. รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน และ อาคารย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง) โดยพบว่า พื้นที่ว่างสาธารณะส่วนใหญ่ตั้งอยู่ใน หรือใกล้กับย่าน การค้าและบริการ ย่านสถาบันราชการ ซึ่งเป็นแหล่งงาน และแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญของเมือง จึง ส่งผลให้คุณลักษณะดังกล่าวมีผลมากต่อการทำกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะมากกว่าคุณลักษณะ ด้านอื่น ทั้งนี้ คุณลักษณะดังกล่าวควรได้รับการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะ เนื่องจากมีความสัมพันธ์ต่อความถี่ในการทำกิจกรรมในกลุ่มพื้นที่ และกลุ่มผู้ใช้งานคุณลักษณะดังกล่าว สามารถเป็นส่วนช่วยในการพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะของย่านพาณิชย์กรรมได้อย่างตรงตาม ความต้องการ และสอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้งานมากที่สุด

ตารางที่ 56 ค่าความสัมพันธ์เฉพาะที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05 ระหว่างคุณลักษณะผู้ใช้ พื้นที่กับกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมโดยภาพรวม

กิจกรรมในพื้นที่ว่าง สาธารณะ	เพศ		อายุ		อาชีพ		การศึกษา		รายได้		ที่อยู่ปัจจุบัน	
	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.
พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการค้าและบริการ												
เดินผ่านเพื่อไปทำงาน	9.114	0.058	7.446	0.489	32.752	0.245	31.512	0.012*	41.203	0.004*	7.489	0.485
มาทำงาน เช่น ค้าขาย บริการ รับจ้าง	7.681	0.104	5.047	0.753	48.505	0.009*	28.758	0.026*	30.256	0.066	5.806	0.669
มาพักรอ หรือพบปะ คนรู้จัก	1.489	0.685	12.397	0.054	37.928	0.013*	19.566	0.076	13.523	0.562	7.459	0.280
มาซื้อสินค้า ทาน อาหาร และเครื่องดื่ม	1.186	0.880	5.284	0.727	20.103	0.861	16.802	0.399	23.316	0.274	20.371	0.009*
มาเดินเล่น ชมสินค้า ชมบรรยากาศพื้นที่	4.531	0.339	16.560	0.035*	42.437	0.039*	17.624	0.346	34.149	0.025*	12.097	0.147
พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการและสังคม												
มาออกกำลังกาย ทำกิจกรรม นันทนาการร่วมกัน นั่งมองหรือใช้การ แสดง	7.387	0.117	25.599	0.001*	66.455	0.000*	15.755	0.470	20.552	0.424	5.257	2.262
มาจับกลุ่มพบปะ พูดคุยกับคนรู้จัก	7.443	0.114	18.449	0.018*	27.473	0.283	19.671	0.235	17.599	0.614	5.478	0.242

ตารางที่ 56 ค่าความสัมพันธ์เฉพาะที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05 ระหว่างคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่กับกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมโดยภาพรวม (ต่อ)

กิจกรรมในพื้นที่ว่าง สาธารณะ	เพศ		อายุ		อาชีพ		การศึกษา		รายได้		ที่อยู่ปัจจุบัน	
	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.	χ^2	Sig.
พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน เปลี่ยนถ่ายระบบสัญจร และพักรอ												
เดินผ่านเพื่อไป ทำงาน หรือทำ กิจกรรมประจำวัน	3.119	0.538	4.199	0.839	6.704	0.877	8.216	0.768	13.673	0.623	16.742	0.033*
มาพักรอคนรู้จัก	5.162	0.271	17.622	0.024*	14.424	0.274	17.725	0.124	14.888	0.533	7.965	0.437
เดินผ่านเพื่อไปซื้อ เลือกชมสินค้า บริเวณใกล้เคียง	0.292	0.990	26.048	0.001*	22.131	0.036*	15.660	0.207	22.750	0.121	14.300	0.074

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05

3. คำถามการวิจัย: องค์ประกอบสี่ฐานเมืองด้านใดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ

สมมติฐานการวิจัย: องค์ประกอบสี่ฐานเมือง ด้านที่ตั้ง และการเข้าถึงที่สะดวกจากเส้นทางสัญจร เป็นเหตุผลหลักในการตัดสินใจใช้งานในพื้นที่ว่างสาธารณะของย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง ตามลำดับ

ตอบคำถามการวิจัย: จากข้อมูลของแบบสอบถามในพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตามประโยชน์ใช้สอยทั้ง 5 ประเภท เกี่ยวกับเหตุผลด้านสี่ฐานเมืองที่ทำให้เกิดความรู้สึกอยากใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ (ดูข้อมูลบทที่ 5 การวิเคราะห์คุณลักษณะและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะ หัวข้อ 1.4, 2.4, 3.4, 4.4 และ 5.4) โดยกลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ สามารถอธิบายผลการวิเคราะห์ได้ ดังนี้

ตารางที่ 57 ค่าคะแนนเหตุผลการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะด้านองค์ประกอบสัญญาณเมืองทั้ง 5 ประเภท

ปัจจัยสัญญาณเมือง	พื้นที่ว่าง สาธารณะเพื่อ กิจกรรม การค้าและ บริการ		พื้นที่ว่าง สาธารณะเพื่อ กิจกรรม นันทนาการ		พื้นที่ว่าง สาธารณะเพื่อ กิจกรรมการ สัญจรผ่าน		พื้นที่ว่าง สาธารณะเพื่อ การเปลี่ยน ถ่ายระบบ สัญญาณและพัก รอ		พื้นที่ว่าง สาธารณะเพื่อ กิจกรรมทาง สังคม	
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
1. โกลัที่พักหรือชุมชนของท่าน	25	14	12	21	0	0	5	23	3	14
2. ใจกลางเมือง โกลัที่ทำงาน หรือย่านที่สำคัญ	62	34	15	26	15	47	7	32	8	36
3. เข้าถึงง่าย เดินทางสะดวก มี ทางเท้า ติดทางสัญจรหลัก	69	38	23	40	7	22	6	27	9	41
3. มองเห็นได้ง่าย พื้นที่มี ขอบเขต ล้อมรอบด้วยกลุ่ม อาคารที่ชัดเจน	19	10	2	3	4	13	2	9	0	0
4. มี หรือใกล้จุดหมายปลายทางที่ จดจำ	9	4	6	10	6	19	2	9	2	9
รวม	184	100	58	100	36	100	22	100	22	100

จากผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ 57 เหตุผลด้านสัญญาณเมืองที่ส่งผลต่อการเข้ามาใช้พื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรง ทั้ง 5 ประเภท โดยพบว่า เหตุผลด้านการเข้าถึงที่สะดวกจากเส้นทางสัญจร เป็นเหตุผลหลักในการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ 3 ประเภท ซึ่งเป็นไปตามข้อมูลสภาพทั่วไปของพื้นที่ปัจจุบันที่ได้กล่าวใน บทที่ 4 แสดงถึง ตำแหน่งพื้นที่ว่างสาธารณะส่วนใหญ่ตั้งอยู่ติดกับถนนสายหลักของเมือง ซึ่งมีปริมาณความหนาแน่นของการสัญจรที่มากกว่า 10,000 PCU/วัน เอื้อให้เกิดการเข้าถึงที่สะดวก และเหตุผลด้านที่ตั้ง ซึ่งอยู่ใจกลางเมือง โกลัที่ทำงาน หรือย่านที่สำคัญ เป็นเหตุผลหลักในการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ 2 ประเภท ซึ่งเป็นไปตามข้อมูลสภาพทั่วไปของพื้นที่ปัจจุบันที่ได้กล่าวใน บทที่ 4 พบว่า พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน และเพื่อกิจกรรมเปลี่ยนถ่ายระบบสัญญาณและพักรอ อยู่ในย่านสถาบันราชการซึ่งเป็นย่านศูนย์รวมกิจกรรมที่สำคัญมากที่สุดย่านหนึ่งของเมืองตรง

4. **คำถามการวิจัย:** ความสำคัญขององค์ประกอบด้านคุณลักษณะทางกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะคืออะไรบ้าง

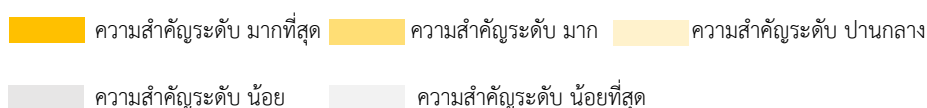
สมมติฐานการวิจัย: คุณลักษณะทางกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีความสำคัญในทุกประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะของย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง

ตอบคำถามการวิจัย: จากข้อมูลผลของแบบสอบถามพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตามประโยชน์ใช้สอยทั้ง 5 ประเภท เกี่ยวกับองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่แต่ละด้านที่สำคัญ ที่ทำให้เกิดความรู้สึกอยากใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ (ดูข้อมูลบทที่ 5 การวิเคราะห์คุณลักษณะและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะ หัวข้อ 1.5, 2.5, 3.5, 4.5 และ 5.5) โดยเป็นข้อคำตอบให้กลุ่มตัวอย่างสามารถให้ค่าคะแนนองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ สามารถอธิบายผลการวิเคราะห์ได้ ดังนี้

ตารางที่ 58 ค่าระดับความสำคัญของปัจจัยองค์ประกอบกายภาพภายในพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละประเภท

ปัจจัยด้านองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละประเภท	พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการค้าและบริการ		พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการ		พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน		พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการเปลี่ยนถ่ายระบบสัญจรและพักรอ		พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางสังคม	
	คะแนนเฉลี่ย (Mean)	S.D.	คะแนนเฉลี่ย (Mean)	S.D.	คะแนนเฉลี่ย (Mean)	S.D.	คะแนนเฉลี่ย (Mean)	S.D.	คะแนนเฉลี่ย (Mean)	S.D.
1. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.38	1.42	3.44	1.15	3.23	1.26	3.60	0.85	3.67	0.70
2. ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์	3.37	1.15	3.51	1.02	3.03	0.92	3.58	0.77	3.41	0.77
3. ด้านความปลอดภัย	3.79	0.99	4.34	0.68	3.88	0.88	3.60	0.69	4.44	0.52
4. ด้านเอกลักษณ์ภายในพื้นที่	3.74	0.95	3.06	0.97	4.33	0.89	3.90	0.91	4.50	0.43
รวม	3.57	1.12	3.58	0.95	3.62	0.99	3.67	0.80	4.01	0.61

หมายเหตุ: ค่าสีแต่ละสีในช่องคะแนนเฉลี่ย และ S.D. หมายถึง

จากตารางที่ 58 สามารถสรุปความสำคัญขององค์ประกอบกายภาพภายในพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละประเภท และในระดับภาพรวมพื้นที่ว่างสาธารณะทั้งหมดในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง ดังนี้

1) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการค้าและบริการ ประกอบด้วย 3 พื้นที่ว่างสาธารณะ พบว่า จากค่าคะแนนปัจจัยความสำคัญขององค์ประกอบย่อยทางกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อการค้าขายและบริการใน 4 ด้าน ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งานในพื้นที่พบว่า ภาพรวมของปัจจัยด้านองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อการค้าขายและบริการ มีค่าระดับความสำคัญในระดับ มาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 (S.D. = 1.12) และเมื่อพิจารณาความสำคัญของปัจจัยย่อยแต่ละด้านแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับด้านความปลอดภัย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 (S.D. = 0.99) ซึ่งมีค่าระดับความสำคัญในระดับ มาก ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่าง ให้ค่าคะแนนความสำคัญขององค์ประกอบกายภาพภายในความสำคัญ ด้านความปลอดภัย ในระดับที่มาก เมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ ซึ่งด้านความปลอดภัยกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับประเด็นการมีจุดตรวจ กล้องวงจรปิด หรือป้อมตำรวจในพื้นที่ในระดับมาก ดังแสดงในตารางที่ 13

2) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการ ประกอบด้วย 5 พื้นที่ว่างสาธารณะ พบว่า จากค่าคะแนนปัจจัยความสำคัญขององค์ประกอบย่อยทางกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการใน 4 ด้าน ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งานในพื้นที่พบว่า ภาพรวมของปัจจัยด้านองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการ มีค่าระดับความสำคัญอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 (S.D. = 0.95) และเมื่อพิจารณาความสำคัญของปัจจัยย่อยแต่ละด้านแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับด้านความปลอดภัย มีค่าความสำคัญในระดับ มากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 (S.D. = 0.68) กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับประเด็นการมีแสงสว่างที่เพียงพอ เพื่อความปลอดภัยในพื้นที่ ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 22

3) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน ประกอบด้วย 2 พื้นที่ว่างสาธารณะ พบว่า จากค่าคะแนนปัจจัยความสำคัญขององค์ประกอบย่อยทางกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่านใน 4 ด้าน ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งานในพื้นที่พบว่า ภาพรวมของปัจจัยด้านองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมสัญจรผ่าน มีค่าในระดับความสำคัญในระดับ มาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 (S.D. = 0.99) และเมื่อพิจารณาความสำคัญของปัจจัยย่อยแต่ละด้านแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับด้านเอกลักษณ์ภายในพื้นที่ มีค่าในระดับความสำคัญ ระดับ มากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 (S.D. = 0.89) ซึ่ง ด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่

กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับประเด็น การที่พื้นที่อยู่ใจกลางเมือง และติดกับย่านที่สำคัญของเมือง ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 32

4) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจรและพักรอ ประกอบด้วย 1 พื้นที่ว่างสาธารณะ พบว่า จากค่าคะแนนปัจจัยความสำคัญขององค์ประกอบย่อยทางกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร หรือพักรอ ใน 4 ด้าน ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งานในพื้นที่พบว่า ภาพรวมของปัจจัยด้านองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการเปลี่ยนถ่ายระบบสัญจรและพักรอ มีค่าระดับความสำคัญระดับ มาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 (S.D. = 0.80) และเมื่อพิจารณาความสำคัญของปัจจัยย่อยแต่ละด้านแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับด้านเอกลักษณ์ภายในพื้นที่ มีค่าระดับความสำคัญระดับ มาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 (S.D. = 0.91) ซึ่ง ด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่ กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับประเด็น การที่พื้นที่เป็นจุดจัดกิจกรรมเมือง ดิถยานหรือกลุ่มอาคารราชการที่สำคัญ ในระดับ มาก ดังตารางที่ 41

5) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมเชิงสังคม ประกอบด้วย 1 พื้นที่สาธารณะ พบว่า จากค่าคะแนนปัจจัยความสำคัญขององค์ประกอบย่อยทางกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางสังคม ใน 4 ด้าน ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งานในพื้นที่ พบว่า ภาพรวมของปัจจัยด้านองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางสังคม มีค่าอยู่ในระดับความสำคัญระดับ มาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 (S.D. = 0.61) และเมื่อพิจารณาความสำคัญของปัจจัยย่อยแต่ละด้านแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับด้านเอกลักษณ์ภายในพื้นที่ มีค่าระดับค่าความสำคัญ มากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 (S.D. = 0.43) ซึ่งด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่ กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับประเด็น การที่พื้นที่อยู่ใจกลางเมือง ดิถยานที่สำคัญของเมือง ในระดับ มากที่สุด ดังตารางที่ 50

ดังนั้น ผลการศึกษาที่ได้ พบว่า ค่าคะแนนระดับความสำคัญด้านองค์ประกอบกายภาพในกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรง ทั้ง 5 ประเภท กลุ่มผู้ใช้พื้นที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยองค์ประกอบ ด้านเอกลักษณ์ภายในพื้นที่ว่างสาธารณะ ซึ่งมีความสำคัญ มาก ถึง มากที่สุด พบได้ในพื้นที่ว่างสาธารณะ 3 ประเภท และให้ความสำคัญกับปัจจัยองค์ประกอบด้านความปลอดภัยในพื้นที่ว่างสาธารณะ ซึ่งมีความสำคัญ มาก ถึง มากที่สุด พบได้ในพื้นที่ว่างสาธารณะ 2 ประเภท ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ คือ องค์ประกอบภายในพื้นที่ว่างสาธารณะ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญ มากที่สุด ในทุกประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะของย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรง เนื่องจาก ปัจจัยด้านเอกลักษณ์ ตามที่ Whyte (1980) ได้อธิบายไว้ว่า เป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่ทำให้เกิดความเชื่อเชียว ดึงดูดให้คนเข้าถึงพื้นที่ได้ง่าย รวมถึงปัจจัยด้านความปลอดภัยตามที่ กำแหง อติโพธิ (2552) ได้อธิบายไว้ว่า เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ใช้รู้สึกปลอดภัยอยากเข้าไปใช้พื้นที่มากขึ้น ซึ่งจากข้อมูลพฤติกรรมการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะทั้ง 5 ประเภท (บทที่ 5 การ

วิเคราะห์คุณลักษณะทางกายภาพ และกิจกรรมที่เกิดขึ้นในกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะ หัวข้อ 1.2, 2.2, 3.2, 4.2 และ 5.2) พบว่า ผู้ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะส่วนใหญ่ใช้เวลาทำกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะเฉลี่ย 30 นาที – 1 ชั่วโมงเป็นส่วนใหญ่ ทำให้มีพฤติกรรมที่ใช้อุปกรณ์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวกน้อย หรืออาจไม่จำเป็นต่อการใช้พื้นที่มากนัก

สรุปอภิปรายผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านคุณลักษณะกายภาพและรูปแบบกิจกรรมการใช้งานในพื้นที่ว่างสาธารณะ ทั้ง 5 ประเภท สามารถสรุปผลการวิเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

ตารางที่ 59 สรุปอภิปรายผลการวิเคราะห์ความสำคัญด้านคุณลักษณะกายภาพและความสัมพันธ์ของผู้ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะกับกิจกรรม

ประเภท	คุณลักษณะทางกายภาพ		กิจกรรม		ความสัมพันธ์คุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่ว่างกับกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะ (ค่าระดับนัยสำคัญ 0.05 ทางสถิติ)	
	เหตุผลการใช้พื้นที่ด้านสัณฐานเมือง	องค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ที่สำคัญ	กิจกรรมที่มีความถี่สูงสุด	ภาพรวมความนิยมในการทำกิจกรรมทั้งหมดในพื้นที่ว่างสาธารณะ	กลุ่มพื้นที่เพื่อหาความสัมพันธ์ทางสถิติ	คุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะ
1. พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการค้าและบริการ (ประกอบด้วย 3 พื้นที่ย่อย)	<ul style="list-style-type: none"> ตำแหน่งที่ตั้งใจกลางเมืองใกล้ที่ทำงานหรือย่านสำคัญ 	<ul style="list-style-type: none"> ด้านความปลอดภัย (ประเด็นสำคัญ คือ การมีจุดตรวจกล้องวงจรปิดป้อมตรวจ) 	<ul style="list-style-type: none"> มาซื้อสินค้าและทานอาหาร 	นิยมปานกลาง	1. พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการค้าและบริการ (ประกอบด้วย 3 พื้นที่ย่อย)	<ul style="list-style-type: none"> อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ ที่อยู่ปัจจุบัน
2. พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อพักผ่อนนันทนาการ (ประกอบด้วย 5 พื้นที่ย่อย)	<ul style="list-style-type: none"> เข้าถึงง่ายเดินทางสะดวกมีทางเท้า ติดทางสัญจรหลัก 	<ul style="list-style-type: none"> ด้านความปลอดภัย (ประเด็นสำคัญ คือ การมีแสงสว่างที่เพียงพอ) 	<ul style="list-style-type: none"> นั่งเล่น เดินเล่น หรือชมบรรยากาศในพื้นที่ 	ไม่นิยม	2. พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการและสังคม (ประกอบด้วย 6 พื้นที่ย่อย)	<ul style="list-style-type: none"> อายุ อาชีพ

ตารางที่ 59 สรุปอธิบายผลการวิเคราะห์ความสำคัญด้านคุณลักษณะกายภาพและความสัมพันธ์ของผู้ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะกับกิจกรรม (ต่อ)

ประเภท	คุณลักษณะทางกายภาพ		กิจกรรม		ความสัมพันธ์คุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะกับกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะ (ค่าระดับนัยสำคัญ 0.05 ทางสถิติ)	
	เหตุผลการใช้พื้นที่ด้านสัณฐานเมือง	องค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ที่สำคัญ	กิจกรรมที่มีความถี่สูงสุด	ภาพรวมความนิยมในกิจกรรมทั้งหมดในพื้นที่ว่างสาธารณะ	กลุ่มพื้นที่เพื่อหาความสัมพันธ์ทางสถิติ	คุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะ
3. พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางสังคม (ประกอบด้วย 1 พื้นที่ย่อย)	• เข้าถึงง่าย เดินทางสะดวก มีทางเท้า ติด ทางสัญจรหลัก	• ด้านความ เอกลักษณะพื้นที่ (ประเด็นสำคัญ คือ ดิทยานที่ สำคัญของ เมือง)	• เดินผ่าน เพื่อไป ทำงาน หรือ ทำกิจกรรม ประจำวัน	นิยมปาน กลาง		
4. พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางการสัญจรผ่าน (ประกอบด้วย 2 พื้นที่ย่อย)	• ตำแหน่ง ที่ตั้งใจกลาง เมือง ใกล้ที่ ทำงาน หรือ ย่านสำคัญ	• ด้านความ เอกลักษณะ พื้นที่ (ประเด็นสำคัญ คือ ดิทยานที่ สำคัญของ เมือง)	• มาพักผ่อน คนรู้จัก	นิยม ปานกลาง	3. พื้นที่ว่าง สาธารณะเพื่อ กิจกรรม ทางการสัญจร ผ่านเปลี่ยนถ่าย ระบบสัญจร และพักผ่อน (ประกอบด้วย 3 พื้นที่ย่อย)	• อายุ • อาชีพ • ที่อยู่ปัจจุบัน
5. พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางการเปลี่ยนถ่ายระบบสัญจรและพักผ่อน (ประกอบด้วย 1 พื้นที่ย่อย)	• ตำแหน่ง ที่ตั้งใจกลาง เมือง ใกล้ที่ ทำงาน หรือ ย่านสำคัญ	• ด้านความ เอกลักษณะ พื้นที่ (ประเด็นสำคัญ คือ ดิทยานที่ หรือย่านที่ สำคัญของ เมือง)	• นั่งเล่น ชม บรรยากาศ พื้นที่	นิยมปาน กลาง		

ภาพรวมของผลวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะทั้ง 5 ประเภท (บทที่ 5 การวิเคราะห์คุณลักษณะกายภาพและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะ หัวข้อที่ 1.2, 2.2, 3.2, 4.2 และ 5.2) พบว่า ผู้ใช้งานส่วนใหญ่มักใช้เวลาเดินทางเพื่อมาใช้พื้นที่ว่างสาธารณะเฉลี่ย 15 -

30 นาที ใช้พื้นที่ทั้งแบบคนเดียว และเป็นกลุ่ม 2-4 คน ซึ่งโดยส่วนใหญ่ผู้ใช้พื้นที่มักเน้นใช้พื้นที่ว่างสาธารณะในช่วงวันธรรมดา (จันทร์ - ศุกร์) เวลาตั้งแต่ 16.00 เป็นต้นไป ซึ่งเป็นช่วงเวลาหลักเลิกงาน โดยใช้ระยะทำกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะประมาณ 30 นาที - 1 ชั่วโมง

จากตารางที่ 59 พบว่า พื้นที่ว่างสาธารณะทั้งหมด 12 พื้นที่ใน 5 ประเภทหลัก กลุ่มตัวอย่างของผู้ใช้พื้นที่ มีรูปแบบกิจกรรมที่นิยมเกิดขึ้นบ่อยสุด เป็นกิจกรรมทางเลือก พบได้ใน 3 ประเภทพื้นที่ โดยมักเป็นการใช้งานเพื่อ นั่งเล่น เดินเล่น ชมบรรยากาศ มาซื้อสินค้าและบริการในพื้นที่ รองลงมา คือ กิจกรรมจำเป็น ซึ่งพบได้ใน 2 ประเภทพื้นที่ โดยมักเป็นการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อ เดินผ่านไปทำงาน ทำกิจวัตรประจำวัน และพักรอคนรู้จัก และจากการวิเคราะห์ความนิยมของการทำกิจกรรมโดยรวมของพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละประเภท พบว่า พื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง กลุ่มตัวอย่างของผู้ใช้พื้นที่ที่มีความนิยมเข้ามาใช้งาน และทำกิจกรรมในระดับปานกลาง โดยพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการ กลุ่มตัวอย่างของผู้ใช้พื้นที่ไม่มีความนิยมในการทำกิจกรรม นั่นคือ มีความถี่ของการเข้ามาทำกิจกรรมต่าง ๆ น้อย ทั้งนี้ ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ใช้พื้นที่กับกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะ เนื่องจากขนาดกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนน้อยจึงเป็นข้อจำกัดในการหาความสัมพันธ์ทางสถิติ ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะ 5 ประเภทรวมกันตามประโยชน์ใช้สอยที่คล้ายคลึงกันเป็น 3 กลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะ พบว่า คุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่ด้าน อายุ และอาชีพ มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมทั้ง 3 กลุ่มพื้นที่ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะให้มีกิจกรรมการใช้งาน และองค์ประกอบกายภาพที่เหมาะสมกับกลุ่มคุณลักษณะดังกล่าวต่อไป

ขณะที่คุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ว่างสาธารณะ ซึ่งประกอบด้วย คุณลักษณะทางสัณฐานเมือง ที่เป็นเหตุผลให้เกิดการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ พบว่า เหตุผลด้านการเข้าถึงที่สะดวกจากเส้นทางสัญจร เป็นเหตุผลหลักในการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะที่พบมากที่สุด ซึ่งพื้นที่ว่างสาธารณะส่วนใหญ่อยู่ติดกับถนนสายหลักของเมืองตรัง (มีปริมาณการสัญจรที่หนาแน่นตลอดวัน มากกว่า 10,000 PCU/วัน) จึงเป็นเหตุผลของความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมการเดินทางมาใช้พื้นที่ว่างสาธารณะที่ไม่เกิน 15 นาที ส่วนความสำคัญของปัจจัยองค์ประกอบทางกายภาพภายในพื้นที่ว่างสาธารณะ พบว่า องค์ประกอบ ด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่ มีความสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างให้คะแนนมากที่สุด

ทั้งนี้ จากข้อมูลในแบบสอบถามด้านปัญหา และข้อเสนอแนะในการพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะ ทั้ง 5 ประเภทของกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้พื้นที่ พบว่า 1) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการค้าและบริการ พบปัญหาด้าน ความไม่เป็นระเบียบของพื้นที่ใช้งาน ร้านค้า หาบเร่ แผงลอย หรือระบบจราจร ในขณะที่แนวทางเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างต่อการพัฒนาพื้นที่มองว่า ควรปรับปรุงกายภาพด้านการจัดระเบียบพื้นที่ใช้งานร้านค้า หาบเร่ แผงลอย ระบบจราจร ตลอดจนสร้างเอกลักษณ์ถนนคนเดิน หรือพื้นที่การค้าขายและบริการในรูปแบบของคนตรังเพื่อดึงดูดการท่องเที่ยวให้เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้กลุ่มผู้ใช้งานประเภทผู้ชาย ได้เสนอแนะการบริหารจัดการของสิทธิ์การค้าขายในพื้นที่ว่างฯ ให้ถูกต้อง 2) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการ พบปัญหาด้าน สภาพอากาศร้อน ขาดความร่มรื่นไม่น่าใช้งาน ในขณะที่แนวทางเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างต่อการพัฒนาพื้นที่มองว่า ควรปรับปรุงกายภาพพื้นที่ด้านการปรับปรุงให้มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม และร่มรื่น สร้างสภาพแวดล้อมที่ดึงดูดให้เกิดการใช้งานมากขึ้น 3) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน และ 4) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการเปลี่ยนถ่ายระบบสัญจร และพักรอ พบปัญหาด้าน สภาพแวดล้อม พื้นที่ส่วนใหญ่เสื่อมโทรม ขาดการดูแล ในขณะที่แนวทางเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างต่อการพัฒนาพื้นที่มองว่า ควรปรับปรุงกายภาพพื้นที่ด้านการดูแลสภาพแวดล้อมของพื้นที่ไม่ให้เสื่อมโทรม 5) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางสังคม พบปัญหาด้าน ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ไฟส่องสว่าง ห้องน้ำ ที่นั่ง ฯลฯ ในขณะที่แนวทางเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างต่อการพัฒนาพื้นที่มองว่า ควรปรับปรุงกายภาพพื้นที่ด้วยการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ไฟส่องสว่าง ห้องน้ำ ที่นั่ง ฯลฯ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ทำกิจกรรมทางสังคมในชีวิตประจำวันของชาวตรัง อีกทั้งติดกับพื้นที่ว่างสาธารณะอื่น ๆ ในระยะที่เดินถึงได้ง่าย

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจำแนกประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะ ศึกษารูปแบบกิจกรรม พร้อมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ของกิจกรรมกับคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่ และคุณลักษณะทางกายภาพที่สำคัญของพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชยกรรมเมืองตรัง สามารถสรุปกระบวนการวิจัย ผลการวิจัย ข้อจำกัดในการวิจัย ตลอดจนข้อเสนอแนะได้ดังนี้

สรุปกระบวนการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปกระบวนการวิจัยเพื่อจำแนกพื้นที่ว่างสาธารณะ ศึกษากิจกรรม และรูปแบบกิจกรรม ที่มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะบุคคลของผู้ใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชยกรรมเมืองตรัง โดยเริ่มจากการกำหนดขอบเขตย่านพาณิชยกรรมเมืองตรัง การศึกษาทฤษฎี แนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจำแนกประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชยกรรมเมืองตรังเพื่อนำมาเป็นพื้นที่วิจัย การศึกษาทฤษฎี แนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะและกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสำรวจ กายภาพและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละแห่ง หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจดังกล่าวสรุปเพื่อสร้างแบบสอบถามสำหรับกลุ่มตัวอย่าง รวม 160 ตัวอย่าง แยกตามสัดส่วน จำนวนกลุ่มประชากรตามการใช้ประโยชน์พื้นที่ว่างสาธารณะ 5 ประเภท โดยมีประเด็นคำถามด้านคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่ การใช้งาน ความถี่ของการทำกิจกรรมในพื้นที่ การประเมินความสำคัญของเหตุผลด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้งานเชิงกายภาพ ความประทับใจ และข้อเสนอแนะในการพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะ

โดยข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม 160 ชุด ดังกล่าว จะแสดงถึงความสัมพันธ์ของคุณลักษณะบุคคลกับกิจกรรมแต่ละพื้นที่ว่างสาธารณะ ความสำคัญของเหตุผลด้านสัณฐานเมือง ปัจจัยองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ที่ส่งผลต่อการใช้งานแต่ละพื้นที่ว่างสาธารณะ ปัญหาและการเสนอแนะแนวทางพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะ และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อทำการสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

ในการวิจัยนี้สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ และคำถามการวิจัยที่กำหนดไว้ เพื่อจำแนกประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะ ศึกษารูปแบบกิจกรรม ความสัมพันธ์ของกิจกรรมกับคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่ และคุณลักษณะทางกายภาพที่สำคัญของพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชยกรรมเมืองตรังได้ ดังนี้

1. ประเภทและจำนวนพื้นที่ว่างสาธารณะที่พบในย่านพาณิชยกรรมเมืองตรัง

สามารถคัดเลือกพื้นที่ว่างสาธารณะทั้งหมดจากย่านพาณิชยกรรมเมืองตรัง จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีประเภทที่เกี่ยวข้องทำให้แบ่งพื้นที่ว่างสาธารณะได้ทั้งหมด 12 พื้นที่ จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลกิจกรรมการใช้งาน ประโยชน์ใช้สอยหลักในพื้นที่ว่างสาธารณะทั้ง 12 พื้นที่จากการสำรวจจัดกลุ่มแบ่งประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะตามประโยชน์การใช้สอยหลักของพื้นที่ว่างสาธารณะ ได้ 5 ประเภทตามการใช้งานจริงได้ดังนี้

- 1) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการค้าและบริการ ประกอบด้วย 3 พื้นที่ว่างสาธารณะ คือ ถนนด้านหลังตลาดสดเทศบาลนครตรัง ถนนคนเดินตลาดรถไฟย่านการค้าเมืองตรัง และถนนรีนรมย์ ตลาดนัดตอนเย็น
- 2) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการ ประกอบด้วย 5 พื้นที่ว่างสาธารณะ คือ สวนหนองพลอง สวนทับเที่ยง สวนหนองสิริบรรณ ลานสัญลักษณ์เฉลิมพระเกียรติการเสด็จพระราชดำเนินฯ และสวนหนองพลอง 2
- 3) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน ประกอบด้วย 2 พื้นที่ว่างสาธารณะ คือ ลานหน้าศาลากลาง (เก่า) และเกาะกลางบาทวิถีถนนวิเศษกุล
- 4) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจรและพักรอ ประกอบด้วย 1 พื้นที่ว่างสาธารณะ คือ ลานอาคารเทศบาลนครตรัง
- 5) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมเชิงสังคม ประกอบด้วย 1 พื้นที่ว่างสาธารณะ คือ ลานวัฒนธรรมเทศบาลนครตรัง

ทั้งนี้ ในการจัดกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะตามรูปแบบกิจกรรมหลักในย่านพาณิชยกรรมเมืองตรังทำให้เข้าใจได้ถึงรูปแบบกิจกรรมหลักที่เกิดขึ้นทั้งหมด ซึ่งต่อยอดจากทฤษฎีและแนวคิดการแบ่งประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะตามที่ กาญจน์ นทีวุฒิกุล (2550) ได้กล่าวไว้ เพื่อจัดกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชยกรรมเมืองตรังให้เหมาะสมกับข้อมูลจริงที่ได้จากการสำรวจโดยผู้วิจัย ซึ่งทำ

ให้ง่ายต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณลักษณะกายภาพ และคุณลักษณะผู้ใช้งานที่สัมพันธ์กับความถี่ในการทำกิจกรรมในพื้นที่ในขั้นต่อไป

2. ความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมกับคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์รวมเมืองตรัง

1) ความนิยมทำกิจกรรม

จากแบบสอบถาม 160 ตัวอย่าง สามารถแยกตามกลุ่มประชากรผู้ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ 5 ประเภท โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการค้าและบริการ ประกอบด้วย กิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่จริง ทั้งหมด 5 กิจกรรม แบ่งเป็น กิจกรรมจำเป็น 2 กิจกรรม กิจกรรมทางเลือก 3 กิจกรรม โดยจากการวิเคราะห์ความนิยมในการทำกิจกรรม พบว่า กิจกรรมทางเลือกประเภท การมาซื้อสินค้า และทานอาหารฯ เป็นกิจกรรมที่คนนิยมทำปานกลาง โดยมีความถี่มากที่สุดเมื่อเทียบกับกิจกรรมอื่นในพื้นที่

(2) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการ ประกอบด้วย กิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่จริง ทั้งหมด 5 กิจกรรม แบ่งเป็น กิจกรรมจำเป็น 1 กิจกรรม กิจกรรมทางเลือก 2 กิจกรรม และกิจกรรมเชิงสังคม 2 กิจกรรม โดยจากการวิเคราะห์ความนิยมในการทำกิจกรรม พบว่า กิจกรรมนั่งเล่น เดินเล่น หรือชมบรรยากาศพื้นที่ เป็นกิจกรรมที่คนนิยมทำปานกลาง โดยมีความถี่มากที่สุดเมื่อเทียบกับกิจกรรมอื่นในพื้นที่

(3) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน ประกอบด้วย กิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่จริง ทั้งหมด 4 กิจกรรม แบ่งเป็น กิจกรรมจำเป็น 3 กิจกรรม และกิจกรรมทางเลือก 1 กิจกรรม โดยจากการวิเคราะห์ความนิยมในการทำกิจกรรม พบว่า กิจกรรมการเดินทางเพื่อไปทำงาน หรือทำกิจวัตรประจำวัน เป็นกิจกรรมที่คนนิยมทำปานกลาง โดยมีความถี่มากที่สุดเมื่อเทียบกับกิจกรรมอื่นในพื้นที่

(4) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการเปลี่ยนถ่ายระบบสัญจร และพักรอ ประกอบด้วยกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่จริง ทั้งหมด 5 กิจกรรม แบ่งเป็น กิจกรรมจำเป็น 3 กิจกรรม และกิจกรรมทางเลือก 2 กิจกรรม โดยจากการวิเคราะห์ความนิยมในการทำกิจกรรม พบว่า กิจกรรมมาพักรอคนรู้จัก เป็นกิจกรรมที่คนนิยมทำมาก โดยมีความถี่มากที่สุดเมื่อเทียบกับกิจกรรมอื่นในพื้นที่

(5) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางสังคม ประกอบด้วยกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่จริง ทั้งหมด 6 กิจกรรม แบ่งเป็น กิจกรรมทางเลือก 3 กิจกรรม และกิจกรรมเชิงสังคม 3 กิจกรรม โดยจากการวิเคราะห์ความนิยมในการทำกิจกรรม พบว่า กิจกรรมมานั่งเล่น ชมบรรยากาศพื้นที่ เป็นกิจกรรมที่คนนิยมทำปานกลาง โดยมีความถี่มากที่สุดเมื่อเทียบกับกิจกรรมอื่นในพื้นที่

ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลความนิยมในการทำกิจกรรมของพื้นที่ว่างสาธารณะทั้ง 5 ประเภท พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างนิยมทำกิจกรรมทางเลือก และกิจกรรมจำเป็น ตามลำดับ โดยความนิยมการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะโดยรวมของย่านพาณิชยกรรมเมืองตรง อยู่ในระดับปานกลาง พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อการเปลี่ยนถ่ายระบบสัญจรและพักรอ มีความนิยมในการทำกิจกรรมที่มากกว่ากิจกรรมในพื้นที่สาธารณะอื่น ในระดับปานกลาง ขณะที่ พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการเป็นพื้นที่ที่ไม่มีความนิยมในการทำกิจกรรม นั้นหมายถึง มีความถี่ของการเข้ามาใช้งานในพื้นที่ของผู้ใช้งานน้อย ซึ่งระดับความนิยมดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนด บทบาทพื้นที่ว่างสาธารณะร่วมกันตามลำดับความนิยม หรือ พัฒนาการข้อกำหนดระยะในการพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละประเภทได้ โดยเฉพาะพื้นที่ว่างสาธารณะที่ไม่มีความนิยมในการทำกิจกรรม ควรเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมให้พัฒนาในระยะแรก เพื่อส่งเสริมให้พื้นที่มีชีวิตชีวา สอดคล้องกับกิจกรรมพฤติกรรมการใช้งาน ลดความเสี่ยงในการเป็นพื้นที่รกร้าง ที่อาจส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อมเมือง และความปลอดภัยของผู้ใช้งาน

2) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่และความถี่กิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะ

จากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทำให้ได้ข้อมูลในการหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ใช้พื้นที่กับกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะ แต่ขนาดกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อยจึงเป็นข้อจำกัดในการหาความสัมพันธ์ทางสถิติ ผู้วิจัยจึงได้จัดกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะ 5 ประเภทรวมกันตามประโยชน์ใช้สอยที่คล้ายคลึงกันเป็น 3 กลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะ สามารถสรุปรายละเอียดความสัมพันธ์ได้ คือ กิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อการค้าและบริการ มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่ด้าน อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ และที่อยู่ปัจจุบัน กิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อนันทนาการและสังคม มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่ด้าน อายุ และอาชีพ กิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อการสัญจรผ่าน เปลี่ยนถ่ายระบบสัญจร และพักรอ มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่ด้าน อายุ อาชีพ และที่อยู่ปัจจุบัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าคุณลักษณะของผู้ใช้พื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะทั้ง 3 กลุ่ม คือ อายุ โดยอายุของกลุ่มตัวอย่างที่มีสัดส่วนมากที่สุด คือ

22 – 59 ปี (วัยทำงาน) และ 15 – 21 ปี (วัยเรียน) และอาชีพ โดยอาชีพของกลุ่มตัวอย่างที่มีสัดส่วนมากที่สุด คือ อาชีพค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว และรับราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ สอดคล้องกับสภาพบริบท โดยรอบพื้นที่ว่างสาธารณะส่วนใหญ่ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในย่านที่เป็นศูนย์กลางทางแหล่งงาน การปกครอง และเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ของคุณลักษณะที่ได้จากการวิเคราะห์ดังกล่าว จะช่วยกำหนด เจาะจง กลุ่มผู้ใช้งาน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะของย่านพาณิชย์กรรมได้อย่างตรงตามความต้องการ และสอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้งานมากที่สุด

3. คุณลักษณะทางกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะที่ส่งผลต่อการใช้งาน

จากกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม 160 ราย แยกกลุ่มตามสัดส่วนประชากรผู้ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะทั้ง 5 ประเภท โดยอธิบายผลด้านกายภาพเกี่ยวกับเหตุผลสัณฐานเมือง และค่าความสำคัญขององค์ประกอบภายในพื้นที่ว่างสาธารณะได้ผลดังนี้

1) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการค้าและบริการ

(1) องค์ประกอบสัณฐานเมือง ด้านตำแหน่งที่ตั้งใจกลางเมือง ใกล้ที่ทำงาน หรือย่านสำคัญ เป็นเหตุผลหลักในการเข้ามาใช้งานของพื้นที่ว่างสาธารณะประเภทนี้

(2) คุณลักษณะทางกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่มีความสำคัญ คือ ด้านความปลอดภัย ในแง่ของการที่พื้นที่อยู่ในย่านที่สำคัญ บริบทโดยรอบมีชีวิตชีวา และการใช้งานที่หลากหลายตลอดวัน

2) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการ

(1) องค์ประกอบสัณฐานเมือง ด้านการเข้าถึงง่าย เดินทางสะดวก ติดเส้นทางสัญจรหลัก เป็นเหตุผลหลักในการเข้ามาใช้งานของพื้นที่ว่างสาธารณะประเภทนี้

(2) คุณลักษณะทางกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่มีความสำคัญ คือ ด้านความปลอดภัย ในแง่การมีแสงสว่างที่เพียงพอ ปลอดภัยต่อการใช้งานพื้นที่

3) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการสัญจรผ่าน

(1) องค์ประกอบสัณฐานเมือง ด้านที่ตั้งใจกลางเมือง ใกล้ที่ทำงานหรือย่านที่สำคัญ เป็นเหตุผลหลักในการเข้ามาใช้งานของพื้นที่ว่างสาธารณะประเภทนี้

(2) คุณลักษณะทางกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่มีความสำคัญ คือ ด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่ ในแง่การที่พื้นที่ติดใจกลางชุมชน หรือย่านที่สำคัญของเมือง เช่น ย่านราชการ

4) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการเปลี่ยนถ่ายระบบสัญจร และพักรอ

(1) องค์ประกอบสัณฐานเมือง ด้านที่ตั้งใจกลางเมือง ใกล้ที่ทำงานหรือย่านที่สำคัญ เป็นเหตุผลหลักในการเข้ามาใช้งานพื้นที่สาธารณะนี้

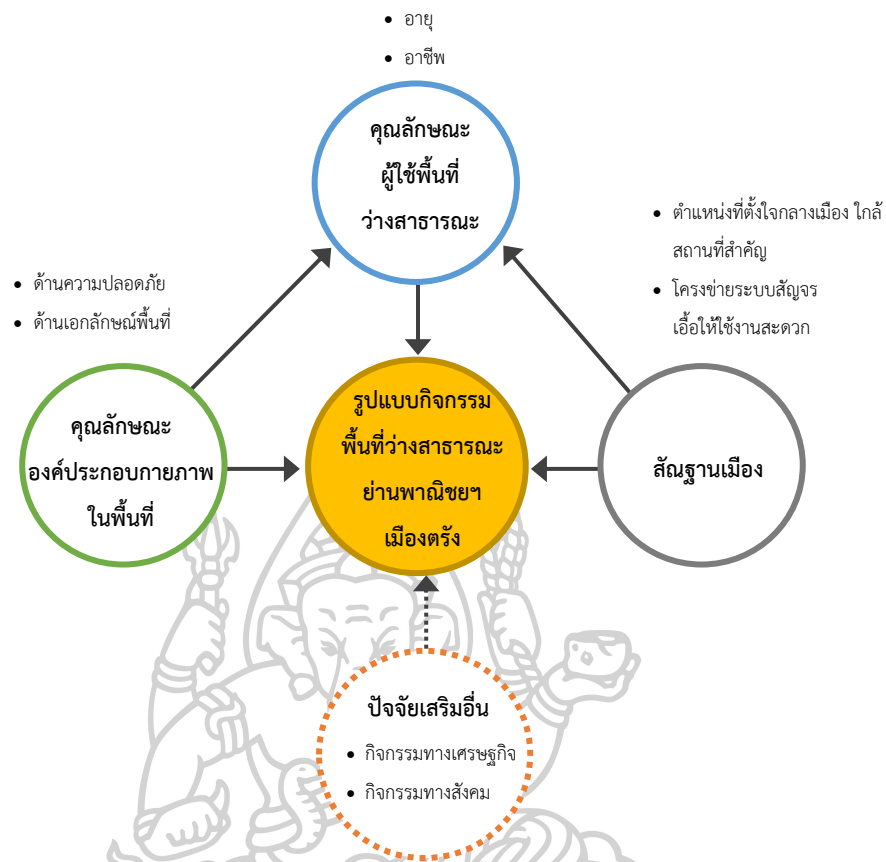
(2) คุณลักษณะทางกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่มีความสำคัญ คือ ด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่ ในแง่การเป็นพื้นที่จัดกิจกรรมเมืองหรือ ดิโอราคารสถาบันราชการ และย่านที่สำคัญ

5) พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางสังคม

(1) องค์ประกอบสัณฐานเมือง ด้านการเข้าถึงง่าย เดินทางสะดวก ติดเส้นทางสัญจรหลัก เป็นเหตุผลหลักในการเข้ามาใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะนี้

(2) คุณลักษณะทางกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่มีความสำคัญ คือ ด้านเอกลักษณ์ในพื้นที่ ในแง่การที่พื้นที่ติดใจกลางชุมชน หรือย่านที่สำคัญของเมือง เช่น ย่านราชการ

จากข้อมูลดังแสดงในแผนภูมิที่ 6 สรุปผลการศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะกายภาพคุณลักษณะของผู้ใช้พื้นที่ และปัจจัยเสริมอื่นที่มีผลต่อกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรง โดยมีรายละเอียด คือ 1) ระดับความนิยมในการทำกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะของชาวตรงในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรง อยู่ในระดับ ความนิยมปานกลาง (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.54 และ S.D. เท่ากับ 1.31) ซึ่งส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานทั้ง 5 ประเภทพื้นที่ว่างสาธารณะนิยมทำกิจกรรมประเภท กิจกรรมทางเลือก (Optional Activities) คือ ผู้ใช้งานมีความพึงพอใจที่จะเข้ามาใช้พื้นที่ เนื่องจากมีสภาพแวดล้อมเชื้อเชิญ หรือประสงค์ที่จะทำกิจกรรมโดยปราศจากสภาวะบังคับ และความหนาแน่นของการใช้งานในพื้นที่ว่างสาธารณะจะมีมาก ได้แก่ การมาซื้อหรือชมสินค้าในพื้นที่ นั่งเล่น เดินเล่นชมบรรยากาศ รองลงมา คือ กิจกรรมจำเป็น (Necessary Activities) เป็นกิจกรรมบังคับให้ต้องทำ โดยกิจกรรมดังกล่าวมักไม่ได้ขึ้นอยู่กับอิทธิพลทางกายภาพพื้นที่มากนัก ได้แก่ การเดินผ่านเพื่อไปทำงาน หรือทำกิจวัตรประจำวัน พักผ่อนรู้จัก โดยพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมการเปลี่ยนถ่ายระบบการสัญจร และพักรอ พบว่า มีค่าเฉลี่ยของความถี่ในการทำกิจกรรมมากที่สุดเมื่อเทียบกับพื้นที่ว่างสาธารณะอื่น (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.84 และ S.D. เท่ากับ 1.38) โดยมีค่าความนิยมในการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะใน ระดับความนิยมปานกลาง จึงแปลความหมายได้ว่า เป็นพื้นที่ว่างสาธารณะที่สำคัญต่อการตอบสนองกิจกรรมในชีวิตประจำวันของชาวตรงได้มากกว่าพื้นที่อื่น

แผนภูมิที่ 6 ปัจจัยด้านคุณลักษณะกายภาพ คุณลักษณะของผู้ใช้พื้นที่ และปัจจัยเสริมอื่นที่มีผลต่อกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง

หากวิเคราะห์ผลที่ได้ข้างต้นร่วมกับข้อมูลด้านสภาพทั่วไปของย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง พบว่า มีความสอดคล้องสนับสนุนเหตุผลซึ่งกันและกันระหว่างกิจกรรม และคุณลักษณะสัณฐานเมือง ด้านตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว กับการใช้ประโยชน์พื้นที่และบริบทโดยรอบ ซึ่งพบว่า พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ใจกลางเมือง ตั้งอยู่บริเวณหน้ากลุ่มอาคารราชการ และอาคารบริการสาธารณะที่สำคัญของเมือง ติดกับถนนคนเดิน พื้นที่ทำกิจกรรมทางสังคมที่สำคัญของเมือง เชื่อมกับย่านการค้าและบริการ จึงเปรียบเสมือนพื้นที่พบปะ พักรอ และทางผ่านไปยังบริบทที่สำคัญโดยรอบ ประกอบกับพื้นที่เป็นพื้นที่ขนาดเล็กมีกลุ่มที่นั่งขนานไปกับแนวทางเดิน ติดถนนสายหลัก (ถ.พระราม 6) และจุดตัดถนน (ถ.พระราม 6 และถ. วิเศษกุล) เป็นที่ตั้งของจุดหมายตาเมือง มีการประดับตกแต่งดึงดูดการใช้งาน จึงเป็นที่นั่งพักรอของผู้มาใช้บริการสาธารณะ และเป็นสถานที่เดินชมบรรยากาศเมืองตรังได้เป็นอย่างดี เป็นผลให้เกิดการใช้งานตลอดวัน ขณะที่พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการ เป็นพื้นที่ที่ไม่นิยมทำกิจกรรม เนื่องจากบริบทที่ตั้งอยู่ในย่านที่อยู่อาศัยหนาแน่นปาน

กลางการใช้งานจึงน้อยมาก โดยข้อมูลที่ได้สามารถนำไปเป็นฐานข้อมูลต่อยอดเพื่อวางแผน และ กำหนดช่วงระยะเวลาการพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะทั้งหมดตามระดับความนิยมที่เกิดขึ้น อาจ กำหนดให้พื้นที่ว่างสาธารณะที่มีค่าความถี่ทำกิจกรรมในระดับ ไม่นิยมทำกิจกรรม เป็นพื้นที่พัฒนาในช่วงแรก หรือควบคู่ไปกับพื้นที่ที่มีค่าเฉลี่ยความนิยมมากที่สุด 2) คุณลักษณะความสัมพันธ์ของผู้ใช้งานกับรูปแบบกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะ การศึกษาความสัมพันธ์ในภาพรวม พบว่า คุณลักษณะของผู้ใช้พื้นที่ว่างสาธารณะด้าน อายุ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่มีสัดส่วนมากที่สุด คือ 22 – 59 ปี (วัยทำงาน) และ 15 – 21 ปี (วัยเรียน) คุณลักษณะด้านอาชีพโดยมีกลุ่มตัวอย่างที่มีสัดส่วนมากที่สุด คือ อาชีพค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว และรับราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรังและจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปเป็นกลุ่มตัวอย่างในการพัฒนากายภาพและกิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะที่เหมาะสมต่อไป 3) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเมือง โดยผลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้พื้นที่ในการเลือกเข้ามาใช้งานในพื้นที่ว่างสาธารณะทั้ง 5 ประเภท ส่วนใหญ่ให้เหตุผลหลักด้านการมีโครงข่ายการสัญจรที่เข้าถึงสะดวก รองลงมา คือ อยู่ในตำแหน่งที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งเอื้อให้เกิดความมีชีวิตชีวาของกิจกรรม สนับสนุนกับเหตุผลที่ได้จากการวิเคราะห์ถึงภาพรวมของสิ่งแวดล้อมเมืองกับระบบพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรังทั้งหมด พบว่า ลักษณะตำแหน่งพื้นที่ว่างสาธารณะส่วนใหญ่เกิดขึ้นโดยไม่ได้ตั้งใจ เนื่องจากการเกิดขึ้นของระบบทางสิ่งแวดล้อมเมืองตรังในภาพรวมไม่ได้มีการวางแผน หรือคำนึงถึงพื้นที่ว่างสาธารณะ ระบบผังเมืองถูกพัฒนาและบังคับทิศทางทางเดินของเมืองจากโครงข่ายการสัญจรเป็นหลัก ทำให้แบ่งการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นบล็อกตามลักษณะภูมิประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป โดยตำแหน่งพื้นที่ว่างสาธารณะที่เกิดขึ้นจึงมักมีตำแหน่งบริเวณหน้าอาคารราชการ อาคารสาธารณะ หรือพื้นที่ว่างจากการพัฒนาในชุมชนที่ติดกับถนนสายหลักของย่านและเมือง 4) ความสำคัญขององค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะทั้ง 5 ประเภทที่ทำให้เกิดความสำเร็จของการใช้งาน พบว่า องค์ประกอบที่มีความสำคัญหลัก คือ องค์ประกอบด้านเอกลักษณ์ภายในพื้นที่ และองค์ประกอบที่มีความสำคัญรอง คือ องค์ประกอบด้านความปลอดภัย ซึ่งส่งผลให้เกิดความรู้สึกอยากใช้งาน อบอุ่นใจเมื่อใช้พื้นที่ ทั้งนี้ จากการตั้งสมมติฐานว่าองค์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวกน่าจะเป็้องค์ประกอบสำคัญในการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ แต่ผลการวิเคราะห์ที่ได้ไม่สอดคล้องสมมติฐาน ซึ่งหากจะมีการพัฒนาองค์ประกอบทางกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง การพัฒนาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกจึงไม่ใช่สิ่งที่จำเป็นที่สุด

ทั้งนี้ ปัจจัยเสริมด้านสังคม และเศรษฐกิจ จากข้อมูลสภาพทั่วไปและตำแหน่งของพื้นที่ว่างสาธารณะในการวิจัยนี้ พบว่า พื้นที่ว่างสาธารณะส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในย่านการค้าและบริการ ใกล้ หรือ เป็นพื้นที่ทำกิจกรรมทางสังคม ซึ่ง Jacobs (1961) ได้อธิบายไว้ว่า กิจกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เมืองไม่เงียบเหงา สร้างความมีชีวิตชีวา เกิดความหนาแน่นของการใช้งานย่าน

หรือพื้นที่ว่างสาธารณะเพิ่มขึ้น เมื่อพื้นที่ดังกล่าวมีชีวิตชีวาแล้ว จะเป็นส่วนช่วยดึงดูดให้คนเข้ามาใช้งานในพื้นที่ หรือสัญจรมากขึ้น ตามที่ Hillier & Hanson (1984) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีเศรษฐกิจสัญจร หากมีการสัญจรในบริเวณพื้นที่เพิ่มขึ้น จะช่วยดึงดูดให้เกิดการทำกิจกรรมต่าง ๆ และสร้างเอกลักษณ์ของเมืองได้ ตามที่ Dobby (1978) ได้กล่าวไว้ใน แนวคิดองค์ประกอบหลายอย่างภายในเมืองที่ส่งผลต่อเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะของเมือง จึงทำให้อภิปรายได้ว่าปัจจัยเสริมดังกล่าว เป็นเหตุสนับสนุนในการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะนอกเหนือจากคุณลักษณะของผู้ใช้พื้นที่ และองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ว่างนั้น ๆ

ดังนั้น จากการศึกษาถึงคุณลักษณะและรูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชยกรรมเมืองตรัง ผู้วิจัยเห็นว่าจำนวนพื้นที่ว่างสาธารณะมีจำนวนมากเพียงพอต่อความต้องการใช้งาน แต่การพัฒนาที่เกิดขึ้นควรเป็นการวางแผนบริหารจัดการพื้นที่ว่างสาธารณะอย่างเป็นระบบ การพัฒนาเพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมไม่ให้เกิดมลพิษ และสอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้งานในรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนคำนึงถึงคุณลักษณะผู้ใช้ที่มีความสัมพันธ์กัน สถานการณ์ปัจจุบันของการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชยกรรมเมือง ส่วนใหญ่เกิดขึ้นเพื่อการดำเนินชีวิตประจำวัน การทำกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมทางสังคม เป็นหลัก ลักษณะของพื้นที่ที่มีความนิยมในการทำกิจกรรมโดยส่วนใหญ่มักเป็นพื้นที่ขนาดเล็กไม่ใหญ่มาก เช่น พื้นที่ว่างติดทางเท้าหน้าอาคารราชการ พื้นที่ถนน และมักมีกายภาพที่ประกอบด้วยร่มเงาจากอาคาร ต้นไม้ ใกล้เคียงจำหน่ายสินค้า ตลาด หรือถนนคนเดิน ซึ่งสอดคล้องกับที่ ขวัญสรวง อดิโพธิ์ (2548) ได้กล่าวถึง คุณสมบัติ 5 ประการ ของพื้นที่ว่างสาธารณะที่ดีในเอกลักษณ์แบบไทย ซึ่งมีอิทธิพลต่อความหนาแน่นและสภาพแวดล้อมที่ดึงดูดการใช้งาน โดยพบคุณสมบัติที่สอดคล้องกัน 3 ประการ คือ มีขนาดเล็ก “มีชั้นเชิง” มีความสิ้นเปลืองการใช้งาน มีพื้นที่นั่งได้ มีร่มเงาให้ความร่มรื่นแก่พื้นที่ มีพื้นที่ที่ผูกติดกับการกิน อยู่ใกล้เคียงจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม และสอดคล้องกับ ไชศรี ภักดีสุขเจริญ (2551) ได้กล่าวว่า คนไทยมักมีความนิยมในการใช้พื้นที่ว่างขนาดเล็ก ที่เชื่อมต่อกันไปตามแนวเส้นทางการสัญจรในการทำกิจกรรมสาธารณะ และถ้ามีปัจจัยด้านร่มเงาที่ดี จากการโอบล้อมของอาคารหรือจากต้นไม้ และการมีกิจกรรมเชิงพาณิชย์ทั้งภายในอาคาร และนอกอาคารในบริเวณที่สัญจรผ่าน

อีกทั้ง จากลักษณะพื้นที่ที่มีความนิยมในการทำกิจกรรมโดยส่วนใหญ่ในย่านพาณิชยกรรมเมืองตรัง พบว่า มักเป็นพื้นที่ขนาดเล็กไม่ใหญ่มากกว่าพื้นที่ที่มีส่วนประกอบของ ลานโล่ง หรือพื้นที่ลาดเชิงขนาดใหญ่ ดังนั้น การจัดให้มีการพัฒนากายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อเป็นจัตุรัส หรือลานพลาซ่าขนาดใหญ่ตามแนวคิดตะวันตก จึงอาจไม่ได้เป็นทางออกที่ดีที่สุดของการพัฒนากายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะเมืองตรัง เพราะนอกจากไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้งานบนพื้นฐานโลกตะวันออกแล้ว ยังมีข้อจำกัดด้านภูมิอากาศ พื้นฐานทางวัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจซึ่งส่งผลต่อการใช้งานตามที่ ไชศรี ภักดีสุขเจริญ (2551) ได้กล่าวว่า พื้นที่ว่างสาธารณะโลกตะวันออกเป็นพื้นที่ขนาดเล็ก

ไม่เน้นลานโล่งขนาดใหญ่ตามแบบโลกตะวันตก เนื่องจากการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของโลกตะวันตกมีข้อจำกัดด้านภูมิอากาศ และสอดคล้องกับที่ ระเบียบธรรม โอบารัตน์มณี (2557, อ้างถึงใน สันต์ สุวัจนราภินันท์, 2557) ได้กล่าวว่า ความเป็นเมืองตลอดจนข้อจำกัดด้านสภาพอากาศของสังคมตะวันตก ทำให้การใช้พื้นที่ว่างสาธารณะเป็นแบบแผนมากกว่าสังคมตะวันออก

ด้วยโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนไป พื้นที่ทางสังคมของเมืองดั้งเดิมถูกแปรเปลี่ยนเป็นการใช้พื้นที่ภายในร้านอาหาร ร้านกาแฟ และโลกโซเชียลมากขึ้น ความสำคัญของพื้นที่ว่างสาธารณะในเมืองจึงถูกลดความสำคัญลง ซึ่งพื้นที่ว่างสาธารณะส่วนใหญ่มีตำแหน่งกระจายทั่วทั้งบริเวณย่าน ๆ ขาดการส่งเสริมหรือพัฒนาร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีกายภาพที่ไม่ตอบสนองการใช้งานจริง และการใช้งานที่ควรจะเกิดขึ้นในอนาคต หากพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมไม่ได้รับการพัฒนาเพื่อให้ชาวตรังเห็นค่าความสำคัญมากขึ้น โอกาสของการเกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในพื้นที่ว่างสาธารณะภายนอกอาคารก็จะน้อยลง

ข้อเสนอแนะการพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง

การพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะของเมืองเป็นสิ่งที่หน่วยงานที่รับผิดชอบพึงให้ความสำคัญ โดยการพัฒนาต้องอาศัยการศึกษา และสำรวจเชิงพื้นที่ทั้งกายภาพ รูปแบบกิจกรรมจริงที่เกิดขึ้น ตลอดจนกลุ่มผู้ใช้งานหลักในพื้นที่ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ มีกิจกรรมและบทบาทของพื้นที่ว่างสาธารณะต่อเมืองอย่างเหมาะสม ข้อเสนอแนะการพัฒนาในส่วนนี้เน้นการพัฒนาทางกายภาพเป็นหลัก เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาที่พบ เกิดการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อกิจกรรมในพื้นที่สาธารณะของย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง จากผลการศึกษาสามารถเสนอแนะการพัฒนาได้ดังนี้

1. มาตรการด้านผังเมือง

1) การพัฒนาระบบโครงข่ายการสัญจร

จากผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม เหตุผลในการเข้ามาใช้พื้นที่ว่างสาธารณะด้านสี่เหลี่ยมเมืองทั้ง 5 ประเภท พบว่า ระบบโครงข่ายการสัญจรที่เข้าถึงสะดวกเป็นเหตุหลักที่เอื้อผู้ใช้พื้นที่เข้ามาใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ ทั้งนี้ จากผลดังกล่าวได้นำไปสู่แนวทางการพัฒนาระบบโครงข่ายการสัญจร โดยเพิ่มระบบโครงข่ายถนนเพื่อการสัญจรในลักษณะซอยลัดใน ระบบตาราง (Grid System Pattern) บ้างในบางส่วนของพื้นที่ย่านๆ และเมือง เนื่องจากข้อมูลสภาพปัจจุบันลักษณะโครงข่ายถนนที่พบในย่านพาณิชย์กรรมนอกเหนือจากถนนหลักของเมืองแล้ว ยังเป็นถนนย่อยปลายตันเป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจถูกตัดเพื่อให้เข้ากับลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่เมืองที่ประกอบด้วยเนิน และที่ลาด จึงให้ระบบโครงข่ายถนนโดยรวมไม่เป็นระบบที่ชัดเจน

การพัฒนาโครงข่ายระบบถนนตารางกรเป็นระบบที่ต่อเนื่องกับระบบโครงข่ายถนนโดยรวมของเมือง เพิ่มศักยภาพของการเข้าถึงพื้นที่ว่างสาธารณะแต่ละแห่งโดยไม่ต้องสัญจรผ่านเส้นทางถนนหลัก ให้สอดคล้องกับข้อมูลพฤติกรรมจากแบบสอบถามส่วนใหญ่นิยมใช้รถจักรยานยนต์และการเดินเท้าในการเข้าถึงพื้นที่ว่างสาธารณะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเข้าถึงจากชุมชน และบริบทโดยรอบได้มากขึ้น ทั้งนี้การพัฒนาระบบโครงข่ายการสัญจร ควรให้ความสำคัญกายภาพของทางเท้า ทางจักรยาน และระบบรถขนส่งสาธารณะที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการเดินทาง ปั่นจักรยาน และใช้บริการรถขนส่งสาธารณะของคนในชุมชน ลดปัญหามลภาวะ สร้างควมมีชีวิตชีวาแก่เมืองมากขึ้น ทั้งนี้ อาจจะต้องศึกษาถึงแนวทางการบริหารจัดการด้านกรรมสิทธิ์ที่ดินในการพัฒนาที่เหมาะสมต่อไป

2) การพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะหรือพื้นที่โล่งในชุมชน

จากผลการวิเคราะห์ลักษณะรูปแบบมวลอาคารและที่ว่างของย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง พบว่า มีความหนาแน่นและกระจุกตัวบริเวณย่านการค้าและบริการเท่านั้น ขณะที่ย่านสถาบันราชการ และย่านที่อยู่อาศัยมีความหนาแน่นปานกลาง จึงมีสัดส่วนของพื้นที่โล่งว่างระหว่างอาคาร หรือระหว่างชุมชนเพียงพอที่จะสร้างสรรค์เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของพื้นที่ในอาคารกับพื้นที่ว่างภายนอกได้ เพื่อเปิดโอกาสให้เกิดการใช้พื้นที่โล่งภายนอกอาคารบ้านเรือน หรืออาคารที่สำคัญสอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้พื้นที่ว่างของคนไทย ที่นิยมในการใช้พื้นที่ว่างขนาดเล็ก เพื่อเชื่อมต่อการทำกิจกรรมสาธารณะ โดยไม่จำเป็นต้องพัฒนาเพื่อเป็นพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งใหม่ของเมือง หากแต่ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่มีความร่มรื่น ปลอดภัย ทั้งนี้ ในย่าน หรืออาคารบริเวณที่มีความสำคัญของเมือง ควรจัดภูมิทัศน์ที่ต้งคำนึงถึงสุนทรียภาพ ความสวยงาม สร้างเอกลักษณ์แก่เมือง มีความสะดวกต่อการใช้ประโยชน์ของผู้ใช้ ไปจนถึงการจัดการด้านการดูแลรักษาที่สะดวก ง่าย และที่สำคัญคือ ความปลอดภัย

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะไม่ควรจำกัดเพียงแค่ตำแหน่งพื้นที่ว่างสาธารณะที่ทำการศึกษาเท่านั้น หากแต่ควรมองถึงระบบที่ว่างของเมืองซึ่งจะมีส่วนช่วยพัฒนาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของโครงข่ายพื้นที่ว่าง ช่วยดึงดูดพฤติกรรมของคนในเมืองออกมาใช้พื้นที่ว่างโดยรอบชุมชน หรืออาคารของตนเอง เกิดปฏิสัมพันธ์ การรวมกลุ่ม พุดคุยกันทางสังคมมากขึ้น สิ่งเหล่านี้จะเป็นส่วนดึงดูด ช่วยให้เกิดการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะหลักของเมืองทั้ง 12 พื้นที่ได้ ทั้งยังส่งเสริมสภาพแวดล้อมเมืองให้น่าอยู่มากยิ่งขึ้น

2. การจัดการภายในพื้นที่ว่างสาธารณะ

1) การส่งเสริมเอกลักษณ์ภายในพื้นที่ว่าง

จากผลจากผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม ด้านความสำคัญขององค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะทั้ง 5 ประเภท พบว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานให้ความสำคัญด้านเอกลักษณ์พื้นที่ มากที่สุด ดังนั้น ควรมีมาตรการหรือแผนพัฒนาที่ส่งเสริมให้พื้นที่ว่างฯ มีการสื่อเอกลักษณ์พื้นที่ (Sense of Place) ที่เหมาะสม เช่น การพัฒนาเอกลักษณ์พื้นที่ว่างสาธารณะในย่านเมืองเก่าทับเที่ยง หรือการพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านสถาบันราชการ เป็นต้น ซึ่งอาจสื่อเอกลักษณ์ด้วยโทสนี หรือประเพณีสุดในการออกแบบ เพื่อกระตุ้นความรู้สึกในการรับรู้

2) การส่งเสริมสร้างความรู้สึถึงตำแหน่ง (Sense of Orientation) และส่งเสริมด้านความปลอดภัยในพื้นที่ว่าง

ส่งเสริมการสร้างความรู้สึถึงตำแหน่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ที่มีการใช้งานน้อย โดยจากผลวิเคราะห์แบบสอบถามด้านความนิยมในการทำกิจกรรม พบว่า พื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการ มีความนิยมทำกิจกรรมน้อย ทั้งนี้ อาจพัฒนาควบคู่ไปกับการเพิ่มประสิทธิภาพการสร้างความรู้สึในการเข้าถึงในพื้นที่ว่างสาธารณะทั้งหมด ให้เกิดเป็นแผนที่ในภาพจำของผู้ใช้งาน ให้รับรู้ถึงตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่ว่างฯ เหล่านั้น เพิ่มประสิทธิภาพในการเข้าถึงและใช้งาน อาจมีแนวทางพัฒนากายภาพ เช่น การสื่อทิศทางด้วยวัสดุพื้น การสร้างจุดเด่นของพื้นที่ด้วยภูมิทัศน์ที่สวยงาม มีการเปลี่ยนแปลงของดอกหรือใบตามกาลเวลา ทั้งยังเป็นส่วนช่วยส่งเสริมเอกลักษณ์ของเมือง

เนื่องจากค่าความสำคัญองค์ประกอบกายภาพในพื้นที่ว่างฯ จากการวิเคราะห์ผลจากแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านความปลอดภัยในพื้นที่ และสอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะส่วนใหญ่ตั้งแต่ 16.00 – 18.00 น. โดยการพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะให้มีสภาพแวดล้อมที่สวยงาม สะอาด มีแสงสว่างที่เพียงพอ ปราศจากพื้นที่คาบอด สามารถรับรู้ความเคลื่อนไหว และมองกิจกรรมได้จากพื้นที่ภายนอก มีการเลือกใช้วัสดุภายในพื้นที่ที่ปลอดภัย ทำให้ผู้ใช้งานสามารถรับรู้ทิศทางและเกิดความเชื่อมั่นในการใช้งานภายในพื้นที่ว่างฯ ทั้งนี้อาจพัฒนาร่วมกับระบบเทคโนโลยีเพื่อความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น กล้องวงจรปิด หรือสัญญาณแจ้งเตือนภัย

3) การส่งเสริมสุนทรียภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะฯ

จากผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะที่พบในพื้นที่ว่างสาธารณะทั้ง 5 ประเภท พบประเด็นสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม ขาดระเบียบ ขาดภูมิทัศน์สวยงามและร่มเงาที่เอื้อให้เกิดกิจกรรม จึงเป็นที่มาเพื่อแนวทางการส่งเสริมประสบการณ์ด้านสุนทรียภาพ และความประทับใจในพื้นที่ว่างฯ ด้วยการประดับตกแต่งสถานที่ที่สวยงาม การจัดระเบียบพื้นที่ออกแบบปรับปรุงพื้นที่ว่างฯ ด้วยเส้นสายที่มีระเบียบและเหมาะสมต่อสัดส่วนพฤติกรรมการใช้งาน หรือสร้างบรรยากาศด้วยภูมิทัศน์ทางธรรมชาติเพื่อความผ่อนคลายของผู้ใช้งาน ทั้งนี้ควรมีการศึกษาเชิงลึกด้านความเหมาะสมของการพัฒนาสุนทรียภาพในแต่ละพื้นที่ว่างฯ จากผู้ใช้งาน เนื่องจากความพึงพอใจ หรือประสบการณ์ด้านสุนทรียภาพของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน

4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วม (Participation) ในการพัฒนาพื้นที่ว่างสาธารณะฯ

ผลจากการหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่กับความถี่กิจกรรมในพื้นที่ว่างสาธารณะโดยภาพรวม พบว่า พื้นที่ว่างสาธารณะโดยส่วนใหญ่ทั้ง 3 กลุ่มรูปแบบกิจกรรมมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะผู้ใช้พื้นที่ด้าน อายุ ซึ่งเน้นช่วงอายุ 22 – 59 ปี (วัยทำงาน) 15 – 21 ปี (วัยเรียน) และอาชีพ ซึ่งเน้นกลุ่มอาชีพค้าขาย ทำธุรกิจส่วนตัว และรับราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ

ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว จึงเป็นแนวทางเสนอแนะการพัฒนารูปแบบกิจกรรมในพื้นที่ โดยเน้นการศึกษาของข้อมูลความต้องการ พฤติกรรมการใช้งานโดยอ้างอิงคุณลักษณะผู้ใช้อย่างกว้างขวางเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งอาจส่งเสริมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาพื้นที่ว่างฯ ระหว่างกลุ่มผู้ใช้งานจริงในพื้นที่กับหน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานที่ดูแลพัฒนาพื้นที่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อการใช้งานจริง โดยเฉพาะพื้นที่ว่างสาธารณะเพื่อกิจกรรมนันทนาการ ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ความถี่การทำกิจกรรม พบว่า ไม่มีความนิยมในการทำกิจกรรม หากมีการพัฒนากายภาพอย่างเหมาะสม อาจช่วยเพิ่มความนิยมในการทำกิจกรรมนันทนาการของชาวตรังมากขึ้น

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. พื้นที่ศึกษามีทั้งหมด 12 พื้นที่ศึกษาจึงทำให้มีรายละเอียดเชิงพื้นที่มาก การศึกษาจึงเป็นการวิจัยข้อมูลเชิงกลุ่มพื้นที่ว่างฯ ในภาพรวม เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลา อาจไม่ครอบคลุมปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อการใช้งาน หรือข้อมูลเชิงลึกได้ครบทุกด้าน

2. สภาพอากาศเป็นข้อจำกัดด้านการลงสำรวจภาคสนาม โดยเฉพาะช่วงฝนตก
3. ผลการวิเคราะห์การวิจัยในครั้งนี้เป็นเพียงผลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานจริงในแต่ละกลุ่มพื้นที่ว่างสาธารณะ และข้อคิดเห็นจากผู้วิจัยเพียงอย่างเดียว ไม่มีส่วนของการเสนอความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานดูแลที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาข้อมูลเชิงลึกที่ครอบคลุมในทุกด้าน และข้อมูลด้านอื่น ๆ ที่เป็นปัจจัยเสริมของการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ เช่น ด้านเศรษฐกิจ หรือด้านสังคม
2. การศึกษาพฤติกรรมการใช้งานและปัจจัยทางกายภาพในแต่ละพื้นที่ให้ละเอียดมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสภาพกายภาพอย่างเป็นรูปธรรม
3. การเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมในประเด็นด้านกิจกรรม และเหตุผลด้านกายภาพมากขึ้น

	<p>แบบสำรวจกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะ ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง คุณลักษณะและรูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะย่านพาณิชย์กรมเมืองตรง โดย นางสาวพรทิพย์ กัมมวณ รหัสน 57058303 นักศึกษาหลักสูตรการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อมมหาดิน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร</p>
---	--

ชื่อพื้นที่ศึกษา.....
 วันที่สำรวจ.....เวลาที่สำรวจ.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางกายภาพพื้นที่โดยทั่วไป

- พื้นที่ว่างสาธารณะประเภท
 - พื้นที่ว่างประเภทพื้นที่ (Space)
 - จัตุรัส (Square) พลาซ่า (Plaza) พื้นที่ว่างเปล่า (Leftover)
 - พื้นที่ว่างประเภทถนน บาทวิถี
 - ถนน (Street) ถนนคนเดิน (Walking Street) บาทวิถี (Path)
 - พื้นที่ว่างสาธารณะประเภทสวน
 - พื้นที่ริมน้ำ (Waterfront) สวนสาธารณะ (Public Park)
- จำนวนผู้ใช้งานในพื้นที่ (เฉลี่ยคนต่อวัน)
- ลักษณะที่ตั้งพื้นที่ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - ใจกลางชุมชน ชุมชนหนาแน่นน้อย จุดตัดเส้นทางสัญจร
 - ใกล้หรือติดเส้นทางสัญจรหลัก อื่น ๆ ระบุ.....
- พื้นที่สามารถเข้าถึงได้โดย (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - เดินเท้า จักรยาน จักรยานยนต์ รถยนต์ส่วนบุคคล
 - รถโดยสารสาธารณะ จักรยานยนต์รับจ้าง อื่น ๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 2 รูปแบบกิจกรรมของผู้ใช้งานภายในพื้นที่

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตรงตามความเป็นจริง

- รูปแบบกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - กิจกรรมจำเป็น (ไปทำงาน, ไปโรงเรียน, จุดเปลี่ยนระบบสัญจร, จุดพักรอ)
 - กิจกรรมทางเลือก (เดินเล่น, พักผ่อน, ออกกำลังกาย, ชมวิวและบรรยากาศพื้นที่)
 - กิจกรรมสังคม (การรวมกลุ่มทางสังคม, งานแสดง, พบปะพูดคุยกับคนรู้จัก)

ส่วนที่ 3 คุณลักษณะองค์ประกอบทางกายภาพพื้นที่ว่างสาธารณะ

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตรงตามความเป็นจริง

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
1. ร้านอาหาร			
2. ร้านเครื่องดื่ม			
3. ร้านค้าขายของ / แผงลอย			
4. ทำน้ำ / ทำเรือ			
5. อัฒจันทร์/ ชั้นบันไดที่นั่ง			
6. ลานจอดรถยนต์			
7. ลานจอดรถจักรยานยนต์			
8. ตู้ไปรษณีย์			
9. ตู้โทรศัพท์			
10. ห้องน้ำ			
11. กioskน้ำ			
12. ชุดโต๊ะพร้อมเก้าอี้			
13. ม้านั่งยาว			
14. ถังขยะ			
15. เสาไฟให้แสงสว่าง			
16. เสาเตี้ย (Bollard)			
17. จุดบริการรถประจำทาง หรือรถโดยสาร			
18. ป้ายและสัญลักษณ์บอกทาง			
19. ป้ายโฆษณาสินค้า หรือประชาสัมพันธ์			

ด้านสภาพแวดล้อมภูมิทัศน์และนันทนาการ	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
1. รูปปั้น หรือ ประติมากรรม			
2. น้ำพุ / น้ำตก			
3. แหล่งน้ำ เช่น บ่อ หรือ คูคลอง			

ด้านสภาพแวดล้อมภูมิทัศน์และนันทนาการ	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
4. ต้นไม้ใหญ่ นำสายตา /สร้างจุดเด่น (Focal point)			
5. ไม่มียืนต้นให้ร่มเงา			
6. ไม่มีพุ่ม ไม้คลุมดิน			
7. อุปกรณ์ออกกำลังกาย			
8. สนามสำหรับเล่นกีฬา			
9. อุปกรณ์สนามเด็กเล่น			
10. พื้นที่หรือลานทำกิจกรรม			
11. เส้นทาง หรือพื้นทางเท้า			
12. เส้นทาง หรือพื้นทางจักรยาน			
13. พื้นที่ปลูกดอกไม้เพื่อความสวยงาม			
14. พื้นที่สีเขียว เช่น สนามหญ้า เพื่อความสวยงาม			
15. มีแสง สี เสียงเพื่อความสวยงามของพื้นที่			

ด้านความปลอดภัย	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
1. ป้อมยาม หรือ ป้อมตำรวจ			
2. จุดตรวจจุดลงบันทึกความปลอดภัย			
3. จุดป้องกันภัยพิบัติ เช่น น้ำท่วม			
4. บริบทและพื้นที่มีกิจกรรมที่หลากหลายแต่ละช่วงเวลา มีชีวิตชีวา			

ด้านเอกลักษณ์พื้นที่	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
1. เป็นพื้นที่จัดกิจกรรมเทศกาล งานประจำปีที่สำคัญของเมืองจริง			
2. ใกล้กับสถานที่สำคัญทางศาสนา ทางสังคม หรือทางราชการ			
3. ในพื้นที่มีอาคารที่สำคัญต่อการใช้งานของเมือง เช่น อาคารราชการ หรืออาคารบริการสาธารณะ			
4. ในพื้นที่มีอาคารที่แสดงเอกลักษณ์พื้นถิ่นเมืองจริง เช่น ชิโนโปรตุกีส หรือ อื่น ๆ			
5. ในพื้นที่มีอาคารร้านค้าที่ออกแบบ ตกแต่งสวยงาม			

ด้านเอกลักษณ์พื้นที่	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
6. ในพื้นที่ที่มีการเลือกใช้วัสดุหรือโหนดสีที่มีเอกลักษณ์			
7. พื้นที่อยู่ในย่านเมืองเก่าทับเที่ยงของเมืองตรัง			
8. ในพื้นที่มีลักษณะทางภูมิทัศน์ที่น่าจดจำ และสร้างบรรยากาศแก่พื้นที่ เช่น แหล่งน้ำ เนิน พื้นที่ราบลุ่ม			
9. พื้นที่อยู่ใกล้กับการประดับแสง สี เสียงที่ช่วยสร้างให้จดจำ			

ส่วนที่ 4 ความเชื่อมโยงด้านเชิงเศรษฐกิจของพื้นที่

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตรงตามความเป็นจริง

ด้านเศรษฐกิจ	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
1. มีธนาคารหรือแหล่งกิจกรรมทางการเงินโดยรอบพื้นที่			
2. มีร้านค้าหรือร้านสะดวกซื้อโดยรอบพื้นที่			
3. มีตลาดสด หรือตลาดนัดโดยรอบพื้นที่			
4. มีห้างสรรพสินค้าโดยรอบพื้นที่			

ส่วนที่ 4 ความเชื่อมโยงด้านเชิงสังคมของพื้นที่

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตรงตามความเป็นจริง

ด้านสังคม	มี	ไม่มี	หมายเหตุ
1. มีการรวมกลุ่มของผู้ใช้งานในพื้นที่			
2. มีชมรมกิจกรรมภายในพื้นที่			
3. มีการจัดกิจกรรมพิเศษ หรือกิจกรรมตามเทศกาลของปี			

ส่วนที่ 5 สภาพกายภาพพื้นที่ว่างปัจจุบัน

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตรงตามความเป็นจริง

สภาพพื้นที่	ใช่	ไม่ใช่	หมายเหตุ
1. สภาพชำรุด ทรุดโทรม ขาดการดูแลรักษา ไม่เกิดการใช้งาน			
2. สภาพพอใช้ มีการดูแลบ้าง เกิดการใช้งานเพียงบางส่วนของพื้นที่			
3. สภาพปานกลาง มีการดูแลดี รองรับการใช้งานได้ แต่อาจต้องปรับปรุงเพิ่มเติม			
4. สภาพดี เอื้อต่อการใช้งานในทุกรูปแบบกิจกรรม ได้รับการดูแลอย่างดี มีองค์ประกอบทางกายภาพที่ค่อนข้างครบถ้วน			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

ชุดที่ 1/5

	<p>แบบสอบถามการวิจัยรูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะย่านพาณิชย์กรมเมืองตั้ง ประกอบการทำวิทยานิพนธ์</p> <p>ส่วนพื้นที่ทำกิจกรรมซื้อขายสินค้าและบริการ</p> <p>เรื่อง คุณลักษณะและรูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะย่านพาณิชย์กรมเมืองตั้ง โดย นางสาวพรทิพย์ กิมนวน รหัส 57058303</p> <p>นักศึกษาหลักสูตรการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อมมหาดมบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร</p>
---	--

ชื่อพื้นที่..... เวลาทำแบบสอบถาม.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียง 1 ข้อ)

- เพศ ชาย หญิง
- อายุ ต่ำกว่า 14 ปี 15-21 ปี 22-59 ปี มากกว่า 60 ปี
- อาชีพ นักเรียน/นักศึกษา รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัท
 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว รับจ้าง แม่บ้าน
 เกษตรกร เกษียณ ไม่ได้ทำงาน
 อื่น ๆ ระบุ.....
- การศึกษา ต่ำกว่าระดับมัธยม มัธยมศึกษา ปวส.- ปวช. หรืออนุปริญญา
 ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
- รายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001-10,000 บาท 10,001-15,000 บาท
 15,001-20,000 บาท 20,001-30,000 บาท มากกว่า 30,001 บาท
- ที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ในเขตเทศบาลนครตั้ง (ระบุชื่อชุมชน.....)
 นอกเขตเทศบาลนครตั้ง (ระบุชื่อชุมชน.....)
 อื่น ๆ (ระบุ.....)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะที่ท่านกำลังใช้ขณะนี้

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียง 1 ข้อ)

- ท่านเดินทางเข้ามาในพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้โดยวิธีการใด
 เดินเท้า จักรยาน จักรยานยนต์ รถยนต์ส่วนบุคคล
 รถโดยสารสาธารณะ จักรยานยนต์รับจ้าง อื่น ๆ ระบุ.....
- ระยะเวลาที่ท่านใช้เดินทางเข้ามาในพื้นที่แห่งนี้
 น้อยกว่า 15 นาที 15-30 นาที มากกว่า 30 นาที
- ช่วงวันที่ท่านเข้ามาใช้งานในพื้นที่
 วันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) วันหยุด (เสาร์-อาทิตย์) ทั้งวันธรรมดา และวันหยุด

4. ช่วงเวลาที่ท่านเข้ามาใช้งานในพื้นที่
 06.00 – 09.00 น. 09.00 – 12.00 น. 12.00 – 13.00 น. 13.00 – 16.00 น.
 16.00 – 18.00 น. มากกว่า 18.00 น.
5. ท่านเดินทางมาใช้พื้นที่แห่งนี้กี่คน
 คนเดียว 2 – 4 คน 3 - 6 คน มากกว่า 6 คน
6. ท่านใช้เวลาอยู่ในพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้นานเท่าไร
 ไม่เกิน 30 นาที 30 นาที-1 ชั่วโมง 1-2 ชั่วโมง มากกว่า 2 ชั่วโมง

ส่วนที่3 ความบ่อย และกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่ท่านกำลังใช้ขณะนี้

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกที่ตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด)

กิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่	ระดับความบ่อย ในการเข้ามาทำกิจกรรม				
	ทุกวัน	3-4 ครั้ง/ สัปดาห์	1-2 ครั้ง/ สัปดาห์	1-2 ครั้ง/ เดือน	น้อยกว่า เดือนละ ครั้ง
	5	4	3	2	1
1. เดินผ่านเพื่อไปทำงาน					
2. มาทำงาน เช่น เพื่อค้าขาย บริการ หรือรับจ้าง					
3. มาพักผ่อน หรือพบปะคนรู้จัก					
4. มาซื้อสินค้า ทานอาหาร และเครื่องดื่ม					
5. มาเดินเล่น ชมสินค้า และชมบรรยากาศพื้นที่					

ส่วนที่4 ความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพเมืองปัจจุบัน ที่เอื้อให้ท่านเข้ามาใช้พื้นที่ว่างสาธารณะนี้

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. เหตุผลสนับสนุนใด ที่ทำให้ท่านเลือกเข้ามาใช้งานพื้นที่นี้
- ใกล้ที่พักหรือชุมชนของท่าน ใจกลางเมือง ใกล้ที่ทำงาน หรือย่านที่สำคัญ
- เข้าถึงง่าย เดินทางสะดวก มีทางเท้า ติดเส้นทางสัญจรหลักของเมือง มี หรือใกล้จุดหมายที่น่าจดจำ
- มองเห็นได้ง่าย พื้นที่มีขอบเขต ล้อมรอบด้วยกลุ่มอาคารที่ชัดเจน

ส่วนที่5 ความสำคัญขององค์ประกอบทางกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่ท่านกำลังใช้งานในขณะนี้

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกที่ตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด)

ปัจจัยกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การมีร้านค้า/แผงลอยขายของที่หลากหลาย ไว้บริการในพื้นที่					

ปัจจัยกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
2. การมีจุดจอดรถยนต์ จักรยานยนต์ หรือจักรยาน เพื่อรองรับการใช้พื้นที่					
3. การมีสาธารณูปการ เช่น ตู้ไปรษณีย์ หรือโทรศัพท์ ไว้บริการในพื้นที่					
4. การมีถังขยะ วางกระจายตามจุดต่าง ๆ ในพื้นที่					
5. การมีเสาไฟให้แสงสว่างที่เพียงพอ เพื่อการใช้งานที่ปลอดภัยในพื้นที่					

ปัจจัยกายภาพ ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การมีลานที่สามารถทำกิจกรรมได้หลากหลายอยู่ในพื้นที่					
2. การมีทางเดินเท้าที่เอื้อต่อการใช้งาน หรือทำกิจกรรมในพื้นที่					
3. การมีเส้นทางจักรยาน ที่เอื้อต่อการเข้าถึงและใช้งานในพื้นที่					

ปัจจัยกายภาพ ด้านความปลอดภัย	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การมีแสงสว่างที่เพียงพอ ปลอดภัยต่อการใช้งานในพื้นที่					
2. การมีพื้นที่โดยรอบที่มีชีวิตชีวา ใช้งานหลากหลายในแต่ละช่วงเวลา					
3. การมีจุดตรวจ กล้องวงจรปิด หรือป้อมตำรวจ ในพื้นที่					

ปัจจัยกายภาพ ด้านเอกลักษณ์พื้นที่	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การมี ร้านค้า สินค้าที่หลากหลาย ตรงความต้องการซื้อ-ขายในพื้นที่					
2. การที่พื้นที่นี้ อยู่ใจกลางชุมชน หรือย่านการใช้งานที่มีชีวิตชีวา					
3. การที่พื้นที่นี้ อยู่ติดกับกลุ่มอาคารสำคัญ หรือมีเอกลักษณ์พื้นที่ถิ่นเมืองจริง					
4. การที่พื้นที่นี้อยู่ใกล้แหล่งที่มีการประดับแสง สี สวยงามดึงดูดการใช้งาน					
5. การที่พื้นที่นี้มีสิ่งอำนวยความสะดวก สบาย ปลอดภัยในการใช้งาน					

ส่วนที่ 6 ระดับความประทับใจ และข้อเสนอแนะในการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะ ที่ท่านกำลังใช้งานในขณะนี้

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียง 1 ข้อ)

1. ท่านคิดว่าพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว มีความสำคัญหรือจำเป็นต่อท่านหรือไม่
 ใช่ ไม่ใช่
2. ท่านคิดว่ากิจกรรมและสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว มีผลต่อความรู้สึกอยากใช้พื้นที่หรือไม่
 ใช่ ไม่ใช่
3. ท่านคิดว่าการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว ท่านได้รับประโยชน์ด้านใดบ้าง
 เพลิดเพลิน ได้ประโยชน์เพื่อการจับจ่ายสินค้า รู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นส่วนหนึ่งของการใช้พื้นที่
 ได้ความสามัคคีในสังคม รู้จักผู้อื่นมากขึ้น ผ่อนคลาย ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
 อื่น ระบุ.....
4. ปัญหาที่ท่านพบจากการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้ คืออะไรบ้าง
 สภาพแวดล้อมพื้นที่ส่วนใหญ่เสื่อมโทรม ขาดการดูแล
 มีกิจกรรม หรือการใช้ประโยชน์ภายในพื้นที่ไม่เหมาะสม
 ปัญหาสิ่งแวดล้อม/มลพิษ/เสียงรบกวน/ความสะอาด
 ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ไฟส่องสว่าง หอมน้ำ ที่นั่ง
 ความไม่เป็นระเบียบของพื้นที่ใช้งาน/ร้านค้า/หาบเร่/แผงลอย หรือระบบจราจร
 มีสภาพอากาศร้อน ขาดความร่มรื่น
 ความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน
 อื่น ๆ
5. ท่านอยากให้มีการปรับปรุงเรื่องใดในพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้
 การดูแลสภาพแวดล้อมของพื้นที่ไม่ให้เสื่อมโทรม
 เพิ่มพื้นที่สำหรับทำกิจกรรม โปรตุระบุประเภทกิจกรรม.....
 การรักษาความสะอาด
 เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ไฟส่องสว่าง หอมน้ำ ที่นั่ง หรืออื่น ๆ ระบุ.....
 การจัดระเบียบพื้นที่ใช้งาน/ร้านค้า/หาบเร่/แผงลอย และระบบจราจร
 ภูมิทัศน์ที่สวยงาม และร่มรื่น
 เพิ่มการรักษาความปลอดภัย
 อื่น ๆ
6. ท่านมีความประทับใจในการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้หรือไม่
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ :

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาสละเวลาตอบแบบสอบถาม

ชุดที่ 2/5

	<p>แบบสอบถามการวิจัยรูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะย่านพาณิชย์กรมเมืองตรัง ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ส่วนพื้นที่ทำกิจกรรมการเปลี่ยนถ่ายระบบสัญจร หรือพักรอ เรื่อง คุณลักษณะและรูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะย่านพาณิชย์กรมเมืองตรัง โดย นางสาวพรทิพย์ กัมนวน รหัส 57058303 นักศึกษาหลักสูตรการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อมมหาบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร</p>
---	--

ชื่อพื้นที่..... เวลาทำแบบสอบถาม.....

ส่วนที่1 ข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะคำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกที่ตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด)

- เพศ ชาย หญิง
- อายุ ต่ำกว่า 14 ปี 15-21 ปี 22-59 ปี มากกว่า 60 ปี
- อาชีพ นักเรียน/นักศึกษา รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัท
 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว รับจ้าง แม่บ้าน
 เกษตรกร เกษียณ ไม่ได้ทำงาน
 อื่น ๆ ระบุ.....
- การศึกษา ต่ำกว่าระดับมัธยม มัธยมศึกษา ปวส.- ปวช. หรืออนุปริญญา
 ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
- รายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001-10,000 บาท 10,001-15,000 บาท
 15,001-20,000 บาท 20,001-30,000 บาท มากกว่า 30,001 บาท
- ที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ในเขตเทศบาลนครตรัง (ระบุชื่อชุมชน.....)
 นอกเขตเทศบาลนครตรัง (ระบุชื่อชุมชน.....)
 อื่น ๆ (ระบุ.....)

ส่วนที่2 ข้อมูลการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะที่ท่านกำลังใช้ขณะนี้คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียง1ข้อ)

- ท่านเดินทางเข้ามายังพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้โดยวิธีการใด
 เดินเท้า จักรยาน จักรยานยนต์ รถยนต์ส่วนบุคคล
 รถโดยสารสาธารณะ จักรยานยนต์รับจ้าง อื่น ๆ ระบุ.....
- ระยะเวลาที่ท่านใช้เดินทางเข้ามาในพื้นที่แห่งนี้
 น้อยกว่า 15 นาที 15-30 นาที มากกว่า 30 นาที
- ช่วงวันที่ท่านเข้ามาใช้งานในพื้นที่
 วันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) วันหยุด (เสาร์-อาทิตย์) ทั้งวันธรรมดา และวันหยุด

4. ช่วงเวลาที่ท่านเข้ามาใช้งานในพื้นที่
 06.00 – 09.00 น. 09.00 – 12.00 น. 12.00 – 13.00 น. 13.00 – 16.00 น.
 16.00 – 18.00 น. มากกว่า 18.00 น.
5. ท่านเดินทางมาใช้พื้นที่แห่งนี้กี่คน
 คนเดียว 2 – 4 คน 3 - 6 คน มากกว่า 6 คน
6. ท่านใช้เวลาอยู่ในพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้นานเท่าไร
 ไม่เกิน 30 นาที 30 นาที-1 ชั่วโมง 1-2 ชั่วโมง มากกว่า 2 ชั่วโมง

ส่วนที่3 ส่วนที่3 ความบ่อย และกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่ท่านกำลังใช้ขณะนี้

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด)

กิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่	ระดับความบ่อย ในการเข้ามาทำกิจกรรม				
	ทุกวัน	3-4 ครั้ง/ สัปดาห์	1-2 ครั้ง/ สัปดาห์	1-2 ครั้ง/ เดือน	น้อยกว่า เดือนละ ครั้ง
	5	4	3	2	1
1. เดินผ่านเพื่อไปทำงาน หรือทำกิจวัตรประจำวัน					
2. มาพักผ่อนรู้จัก					
3. มารอรถบริการสาธารณะ (รถประจำทาง รถตุ๊กตุ๊กฯ รถรับจ้าง)					
4. เดินผ่านเพื่อไปซื้อ-เลือกชมสินค้าบริเวณใกล้เคียง					
5. มานั่งชมบรรยากาศพื้นที่					

ส่วนที่4 ความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพเมืองปัจจุบัน ที่เอื้อให้ท่านเข้ามาใช้พื้นที่ว่างสาธารณะนี้

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. เหตุผลสนับสนุนใด ที่ทำให้ท่านเลือกเข้ามาใช้งานพื้นที่นี้
- ใกล้ที่พักหรือชุมชนของท่าน ใจกลางเมือง ใกล้ที่ทำงาน หรือย่านที่สำคัญ
- เข้าถึงง่าย เดินทางสะดวก มีทางเท้า ติดเส้นทางสัญจรหลักของเมือง มี หรือใกล้จุดหมายตาที่น่าจดจำ
- มองเห็นได้ง่าย พื้นที่มีขอบเขต ล้อมรอบด้วยกลุ่มอาคารที่ชัดเจน

ส่วนที่ 5 ความสำคัญขององค์ประกอบทางกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่ท่านกำลังใช้งานในขณะนี้

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกที่ตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด)

ปัจจัยกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การมีสาธารณูปการ เช่น ตู้โทรศัพท์ ฯลฯ บริการในพื้นที่					
2. การมีม้านั่งยาว สำหรับนั่งพักผ่อน หรือนั่งรอในพื้นที่					
3. การมีป้ายประชาสัมพันธ์ข้อมูล แก่ผู้ใช้งานในพื้นที่					
4. การมีถังขยะ วางกระจายตามจุดต่าง ๆ ในพื้นที่					
5. การมีเสาไฟให้แสงสว่างที่เพียงพอ เพื่อการใช้งานที่ปลอดภัยในพื้นที่					
6. การมีจุดขึ้นรถประจำทาง (รถตู้ศึกษา รถบริการ อบจ. รถรับจ้าง) ในพื้นที่					

ปัจจัยกายภาพ ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การมีน้ำพุ สร้างบรรยากาศ ความสวยงามในพื้นที่					
2. การมีต้นไม้ให้ความร่มรื่น มีพุ่มไม้คลุมดินสร้างความสวยงามแก่พื้นที่					
3. การมีลานที่สามารถทำกิจกรรมได้หลากหลายในพื้นที่					
4. การมีทางเท้า และทางจักรยานที่ชัดเจน สบายในการเดินหรือใช้งาน					

ปัจจัยกายภาพ ด้านความปลอดภัย	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การมีแสงสว่างที่เพียงพอ ปลอดภัยต่อการใช้งานภายในพื้นที่					

ปัจจัยกายภาพ ด้านเอกลักษณ์พื้นที่	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การที่เป็นพื้นที่ จัดกิจกรรม หรือติดป้ายอาคารสถาบันราชการ					
2. การที่พื้นที่นี้ อยู่ใกล้แหล่งที่มีการประดับแสง สี สวยงาม ดึงดูดการใช้งาน					

ส่วนที่ 6 ระดับความประทับใจ และข้อเสนอแนะในการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่ท่านกำลังใช้งานในขณะนี้

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียง 1 ข้อ)

1. ท่านคิดว่าพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว มีความสำคัญหรือจำเป็นต่อท่านหรือไม่
 ใช่ ไม่ใช่
2. ท่านคิดว่ากิจกรรมและสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว มีผลต่อความรู้สึกอยากใช้พื้นที่หรือไม่
 ใช่ ไม่ใช่
3. ท่านคิดว่าการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว ท่านได้รับประโยชน์ด้านใดบ้าง
 เพลิดเพลิน ได้ประโยชน์เพื่อการจับจ่ายสินค้า รู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นส่วนหนึ่งของการใช้พื้นที่
 ได้ความสามัคคีในสังคม รู้จักผู้อื่นมากขึ้น ผ่อนคลาย ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
 อื่น ระบุ.....
4. ปัญหาที่ท่านพบจากการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้ คืออะไรบ้าง
 สภาพแวดล้อมพื้นที่ส่วนใหญ่เสื่อมโทรม ขาดการดูแล
 มีกิจกรรม หรือการใช้ประโยชน์ภายในพื้นที่ไม่เหมาะสม
 ปัญหาสิ่งแวดล้อม/มลพิษ/สิ่งรบกวน/ความสะอาด
 ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ไฟส่องสว่าง หอรงน้ำ ที่นั่ง
 ความไม่เป็นระเบียบของพื้นที่ใช้งาน/ร้านค้า/หาบเร่/แผงลอย หรือระบบจราจร
 มีสภาพอากาศร้อน ขาดความร่มรื่น
 ความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน
 อื่น ๆ
5. ท่านอยากให้มีการปรับปรุงเรื่องใดในพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้
 การดูแลสภาพแวดล้อมของพื้นที่ไม่ให้เสื่อมโทรม
 เพิ่มพื้นที่สำหรับทำกิจกรรม โปรตุระบุประเภทกิจกรรม.....
 การรักษาความสะอาด
 เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ไฟส่องสว่าง หอรงน้ำ ที่นั่ง หรืออื่น ๆ ระบุ.....
 การจัดระเบียบพื้นที่ใช้งาน/ร้านค้า/หาบเร่/แผงลอย และระบบจราจร
 ภูมิทัศน์ที่สวยงาม และร่มรื่น
 เพิ่มการรักษาความปลอดภัย
 อื่น ๆ
6. ท่านมีความประทับใจในการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้อย่างไร
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ :.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาใช้เวลาตอบแบบสอบถาม

ชุดที่ 3/5

	<p>แบบสอบถามการวิจัยรูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง</p> <p>ประกอบการทำวิทยานิพนธ์</p> <p>ส่วนพื้นที่พื้นที่กิจกรรมทางผ่าน</p> <p>เรื่อง คุณลักษณะและรูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะย่านพาณิชย์กรรมเมืองตรัง</p> <p>โดย นางสาวพรทิพย์ กิมนวน รหัส 57058303</p> <p>นักศึกษาหลักสูตรการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อมมหาบัณฑิต</p> <p>คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร</p>
---	---

ชื่อพื้นที่..... เวลาทำแบบสอบถาม.....

ส่วนที่1 ข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะคำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียง1ข้อ)

- เพศ ชาย หญิง
- อายุ ต่ำกว่า 14 ปี 15-21 ปี 22-59 ปี มากกว่า 60 ปี
- อาชีพ นักเรียน/นักศึกษา รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัท
 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว รับจ้าง แม่บ้าน
 เกษตรกร เกษียณ ไม่ได้ทำงาน
 อื่น ๆ ระบุ.....
- การศึกษา ต่ำกว่าระดับมัธยม มัธยมศึกษา ปวส.- ปวช. หรืออนุปริญญา
 ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
- รายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001-10,000 บาท 10,001-15,000 บาท
 15,001-20,000 บาท 20,001-30,000 บาท มากกว่า 30,001 บาท
- ที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ในเขตเทศบาลนครตรัง (ระบุชื่อชุมชน.....)
 นอกเขตเทศบาลนครตรัง (ระบุชื่อชุมชน.....)
 อื่น ๆ (ระบุ.....)

ส่วนที่2 ข้อมูลการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะที่ท่านกำลังใช้ขณะนี้คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียง1ข้อ)

- ท่านเดินทางเข้ามายังพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้โดยวิธีการใด
 เดินเท้า จักรยาน จักรยานยนต์ รถยนต์ส่วนบุคคล
 รถโดยสารสาธารณะ จักรยานยนต์รับจ้าง อื่น ๆ ระบุ.....
- ระยะเวลาที่ท่านใช้เดินทางเข้ามาในพื้นที่แห่งนี้
 น้อยกว่า 15 นาที 15-30 นาที มากกว่า 30 นาที
- ช่วงวันที่ท่านเข้ามาใช้งานในพื้นที่
 วันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) วันหยุด (เสาร์-อาทิตย์) ทั้งวันธรรมดา และวันหยุด

4. ช่วงเวลาที่ท่านเข้ามาใช้งานในพื้นที่
 06.00 – 09.00 น. 09.00 – 12.00 น. 12.00 – 13.00 น. 13.00 – 16.00 น.
 16.00 – 18.00 น. มากกว่า 18.00 น.
5. ท่านเดินทางมาใช้พื้นที่แห่งนี้กี่คน
 คนเดียว 2 – 4 คน 3 – 6 คน มากกว่า 6 คน
6. ท่านใช้เวลาอยู่ในพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้นานเท่าไร
 ไม่เกิน 30 นาที 30 นาที-1 ชั่วโมง 1-2 ชั่วโมง มากกว่า 2 ชั่วโมง

ส่วนที่3 ความบ่อย และกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่ท่านกำลังใช้ขณะนี้

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด)

กิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่	ระดับความบ่อย ในการเข้ามาทำกิจกรรม				
	ทุกวัน	3-4 ครั้ง/ สัปดาห์	1-2 ครั้ง/ สัปดาห์	1-2 ครั้ง/ เดือน	น้อยกว่า เดือนละ ครั้ง
	5	4	3	2	1
1. เดินผ่านเพื่อไปทำงาน หรือทำกิจกรรมประจำวัน					
2. มาพักผ่อนรู้จัก					
3. มารอรถบริการสาธารณะ (รถประจำทาง รถตุ๊กตุ๊กฯ รถรับจ้าง)					
4. เดินผ่านเพื่อไปซื้อ-เลือกชมสินค้าบริเวณใกล้เคียง					

ส่วนที่4 ความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพเมืองปัจจุบัน ที่เอื้อให้ท่านเข้ามาใช้พื้นที่ว่างสาธารณะนี้

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. เหตุผลสนับสนุนใด ที่ทำให้ท่านเลือกเข้ามาใช้งานพื้นที่นี้
- ใกล้ที่พักหรือชุมชนของท่าน ใจกลางเมือง ใกล้ที่ทำงาน หรือย่านที่สำคัญ
- เข้าถึงง่าย เดินทางสะดวก มีทางเท้า ติดเส้นทางสัญจรหลักของเมือง มี หรือใกล้จุดหมายปลายทางที่นำจดจำ
- มองเห็นได้ง่าย พื้นที่มีขอบเขต ล้อมรอบด้วยกลุ่มอาคารที่ชัดเจน

ส่วนที่5 ความสำคัญขององค์ประกอบทางกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่ท่านกำลังใช้งานในขณะนี้

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกที่ตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด)

ปัจจัยกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การมีจุดจอดรถ ที่สะดวกต่อการใช้งาน					
2. การมีม้านั่ง หรือ จุดนั่งพักรอสำหรับรองรับการใช้งานในพื้นที่					
3. การมีถังขยะ วางกระจายตามจุดต่าง ๆ ภายในพื้นที่					

ปัจจัยกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
4. การมีเสาไฟให้แสงสว่างที่เพียงพอ เพื่อการใช้งานที่ปลอดภัยในพื้นที่					
5. การมีสาธารณูปการ เช่น ตู้ไปรษณีย์ หรือโทรศัพท์ไว้บริการในพื้นที่					
6. การมีจุดขึ้นลงรถประจำทาง หรือ รถบริการสาธารณะในพื้นที่					

ปัจจัยกายภาพ ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การมีต้นไม้ สำหรับสร้างความร่มรื่นในพื้นที่					
2. การมีลานที่สามารถทำกิจกรรมได้หลากหลายในพื้นที่					
3. การมีทางเดินและทางจักรยาน ที่เอื้อต่อการใช้งานและเข้าถึงพื้นที่					
4. การมีจุดประดับ ตกแต่งด้วยแสง สีที่สวยงามในพื้นที่					

ปัจจัยกายภาพ ด้านความปลอดภัย	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การมีรั้วล้อมรอบ ป้อมตำรวจ หรือมีพื้นที่โดยรอบที่มีชีวิตชีวา ให้ความปลอดภัยต่อการใช้งานในพื้นที่					

ปัจจัยกายภาพ ด้านเอกลักษณ์พื้นที่	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การที่พื้นที่เป็นพื้นที่จัดกิจกรรมที่สำคัญของเมือง					
2. การที่พื้นที่ติดใจกลางชุมชน หรือย่านที่สำคัญของเมือง เช่น ย่านราชการ					
3. การที่พื้นที่อยู่ใกล้แหล่งที่มีการประดับแสง สี ที่สวยงามดึงดูดการใช้งาน					
4. การที่พื้นที่มีลักษณะทางกายภาพโดดเด่น น่าสนใจ เช่น เป็นเนิน หรือ เป็นพื้นที่เกาะกลาง เขื่อนกั้นกิจกรรมโดยรอบได้ง่าย					

ส่วนที่ 6 ระดับความประทับใจ และข้อเสนอแนะในการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่ท่านกำลังใช้งานในขณะนี้

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียง 1 ข้อ)

1. ท่านคิดว่าพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว มีความสำคัญหรือจำเป็นต่อท่านหรือไม่
 ใช่ ไม่ใช่
2. ท่านคิดว่ากิจกรรมและสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว มีผลต่อความรู้สึกอยากใช้พื้นที่หรือไม่
 ใช่ ไม่ใช่
3. ท่านคิดว่าการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว ท่านได้รับประโยชน์ด้านใดบ้าง
 เพลิดเพลิน ได้ประโยชน์เพื่อการจับจ่ายสินค้า รู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นส่วนหนึ่งของการใช้พื้นที่
 ได้ความสามัคคีในสังคม รู้จักผู้อื่นมากขึ้น ผ่อนคลาย ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
 อื่น ระบุ.....
4. ปัญหาที่ท่านพบจากการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้ คืออะไรบ้าง
 สภาพแวดล้อมพื้นที่ส่วนใหญ่เสื่อมโทรม ขาดการดูแล
 มีกิจกรรม หรือการใช้ประโยชน์ภายในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม
 ปัญหาสิ่งแวดล้อม/มลพิษ/เสียงรบกวน/ความสะอาด
 ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ไฟส่องสว่าง หอรงน้ำ ที่นั่ง
 ความไม่เป็นระเบียบของพื้นที่ใช้งาน/ร้านค้า/หาบเร่/แผงลอย หรือระบบจราจร
 มีสภาพอากาศร้อน ขาดความร่มรื่น
 ความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน
 อื่น ๆ
5. ท่านอยากให้มีการปรับปรุงเรื่องใดในพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้
 การดูแลสภาพแวดล้อมของพื้นที่ไม่ให้เสื่อมโทรม
 เพิ่มพื้นที่สำหรับทำกิจกรรม โปรดระบุประเภทกิจกรรม.....
 การรักษาความสะอาด
 เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ไฟส่องสว่าง หอรงน้ำ ที่นั่ง หรืออื่นๆ ระบุ.....
 การจัดระเบียบพื้นที่ใช้งาน/ร้านค้า/หาบเร่/แผงลอย และระบบจราจร
 ภูมิทัศน์ที่สวยงาม และร่มรื่น
 เพิ่มการรักษาความปลอดภัย
 อื่น ๆ
6. ท่านมีความประทับใจในการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้อย่างไร
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ :

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาใช้เวลาตอบแบบสอบถาม

ชุดที่ 4/5

	<p>แบบสอบถามการวิจัยรูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะย่านพาณิชย์กรมเมืองตั้ง ประกอบการทำวิทยานิพนธ์</p> <p>ส่วนพื้นที่ทำกิจกรรมนันทนาการ</p> <p>เรื่อง คุณลักษณะและรูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะย่านพาณิชย์กรมเมืองตั้ง โดย นางสาวพรทิพย์ กิมนวน รหัส 57058303</p> <p>นักศึกษาหลักสูตรการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อมมหาดบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร</p>
---	--

ชื่อพื้นที่..... เวลาทำแบบสอบถาม.....

ส่วนที่1 ข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะคำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียง1ข้อ)

- เพศ ชาย หญิง
- อายุ ต่ำกว่า 14 ปี 15-21 ปี 22-59 ปี มากกว่า 60 ปี
- อาชีพ นักเรียน/นักศึกษา รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัท
 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว รับจ้าง แม่บ้าน
 เกษตรกร เกษียณ ไม่ได้ทำงาน
 อื่น ๆ ระบุ.....
- การศึกษา ต่ำกว่าระดับมัธยม มัธยมศึกษา ปวส.- ปวช. หรืออนุปริญญา
 ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
- รายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001-10,000 บาท 10,001-15,000 บาท
 15,001-20,000 บาท 20,001-30,000 บาท มากกว่า 30,001 บาท
- ที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ในเขตเทศบาลนครตั้ง (ระบุชื่อชุมชน.....)
 นอกเขตเทศบาลนครตั้ง (ระบุชื่อชุมชน.....)
 อื่น ๆ (ระบุ.....)

ส่วนที่2 ข้อมูลการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะที่ท่านกำลังใช้ขณะนี้คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียง1ข้อ)

- ท่านเดินทางเข้ามาถึงพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้โดยวิธีการใด
 เดินเท้า จักรยาน จักรยานยนต์ รถยนต์ส่วนบุคคล
 รถโดยสารสาธารณะ จักรยานยนต์รับจ้าง อื่น ๆ ระบุ.....
- ระยะเวลาที่ท่านใช้เดินทางเข้ามาในพื้นที่แห่งนี้
 น้อยกว่า 15 นาที 15-30 นาที มากกว่า 30 นาที
- ช่วงวันที่ท่านเข้ามาใช้งานในพื้นที่
 วันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) วันหยุด (เสาร์-อาทิตย์) ทั้งวันธรรมดา และวันหยุด

4. ช่วงเวลาที่ท่านเข้ามาใช้งานในพื้นที่
 06.00 – 09.00 น. 09.00 – 12.00 น. 12.00 – 13.00 น. 13.00 – 16.00 น.
 16.00 – 18.00 น. มากกว่า 18.00 น.
5. ท่านเดินทางมาในพื้นที่แห่งนี้กี่คน
 คนเดียว 2 – 4 คน 3 - 6 คน มากกว่า 6 คน
6. ท่านใช้เวลาอยู่ในพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้นานเท่าไร
 ไม่เกิน 30 นาที 30 นาที-1 ชั่วโมง 1-2 ชั่วโมง มากกว่า 2 ชั่วโมง

ส่วนที่3 ความบ่อย และกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่ท่านกำลังใช้ขณะนี้

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด)

กิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่	ระดับความบ่อย ในการเข้ามาทำกิจกรรม				
	ทุกวัน	3-4 ครั้ง/ สัปดาห์	1-2 ครั้ง/ สัปดาห์	1-2 ครั้ง/ เดือน	น้อยกว่า เดือนละ ครั้ง
	5	4	3	2	1
1. เดินผ่านเพื่อไปทำงาน ทำธุระ หรือพักผ่อนรู้จัก					
2. เดินผ่านเพื่อไปซื้อ-เลือกชมสินค้าบริเวณใกล้เคียง					
3. นั่งเล่น เดินเล่น หรือชมบรรยากาศพื้นที่					
4. มาออกกำลังกาย หรือทำกิจกรรมนันทนาการ					
5. มาจับกลุ่มพบปะ พูดคุย					

ส่วนที่4 ความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพเมืองปัจจุบัน ที่เอื้อให้ท่านเข้ามาใช้พื้นที่ว่างสาธารณะนี้

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. เหตุผลสนับสนุนใด ที่ทำให้ท่านเลือกเข้ามาใช้งานพื้นที่นี้
- ใกล้ที่พักหรือชุมชนของท่าน ใจกลางเมือง ใกล้ที่ทำงาน หรือย่านที่สำคัญ
- เข้าถึงง่าย เดินทางสะดวก มีทางเท้า ติดเส้นทางสัญจรหลักของเมือง มี หรือใกล้จุดหมายตาที่น่าจดจำ
- มองเห็นได้ง่าย พื้นที่มีขอบเขต ล้อมรอบด้วยกลุ่มอาคารที่ชัดเจน

ส่วนที่5 ความสำคัญขององค์ประกอบทางกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่ท่านกำลังใช้งานในขณะนี้

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด)

ปัจจัยกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การมีม้านั่ง หรือชุดโต๊ะเก้าอี้บังคับ สำหรับรองรับการใช้งานในพื้นที่					

ปัจจัยกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
2. การมีอัฒจันทร์ หรือ บันไดขั้นที่นิ่ง ใว้นั่งพักผ่อน หรือทำกิจกรรมในพื้นที่					
3. การมีถังขยะ วางกระจายตามจุดต่าง ๆ ในพื้นที่					
4. การมีเสาไฟให้แสงสว่างที่เพียงพอ เพื่อการใช้งานที่ปลอดภัยในพื้นที่					

ปัจจัยกายภาพ ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การมีต้นไม้ สำหรับสร้างความร่มรื่นในพื้นที่					
2. การมีทางเดินเท้าที่เอื้อต่อการเดินเล่น พักผ่อน ผ่อนคลายในพื้นที่					
3. การมีลานที่สามารถทำกิจกรรมได้หลากหลาย หรือ จุดออกกำลังกายในพื้นที่					
4. การมีแหล่งน้ำ เช่น หนองน้ำ บ่อ คลอง สำหรับสร้างบรรยากาศในพื้นที่					
5. การมีไม้พุ่ม ไม้คลุมดิน สร้างบรรยากาศทางภูมิทัศน์ในพื้นที่					
6. การมีน้ำพุ หรือน้ำตก สร้างบรรยากาศในพื้นที่					
7. การมีรั้วแนว ที่เอื้อต่อการทำกิจกรรม หรือพักผ่อนได้อย่างสบายในพื้นที่					

ปัจจัยกายภาพ ด้านความปลอดภัย	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การมีแสงสว่างที่เพียงพอ ปลอดภัยต่อการใช้งานภายในพื้นที่					

ปัจจัยกายภาพ ด้านเอกลักษณ์พื้นที่	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การที่พื้นที่มีภูมิลักษณะที่จดจำง่าย เช่น หนองน้ำ คลอง บ่อ หรือเนิน					
2. การที่พื้นที่อยู่ใกล้แหล่งที่มีการประดับแสง สี ที่สวยงามดึงดูดการใช้งาน					

ส่วนที่ 6 ระดับความประทับใจ และข้อเสนอแนะในการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่ท่านกำลังใช้งานในขณะนี้

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียง 1 ข้อ)

1. ท่านคิดว่าพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว มีความสำคัญหรือจำเป็นต่อท่านหรือไม่
 ใช่ ไม่ใช่
2. ท่านคิดว่ากิจกรรมและสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว มีผลต่อความรู้สึกอยากใช้พื้นที่หรือไม่
 ใช่ ไม่ใช่
3. ท่านคิดว่าการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว ท่านได้รับประโยชน์ด้านใดบ้าง
 เพลิดเพลิน ได้ประโยชน์เพื่อการจับจ่ายสินค้า รู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นส่วนหนึ่งของการใช้พื้นที่
 ได้ความสามัคคีในสังคม รู้จักผู้อื่นมากขึ้น ผ่อนคลาย ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
 อื่น ระบุ.....
4. ปัญหาที่ท่านพบจากการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้ คืออะไรบ้าง
 สภาพแวดล้อมพื้นที่ส่วนใหญ่เสื่อมโทรม ขาดการดูแล
 มีกิจกรรม หรือการใช้ประโยชน์ภายในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม
 ปัญหาสิ่งแวดล้อม/มลพิษ/เสียงรบกวน/ความสะอาด
 ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ไฟส่องสว่าง หอ้งน้ำ ที่นั่ง
 ความไม่เป็นระเบียบของพื้นที่ใช้งาน/ร้านค้า/หาบเร่/แผงลอย หรือระบบจราจร
 มีสภาพอากาศร้อน ขาดความร่มรื่น
 ความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน
 อื่น ๆ
5. ท่านอยากให้มีการปรับปรุงเรื่องใดในพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้
 การดูแลสภาพแวดล้อมของพื้นที่ไม่ให้เสื่อมโทรม
 เพิ่มพื้นที่สำหรับทำกิจกรรม โปรตุระบุประเภทกิจกรรม.....
 การรักษาความสะอาด
 เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ไฟส่องสว่าง หอ้งน้ำ ที่นั่ง หรืออื่น ๆ ระบุ.....
 การจัดระเบียบพื้นที่ใช้งาน/ร้านค้า/หาบเร่/แผงลอย และระบบจราจร
 ภูมิทัศน์ที่สวยงาม และร่มรื่น
 เพิ่มการรักษาความปลอดภัย
 อื่น ๆ
6. ท่านมีความประทับใจในการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้อย่างไร
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ :

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาใช้เวลาตอบแบบสอบถาม

ชุดที่ 5/5

	<p>แบบสอบถามวิจัยรูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะย่านพาณิชย์กรมเมืองตรัง</p> <p>ประกอบการทำวิทยานิพนธ์</p> <p>ส่วนพื้นที่ทำกิจกรรมสังคม</p> <p>เรื่อง คุณลักษณะและรูปแบบการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะย่านพาณิชย์กรมเมืองตรัง</p> <p>โดย นางสาวพรทิพย์ กัมนวน รหัส 57058303</p> <p>นักศึกษาหลักสูตรการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อมมหาบัณฑิต</p> <p>คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร</p>
---	---

ชื่อพื้นที่..... เวลาทำแบบสอบถาม.....

ส่วนที่1 ข้อมูลคุณลักษณะผู้ใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะคำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียง1ข้อ)

- เพศ ชาย หญิง
- อายุ ต่ำกว่า 14 ปี 15-21 ปี 22-59 ปี มากกว่า 60 ปี
- อาชีพ นักเรียน/นักศึกษา รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัท
 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว รับจ้าง แม่บ้าน
 เกษตรกร เกษียณ ไม่ได้ทำงาน
 อื่น ๆ ระบุ.....
- การศึกษา ต่ำกว่าระดับมัธยม มัธยมศึกษา ปวส.- ปวช. หรืออนุปริญญา
 ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
- รายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001-10,000 บาท 10,001-15,000 บาท
 15,001-20,000 บาท 20,001-30,000 บาท มากกว่า 30,001 บาท
- ที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ในเขตเทศบาลนครตรัง (ระบุชื่อชุมชน.....)
 นอกเขตเทศบาลนครตรัง (ระบุชื่อชุมชน.....)
 อื่น ๆ (ระบุ.....)

ส่วนที่2 ข้อมูลการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะที่ท่านกำลังใช้ขณะนี้คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียง1ข้อ)

- ท่านเดินทางเข้ามายังพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้โดยวิธีการใด
 เดินเท้า จักรยาน จักรยานยนต์ รถยนต์ส่วนบุคคล
 รถโดยสารสาธารณะ จักรยานยนต์รับจ้าง อื่น ๆ ระบุ.....
- ระยะเวลาที่ท่านใช้เดินทางเข้ามาในพื้นที่แห่งนี้
 น้อยกว่า 15 นาที 15-30 นาที มากกว่า 30 นาที
- ช่วงวันที่ท่านเข้ามาใช้งานในพื้นที่
 วันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์) วันหยุด (เสาร์-อาทิตย์) ทั้งวันธรรมดา และวันหยุด

4. ช่วงเวลาที่ท่านเข้ามาใช้งานในพื้นที่
 06.00 – 09.00 น. 09.00 – 12.00 น. 12.00 – 13.00 น. 13.00 – 16.00 น.
 16.00 – 18.00 น. มากกว่า 18.00 น.
5. ท่านเดินทางมาใช้พื้นที่แห่งนี้กี่คน
 คนเดียว 2 – 4 คน 3 – 6 คน มากกว่า 6 คน
6. ท่านใช้เวลาอยู่ในพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้นานเท่าไร
 ไม่เกิน 30 นาที 30 นาที-1 ชั่วโมง 1-2 ชั่วโมง มากกว่า 2 ชั่วโมง

ส่วนที่3 ความบ่อย และกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่ท่านกำลังใช้ขณะนี้

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกที่ตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด)

กิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่	ระดับความบ่อย ในการเข้ามาทำกิจกรรม				
	ทุกวัน	3-4 ครั้ง/ สัปดาห์	1-2 ครั้ง/ สัปดาห์	1-2 ครั้ง/ เดือน	น้อยกว่า เดือนละ ครั้ง
	5	4	3	2	1
1. เดินผ่านเพื่อไปซื้อ-เลือกชมสินค้าบริเวณใกล้เคียง					
2. มาเดินเล่น ชมบรรยากาศพื้นที่					
3. มานั่งเล่น ชมบรรยากาศพื้นที่					
4. มาพบปะ พูดคุยกับคนรู้จัก					
5. มานั่งมองผู้คน หรือมองการทำกิจกรรมในพื้นที่					
6. มาโชว์การแสดง หรือซ้อมการแสดงในพื้นที่					

ส่วนที่4 ความสำคัญทางคุณลักษณะกายภาพเมืองปัจจุบัน ที่เอื้อให้ท่านเข้ามาใช้พื้นที่ว่างสาธารณะนี้

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. เหตุผลสนับสนุนใด ที่ทำให้ท่านเลือกเข้ามาใช้งานพื้นที่นี้
 ใกล้ที่พักหรือชุมชนของท่าน ใจกลางเมือง ใกล้ที่ทำงาน หรือย่านที่สำคัญ
 เข้าถึงง่าย เดินทางสะดวก มีทางเท้า ติดเส้นทางสัญจรหลักของเมือง มี หรือใกล้จุดหมายตาที่น่าจดจำ
 มองเห็นได้ง่าย พื้นที่มีขอบเขต ล้อมรอบด้วยกลุ่มอาคารที่ชัดเจน

ส่วนที่5 ความสำคัญขององค์ประกอบทางกายภาพในพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่ท่านกำลังใช้งานในขณะนี้

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกที่ตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด)

ปัจจัยกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การมีบันไดขั้นที่นี้ สำหรับดูการแสดง หรือนั่งพักผ่อน					

ปัจจัยกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
2. การมีน้ำน้ยาว ชุดโต๊ะเก้าอี้ หรือจุดสำหรับนั่งพักผ่อน ไว้บริการในพื้นที่					
3. การมีถังขยะ วางกระจายตามจุดต่าง ๆ ภายในพื้นที่					
4. การมีไฟให้แสงสว่างที่เพียงพอ เพื่อการใช้งานที่ปลอดภัยในพื้นที่					

ปัจจัยกายภาพ ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การมีน้ำพุสำหรับสร้างบรรยากาศในพื้นที่					
2. การมีลานที่สามารถทำกิจกรรมได้หลากหลาย					
3. การมีต้นไม้ สำหรับสร้างความร่มรื่นในพื้นที่					
4. การมีไม้พุ่ม ไม้คลุมดินสำหรับสร้างบรรยากาศทางภูมิทัศน์					
5. การมีทางเท้าที่ง่ายต่อการใช้งานและเข้าถึงพื้นที่					
6. การมีการประดับ ตกแต่งด้วยแสง สีที่สวยงามในพื้นที่					

ปัจจัยกายภาพ ด้านความปลอดภัย	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. มีแสงสว่างที่เพียงพอ ปลอดภัยต่อการใช้งานภายในพื้นที่					

ปัจจัยกายภาพ ด้านเอกลักษณ์พื้นที่	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การที่พื้นที่นี้เป็นพื้นที่จัดกิจกรรมที่สำคัญของเมือง					
2. การที่พื้นที่นี้ติดกับใจกลางเมืองชุมชน หรือย่านที่สำคัญของเมือง เช่น ย่านราชการ					

ส่วนที่ 6 ระดับความประทับใจ และข้อเสนอแนะในการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะ ที่ท่านกำลังใช้งานในขณะนี้

คำชี้แจง: กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (เลือกตรงความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียง 1 ข้อ)

1. ท่านคิดว่าพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว มีความสำคัญหรือจำเป็นต่อท่านหรือไม่
 ใช่ ไม่ใช่
2. ท่านคิดว่ากิจกรรมและสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว มีผลต่อความรู้สึกอยากใช้พื้นที่หรือไม่
 ใช่ ไม่ใช่
3. ท่านคิดว่าการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะดังกล่าว ท่านได้รับประโยชน์ด้านใดบ้าง
 เพลิดเพลิน ได้ประโยชน์เพื่อการจับจ่ายสินค้า รู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นส่วนหนึ่งของการใช้พื้นที่
 ได้ความสามัคคีในสังคม รู้จักผู้อื่นมากขึ้น ผ่อนคลาย ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
 อื่น ระบุ.....
4. ปัญหาที่ท่านพบจากการใช้งานพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้ คืออะไรบ้าง
 สภาพแวดล้อมพื้นที่ส่วนใหญ่เสื่อมโทรม ขาดการดูแล
 มีกิจกรรม หรือการใช้ประโยชน์ภายในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม
 ปัญหาสิ่งแวดล้อม/มลพิษ/เสียงรบกวน/ความสะอาด
 ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ไฟส่องสว่าง หอรงน้ำ ที่นั่ง
 ความไม่เป็นระเบียบของพื้นที่ใช้งาน/ร้านค้า/หาบเร่/แผงลอย หรือระบบจราจร
 มีสภาพอากาศร้อน ขาดความร่มรื่น
 ความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน
 อื่น ๆ
5. ท่านอยากให้มีการปรับปรุงเรื่องใดในพื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้
 การดูแลสภาพแวดล้อมของพื้นที่ไม่ให้เสื่อมโทรม
 เพิ่มพื้นที่สำหรับทำกิจกรรม โปรดระบุประเภทกิจกรรม.....
 การรักษาความสะอาด
 เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ไฟส่องสว่าง หอรงน้ำ ที่นั่ง หรืออื่นๆ ระบุ.....
 การจัดระเบียบพื้นที่ใช้งาน/ร้านค้า/หาบเร่/แผงลอย และระบบจราจร
 ภูมิทัศน์ที่สวยงาม และร่มรื่น
 เพิ่มการรักษาความปลอดภัย
 อื่น ๆ
6. ท่านมีความประทับใจในการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะแห่งนี้อย่างไร
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ :

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาใช้เวลาตอบแบบสอบถาม

รายการอ้างอิง

- Dobby, A. (1978). *Conservation and Planning*. London: Hutchison.
- Gehl, J. (1987). *Life Between Buildings*. New York: Van Nostrand Reinhold Company Inc.
- Hillier, B., & Hanson, J. (1984). *The Social Logic of Space*. New York: Cambridge University Press.
- Jacobs, J. (1961). *The Death and Life of Great American Cities*. New York: A Division of Random House, Inc.
- Lynch, K. (1960). *Image of the City*. U.S.A.: The M.I.T. Press.
- Project for Public Spaces (PPS). (2018). PITTSBURGH MARKET SQUARE. Retrieved from <https://www.pps.org/projects/pittsburgh-market-square>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3 ed.). New York: Harper and Row Publication.
- Zucker, P. (1959). *Town and Square: From the Agora to the Village Green*. New York: Columbia University Press.
- กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลนครตรัง. (2557). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลนครตรัง พ.ศ. 2558 – 2563. Retrieved from <http://transportday.trangcity.go.th/index.php/2017-06-26-11-27-29/2017-06-26-11-29-10>
- กาญจน์ นทีวุฒิกุล. (2550). ตรรกะของการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะอย่างอเนกประโยชน์ในเมืองเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์การวางแผนภาคและเมืองดุซงึบบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กำธร กุลชล. (2545). การออกแบบชุมชนเมืองคืออะไร - การติดตามหาคำตอบในรอบ 40 ปี (1 ed.). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม.
- กำแพง อติโพธิ. (2552). มิติการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของเมือง กรณีศึกษาเมืองนครนายก. (วิทยานิพนธ์การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติ เขาวนนะ. (2560). ข้อสังเกตจากการศึกษาเรื่องปรากฏการณ์ของพื้นที่สาธารณะในหมู่บ้านศิริวง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารวิชาการ *Veridain E-Journal*, ปีที่10 (ฉบับที่3 เดือนกันยายน – ธันวาคม 2560), 1701-1719.
- เกื้อกุล มัลลิกาพิพัฒน์. (2553). ความแตกต่างของการใช้พื้นที่ว่างสาธารณะของคนในชุมชนล้อมรั้วและไม่ล้อมรั้วในจังหวัดนนทบุรี. (วิทยานิพนธ์การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

ไขศรี ภักดิ์สุขเจริญ. (2551). ขอยลัดประหยัดพลังงาน: พื้นที่ว่างสาธารณะขนาดเล็ก-พื้นที่ทางสังคมของชุมชนไทย. ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชุตินา สุรเชษฐพงษ์. (2554). โครงสร้างและองค์ประกอบของเอกลักษณ์สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมเมืองเชียงคาน. (วิทยานิพนธ์การวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อมมหัพัต), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เทศบาลนครตรัง. (2559). แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ.2561 - 2564). Retrieved from <http://61.19.71.2/trangsportday/index.php/2017-06-26-11-27-29/3>

เทศบาลนครตรัง, & สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2548). แผนที่มรดกทางวัฒนธรรมทับเที่ยง *Cultural Heritage Atlas of Tub-Tieng* (1 ed.). กรุงเทพฯ.

ปัทม วงศ์ประดิษฐ์. (2557). การศึกษาพัฒนาการรูปแบบของตึกแถวจังหวัดตรัง. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พรรณชิตา สายวัฒน์. (2552). การปรับปรุงพื้นที่ว่างสาธารณะในย่านพาณิชย์กรรมศูนย์กลางเมืองกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัชรี อ่อนศรี. (2552). รูปแบบและบทบาทพื้นที่ว่างเพื่อการสนทนาการในเขตเทศบาลนครพิษณุโลก. (วิทยานิพนธ์การวางแผนภาคและเมืองมหัพัต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิมลสิทธิ์ ทรยางกูร. (2554). จิตวิทยาสภาพแวดล้อม (1 ed.). กรุงเทพฯ: บริษัท จี.บี.พี เซ็นเตอร์ จำกัด. ศูนย์ภูมิอากาศ สำนักพัฒนาอุตุนิยมวิทยา กรมอุตุนิยมวิทยา. (2560). ภูมิอากาศจังหวัดตรัง.

Retrieved from <http://climate.tmd.go.th>

สมพงษ์ กฤตธรรมากุล. (2556). แนวทางการปรับปรุงระบบการสัญจรเพื่อส่งเสริมกิจกรรมทางกายภาพของเมืองตรัง. (วิทยานิพนธ์การวางแผนภาคและเมืองมหัพัต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สรศักดิ์ ชิตชลธาร. (2553). การพัฒนาโครงข่ายทางจักรยานในเทศบาลนครตรัง. (วิทยานิพนธ์การวางแผนภาคและเมืองมหัพัต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สันต์ สุวัจนราภินันท์. (2557). ว่าด้วยทฤษฎีทางสถาปัตยกรรม: พื้นที่สาธารณะและพื้นที่ทางสังคม. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักพัฒนามาตรฐาน กรมโยธาธิการและผังเมือง. (2549). เกณฑ์และมาตรฐานผังเมืองรวม พ.ศ. 2549.

สิทธิพร ภิรมย์รัตน์. (2541). การวางแผนและผังชุมชนเมือง : ประสบการณ์ของสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สิทธิพร ภิรมย์รัตน์. (2555). การวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม *Urban & Environmental*

Planning (1 ed.). กรุงเทพฯ: เจ ประรินทร์.

สิทธิพร ภิมรัมย์รัตน์. (2556). การวางผังและออกแบบพื้นที่ว่างสาธารณะในเมือง: ลานเมือง

กรุงเทพมหานคร (1 ed.). กรุงเทพฯ: เจ ประรินทร์.

สุพักตรา สุทธสุภา. (2540). พื้นที่เปิดโล่ง : องค์ประกอบในผังเมือง. วารสารหน้าจั่ว, ฉบับที่ 15 (ประจำปี 2540), 121-128.

หोजดหมายเหตุแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ตรัง. (2553). ประวัติศาสตร์จังหวัดตรัง (ฉบับย่อ).

Retrieved from <http://www.finearts.go.th/fad15/parameters/km/>

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	พรทิพย์ กัมนวน
วัน เดือน ปี เกิด	31 มีนาคม 2533
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดตรัง
วุฒิการศึกษา	ภูมิสถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ที่อยู่ปัจจุบัน	27/5 ถนนรักษัจฉา ตำบลทับเที่ยง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง 92000

